

3 1761 04767884 2

THE
CODEX TURNEBI OF PLAUTUS

HENRY FROWDE, M.A.

PUBLISHER TO THE UNIVERSITY OF OXFORD

LONDON, EDINBURGH, AND NEW YORK

THE
CODEX TURNEBI
OF
PLAUTUS

BY

W. M. LINDSAY, M.A.

FELLOW OF JESUS COLLEGE, OXFORD

82570

4/10/2

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1898

Oxford

PRINTED AT THE CLARENDON PRESS

BY HORACE HART, M.A.

PRINTER TO THE UNIVERSITY

PREFACE

SINCE the discovery of the Bodleian marginalia, which are here reproduced in collotype, three finds of lesser importance have thrown additional light on the Codex Turnebi: (1) in the Bibliothèque Nationale, a transcript of the Bodleian marginalia; (2) in the Bodleian Library, Scaliger's copy of Plautus with the readings of his 'vetus codex'; (3) in the British Museum, the Burney MS. of Plautus, a transcript of which was used along with the Codex Turnebi by the compiler of the Bodleian marginal variants. The search for these documents and the following up of the clues they furnished has taken a good deal of time and trouble. But if the result has been to secure some measure of certainty in our knowledge of one of the three chief MSS. of Plautus, I shall be well satisfied.

For the assistance received from friends and correspondents in France, Germany, and England I beg here to express my gratitude. Special thanks are due to Prof. Seyffert for his kindness in looking over the proof-sheets and for many valuable suggestions.

W. M. LINDSAY.

OXFORD, *Nov.* 1897.

CONTENTS

INTRODUCTION:—

	PAGE
§ 1. THE NEWLY FOUND COLLATION	1
§ 2. THE CODEx TURNEBI	6
§ 3. THE 'LIBRI VETERES' OF LAMBINUS	13
§ 4. THE 'VETUS CODEx' OF SCALIGER	18

FACSIMILES.

NOTES ON THE NEWLY FOUND COLLATION	25
APPENDIX:—THE BURNEY MS.	49

INTRODUCTION

§ 1. THE NEWLY FOUND COLLATION.

AT the sale of Nicholas Heinsius' library in 1683, lot no. 470 of the 'Poetae in Octavo' was 'Plautus apud Gryph. 1540 cum not. marginalibus MS. Fr. Duareni.' It was bought by Dr. Ed. Bernard, Prof. of Astronomy at Oxford, and at his death in 1697 was purchased, along with the greater part of his famous collection of books and MSS., for the Bodleian Library¹. Its present shelf mark is 'Line. 8° D 105.'

Nicholas Heinsius' father, Daniel Heinsius (died 1655), may have had the volume presented or bequeathed to him by his teacher Joseph Scaliger (1540-1609). For the entry on the fly-leaf: 'Hae notae in margine sunt manu Francisci Duareni Juriscons. celeberrimi ex ueteri Codice,' is in Scaliger's handwriting². Its history between Duaren's and Scaliger's ownership is indicated by two names on the title page: 'Publii Coronae Taboroti' (*i.e.* Étienne Tabourot, the poet, 1549-1590) and 'R. Belleau' (probably Tabourot's friend and brother poet, Remy Belleau, 1528-1577).

François Duaren (1509-1559), to whom Scaliger's note ascribes the marginalia of the volume, seems in his taste for

¹ It is No. 150 of the 'MSS. and books collated with MSS.' in the Catalogue of Dr. Bernard's books which was compiled by Humph. Wanley with a view to this purchase. Wanley values the book at

£1, following the entry made by Dr. Bernard on the inside of the cover, '8l. 20s.'

² M. Léon Dorez of the Bibliothèque Nationale has identified the writing.

Plautus to have imitated his predecessor, the jurist Alciat (Prof. at Bourges 1528–1532) the author of a Glossary to Plautus and a treatise ‘de Plautinorum carminum ratione’¹. He devoted a good deal of time to the study of the classics while tutor to the sons of the famous scholar Budé², previous to his election to the chair of law at Bourges in 1538. After occupying the chair for ten years, he left Bourges in 1548 and came to Paris, but returned to Bourges three years later, where he died in 1559. Of the time at which he wrote these marginalia we have no certain evidence. I am inclined to refer them to the period of Duaren’s stay at Paris, and to believe that they are a transcript of a collation which he received from his friend Adr. Turnèbe, who was Professor at Paris from 1547 till his death in 1565. But this is a mere guess, the reason for which will be mentioned later. All that can be said with certainty is that they were subsequent to 1540, the year of the Gryphius edition, and prior to October 1557. The latter date is the date of completion of a transcript of these marginalia, which has been made, apparently by Passerat³ (1534–1602), in a Gryphius edition of 1535, now in the Bibliothèque Nationale (Rés. pYe 232). This transcript gives other clues, more or less uncertain, to the history of Duaren’s

¹ Alciat’s *Parerga* (published 1536) is referred to more than once in these marginalia.

² ‘Ibi statim cum Gulielmo Budæo eruditissimo homine necessitudinem conjunxit: atque tanti viri familiaritate et consuetudine multum quidem in latinis graecisque litteris et in totius antiquitatis cognitione profecit . . . Neque tamen eloquentiae et antiquitatis cognoscendae studia Duarens intermisit. Ea potius juri civili et pontificio jungebat, quod sibi maxime ex usu fore arbitrabatur. Plurimam itaque in dicendo scribendoque ubertatem et copiam, veramque latini sermonis subtilitatem atque elegantiam, graecae vero linguae perfectam cognitionem assecutus est.’ *Vita Duareni*.

praem. Operibus Collectis, ed. Lucae, 1765.

³ M. Dorez tells me that it is not absolutely certain that the handwriting is Passerat’s. The entry at the end of the volume ‘ξὶν θεῶν τέλος an. 1557 mense Octob.’ is not accompanied by any name. The relation between the two volumes is placed beyond doubt by the recurrence in the margins of the Paris Gryphius of entries like these: ‘est in excuso an. 1540,’ ‘in alt. exc. an. 1540 a Gryphio,’ ‘in altero Gryphii,’ as well as by the transcription of the variant for *Poen.* 63 as *qui*, whereas in the Oxford Gryphius the word is *quia*, clearly the right variant, with the last letter hidden by the initial letter of the next line of text.

collation. For I believe it to be the immediate source from which a collection of variants has been taken for another volume (Rés. mYe 371) in the Bibliothèque Nationale. This is an Aldine Plautus (Venice 1522), which Passerat¹ has made a receptacle for the collations of no less than nine MSS., of which he gives us an account in a prefatory note, and whose readings he distinguishes by ink of different colours. That collection of variants which is borrowed ultimately² from the Oxford Gryphius marginalia and immediately³, if I am not mistaken, from the Paris Gryphius marginalia, he describes as the collation of three MSS., taken from a Plautus lent him by P. Pithou⁴ (1539-1596). His statement however is not proof positive that P. Pithou was ever an actual owner of the Oxford volume, for he may have been merely an intermediary in the loan; nor am I inclined to accept it as sufficient evidence that there were really three MSS. used for the Oxford marginalia. Three is the number that would be suggested to any one by the fact that for most plays there is only one set of variants and these unprovided with any mark, while for a few plays (see p. 4) there are two sets, each variant being normally followed by a mark assigning it to the one or the other of two MSS. But this disposition is equally consistent with the theory that only two MSS. were employed, one of which came into use in a few plays only, while the other was used in all. To all appearance the variants come from only two MSS., the

¹ M. Dorez ascribes the writing to Passerat's hand without hesitation. For an account of the volume see M. Le Breton's article in the *Revue de Philologie*, 1895, vol. xix. p. 255 (cf. *ibid.* 1897, vol. xxi. p. 137).

² As is shown unmistakably by numerous coincidences like these. At *Poen.* 63 the Paris Aldine has *qui*, the Oxford Gryphius has *quia* (see above). At *Poen.* 547 the Oxford Gryphius has the two variants *mihī* and *mi*, separated by a partition-stroke, so that the whole entry looks like *mihī sim*. The Paris Aldine has *mihī sim*. Both

these erroneous transcripts are found in the Paris Gryphius.

³ At *Aul.* 637, for example, *consultum*, carelessly written in the Oxford Gryphius, has become *consultant* in the Paris Gryphius, and *consultant* in the Paris Aldine.

⁴ 'Petrus Pithoens nobis commoda vit Plautum emendatum a capite ad calcem comparatione trium veterum librorum.' M. Le Breton points out (*Revue de Philologie*, xix. 256) that Boivin mentions in P. Pithou's *Mémoire des livres . . . qui sont brouillez de ma main pour la plupart*, two Gryphius editions of Plautus (1537 and 1581).

one apparently a copy of a MS. now in the British Museum (Purn. 228)¹, the other the famous Codex Turnebi. The latter has been used for the last half of the *Pseudolus* (from about v. 730 to the end²), for the whole of the two following plays, the *Poenulus* and *Persa*, and the first half of the next, the *Rudens* (to about v. 790), as well as for isolated passages in the *Bacchides* (from the beginning, i. e. v. 35 of our editions, to about v. 80, from about v. 570 to about v. 650, and from about v. 810 to about v. 900). Until it appears on the scene, the other variants are unaccompanied by any symbol. When it does appear (in the middle of the *Pseudolus*), they get the symbol *poict.* to distinguish them from the variants of the Codex Turnebi, which have the symbol *dr.* (sometimes *do.*, *du.*). But where the Codex Turnebi is not in evidence there is nothing that points to the use of any other MS. than the copy of the Burney Codex. The entry at *Men.* 75: *alibi in alio codice invenitur textus sequens 'Ni caditat leno modo,'* appears in this very form on the margin of the Burney Codex. Where a reference is made to a manuscript source, it is made in a form suggestive of a single MS., e. g. 'sic in antiquo³,' 'sic in vetere codice,' 'sic in cod. mascrip.,' never in a form suggestive of two, such as 'in altero . . . in altero.' The few, very few, cases where two variants stand side

¹ See Appendix.

² Does the variant at v. 719 'arcessebat arg.' (presumably *arcessbat*, written in the MS. *argessbat* with the common substitution of G for C) come from the Codex Turnebi? The Burney MS. has *arcessbat*.

³ E. g. *Amph.* 376 fidi] 'sic in cod. mascrip.' (The Burney MS. has *judi*); *Aul.* 9 auído (*marj.*)] 'sic in antiquo' (*auído* Burn.); *Cur.* 141 bitet (*marj.*)] 'sic in vetere codice' (*bitet* Burn.); *Cas.* 648 num hero] 'sic in antiquo' (*num hero* Burn.); *Epid.* 668 aspici (*marj.*)] 'sic legitur in codice antiquo' (*aspici* Burn.); *Most.* 802-41 'omnes hi versus qui his notantur' desiderantur in antiquo' (des. in Burn.); 857 'reliqua

usque ad scenam quae incipit *Servi qui desunt in veteri*' (des. in Burn.); *Merc.* 829 'exemplar manuscriptum hic deficiebat usque ad scenam ejus initium *Aecastor lege*, &c.' (def. Burn.); 956 'desunt hi versus in antiquo' (des. in Burn.); *Rud.* 965 qui (*marj.*)] 'sic in antiquo' (*qui* Burn.). The entries 'als. expectant' (*Amph.* 174), 'als. qui pugnīs os exossas hominibus' (*Amph.* 342), 'als. intuerier' (*Amph.* 900) are explained by the Burney MS. where at *Amph.* 174 there is a superscript variant 'al. expetunt' over the *expectant* of the text, and at *Amph.* 342 and 900 marginal entries 'al. qui pugnīs os exossas hominibus,' and 'al. intuerier.'

by side without comment in the parts for which the Codex Turnebi is not in evidence do not imply the use of another MS.¹ Some of them that do not appear in the Burney Codex itself may yet have been present in the copy. The rest probably come from the printed text whose marginalia have been transcribed by Duaren (see below).

I can therefore see no reason for supposing two MSS. of the Italian recension to have been used for these marginalia. It is however only the variants from the Codex Turnebi which have interest for us. The source of these is indicated by the note on the margin of *Pseud.* 730 sqq. (see the collotype): 'Ex fragmentis monast(erii) s. columnae (*leg.* Columbae) senon(ensis) urbis Adriani Tornebi'², that is to say, a fragmentary MS. from the Library of the Benedictine Monastery of Sainte Colombe at Sens (department of Yonne), in the possession³ of Adr. Turnèbe. Duaren did not take them directly from the MS. itself. His marginalia bear unmistakable traces of having been transcribed (and carelessly transcribed) 'in toto' from a contemporary original⁴: and that original I am inclined to regard as the marginalia in Turnèbe's

¹ They are: *Amph.* 210 *expugnaturum esse, expugnasse* (*expugnaturum esse, et in marg. al. expugnasse* Burn.), *Bacch.* 966 *inermus vel inermis* (-us Burn.), *Curc.* 358 *Herculem vel Hercle* (*herele* Burn.), *Men.* 210 *glandulam, glandionicam* (*glandionicam* Burn.), 391 *barcae, bereę* (*berce* Burn.), 457 *affatum vel ad forum* (*affatum* Burn.), *Merc.* 487 *ad id uel ateritis* (*ateritis* Burn.), *Most.* 846 *perducat vel perductet* (*perductet* Burn.), *Truc.* 50 *si increbavit, si increbrauit* (*Bi increbrauit* Burn.). Of these *inermus, Herculem* (*marg.*), *glandulam, barcae, ad forum, ad id* are found in the Gryphius texts of 1535 and 1537.

² The continuity of the sentence has been disturbed in the Oxford Gryphius by the insertion of the variant for v. 730 between *urbis* and *Adriani*, and this disturbance

is more marked in the Paris transcripts.

³ That the possession was only temporary we learn from Turnèbe's phrase in his *Adversaria*, xv. 7: 'aliquot membranae quas aliquando habui.'

⁴ The numerous mistakes of transcription are a proof of this; e.g. at *Poen.* 906 he has written *eam* for *cā* (i.e. *causa*) of his original. This is a contraction that is more likely to have belonged to the sixteenth century writing than to the 'pervetustae membranae.' At *Pseud.* 1175 we find *S. ceminus malum* instead of *See(na) Minus malum* (cf. *Poen.* 358). An *o* is often transcribed *r* (see note on *Pseud.* 816), &c., &c. Turnèbe (*Adversaria*, xv. 7) read *coctiores* in *Poen.* 586; but Duaren has miscopied the word as *erctiores* or *erctiores*.

own copy of Plautus, for the notes are plainly the work of a scholar of eminence, and some of them bear the impress of Turnèbe's hand¹.

§ 2. THE CODEx TURNEBI.

OUR previous knowledge of the 'Codex Turnebi' (*T*) was derived from the few references² to it in Turnèbe's *Adversaria* (Bks. I–XII, Paris 1564; XIII–XXIV, 1565; XXV–XXX, 1573), a huge collection of emendations and explanations of passages of Latin authors, and from the still fewer allusions in the collected edition of his other works (Strassburg 1600). Turnèbe speaks of it as a fragmentary MS. of great antiquity (aliquot membranae pervetustae, *Adv.* xix. 12), which had once been for a limited time in his hands (see note on p. 5 above). He states definitely that it contained the *Poenulus* (*Adv.* xix. 12, ad *Poen.* 47), and quotes its readings for passages of other plays too, the *Asinaria*, *Captivi*, *Casina*, *Curculio*, *Mostellaria*, *Pseudolus*, *Rudens* and *Stichus* (see below, pp. 9–11)³. As we have seen, Duaren's marginalia unfortunately do not give us its readings for all these plays, but only for *Pseud.* (from about v. 730 to end), *Poen.*, *Pers.*, *Rud.* (to about v. 790), *Bacch.* (circ. vv. 35–80, 570–650, 810–900)⁴. For all that, they are our chief source of knowledge of the 'Codex Turnebi,' and they clear up also the mystery that has hitherto attached to two other suspected sources of variants, the 'veteres libri' of Lambinus (see § 3) and the 'vetus codex' of Scaliger (see § 4). The best of the readings referred to these vague titles by Lambinus and Scaliger are now seen to have been readings

¹ The note on *Rud.* 753 quotes the *offerimentum* of Paul. Fest. 188 M. It was Turnèbe who in his *Adversaria* (xvi. 12) brought the line into connexion with this passage of Paul. Festus (see the note, p. 45; cf. the note on *Rud.* 63). Scaliger's entry, 'hae notae sunt manu Duareni,' &c. of course does not imply more than that Duaren was the transcriber. There is a similar entry by Bongars in a copy of Pollux in the Berne

Library (see Hagen's *Catal.* p. 543): 'Fuit Fr. Sylburgii, a cujus manu Notae ad oram.' But the actual author of the notes is H. Stephanus.

² Collected by Prof. Goetz in his introduction to the *Poenulus* in the large Teubner edition.

³ May we infer from his complaint of the lack of 'codices antiqui' for the *Truculentus* (*Adv.* xi. 21) that this play was not found in his Codex?

⁴ See note on p. 50.

of the 'Codex Turnebi.' The question how far they can supplement the list of *T*-variants, whether quoted by Turnèbe or entered in the margins of the Oxford Gryphius, is discussed in §§ 3-4.

We learn also that the 'Codex Turnebi' was a fragmentary MS. belonging to the Library of the Benedictine Monastery of Sainte Colombe at Sens¹ in the department of Yonne. If Turnèbe, as seems likely, restored the precious fragments to the monastery library after making his collation, it is probable that they perished in 1567, when the monastery was pillaged and burnt by the Calvinists.

With our fuller knowledge of the 'Codex Turnebi' (or 'Fragmenta Senonensia') we may now assign it its place among the MSS. of Plautus.

It belonged to the 'Palatine' family. That is clear from some wrong readings which it shares with *BCD*, &c., e.g. *libyco* for *Liberi*, *Cas.* 640, and still more from certain lacunae which it shares with the Palatine MSS., e.g. *Rud.* 698 sqq. And yet it exhibits lines in a correct form which in all our 'Palatine' MSS. show a lacuna or a wrong reading. For example *Poen.* 977 appears in *BCD* in this form:

facies quidem edepol.

But *T* has, like *A*, the full line:

facies quidem edepol Punicast: guggast homo.

In *Rud.* 519 *BCD* show the corruption *das easque*, whereas *T* has, like *A*, the right beginning of the line *cas, easque*.

Are we then to suppose it to have had a 'mixed' text, a 'Palatine' text corrected with the help of some MS. of another family? This supposition seems to be excluded by the fact that certain lacunae are left unfilled, e.g. *Rud.* 698 sqq.: for had *T* or its original been corrected with the help of another MS., a MS., for example, of the 'Ambrosian' family, these lacunae ought to have been supplied (cf. *Pers.* 623).

¹ The Abbot Lupus of Ferrières matters of classical learning to belonged to the diocese of Sens. Altunus, a monk of the monastery Among his Letters are some on of Sainte Colombe.

The conclusion to which we are driven, to which everything seems to point, is that *T*, while coming from the same proto-archetype as *BCD*, does not come from the immediate archetype (*P*) of these MSS. That immediate archetype had, for example, in *Poen.* 1355 *aduersum quidem*, instead of *haud uerbum quidem*, while *T* shows *had uerbum quidem*, which was clearly the reading of the proto-archetype. Again it omitted the puzzling phrase *Punicast: guggast homo* in *Poen.* 977, a phrase preserved in *T*. In other words *T* stood to *B* and to the original of *CD* in the same relation as *B* stands to *C* and to *D*, and so supplies us with a check on *BCD* in the same way that *B* supplies us with a check on *CD*. With its help we can detect the errors which were introduced into the 'Palatine' text by the immediate archetype of *BCD*.

The scribe of the *T*-text (i. e. of *T* itself or of its original) has of course introduced errors of his own. A certain boldness of invention, which is not consistent with mechanical accuracy, is perhaps discernible in the attempt to fill up the lacuna at *Pers.* 623; and in *Pers.* 310, *Poen.* 926 we seem to find other examples of misguided conjecture. The *Maeoniaper* of *Cas.* 523, if it really is the reading of *T*, is probably another example of the kind; for the faithfulness of the other MSS. here is assured by Festus' quotation of the line. The proto-archetype must have had *meruluper* or *meruiaper*. Similarly its *perident*, *Poen.* 30, where *B* has *pertant* and *CD* have *pereant*, seems to me a mere conjectural emendation of *pertant* of the proto-archetype, a corruption of the Plautine *pereant*.

If the scribe of the *T*-text had this inventiveness, there is a possibility of our wrongly imagining some lacunae in the proto-archetype to have presented a different appearance to the scribe of the *T*-text and to the scribe of the original of *BCD*. The two scribes may have had before them the lines in precisely the same defective form, but while the more cautious scribe omitted a fragmentary word altogether, the bolder copyist would make an attempt to supply the missing part. However some lacunae (*Rud.* 666 sqq., 698 sqq.) show unmistakable traces of progressive decay, and prove that the *P*-transcript was made at a later time than the *T*-text, when the proto-archetype was in a worse state of preservation (cf. Seyffert *Berl. Phil. Woch.* 1897, p. 797).

Various errors of *T* from which *BCD* are free, such as *noctu*, *Poen.* 926 (*nocte P*, *docte A*), *amabitis uos*, *Poen.* 1211 (*habuit suos P*, *abitis uos A*), om. *a*, *Pers.* 477, make it impossible that *T* can have been itself the archetype of *BCD*. *T* therefore was a MS. of the 'Palatine' recension independent of the immediate archetype of *BCD* and deriving its text from an earlier transcription of the proto-archetype¹.

Here is a list of the readings ascribed by Turnèbe to his codex in those parts of Plautus where the Duaren marginalia offer only the 'Italian' variants.

Asin. 564 *artitos* (*Adr.* xxiv. 31 *ubi saepe causam dixeris pendens aduersus octo artitos uiros, ualentes uirgatores. sic enim in optimo libro repperi*). The Gryphius text has *astutos* and there is no marginal variant. Lambinus quotes Turnebus as authority for the reading *artitos*.

Capt. arg. 3, prol. 27, 31, 59 *Alii, Alios*, etc. (*Adr.* xxiii. 24 *ego et fide librorum veterum et auctoritate rerum adductus legendum censeo Alii . . . itaque in argumento, pater captiuos commercatur Alios, . . . eodem modo in Prologo, coepit captiuos commercari hic Alios. et paulo post, summoque genere captum esse equitem Alium, aut, ut in quodam libro legi, Aleum . . . ut in illo versu medicus Menarchus emit ibidem in Alide . . . quia bellum Aetolis dixi cum Alidis, nisi quis 'Aliis' legat; cf. *Opp.* i. p. 71, 38 legendum 'cum Alidis' . . . aut certe 'Aliis,' quod magis probo. . . . Huic emendationi subscribit vetus liber in quo *Alidis*). The Gryphius text has (arg. 3) *alios*, (27) *Aulide*, (31) *alium*, (59) *Aulidis*, without any marginal variants. Lambinus (ad prol. 9) says: *in Alide . . . Sic Adr. restituit Advers. lib. 23, cap. 27; atque haec restitutio porrigenda est ad omnes locos in quibus legitur 'Aulidi,' 'Alii,' (al-?) 'Aulidis' pro quibus legendum 'Alidi,' 'Elii,' (Al-?) 'Alidis.'**

Cas. 523 *sed facito dum Maeoni aper uersus quos cantat colas* (*Adr.* viii. 11 *longe aliter descriptum in antiquis repperi schedis, et annotatu observatuque dignum duxi, sed . . . colas, a quo etsi obscurus, tamen aliquis sensus elicitur non inamoenus . . . Quid si 'Maeonia per uersus' legamus?*). The Gryphius text has *sed facitodum meminervis*

¹ Considering that all that Duaren's marginalia give us is a transcription, often inaccurate, of a collation that has been compressed into the narrow margins of a printed octavo, it may seem hazardous even to mention the slight indications that we can gather of the form of the 'codex Turnebi.' The recurrence of *q* as marginal variant of *-que-* (*Pers.* 399, 752, 824) probably means that this contraction was used in the MS. Other contractions

may be inferred for *Poen.* 466 *crede* 'credere,' *Poen.* 433 *oñes* 'omnes,' *Bacch.* 57 (see note). If *tantundest* and *tantundest* are Turnèbe's alternative readings of the word he found in his MS. at *Poen.* 633 (see below), they suggest the use of the 'open' form of *a* in the MS. The *sty-* for *str-* in the variant at *Pers.* 87 suggests the similarity of *r* and *y* in early minuscule. That the MS. had corrections in it appears from *Pseud.* 783, &c.

uersus, quos cantat colax, and there is no marginal variant. Lambinus says: Sic igitur habent plerique libri veteres¹, *sed facito dum merui aper uersus quos cantat colas*. Nonnulli sic, *sed facito dum Meoni aper uersus quos cantat colas*. Alii sic, *sed facito dum Meonia per uersus quos cantat colas*. His note has the appearance of being derived from Turnebus' *Aduersaria*.

Cas. 538 non ecastor uilis emptus est (*Adr. viii. 11 eadem in fabula . . . repperi non . . . est, non 'nili'*). The Gryphius text has 'non ecastor uili emptus est,' with the variant *uilis* written in the margin. Lambinus prints in his text *non ecastor uilis emtu'st* without comment on the reading.

Cas. 552 catillae tum (*Adr. viii. 11 eadem scena, operam uxoris polliceor foras quasi catillae, tum flagitium hominis*. in omnibus editur 'catillatum,' nec a me damnatur, sed illud alterum indicatur, ut si cui arrideat sequatur; cf. xvi. 3 reperitur et *catillae* in antiquis libris, ut alio loco docemus). The Gryphius text has 'catillatum,' and the marginal variant is *catille cum*. Lambinus says: *catillatum . . . Non dissimulabo tamen in nonnullis libris MSS. scriptum esse quasi catillae tum flagit. hom.* In uno atque altero *catillae cum flagit*.

Cas. 639-40 nisi haec meraclo se uspiam percussit flore libyco (*Adr. viii. 11 in illis quas appellavi hoc capite schedis repperi*). The marginal variants in the Oxford Gryphius are *mera glose* and *libur*. Lambinus prints in his text: *nisi haec meraclo | Se uspiam percussit flore Libyco*, without comment on the reading.

Cas. 729 dabo μέγα κακόν (*Adr. viii. 11 erat . . . plane et litterate per-scriptum*). The marginal variant in the Oxford Gryphius is *Mechachou*; the text has 'dabo *vaì κακόν*.' Lambinus says: *dabo μέγα κακόν . . . Sic scriptum repperi in sex libris MSS., duobus Clericanis, in Titiano, in Huraltino, in uno Puteano. Itemque se scriptum repperisse in uno testatur Adrian. Turnebus, neque multo secus Carolus Langius.*

Cas. 882 tanquam senex abs te decumbam (*Adr. xvi. 3 legi in membranulis*). The Oxford Gryphius has the marginal variant *senex apte decumbam*. Lambinus says: *ut prior quam senex apte decumbam*. Secutus sum quinque libros MSS. qui sic habent . . . Alii sic habent, *ut tanquam senex abs te decumbam*.

Cas. 973 caninam scaeuam (*Adr. viii. 11 erat probe et plane scriptum; cf. Adr. xvi. 3 in iisdem membranulis sic exaratum erat hac ibo caninam scaeuam spero meliorem fore*). The Gryphius text has *caninam cocnam*, and there is no marginal variant. Lambinus says: *caninam scaeuam . . . Sic hunc locum restitui ex libris nostris MSS. quatuor, in quibus ita plane scriptum est*².

¹ Not 'libri nostri veteres.'

² This chapter of Turnebus' *Aduersaria*, in which so many readings for the *Casina* are referred to his codex, and which concludes with the words: 'haec cursim et propteranter e vetusta eruebamus charta, et bonae iuventuti transmittabamus,' contains also the pro-

posed emendation *Euthynico Cas. 1014* (legendum suspicor . . . *caque nubet Euthynico nostro herili filio*). Other lines quoted in this chapter from the *Casina* are: v. 524 *cum cibo, tum quiqui ut ueniant facito, quasi eant Sutrium*, and v. 815 *sensim super attolle limen pedes noua nupta*.

Cure. 485 *operiam* (*Adr.* xxvii. 27 legi in pervetusto libro apud *Leucadiam operiam* ut sit 'expectabo apud *Leucadiam*'). The Gryphius text has *oppiam*, and there is no marginal variant. Lambinus says: quod Turnebus legit 'operiam,' pro 'opiam,' et ita se in libris MSS. scriptum repperisse testatur, ego contra in omnibus nostris septem *oppiam* repperi, in uno duntaxat *opiam* cum simplici p, in nullo 'operiam.' The two words 'opiam' and 'operiam' would differ only in this, that the latter would have a cross-stroke through the lower shaft of p to turn p into per.

Most. 760 *nam sibi laudasse hasce ait architectonem* (*Adr.* xix. 31 ut 'architectus' dicitur, sic observavi veteres 'architectonem' dixisse . . . ut in veteri exemplari repperi *nam . . . architectonem*). The Gryphius text has 'nam sibi laudasse aedeis ait architectonem.' Duaren has expunged 'aedeis' and written *si* in the margin as variant of 'sibi.' Lambinus prints in his text *nam sibi laudasse hasce ait architectonem* without comment on the reading. Turnebus says in another passage (*Opp.* i. p. 19, 36): Plautus *Mostellaria nam sibi laudasse aedes ait architectonem*, ubi more Graeco 'architectonem' legunt: sed vetustatem retinendam censeo; but his language in *Adr.* xix. 31 shows *architectonem* there not to be a misprint.

Stich. 732 *catuli ut ludum* (*Adr.* ix. 21 membranae morticinae habent). Turnebus quotes the line in the form *ohe, iam satis, nolo o' aedes, Catuli ut ludum nunc uolo*, but ascribes to his MS. only the three words mentioned. There is therefore no reason for supposing *T* to have had *obcaedes* (cf. *CD*) rather than *obtaedes* (with *B*). The Gryphius text has *catuli ut ludunt*, and there is no marginal variant. Lambinus in a note, which seems copied from the note of Turnebus, says: *Libri veteres habent catuli, non ut vulgati 'catuli.'*

The Duaren marginalia show that some of Turnebus' emendations were based on readings of his codex. In *Poen.* 1355 Turnebus proposed *haud verbum quidem*, where *aduersum quidem*, stood in *BCD*, but *had uerbum quidem* in *T* (cf. *Poen.* 14 *tacitum*, *Rud.* 417 *uenies uespere*). It is possible then that in parts of Plautus for which we have not the evidence of the Duaren marginalia some emendations of Turnebus may give us a clue to *T*-readings (e. g. *Cas.* 778 *corbitam cibi*)¹.

¹ The MSS. mentioned by Turnebus in discussing the following lines can hardly be identified with *T*:

Amph. prol. 32 *pacem* (*Opp.* i. p. 140, 16 'rationem' pro 'ratione' . . . ut 'aetatem' et apud Plautum in veteribus libris *Praeterea pacem aduenio*).

Asin. prol. 5 *gratis* (*Adr.* xxiv. 31 nam in veteribus libris *gratis* scribitur).

Aul. 511 *marobatharii* (*Adr.* vi. 24 'myrobrecharii' . . . longe devertit ab antiqua scriptura *marobatharii*).

Capt. 183 *acnulis jam ocium est* (*Adr.* xiv. 7 sic antiqui libri litterati sunt).

But it is possible that we have a *T*-reading in --

Aul. 438 *peruam* (*Adr.* xiv. 5 *qui angulos hic omnis mearum acdium et conclauium mihi peruam*

Turnèbe's *Adversaria*, a work dubbed by Scaliger the 'abortivus foetus,' is often said by Lambin to exhibit signs of hasty and careless composition, readings in Plautus and other classical authors being referred to the wrong source, etc., etc. (Lamb. ad Aul. 672: cum ille quippiam ingeniose ac praeclare excogitarat, in suo codice perscribebat. Cum aliquid item ab altero ingeniose et erudite inventum reppererat, id in suum codicem referebat, tacito interdum autoris nomine, quod properaret, non quod quemquam sua laude fraudare vellet. Ita cum longo post editionem Plautinam a Camerario confectam tempore *Adversaria* sua conscribere coepisset, factum est ut et aliena imprudens suo nomini adscriberet, et sua quidem, sed ab aliis occupata, id est prius in vulgus edita, tanquam inaudita et ignota ederet. Again in a note on *Most.* 757: ex quibus verbis apparet eum in aliquibus libris scriptum aut impressum repperisse 'consummauit,' quod ego nusquam repperi. Ita vir ille doctissimus, mortem propinquam praesentiens, libros *Adversariorum* abortivit verius quam peperit, etc.). And Turnèbe himself in his prefaces speaks of his trouble in arranging the 'Sibylline leaves' of his papers (interdum oblitus quid ante annotassem, illud idem in alia charta iterabam, omnia quidem fere velut folia Sibyllae, non in numerum digesta, sed nullo delectu ordineque descripta . . . temere inconditeque scribebam et in pulverem situmque abiciebam), and of the numerous mistakes of printing (nam cum exemplar ejus subitum et tumultuarium multis esset locis deletum, inculcatum, transpositum, male scriptum, operae librarii in transcribendo saepenumero manum meam adsequi

facitis e reconditis pluteorum libris lego potius quam 'peruios'. The Gryphius text here has 'peruium,' and *peruium*, the same word, is written in the margin (the Burney MS. has *peruios*). Lambinus says: *peruiam* . . . Ita habent omnes libri veteres, uno excepto, in quo est *peruios*.

And we probably have one in—

Capt. 640 (*d*)*eruncinatus* (*Adr.* xiv. 7 lægi in autographis libris tum igitur ego (*d*)*eruncinatus*). The Gryphius text has *aerumnatus*,

and there is no marginal variant. Lambinus says: diu me hic locus exercuit, cum in libris omnibus legatur partim *aerumnatus*, partim *erumnatus*. . . . Sed postquam *Adr.* Turnebus docuit in *Adversariis* legendum esse 'deruncinatus,' continuo ei assensus sum. (The *deruncinatus* of *Adr.* xiv. 7 is corrected to *erunc.* in the 'Errata' of the Basle edition, 1581.) The best Nonius MSS. (p. 95, 17 M.) read *deunciatus*.

non potuerunt). The form in which his discussions of readings are cast did not always admit of his stating the exact lettering of a manuscript variant.

When his reading conflicts with the Duaren marginalia, we must not believe that the marginalia are necessarily wrong. In *Rud.* 724, where Lambin agrees with the Duaren marginalia in *non licet ita est lex* against the *non licet est lex* of the *Adversaria*, preference should, I think, be given to the marginalia. On the other hand in *Poen.* 1033 where the spelling of the 'Adversaria' *mied-* is supported by the reading of *BCD*, the *migd-* of the marginalia can hardly stand. Each case of conflict has thus to be judged on its own merits.

§ 3. THE 'LIBRI VETERES' OF LAMBINUS.

LAMBIN'S edition of Plautus appeared in 1577, five years after his death. It was edited by Helias, who in the Preface speaks of Lambin's trouble in procuring 'vetusti libri' (quantum subierit laboris in conqurendis undique comparandisque vetustis libris, quorum magna est penuria, praesertim bonorum), and of his own difficulties in deciphering and supplementing the notes left by Lambin (hi commentarii manu Lambini ita scripti erant, ut non codex, sed adversaria viderentur esse; multas lacunas habebant . . . plurima adumbrata, quae ab operis legi non poterant, expressimus; in quo ipso, non tam a litterarum obscuris notis, quam a loci sententia adjuvi sumus¹). Lambin, he tells us, based his commentary on a collection of notes which he had made a long time before, but was interrupted by death when he had proceeded with the revision and completion of these as far as the thirteenth play (the *Mercator*²).

¹ In the Bibliothèque Nationale (Rév. pYc 235) is a copy of Plautus, once possessed by Lambin and filled with notes by his hand. More scatchy, illegible writing could hardly be found. So far as I was able to decipher it, I found nothing that threw light on the source of the good readings of his 'veteres libri.' In fact, these good readings seem not to have been at his

disposal at the period when these notes were written. In *Pseud.* 738, for example, *usque a canubulis* of the text is left unemended. Many variants are marked 'Paris.' e.g. *fuge, Most.* 513, *meridie, Most.* 579.

² The *Mercator*, in the order followed by editors of Plautus at that time, immediately precedes the *Pseudolus*, which is followed by the *Poenulus, Persa* and *Rudens*. So

The term 'libri veteres' or 'vetusti' does not imply actual MSS. It would equally denote collations of MSS. entered on the margin of printed texts or elsewhere. Of the nature of the 'veteres libri,' the Pithoeanus, Tilianus, &c., used by Lambin for the first eight plays we have a good deal of information in his loquacious commentary¹. Through the last twelve plays his written source (or sources) for the text is usually indicated by the vague phrase 'nostri libri veteres'².

that for these four plays for which we have the *T*-variants in Duaren's marginalia, Lambin's commentary had not received the author's full attention.

¹ The whole of these 'libri veteres' (or of their sources) used for the first eight plays might probably be identified, if it were worth the trouble. The full number was eight, according to his note on *Aul.* 234: in iis omnibus quibus usus sum (octo autem numero fuerunt) repereri scriptum *mordicus*, uno excepto, in quo scriptum est *morsibus*; qui erat alter ex libris Claudii Puteani; though in his note on *Cas.* 414 only seven are mentioned as having been at his disposal: sic habent omnes libri et mss. et impressi quos quidem uiderim. septem mss., totidem impressi. Here are some criteria of the various written 'libri,' like the criterion, just mentioned, of one of the 'Puteani.' The 'Tilianus' (qui fuerat mihi ab Io. Tilio olim episcopo Meldensi, nuper mortuo, commodatus) had *integumentum* for *mantellum* in *Capt.* 520; *te digno* for *benigno* in *Epid.* 709. The 'Huraltinus' had *te indigno* 'eum litura' in *Epid.* 709; and *rel* erased (?) at *Amph.* 444. The 'liber N. Clerici' had in the margin at *Bacch.* 627 the spurious addition *sumne ego nullius pretii*. The 'Clericanus' (perhaps identical with the

last) and 'Pithoeanus' had *memorem* for *munem* in *Merc.* 105. None that Lambin specifies in this way can be shown to have had anything superior to the ordinary readings of the Renaissance MSS. of Plautus. For example, *memorem* in *Merc.* 105 is the reading of that Leipzig MS. (*F*), which was selected by Ritschl as a type of the 'Italian' text; and it is also the reading entered in the margin of the Oxford Gryphius. For the connexion of the 'Pithoeanus' with the book lent by P. Pithou to Passerat (p. 3), which may have been the Oxford Gryphius itself, the evidence is insufficient. At the same time there is no counter-evidence.

² In the note on *Bacch.* 602 however we have express mention of different MSS. The reading *scutum* is referred to 'nostri libri mss. aliquot, in his Pithoeanus et tres Clericani et alii duo.' So at *Bacch.* 500 *in uitio nunc* is quoted as the reading of two MSS., *immitiorem* of the rest; *Mil.* 1335 *firmant* 'sic habent plane nostri libri veteres, uno excepto, qui habet pro firmant *firmant*'; *Merc.* 105 'duo codices mss., Clericanus et Pithoeanus, ita plane . . . habent, *memorem*'; *Mil.* 784 *aequi istuc facio* 'ita habent nostri libri veteres; nisi quod unus habet praeterea *parui*'; *Merc.* 59 'vetus unus codex in quo scriptum repereri *commilcutium*; alter in quo

The unsatisfactory nature of this indication made subsequent editors question the existence of these 'libri veteres,' in spite of explicit assurances by Lambin like that at *Rud.* 724: 'non licet, ita est lex apud nos. Sic habent libri nostri veteres, idque ego liquido jurare possum, nequis conjecturam esse dicat.' Ritschl did something to restore Lambin's credit (*Opusc.* ii. pp. 118 sqq.), which has now been established by the Duaren marginalia. Ritschl pointed out the number of passages in which Lambin's 'libri veteres' agreed with the 'codex Turnebi' unsupported by any other MS. This agreement is often alluded to by Lambin himself, who accounts for it by saying that Turnèbe had perhaps used the same 'libri' as he had (e.g. *Pseud.* 738 *hircum ab alis*. 'Hunc locum sic restituit ex libris MSS., iisdem fortasse quibus usus sumus, Adr. Turnebus lib. Advers. 20 cap. 10'; *Pseud.* 1100 *det nomen ad molas coloniam*. 'Sic habent nostri libri veteres, et ita se scriptum in aliis aut fortasse iisdem reperisse testatur Adr. Turnebus lib. Advers. 20 cap. 10').

But that Lambin had actually had in his hands the 'fragmenta Senonensia' seems to me very unlikely. Would so garrulous an editor have omitted to mention a MS. whose antiquity would at once mark it off from all the Renaissance MSS. of Plautus that were current at the time? Surely we should have had not one but many self-satisfied allusions to 'liber ille venerandae antiquitatis,' 'membranae omnium antiquissimae' and so forth. The same consideration makes it unlikely that the notes just quoted on *Rud.* 1132, *Most.* 1158 point to his having had access to the archetype of *BCD*. It is much more probable that what Lambin had to go upon was some marginalia like those of the Oxford Gryphius¹.

litteris obscuris *commuleium*'; *Rud.* 1132 *rem* (<*ex proclini plu*>nam 'deest hic aliquid, et est in quibusdam ex nostris libris lacunula, in aliis litterae exesae et nescio quo pacto deletae.' On the other hand the phrase clearly refers to one single 'liber' in the note on *Most.* 1158 'nostri codices . . . in quibus scriptum est *talis ludo*, ita tamen ut facile appareret in *ludo* s'esse

mala aliqua manu extritum et in talis idem esse tentatum, sed non perfectum.'

¹ In the note on *Stich.* 321 he explicitly ascribes to his 'libri veteres' what is unmistakably a conjecture of Camerarius. The 'libri veteres' here referred to must have been marginalia of the kind.

That it was in parts a less complete transcript than Duaren's is suggested by the fact that Lambin has left unfilled the gaps in lines like *Rud.* 670, 700, 312, but that it was in other parts more complete we see from readings like *Pers.* 622 *Ah!* (where Duaren's transcript has *P*, i.e. 'Persa,' with omission of *Ah* or *a*), *Poen.* 778 *rauio* (omitted by Duaren), to which I would add *cotidie Rud.* 295. Its derivation from Turnèbe's collation is perhaps indicated by Lambin's reference to his 'libri veteres' of a reading which appears in Duaren's marginalia as a conjecture (presumably) of Turnèbe, viz. *occentarit, Rud.* 776¹.

On the whole the balance of probability inclines to show that Lambin had at least one transcript of Turnèbe's marginalia, which was independent of the Oxford Gryphius.

The readings then of Lambin's 'libri veteres' may be expected to contribute some additions to the list of *T*-readings. But with contributions from this source we must exercise great caution. Lambin's loose way of quoting his manuscript authorities and (in the later plays) the absence of certainty that what Helias has printed was what Lambin actually wrote, or meant to be printed, make it an extremely difficult

¹ One is tempted to ascribe some divergent readings of the 'libri veteres' to different transcriptions of words illegibly written by Duaren in the Oxford Gryphius in lines like *Pseud.* 1261 'nostri codices . . . partim sic habent ut *mammilla nam anicula*, partim ubi *mammilla illam amicula*'; *Pseud.* 1275 '*sed palliolatus . . . Secutus sum nostros libros veteres, qui partim sic habent, partim palliotatus, partim palluratus.*' There is of course also the possibility that these divergent readings do not really represent so many different 'libri,' but are merely Lambin's own attempts at deciphering the reading of one single 'liber.' Jotted down carelessly in his 'adversaria' they may have been worked up by Helias into this misleading form.

The note on *Merc.* 59, already quoted, where 'alter unus codex' is said to have *commulcium* 'litteris obscuris,' suggests Duaren's writing of *conuicium*, which looks something like *conulcium* or *comucium*. But Lambin's description of his 'libri veteres' at *Pers.* 239 (*ne hoc cuiquam homini dicerem. Sic habent libri nostri veteres, hoc primum, deinde at utita sum*) does not suit the Duaren marginalia in which *at uotita sum* comes first. Nor does Lambin's note on *Pseud.* 1049 (*quin hinc comitamur: secutus sum libros veteres, qui partim sic habent litteris liquido expressis, partim hircometamur*) favour the theory of his having had only one 'liber,' and that the Oxford Gryphius.

task to separate the grain from the chaff. It is not easy for instance to believe the line supplied in 'unus vetus codex' at *Pers.* 700 *sed scire uelimus quod tibi nomen siet* to have been in *T*, now that the Ambrosian Palimpsest has furnished us with the missing line in its true form: *quod est tibi nomen? (Nosti id) quod ad tel attinet*. Lambin's line seems as patently of modern origin as the stop-gaps at *Epid.* 144 (*docti eujusdam viri fidem secutus, qui se ita scriptum repperisse in antiquissimo codice testatus est*), 145 and 525 (*hic erat lacuna in libris omnibus MSS. . . . uno excepto, in quo sic erat expleta aliena manu*), *Mil.* 169 (*sic hunc versum expletum repperi in uno codice ms., quanquam, ne quid dissimulem, aliena manu, ut suspicari possit aliquis, hoc totum . . . non esse γήσιον*). Again, the extraordinary reading quoted from 'nostri libri veteres' in *Stich.* 432 can hardly be anything but some contemporary scholar's emendation, perhaps entered in the marginalia which constituted the 'libri veteres' in this case.

Here are some readings from Lambin's 'libri veteres,' besides those quoted on pp. 25 sqq., which are at least worth mentioning in this connexion, though the list might be extended as well as curtailed:—

Amph. 243 *inudere* ('duo codd. MSS. habent') (*inducere* BD, &c., *inuadere*, Goetz and Loewe).

Asin. 260 *parva* ('sic edidimus libros veteres secuti, quomodo et Camerarius') (*porro* B¹D, etc., *parva* B²) (perhaps the word 'libri' refers to Camerarius' MS.).

Asin. 395 *uuiisset* ('alii libri veteres') (*uenisset* BD, etc.) (*abiit sed*, Goetz and Loewe).

Aul. 151 *exeruciant* ('nonnulli e libris nostris vett.') (*excutiunt* BD, &c., edd.).

Bacch. 501 *immitiorem* ('libri vett.') (BCD).

Bacch. 503 *suo meo* ('nostri codd.') (BCD).

Bacch. 736 *defraudauerim* ('nonnulli libri veteres') (*fraudaauerim* BCD, *defraudaauerim* Camerarius, Goetz).

Capt. 152 sqq. ('Personas, quae hic fuerunt confusae et perturbatae, ego aliquot librorum antiquorum, quibus usi sumus, auctoritatem secutus in suum locum atque ordinem restitui').

Capt. 413 *exemisti* ('unius libri veteris') (*emisisti* BD, etc., *exemisti* Schoell).

Epid. 124 *seruabit tidem* ('nostri libri habent partim') (*s. idem* BE, &c., *s. fidem* edd.).

Mil. 8 *fartum* ('sic plane habent nostri libri vett.') (*fratrem* BCD) (*fartem* or *-tim*, Skutsch, *Berl. Phil. Woch.* Jan. 27, 1894).

Mil. 115 *citius* ('repperi in MSS.' Does this refer to Camerarius MS.?) (*uiuus* B¹CD edd., *citius* B²).

Mil. 1330 ('retine' . . . 'Nostram emendationem libri nostri MSS. adjuvant') (*te* BCD, *tene* edd.).

Most. 141 *postillam obtigere negligens fui* ('libri vett. habent partim') (*postilla opticare eam n. f.* BCD) (*obtigere* Camerarius, etc., *ea* Goetz, *me* Leo).

Most. 580 *redetur . . . redetur* ('scriptum est cum uno d in nostris libris MSS., quomodo in suis scriptum esse notat Camerarius') (*redetur* B¹). (But the mistake is a natural one after *redito*, v. 579).

Rud. 927 *ut liberet extemplo praetor te* ('alii libri habent.' Is this merely Pylades' emendation?) (*ut liberet ex populo praeter te* BCD).

Rud. 1326 *nunc id* ('nonnulli ex nostris.' Is this merely Camerarius' emendation?) (*nungit* BCD, *nunc id* Camerarius, edd.).

Stich. 691 *in triplio* ('in nostris libris vett. ita scriptum repperi') (*interiplio* BCD, *in tryblio* Turnebus, *intripillo* (?) A).

Trin 675 *incidium* ('nostrī libri vett.') (*indiciū* BCD, *incendio* Schoell).

At the same time it must be allowed that the slight character of Lambin's confirmations of the *T*-readings mentioned on pp. 9-11, warrants the suspicion that the collation of *T* which was at his disposal had the same limited extent as Duaren's marginalia.

§ 4. THE 'VETUS CODEx' OF SCALIGER.

IN the marginalia of certain texts of Plautus, partly of texts which had belonged to Joseph Scaliger, partly transcribed from texts which had belonged to him, occur a number of readings marked 'v. c.' (i.e. *vetus codex*) or merely 'v.,' many of which coincide with the readings of the *Codex Turnebi*. It is necessary therefore to investigate the nature of this so-called '*vetus codex*' and to determine whether any readings so labelled may be added to the list of *T*-variants.

Ritschl took these readings of the '*vetus codex Scaligeri*' mainly from two volumes in the University Library at Leyden:—

(1) A Plantin text of 1566 (present shelf-mark 755 G 16, formerly XIII D 204), whose marginalia were, as we learn from an entry on the fly-leaf, transcribed by Commelin and Gruter from two copies of Plautus owned by Scaliger (Quae Hieronymus Commelinus heic annotavit ad oram, sumpsit e Scaligeri Plauto. At alium deinde Plautum habuit idem

Scaliger, ubi pleraque erant quae adscripserat priori libro, quaedam tamen ibi minime comparebant. Multa tamen plura ultimus ille complectebatur, quae heic ego Gruterus adscripsi 1620, eum naetus a Rutgersio regiae Suecicae majestatis legato ad regem (?) Bohemiensem. Interim N.B. multa ita euanuerant ob literarum exilitatem et atramenti colorem euanidum ut conjecerim potius nonnulla quam descripserim. The title-page has the following note, also in Gruter's handwriting: Omnia quae in libro isto annotata sunt, Scaligeri e libris descripsit Commelinus aut Gruterus).

(2) Fabricius' edition of 1558 (757 E 5, formerly XIII O 244), with a few marginalia by the hand of Scaliger himself and a large number added by a later hand from another copy of Plautus owned by Scaliger. (The title page has this entry: loca multa ad oram manu sua emendavit JOS. SCALIGER, followed by this note in a different handwriting: Reliqua manu aliena ex ejusdem altero codice margini apposita¹.)

¹ To these he added:

(3) A Plantin edition of 1589 (University Library, Leyden: 755 G 18, formerly XIII D 203), containing a few marginalia of the same class. They are all by the hand of the owner of the volume, who styles himself 'Adrianus Francisci.' He also mentions a transcript of Scaliger's notes on Plautus in the Bibliothèque Nationale, Paris (MS. Lat. 8185), which has the heading 'Jos. Scaliger in Plautum. MDCXLIV. P. Dupuy.' In this transcript the notes on a play are often followed by a list of emendations for that play, some of which are marked 'v. c.' On fol. 57 r. is the entry: Finis, 30 Octobr. 1594, Lugd. Batav. and on fol. 60 v.: Finis, 2 Novembr. die Mercurii 1594, Lugd. Batavor. On fol. 67 v. the title is: Variarum emendationum in Plautum pag. resp. edit. Lugduno Batav. MDXXCIX ex off. Plantin. It is a transcript of the notes which Scaliger sent to Chr. Dupuy along with that Plantin text

of 1589 which is now in the Bibliothèque Nationale (Rés. pYe 242), and which contains the entry: Donum Jos. Scalig. Jul. Caes. F. 1602. (For Scaliger's correspondence with the brothers, Chr. and P. Dupuy, about the transmission of these notes on Plautus see Revius 'Epist. franç. à M. de la Scala,' ii. 74, iii. 70, and de Larroque, 'Lettres Françaises,' p. 341, with the Dupuy MS. in the Bibliothèque Nationale, No. 496, foll. 137, 138).

Another MS. in the Bibl. Nat. (MS. Lat. 11,305, Notae Scaligeri in Plautum) is a twin-volume of No. 8185. It has on fol. 3r. this entry: Josephus Scaliger dictavit nobilissimo adolescenti Abbati d' Abin Rupipozateo: ille nobiscum communicavit. M. Dorez tells me that these two MSS. (11,305 and 8185) and the entry in the Paris Plantin are in the handwriting of Chr. Dupuy.

A Frankfort edition of 1598 in the same library (Rés. pYe 243), which

But a better authority for the readings of the 'vetus codex Scaligeri' is a volume which seems to have escaped the notice of Ritschl. The Bodleian Library possesses Scaliger's own copy of the Plantin text of 1566, filled with marginalia in his own hand and a few by later possessors¹. Its press-mark is 'Auct. S 5. 21,' formerly 'Line. 8° D 308.' It is from this copy that Gruter transcribed the marginalia used by Ritschl². It is from it that the additions in the Leyden Fabricius come. And, so far as I know, there is not a single variant in the two Paris manuscript Notes (8185 and 11,305) which is not to be found in it. It is therefore the best authority for the 'vetus

belonged to Chr. Dupuy has some marginal written variants from Scaliger's 'vetus codex,' e.g. *Poen.* 718 *eadem* (fabulabimur). This note is written at the end of the book: *usus sum in emendatione hujus libri primum libro illustriss. viri Jos. Scal. in quo plurimae tum conjecturae tum emendationes ex codicibus MS. desumptae. Plures tamen erant conjecturae. Cujus libri mihi copiam fecit Nob. vir. H. G. . . .* (The initials, I am told, may be those of Jérôme Groslet.)

¹ On the title-page is written in the hand of D. Heinsius: *ἐκ τῶν τοῦ Εἰσίου*, then in the hand of Rutgers: *nunc Dikii dono J. Rutgersii*. Then in the hand of Rutgers the line: *Scaliger Heinsiadae, Heinsiadades Dikio Dikius mi*. At the bottom of the page D. Heinsius has written: *ex libris illustrissimi viri Josephi Scaligeri τοῦ μικροῦ*.

This Plautus is not mentioned in the auction-catalogue of Rutgers' library, which was sold in 1633, so that it may have been presented by Rutgers before his death to his nephew Nic. Heinsius.

It was bought by Dr. Bernard at the sale of Nic. Heinsius' library in 1683, and is described in the auction-catalogue (see No. 103 of

the 'Poetae in Duodecimo') as: *Plautus Sambuci cum not. var. apud Plant. 1566 (e bibl. Jos. Scaligeri qui plurima manu sua passim addidit)*. Lot No. 105 in the same collection (*Plautus apud Rapheleng. 1594: huic codici D. Heinsii notae MS. et emendat. multae accedunt*) was bought at the same time. Its shelf-mark is '8° x. 23 B. S.' Heinsius' notes are merely explanatory, with here and there a conjectural reading.

² The comparison of the two volumes makes this absolutely certain. For example, Gruter's note on *clauī* Asin. 139 is: *enauī* prius ibi fuerat sed exinde delevit. In the Bodleian copy we find *enauī* with a line drawn through it. This is one of many instances of the kind; for Commelin's transcripts often agree with the older series of marginalia in the Oxford Plantin, which were frequently deleted at the time that the later series was added (see below). Through the kindness of the Leyden Librarian the three Leyden volumes were sent for my use to the Bodleian Library, so that I have had the opportunity of comparing them with the Bodleian copy.

codex' readings, though it can occasionally be supplemented from Scaliger's own entries in the Leyden Fabricius¹.

An examination of these readings marked 'v.' or 'v. e.' shows us that they cannot be regarded as a collation of a MS. They are far too few for that. Scaliger's object seems rather to have been to improve the printed text which he possessed by adding in the margin specially selected variants, whether (1) conjectural readings of his own and those of others which approved themselves to him (e.g. *itidem Pseud.* 810), or (2) readings either actually found in MSS. or suggested by actual manuscript readings. The latter series he distinguished by the mark 'v.' or 'v. e.' Of the readings so marked in the Oxford Plantin many seem to come from the 'codices Langiani,' so often quoted by Gulielmus, e.g. (*Capt.* 914) *decribrauit* v. (the actual form found in the MS. we know to have been *decribauit*), (*Cus.* 518) *caoddito* v.; others from the MSS. used by Lipsius, whether the 'codex Roverianus,' e.g. (*Pseud.* 1249) *sedendum* v., or the 'codices Vaticani,' e.g. (*Truc.* 54) *leptilis* v.; while the use of Gulielmus' 'Plautinae Quaestiones' (published 1583), Lipsius' 'Antiquae Lectiones' (1575), and Gruter's 'Suspiciones' (1591) is expressly indicated here and there in the marginalia, e.g. (*Amph.* 884) *restat* G., (*Truc.* 2) *moeris* v. Lips., (*Poen.* 1177) *opes* v. Lips., (*Poen.* 1209) *patruelibus* Lips., (*Cus.* 212) (*mulier*) | *St. Grut.* (possibly in Rutgers' handwriting). We can hardly

¹ Commelin's transcripts in the Leyden Plantin are mainly conjectural emendations. The only one marked 'v. e.' is at *Merc.* 76 *eapse mercis ex v. c. esse se*, which in the Oxford Plantin (a) appears as *eapse mercis esse se ex v. c.*, so written that *eapse mercis* would be a conjecture for 'ea semper cis,' and *esse se* a MS. reading for 'undique.' (The Oxford Gryphius marginalia give the reading of the Burney MS. *atque eam semper cis.*) They are not found in the later plays, so that they are not available for purposes of comparison with the Duaren variants. But I have given in the notes (pp. 25 sqq.) all the readings marked 'v.' in the

Oxford Plantin, and 'v. e.' in the Leyden Fabricius for the plays, or parts of plays, for which Duaren's *T*-variants are in evidence. There is an earlier series of Scaliger's variants in the Oxford Plantin written in brown ink and a later written in gray ink. These I distinguish by the marks (a) and (β). For example, at *Poen.* 378 to the *uerberet illud* of the text there is a marginal note in brown ink: 'in membrana Turnebi *illum*,' to which is added in gray ink: 'et in v.'; and other evidence is not lacking to determine the priority of the brown ink entries. Scaliger's variants in the Leyden Fabricius I distinguish by the mark (γ).

err in connecting the entry at *Asin.* 11: *Diphilu' scripsit Marcus Attius uortit barbare* v. c. with the remark of Gulielmius in his Commentary: 'sic . . . in libris scriptis concipitur,' and in referring the variant at *Rud.* 23, *hecatombis* v., to Camerarius.

The larger number of the entries marked 'v.' or 'v. c.' tally remarkably with Duaren's marginalia in the Oxford Gryphius. In *Poen.* 718-9 the Gryphius text offers:

ibique reliqua alia una fabulabimur.
equidem narrabo, &c.

In the Oxford copy *una* is expunged, and in the margin *eadem* is written as a correction of *equidem*, but without the usual stroke under the corrected word; so that a hasty reader, seeing *eadem* in the margin and a row of dots under *una*, might imagine that *eadem* was meant to be substituted for *una*. This is the reading of Scaliger's 'vetus codex': *alia eadem fabulabimur*. In *Truc.* 501 the curious '*tuos^hitio* v.' of the Oxford Plantin (β) is explained by a glance at the Oxford Gryphius, where *maffitio* (?-cio) (clearly the right variant) is so carelessly transcribed that the first three letters are as like *tuo-* as *ma-*. Scaliger's note in the Leyden Fabricius at *Aul.* 9: '*aduio* v. c. et excusi f. *auio*' is perhaps due to a misapprehension of the Oxford Gryphius, where *aduio* stands in the text with a printed variant *auido* in the margin, while the written entry 'sic in antiquo' seems to refer rather to *auido* than to *aduio*. A great quantity of other proofs might be adduced to show that the larger number of Scaliger's 'vetus codex' readings must have been derived either from the actual marginalia of the Oxford Gryphius or a volume annotated in precisely similar form¹. Now the Oxford Gryphius is associated with Scaliger by the fact that the note on the fly-leaf is in his handwriting²; and

¹ The Paris Gryphius, for example, is as suggestive of Scaliger's mistake at *Poen.* 718-9 as the Oxford original.

² Various entries here and there in the margins seem to me to show Scaliger's handwriting, for example at *Truc.* 54: *plectilis pro*

plicatilis ὀκλαδίας. Cf. v. c. Vatic. *leptilis aut cleptilis*, and at *Mil.* 404 *magnum malum . . . reperies* Vatic., both entries containing readings from Lipsius' 'Antiquae Lectiones.' These entries of Scaliger (?) are not transcribed in the Paris Gryphius, and so are subsequent to 1557.

it would be dangerous to assume that Scaliger had another copy of Turnèbe's marginalia besides Duaren's copy. *It is safer to believe the 'vetus codex' of Scaliger, in so far as it can be regarded as a single source of variants, to be nothing but the marginalia in the Oxford Gryphus, and to assume divergences like herile (Poen. 384: fere te written like ferile, Oxf. Gryph.), vertitur (Poen. 770: utitur Oxf. Gryph.), age (sis) (Rud. 481: aga si Oxf. Gryph.) to be merely Scaliger's arbitrary alterations*¹.

¹ As a specimen of the 'vetus codex' of Scaliger I append a list of all the readings so marked in the *Casina*:—

31 *clarumenoe* (a), 363 *Adpone* (β),

409 *Iuno* (γ), 457 suppl. *mihī* (β),
469 *a semita* (β), 481 del. *uror* (a),
518 *coaddito* (β), 690 *maiozem* (γ),
729 *mega cacon* (β), 757 *coenam* (β),
752 *inuitet* (β), 894 del. *nupta* (a).

FACSIMILES
OF
A PORTION OF LINC. 8° D 105
IN THE BODLEIAN LIBRARY
PAGES 488-613

(Pseudolus, Poenulus, Persa, Rudens)

Hi sciunt, qui hic affuerunt: uobis post narraucro.

CA. Quid nunc agimus? P. liberam hodie tuā amicā amplexabere.

CA. Ego ne? P. tute. CA. ego ipse inquit? P. si quē hoc uiuet caput:
Si modō mihi hominē inuenietis pperē. CA. qua facie? P. malū,

Ex fragmēto Callidum, doctum: qui quando principium prehenderit,

Porro uirtutis sua teneat, quid se facere oporteat:

Atq; cum qui hic non uisatus saepe sit. CH. si seruos est,

Nunquid refert? P. imō multo mauolo, quā liberum.

Posse opinor me dare hominem tibi malum & doctum, modō

Qui à patre aduenit Charisto. necdum exijt ex aedibus

nebi iubeas. Quoquam, neq; Athenas aduenit unquam ante hesternū diem.

Bene iubeas, sed quinq; inuentis opus est argenti mnis

Mutuis, cuius hodie reddam: nam unam huius mihi debet pater.

CH. Ego dabo, ne quere aliunde. P. ô hominē opportunum mihi.

Etiā opus est chlamyde, & machera, & petaso. CH. à me possum dare.

P. Dij immortales, non Charinus mihi hic quidem est, sed copia.

Sed isthic seruos ex Charisto hic, qui aduenit, quid sapit?

CH. Usq; à cunabulis. P. manuleatam tunicā habere hominē decet.

Ecquid habet is homo aceti in pectore? CH. atq; acidissimi.

Quid si opus sit, ut dulce promat indidē, ecqd habet? CH. rogas?

Murrhinam, passum, defrutum, melinam, mel quouis modi.

Quin in corde instruere quondam cepit cenopolium.

P. Euge pellepide Charine, me meo ludo iam beas. *Ambaras*

Sed quod nomen esse dicam ego isti seruo? CH. Simia. *proicit Lam dera =*

P. Scit ne in re aduersa uersari? CH. turbo non aequē est scitus.

P. Ecquid argutus est? CH. malorum facinorum sapissime.

P. Quid quom manifestō tenetur? CH. anguilla? st, elabitur. *no est*

P. Ecquid is homo scitus? CH. plebscitus non aequē scitum est scimus

P. Frobus homo est, ut predicare te audio. CH. imō si scias, *no non*

ubi te aspexerit, narrabit ultro quid esse uelis. *est scimus*

Sed quia es acturus? P. dicam: ubi hominem exornaucro, *ap*

Subdititium

Subdititium fieri ego illum militis seruum uolo. *Tr forte subditum*
 Symbolum hunc ferat lenoni cum quinque argenti minis, quom
 Mulierem ab lenone abducat. *hem tibi omnem fabulam.*

Ceterum quo quicque pacto faciat, ipsi dixerō. *ceterum quo*
 CH. Quid nunc igitur scimus? P. hominē cum ornamentis omnibus quo de
 Exornatum adducite ad me, iam ad trapezitam Aeschinum.
 Sed properate. CH. prius illic erimus, quam tu. P. ergo abis
 te ocius.

Quicquid incerti mihi in animo prius, aut ambiguum fuit,
 Nunc liquet, nunc defecatum. si cor mihi nunc per uiam est,

Omnes ordines sub signis ducam, legiones meas

Aui sinistra, auspicio liquido, atque ex sententia:

Confidentia est inimicos meos me posse perdere.

Nunc ibo ad forum, atque onerabo meis praeceptis Simiam,

Quid agat, nequid titubet, doctē ut hanc ferat fallaciam.

Iam hoc ipsum oppidum expugnatum saxo erit lenonium.

ACTVS TERTIVS.

PVER. *fuere duo*

Q Uoi seruitutem dii danunt lenoniam *Cui*

Puero, atque eidem si addunt turpitudinem,

Nam illi, quantum ego nunc corde conspicio meo,

Malam rem magnam, multasque arumnas danunt.

Velut haec mihi euenit seruitus, ubi ego omnibus

Paruis magnisque miseris praefulcior.

Neque ego amatorem mihi inuenire ullum queo,

Qui amet me, ut curet tandem nitidiusculē.

Nunc huic lenoni est hodie natalis dies:

Interminatus est à minimo ad maximum,

Siquis non hodie munus misisset sibi,

Eum cras cruciatu maximo se praebitere.

Nunc nescio hercle rebus quid faciam meis:

Neque ego illud possum, quod illi, qui possunt, solent.

H

S

Nunc

*per uiam est
 boite est mast
 dr.*

mij's

ego

prae fulgor

hodie est

perdere poite. maximo

perbitere. de. mij's.

pol / poite.

Nunc nisi lenoni munus hodie misero,
Cras mihi potandus fructus est fullonius.

*Me deligo /
cr. 7. 53.
ca. 3
alta m.
7 Mi.*

Chon. Sr.

Heu quam ille est hercle, ego etiam nunc sum parvulus.

Atque aedepol ut nunc male eum metuo miser,

Si quispiam det, quoi manus grauior fiet?

Quantquam illud aiunt magno cum gemitu fieri,

Comprimere dentes uideor posse aliquo modo.

Sed comprimenda est mihi uox, atque oratio.

Herus eccum recipit se domum, et ducit coquom.

BALLIO, leno. COQVVS, puer.

B. **F**orum coquinum qui uocant, stultè uocant.

Nam non coquinum est, uerum furinum est forum.

Nam si ego iuratus peiorem hominem quererem

Coquom, non potui, quam hunc, quem duco, ducere,

Multiloquom, gloriosum, insulsum, inutilem:

Quin ob eam rem Horcus recipere hunc ad se noluit,

Vt esset hic, qui mortuis coenam coquat.

Nam hic solus illis coquere, quod placeat, potest.

c. Si me arbitrabare isto pacto, ut praedicas,

Cur conducebas? B. inopia: alius non erat.

Sed cur sedebas in foro, si eras coquos,

Tu solus praeter alios? c. ego dico tibi, *di ca*

Hominum auaritia factus sum improbius coquos,

Non meopte ingenio. B. qua isthuc ratione? c. eloquar:

Quia enim quom extemplo ueniunt conductum coquom,

Non illum quaerunt, qui optimum et carissimu' sit:

Illum conducunt potius qui uilissimu' sit.

Hoc ego sui hodie solus obsessor fori.

Uli issent drachmis miseri: me nemo potest

Minoris quisquam nummo, ut surgam, subigere.

Non ego item coenam condio, ut alij coqui, *co ci*

Qui mihi condita prata in patinis proferunt,

post

*auaritia
ego sum factus
exemplo
me*

*Uli drachma
essent miseri
poiete.*

*Uli drachma
essent miserrimi
drachmis at.*

Boues qui conuiuas faciunt, herbasq; aggerunt, *oggerunt*
 Eas herbas herbis alijs porrò condiunt,
 Indunt coriandrum, fœniculum, allium, atrum holus: *alim de uno L*
 Apponunt rumicem, brassicam, betam, blitum:

Eo laserpicij libram pondo diluunt.
 Teritur sinapis feclerata cum illis: qui terunt,
 Prius, quàm triuerunt, oculi ut extillent, facit.

Ei homines cœnas sibi coquant: quom condiunt,
 Non condimentis condiunt, sed strygibus,
 Viuis conuiuis intestina que exedunt.

Hoc hic quidem homines tam breuem uitam colunt,
 Quom hæce herbas huiusmodi in suum aluum congerunt,
 Formidolosas dictu, non esu modò. *Ex diu de*
Formidolosas dictu, non esu modò. Ex diu de

QVAS HERBAS pecudes non edunt, homines edunt.

b. Quid? tu diuinis condimentis utere,

Qui prorogare uitam possis hominibus,

Qui ea culpes condimenta? c. audacter dicito,

Nam uel duccenos annos poterunt uiuere,

Meas qui esitabunt escas, quas ego condiero. Condiero. escas quas con-
Meas qui esitabunt escas, quas ego condiero. Condiero. De.

Nam ego cicilendrum quando in patina scindidi,
 Aut si polindrum, aut meacidem, aut sanè capridem, *in patina scindidi.*

Esse Ea ipse se patinæ serue faciunt illico.

Hæc ad Neptuni pecudes condimenta sunt.

Terrestres pecudes cecimandro condio,

Aut paropside, ac atharathrio. b. at te Iuppiter

quis Dijq; omnes perdant cum condimentis tuis,

Cumq; tuis istis omnibus mendacijs.

c. Sine sis loqui me. b. loquere, atq; in malam crucem.

c. Vbi omnes patinæ feruent, omnis aperio:

Is odos dimissis pedibus in coelum uolat:

Eum in odorem cœnat Iuppiter quotidie. catidie.

b. Odor dimissis pedibus? c. peccati iniciens.

Quid

- manus post*
 B. Quid est? c. quia dimisis manibus uolui dicere. *quia dimis.*
 Si nusquam is coctum, quidnam coenat Iuppiter? *his. 2.*
- c. It incœnatus cubitum. B. i hinc in malam crucem:
 Isthaccine caussa tibi hodie nummum dabo?
- c. Fateor equidem esse me coquom carissimum:
 Verum pro pretio facio ut opera appareat.
- mea! quo con-*
ducit ff. dicit
 Nunc quò conductus ueni? B. ad furandum quidem.
- Te ire*
 AN TV INVENIRE postulas quenquam coquum:
 Nisi sit miluinis aut aquilinis unguis?
- B. An tu coquinatum ire quoquam postulas,
 Quin ibi constrictus unguis coenam coquas?
 Nunc adeò tu qui meus es, iam edico tibi,
 Vt nostra properes amoliri hinc omnia:
 Tum ut huius oculos in oculis habeas tuis:
- Spectant de*
graditur.
 Quoquò hic spectabit, eò tu spectato simul.
 Si hic quò progredietur, pariter progredinani. *progredi-*
nat.
 Manum si protollet, & pariter proferto manum. *progredi-*
minor.
 Suum si quid sumet, & id tu finito sumere. *188.*
 Si nostrum sumet, tu teneto altrinsecus.
 Si iste ibit, ito: stabit, alato simul.
 Si conquiniscet, conquiniscito simul.
- Item discipulis his prius custodes dabo. *dato post te*
- c. Habe modò animus bonum. B. queso qui possim, doce,
 Animum bonum habere, qui te ad me adducam domum.
- c. Quia sorbitione faciam ego te hodie mea
Pekū. poie
 Item, ut Medea Peliam concoxit senem,
 Quem medicamento, & suis uenenis dicitur
pellamē. De
 Fecisse rursus ex sene adolescentulum, *A dulce scer talū*
Rursū.
 Item te ego faciam. B. ehò an tu etiam ueneficus?
- c. Imò ædèpol uerò hominum seruator magis. — + me
- eh. De.*
 B. Hem mane quanti isthuc unum coquinare perdoces?
 c. Quid? B. ut te seruem, nequid surripias mihi.

si credis, nummo. si non, ne mina quidem.

PSEVDOLVS.

=493

- c. Si reddis nummos mihi meos, ne metuas quidem. Si credis nummo si uos me
Sed utrum amicis hodie, an inimicis tuis minas quidem 1. 2. for.
Daturus cenam? B. pol ego amicis scilicet. *hastis. no me minis.*
- c. Quin tu illos inimicos potius, quam amicos uocas?
Nam ego ita conuiuis cenam conditam dabo
Hodie, atque ita suauiter conditam, *Suauitate condim. 2. conuiciam*
ut quisque quicquid conditum gustauerit, *quique. 2.*
ipsum sibi faciam ut digitos prerodat suos.
- B. Quaeso hercle prius, quam quicquam conuiuis dabis,
Gusta tute prius, & tuis discipulis dato,
ut prerodatis uestras fertificas manus.
- c. Fortasse haec tu nunc mihi non credis, quae loquor. *credas. 2.*
- B. Molestus ne sis nimium, iam tu mihi non places. *ne sis mihi 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
- Hem illic ego habito: intrò abi sis, & cenam coque*
Properè. c. quia is accubitus, & conuiuas cedo:
Corruptitur iam cena, hem subolet sis uide.
- B. Iam hic quoque scelestus est coquos, ut hinc conijcio. *sceltes fust coqui sub-*
Profectò quid nunc primum caueam nescio: *ling mo. 2.*
Ita in adibus sunt fures, prado in proximo est.
Iam hic uicinus apud forum paulò prius *1. mihi.*
Pater huius Callidori opere fecit maxumo,
ut mihi cauerem à Pseudolo seruo suo,
Neu fidem ei haberem: nam eum circumire in hunc diem,
ut me, si posset, muliere interuorteret: *1. à me muliere 1. poicte.*
Eum promississe firmè dixit sibi,
se abducurum à me dolis Phoenicium.
Nunc ibo intrò, atque edicam familiaribus,
profectò ne quis quicquam credat Pseudolo.

ACTVS QVARTVS.

PSEVDOLVS, seruos. SIMIA, sycophanta.

- P. Si unquam quenquam Dij immortales uoluerit esse auxilio
Adiutum, tum me & Callidorum seruatum esse uolunt:

Et

ex stric tu ef.

Et lenonem extinctum, quom mihi adiutorem genuere te
Tam doctum hominē atq; astutum. sed ubi illic est: sum ne ego
Homo insipiens, qui nunc hęc mecum egomet loquar solus?
Dedit uerba mihi hercle, ut opinor. uę mihi malus cum malo
stultē caui: tum pol ego interi, homo si ille abiit: *ecce te.*
Neq; hoc opus, quod uolui, ego hodie efficiam. sed uideo

hem te etc.

Ecce uerbeream statuan: at ut magnificē infert sese? *statuen*
Hem te hercle circumspectabam: nimis metuebam male, *vi se.*

*A ego
fuit mecu officiu
ut facerem
fateor.*

Ne abijisses. s. fuit mecum officium fateor, ut id facerem.
Vbi resiteras? s. ubi mihi libitum est. p. isthuc ego sat scio.
s. Cur ergo quod scis, me rogas? p. at hoc uolo monere te.
s. Monendus ne me moneat. p. nimis tandē ego abs te cōtemnor.

*Quippe ego
te mēta
nunc quod
agere
uolo in prior. etc.*

s. Quid ni ego te contemnam, stratoticus homo qui cluear?
p. iam hoc uolo quod cœptu' st agi. s. nūquid agere aliud me uides?
p. Ambula ergo citō. s. imō otiose uolo. p. hęc ea est occasio:
Dum ille dormit, uolo ut prior tu occupes adire. s. quid properas?

*Ibi de ante q' q'
Ilic est. p. etc.*

Placide, ne time: ita ille faxit iuppiter, ut ille palām ibi
Dentiat quisquis ille est, qui adest à milite, ut nunquam adepol
Erit ille potior Harpax, quam ego: habe modō animū bonum.
Pulchrē hanc ego explicatam tibi rem dabo: sic ego illū dolis

*Ibi de atiet
quisquis ille
est. Do.*

Atq; mendacijs dabo in timorem militarem aduenam,
Ipse sese ut neget eum esse, qui fiet, meq; ut esse autumet,
Qui ipsus est. p. qui potest? s. occidis me, cum isthuc rogitas.
p. o hominem

*A te
tu tibi*

Lepidum, te quoq; etiam dolis, atq; etiam mendacijs
Iuppiter, mihi seruct. s. imō mihi. sed uide, an ornatus hic
Me satis condecet? p. optumē habet. s. esto. p. tantū tibi boni
Dij immortales duint, quantum tibi optes. nam si ego
Exoptem quantum dignus, tantum dent: minus nihilo est.

*Sibane lo.
brie rem accurasses Do.*

Neq; unquam ego hoc homine quenquam uidi magis malum,
Et maleficum. s. tun' id mihi? p. taceo. sed ego que tibi *q' tibi*
Dona dabo, & faciam, si quidem hanc rem accurassis sobrie?
Potin?

6. Potin' ut taceas? MEMOREM IMMEMOREM facit,
qui mouet quod memor

Memnit. teneo, omnia in pectore condita sunt: meditari
Sunt doli docti. P. probus hic est homo. S. neq; hic est pro-
bus, neque ego.

P. At tu uide ne titubes. S. potin' ut taceas? P. ita me dii ament.

S. Ita non facient, mēra iam mendacia fundis. P. ut ego ob tuam
Simia perfidiam te amo, te metuo, te magnifacio? *magnifico p. i. le.*

S. Ego isthuc alijs dare condidici, mihi obtrudere non potes
Palpū. P. ut ego te hodie accipiā lepidē, ubi effeceris hoc opus.

S. Ha ha he. P. lepido uictu, unguentis, uino, & inter pocula
pulpamentis.

Ibidem, ad erit mulier lepida, sauiā super sauiā / ubi / supra simia q
Que det. S. lepidē accipis me. P. imō si efficis, tū saxo magis
Dicis. S. nisi effecero, cruciatu me accipito Farnus fex. *cauci a bili lox /*

Sed propra mihi monstrare ubi sit lenonis adium *caucifex me acci:*

Ostium. P. tertium hoc est. S. tace, ades hiscunt. P. credo qe p. i. l. de.
nimo male' st *ubi in p. h. u. u. u.*

Aedibus. S. quid iam? P. quia adepol ipsum lenonē euomunt. *adui / forte*

S. Illicine est? P. illic est? quāla merx est. P. illhuc sis uide *os lenonis ad:*
Non prorsus, uerūm ex transuerso cedit, quasi cancer solet. *W. I. p. h. i. u. o. x.*

BALLIO. PSEVDOLVS. SYCOPHANTA. *mala merx est*

B. **M**inus hunc malum hominem esse opinor, quā esse cen- *Simia p. i. le.*
sebam coquam. *v. a. h. i. d. t. m.*

Nam nihil etiam dum harpagauit preter cyathū, & cantharū. *C. le.*

P. Heus tu, nunc occasio est, & tempus. S. tecum sentio. *forte. p. d. u. l. l. o.*

P. Ingredere in uiam dolis, & ego hic in insidijs ero. *caucifex vult.*

S. Habui numerum sedulo, hoc est sextum à porta proximum *dolus est hinc.*
Angiportum: in id angiportum me deuerti iusserat. *de. forte. hic*

Quotis ades dixerit, id ego admodum incerto scio. *diuerti. forte. hoc*

B. Quis hīc homo chlamydatu st, aut unde est, aut quē queritate *est de floct.*
Peregrina facies uidetur hominis, atq; ignobilis. *Indu Diuerti cula.*

S. Sed eccum certo qui faciet mihi, quod quero, certius. *Indu Diuerti cula.*

Quarū has ades. *quix incerto facit*
Quot umas ades, de. *mihi ce. v. u. i. facit re.*

Quotum } VL in quoti:
mo die, scena, ma:
lus.

B. Ad me adit recta: unde ego hominem hunc esse dicam gentium?

S. Heus tu qui cum hircina stas barba, responde quod rogo.

B. Eho an non prius salutas? S. nulla est salus mihi dataria.

B. Na pol hinc tantu[m] accipies. P. iam inde a principio probus.

S. E quem in angiporto hoc hominem tu nouisti, te rogo?

B. Egomet me. S. PAUCI ISTHVC FACIUNT h[om]i-
nines, quod tu praedicas.

Nam in foro uix decumus quisq[ue] est, qui ip[s]us sese nouerit.

P. Saluos sum, iam philosophatur. S. hominẽ ego hic quaero malũ.

Legerupam Legirupam, impium, periurũ, atq[ue] improbum. B. me quaerit.
ptin rem. Nam illa sunt cognomenta mihi, nomen si memoret modõ. *Sci b in*

Quod est ei homini nomen? S. leno Ballio. B. sum ego, ego. *Sci b in*

Sci b in Ipse ego sum adolescens, quem tu quaeritas. S. tu ne es Ballio? *Sci b in*

Sci b in B. Ego enim uerõ is sum. S. ut uestitus est perffor parietum.

B. Credo in tenebris, conspiciatus si sis me, ablineas manum.

S. Herus me tibi salutem multam uoluit dicere.

meus tibi sa Hanc epistolam accipe a me, hanc me tibi iussit dare.

hanc se eptam B. Quis is homo? St q[ui] iussit? P. perij, nunc homo in medio luto est,
Nomenescit, haeret haec res. B. quẽ hãc misisse ad me autumas?

S. Nosce imaginem: tute eius nomen memorato mihi,

oho da Vt sciam, Ballionem te esse ipsum. B. cedo mihi epistolam.

S. Accipe, et cognosce signum. B. eho Polymachæroplacides,

meus est Purus putus est ip[s]us: noui. heus Polymachæroplacides.

no non G S. Placides est, scio iam tibi me rectẽ dedisse epistolam,

Postquam Polymachæroplacide elocutus nomen es.

mq[ue] b[er]u[us] al[ia] B. Sed quid agit is? S. qd' homo adepol fortis, ac bellator probus.

Sed propera hanc pellegere quaeso epistolam: ita negotium est:

Atq[ue] accipere argentum actutum, mulieremq[ue] emittere.

Nam necesse est hodie Sycioni me esse, aut cras mortem exequi:

Ita herus meus est imperiosus. B. noui, notis praedicas.

S. Propera pellegere epistolam ergo. B. id ago, si taceas modõ.

miles lenoni Ballioni *plam*.

Conscriptam

Conscriptam mittit Polymachero placides imaginem

Obfignatam, que inter nos duo olim conuenit, & symbolum.

s. Symbolum est in epistola. v. uideo, & cognosco symbolum.

Sed in epistola nullam salutem nuttere scriptam solet?

nos duo conuenit o hinc signum

s. Ita militaris disciplina est Ballio:

Manu salutem mittunt beneuolentibus.

Eadem malam rem mittunt malucolentibus.

Sed ut occipisti, perge opera experieris,

Quid epistola ista narret. v. ausculta modo.

Harpax calator meus est, ad te qui uenit.

Calator.

Tu ueres Harpax? s. ego sum, atq; ipse Harpax quidem.

tu es saphax.

B. Qui epistolam istam fert, ab eo argentum accipies:

Accipe

Cum eo simul mulierem abs te mitti uolo.

cum eo summa m. hinc em.

Salutem scriptam dignum est dignis nuttere:

Te si arbitrarem dignum, misissem tibi.

s. Quid nunc? v. argentum des, abducas mulierem.

s. Vter remoratur? v. quin sequere ergo intrò. s. sequor.

PSEVDOLVS.

Seruos duo.

P Eiore[m] ego hominem, magisq; uersute[m] malum

Nunquam edepol quinquam uidi, quam hic est Simia:

Nimusq; ego illum hominem metuo & formido male,

Ne malus item erga me sit, ut erga illum fuit:

Ne in re secunda nunc mihi obuortat cornua,

Si occasionem ceperit: nam cautio est;

Cogrent capsti quisit malus

Qui sit malus atq; edepol equidem nolo.

Nam illi bene uolo. Nunc in metu sum maxumo

Triplici modo: primum omnium iam hunc comparem

Metuo mecum, ne deserat me, atq; ad hosteis transeat:

Metuo autem ne redeat herus etiam dum à foro:

Ne capta præda capti prædones fiant.

fa a m

Quom hoc metuo, metuo ne illhic huc Harpax ueniat

7 He / huc / harpax adueniat Perij

Prius, hinc quam hic Harpax abierit cum muliere:

quom i
P. uin / hinc hic harpax.

con calboga Perij hercle nimium, tardè egrediuntur foras.

ut ex solatu Cur colligatis uasis expectat meum,
Si non educat mulierem secum simul,

ut ex solatu Ut exulatum ex pectore fugiat meo.

Victor sum, uici cautos custodes meos. *Seruos . P.*

SYCOPHANTA. PSEVDOLVS. *maximix*

S. NE plora, nescis tu ut res sit Phœnicium: *It.*

Verùm haud multo post fixo scibis accubans

Non ego te ad illum duco dentatum uirum

Macedoniensem, qui lenonem stentem facit. *f. lenonem*

Cui esse te Quo iam te uis esse maxime, ad eum duco te: *f. lenonem*

vis maxime Callidorum haud multo post fixo amplexabere. *f. lenonem*

P. Quid tu intus quæso descidisti? quàm diu

Mibi cor retinsum? st oppugnando pectore? *f. in ut uis*

S. Occasionem reperisti uerbero,

in pre cum tal ubi percontaris me insidijs hostilibus?

hic in limine Quin hinc metimur gradibus militarijs?

forte hinc P. Atq; adepol, quanquam nequam homo es, rectè mones.

in miramur ut in B. ALLIO, leno.

Habe hanc B. Abe nunc demum mihi animus in tuto est loco,

nunc demum Postquàm iste hinc abiit, atq; abduxit mulierem.

Lubet nunc uenire Pseudolum scelerum caput,

Et abducere à me mulierem fallacijs.

Concepti hercle uerbis, satis certo scio,

peintrare Ego peierare mauellem me nullies, *nullies . cu.*

Quàm mihi illum uerba per deridiculum dare.

Nunc deridebo hercle hominem, si conuenero:

Verùm in pistrinum credo, ut conuenit, fore.

Nunc ego Simonem mihi obuiam uenire uelim,

promiscua siem Ut mea letitia letus promiscua fiet.

promiscua . vi V. SIMO, senex. B. ALLIO, leno.

in antiqua . V. Iso quid rerum meus Vlysses egerit,

forte .

Iam'ne

- Iam ne habeat signum ex arce Ballionia, *ballionia habet hinc*
- B. O' fortunato cedo fortunatam manum
Simo. s. quid est? B. iam. s. quid ia? B. nihil est quod metuas.
- S. Quid est? uenit ne homo ad te? B. non. s. quid igitur? boni est?
- B. Mine uiginti sanæ, ac saluæ sunt tibi
Hodie, quas abs te inde est instipulatus Pseudolus.
- S. Velim quidem hercle. B. roga me uiginti minas,
Si illic hodie illa sit potitus muliere,
Siuc eam tuo gnato hodie, ut promisit, dabit. *Ille.*
Rogato obsecro, hercle gestio promittere:
Omnibus modis tibi esse rem ut saluam scias:
Atq; etiam habeto mulierem dono tibi.
- S. Nullum periculum est, quod sciam, stipularier. *periculum*
Ut concepisti uerba, uiginti minas dabin? *minas.*
- B. Dabuntur. s. hoc quidem igitur actu? st haud male:
Sed conuicistin? hominem tu? B. ino' ambos simul.
- S. Quid ait? quid narrat? quæso quid dicit tibi?
- B. Augas theatri, uerba quæ in comœdijs
Solent lenoni dici, quæ pueri sciunt:
Malum, & scelestum, & periurum aiebat esse me. *aiebant*
- S. Pol haud mentitus est. B. ego haud iratus fui:
Nam quanti refert ei nec rectè dicere. *ego haud*
Qui rectè nihil faciat, quiq; inficias non eat? *refert te in gestis. Refert*
- S. Quid est, qui non metuas ab eo? id audire expecto. *ex peto.*
- B. Quia nunquam à me abducat mulierem iam, nec post. *potest.*
Meministin? obsecro tibi me dudum dicere
Eam uenisse militi Macedonico? *Macedonio.*
- S. Memini. B. hcm illius seruos huc ad me argentum attulit,
Et obsignatum symbolum. s. quid postea? *Et eo ob signatum*
- B. Qui inter me atq; illum militem conuenerat:
Is secum abduxit mulierem, haud multo prius.
- S. Bonân? fide isthuc dicis? B. unde ea sit mihi?
Bonani fide. I 2 Vide

- epistola s. Vide quòd ne illic sit contechnatus quippiam.
 B. Epistola, atq; imago me certum facit. m
- Sycio nam. Quin illam quidem iam in Sicyonem ex urbe abduxit modò.
 adduxi: ad s. Bene hercle factum. quid ego cesso Pseudolum
 duxi. Facere, ut det nomen ad molariam coloniam?
- ad molaria. Sed quis hic homo est eblamydatus? B. non adepol scio,
 lonias. Nisi ut obseruemus hic quò eat, aut quam rem gerat.
- Caecula. ^{L. pro.} ~~HARPAX. SIMO. BALLIO.~~
 s. ^{H.} MALVS ET NEQVAM homo est, qui nihili im-
 perium sui heri seruos facit.
 nequam homo. Nihili est autem, suum qui officium facere est immemor,
 nisi adeò monitus. nam qui liberos esse illico
 nihil dei heri se arbitrantur, ex conspectu heri sui se abdidierunt,
 praerip. Improbè Luxuriantur, lustrantur, comedunt: quod habent nomen diu
 nisi se uis. Ii seruitutis ferunt: nec boni ingenij quicquam in his inest,
 est nisi est Nisi ut improbis sese artibus teneant: cum ijs mihi
 ad mori ius Nec locus, nec sermo conuenit, ijs nunquam nobilis sui.
 nisi ut in pro. Ego ut imperatum est, etsi abest, hic adesse perum arbitror. m
 bis verb. si Nunc ego illum metuo, quom hic nò adest: nec cū adsiet, metuã.
 hinc. Ei rei operam dabo. nam in taberna usq; adhuc sineret Syrus.
 Sinter. ^{L. 163.} Quot symbolum dedi: mansi, ut iusserat: leno ubi esset domi,
 casti. Me aiebat arcessere. uerum ubi is non uenit, nec uocat,
 ne si. u. b. uero. uenio huc ultro, ut sciam quod rei fiet, ne illic homo
 Me ludificetur. neq; quicquam est melius, quam ut hoc offium
 Pultem, atq; aliquem euocem hinc intus. leno argentū hoc uolo
 A me accipiat, atq; emittat mulierem mecum simul.
 E. Heus tu. s. quid us? B. hic homo meu' st. s. qui dum? B. quia
 praeda hæc mea est.
 Scortum querit, habet argentum, iam admordere hunc mihi
 Lubet. s. iam ne illum comefurus es? B. dum recens est,
 dum datur, dum calet, dum deuorari decet. nam boni uiri
 Me pauperant: improbi alunt. augent rem meam mali:
 iam appz. Populi

Populi strenui mihi improbiores sunt. s. malum quod dij

Tibi dabunt, ut scelestus? n. me nunc comoror, cum his foreis

Non serio, ut sciam sit ne Ballio domi. v. Venus mihi hæc

Bona dat, quom hos huc adicit lucrifugas, damni sui cupidos.

Qui se, suam; ætatem bene curant, edunt, bibunt,

Scortantur, illi sunt alio ingenio atq; tu, qui neq;

Tibi bene esse patere, et illis quibus est, inuides.

n. Heus ubi estis uos? v. hic quidem ad me recta habet recta uia.

n. Heus ubi estis uos? v. adolescens, quid istic debetur tibi?

n. Ecquis hoc aperit? v. heus clamydæte, quid istic debetur tibi?

n. Aedium dominum lenonem Ballionem querito.

v. Quisquis es, adolescens, operam fac compendi querere.

n. Quid iam? v. quia tu ipse coram præsens præsentem uides.

n. Tui? is es? s. chlamydæte caue sis tibi * a diro infortunio,

Atq; in huc intende digitum: hic leno est. v. at hic est uir probus.

Sed tu non uir es, flagitare sepe inclamare in foro

Cum libello nusquam est, nisi quod leno hic subuenit tibi.

n. Quin tu mecum fabulare? v. fabulor. quid uis tibi?

n. Argentum accipias. v. iam si fidum des, porrexeris manum.

n. Accipe, hic sunt quinque argenti lectæ numerate mine;

Hoc tibi herus me iussit ferre Polymachæroplacides,

Quod deberet: atq; ut mecum mitteres Phœnicium.

v. Tui herus? n. ita dico. v. mules? n. ita loquor. v. Mace-

donius?

n. Admodum inquam. v. te ad me misit Polymachæroplacides?

n. Vera memoras. v. hoc argentum ut mihi dares? n. si tu quidē es

Leno Ballio. v. atq; ut à me mulierem abduceres? n. ita.

v. Phœnicium esse dixit? n. recte meministi. v. mane,

h. Jam redeo ad te. n. at maturate propera. nam propero. uides

Iam diei multum esse? v. uideo. hunc aduocare etiam uolo.

Mane modo istic, iam reuertar ad te. quid nunc Simo?

Quid agimus? manifesto hæc hominē teneo, qui argentum attulit.

manifesto

1 3

Quid

improbi in
sua.

quod tibi du
dabunt mihi
scelestus.

Bene ego ad
hoc prædatus.

Abomi bona
seruaus tibi.

Bene ego ad huc præda
hæc bono in bono.

Coron est miles.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

sepe clamax.

- s. Quid iam? v. an nescis quæ sit hæc res? s. iuxta cū ignarissimis.
 v. Accepit uerberonem hominem Pseudolum, ut doctè dolum
 Commentu? stetit tandem argenti, quantum miles debuit, *quæ iam*
 Dedit huic atq; hominem exornauit, mulierem qui accesseret:
 Pseudolus tuus allegauit hunc, quasi à Macedonio
 Milite esset. s. habes ne argētū ab homine? v. rogitas quod uides?
 s. Heus memento ergo dimidium isthuc mihi de præda dare:
 Commune isthuc esse oportet. v. quid malum? id totū tuum est.

las. S. lib. egredimur. Cnid mone.

Quam mox mihi operam das? s. do quidem nunc. v. quid mihi es autor Simo?

s. Exploratorcm hunc faciamus ludo supposititium.

v. Donicum fideò ipse sese ludos fieri senserit.

Sequere. quid aus? ncmpe tu illius seruos es? n. planissimè.

v. Quanti te emit? n. suarum in pugna uictoriauirium.

Nam ego eram domi imperator summus in patria mea.

v. An etiam ille unquam expugnauit carcerem patriam tuam?

n. Contumeliam si diccs, audies. v. quid? tū? hodie *quo tu mo*

Ex Sicyone huc peruenisti? n. alto adhuc meridie. *die*

v. Strenuè mehercule isti, quāuis pernix hic est homo: suram ubi

Aspicias, scias eum posse gerere crassas compedes.

Quid aus? tu ne etiam cubitare solitus es in cunis puer?

n. Scilicet solitum esse. v. etiam ne facere solitus es puer?

Scin? quid loquar? n. sani ne estis? v. quid hoc, quod te rogo?

Noctu in uigiliam quando ibat miles, tum tu ibas simul?

Conueniebat ne in tuam uaginam machera militis?

n. I in malam crucem. v. ire licebit tibi tamen hodie *tempore*.

Quin tu mulierem mihi emittis, aut reddis argentum? v. mane.

Quid mancam? v. chlamydem hanc commemores quanti con-

ducta? st. n. quid est?

v. Quid meret machera? n. helleborum hisce hominibus opus est.

v. ehò.

n. Mitte. v. quid mercedis petasus hodie domino demeret?

Quid

- h. Quid domino? quid somnias? mea equidē hęc habeo omnia, *quid domino*
 Meo peculio empta. v. hoc quod femina summa sustinet, *ad soij quid sum.*
 Vnde tibi? h. hi senes fricari sese ex antiquo uolunt, *ni atq; forte*
 B. Responde obsecro hercle hoc uerō serio, quod te rogh: *quid facci. S.*
 Quid meres? quantūlo argenti te conduxit Pseudolus? *quid sum?*
 h. Qui i: hic Pseudolu? v. p:ceptor tuus, qui te hanc fallaciā *H. quid som.*
 Docuit, ut fallacijs hinc à me mulierem abduceres. *ni atq;.*
 h. Quem Pseudolum? qu. is tu mihi p:dicas fallacias? *h. in*
 Quem ego hominem nulli coloris noui. v. non tu istine abis? *nulling*
 Nihil e:si hodie hic sycophantijs quæsius, proin? tu Pseudolo
 Nuntie: adduxisse aliō prædam qui occurrit prior *h. ita abduxi se.*
 Harpax. h. is quidē adepol ego sum. v. imō adepol esse uis. *adepol harpax*
 Furus putus hic sycophanta est. h. ego tibi argentum dedi: *ego.*
 Et dudum adueniens extemplō symbolum seruo tuo,
 Heri imagine obsignatam epistolam hic ante ostium.
 B. Meo tu dedisti epistolam seruo? quoi seruo? h. Syro.
 B. Num confidit: sycophanta hic nequā est, nugis meditaturo male. *Si adepol ho.*
 Nam illam epistolam ipse uerus Harpax huc ad me attulit. *minimū uerbo*
 h. Harpax ego uocor, ego seruos sum Macedonis militis. *nom pseudolum*
 Ego nec sycophantiose quicquam ago, nec maleficē. *h. docti de hinc I cas.*
 Neq; istum Pseudolum mortalis qui sit, noui, neq; scio. *h. istum habundum*
 s. Tu nisi murus? st. leno planē perdidisti mulierem. *argenti q; hinc milib;*
 B. Adepol nē isthuc magis ac magis metuo, cum uerba audio. *ad hinc I docti*
 s. Mihi quoq; adepol dudum ille Syrus cor perfrigefacit, *hinc atq; hominib;*
 Qui symbolum hoc accepit. mira sunt, ni Pseudolus est. *q; ostendit milib;*
 Eho tu, qua facie fuit dudum, quoi dedisti symbolum?
 h. Ruffus quidam, uentriosus, crassus, serus, subniger, *nom q; abduci se*
 Magnis capite, acutis oculis, ore rubicundo admodum, *I Nam illam q;*
 Magnis pedibus. s. perdidisti postquam dixisti pedes:
 Pseudolus fuit ipse: actum est. v. id ipsum est, emorior Simo. *fol sum thiam*
 s. Hercle haud te sinam emoriri, nisi argentum mihi redditur, *emorior Simo.*
 Viginti minæ. h. atq; etiam mihi alia uiginti minæ. *ad sum est de me*

1 4 Auferetur tam emorior
 Simo. Et. v. l.
 uerba ballionis oia
 hanc u. doctura.

- B. Aufretur id præmium à me, quod promisi per iocum?
 S. De improbis uiris auferri præmium, & prædam decet.
 B. Saltem Pseudolum mihi dedas. s. Pseudolum ego dedam tibi?

Quid deliquit? dixin⁹, ab eo tibi ut caueres, centies?

- B. Perdidit me. s. at me uiginti modicis multauit minis.
 B. Quid nunc faciam? h. si mihi argentum dederis, te suspendito.

hac

- B. Dij te pdat, sequere hâc sis me ergo ad forû, ut solua. h. sequor.

- B. Quid ego? peregrinos absoluam, cras agam cum ciuibus.

Pseudolus mihi centuriata habuit capitis comitia,

Qui illum ad me hodie allegauit, mulierem qui abduceret.

Sequere tu nunc. ne expectetis dum hac domum redeam uia.

angipor

Ita res gesta est, angiporto hoc certum est confectariet.

angipor

Si graderere tantum, quantum loquere, iam isses ad forum,

hic

- B. Certu⁹ st hunc mihi emortualcm facere ex natali die. e/sse.

S I M O, senex.

u/ses.

BENE ego illum tetigi, bene autem seruos inimicum suum.
 Nunc mihi certum est, alio pacto Pseudolo insidias dare,

Quam in alijs comœdijs fit, ubi cum stimulis, aut flagris

7 miles

Insidiantur. at ego iam inultus promam uiginti mnas,

Quis promisi si effecisset: obuiam ei ultro defram.

7 hic

Nimis hic mortalis doctus, nimis uersutus, nimis malus:

Alq. Vh. x. f.

Superauit Troianum dolum, atq; uicit Pseudolus.

Pseudolus.

Nunc ibo intro, argentum promam, Pseudolo insidias dabo.

ACTVS QVINTVS.

PSEVDOLVS seruos ebrius.

Quid hoc? sicine fit hoc pedes? statin⁹ an nō? an id uoltis,
 Ut me hinc iacentē aliquis tollat? nā hercle si cecidero,

Vestrum erit flagitium. pergitin⁹ pergere? ab sc̄uendum mihi

Hodie est. magnum hoc uitium uino est, pedes captat primum,

Luctator dolosu⁹ st. profectō a depol ego nunc probē habeo

Madusam, ita excurato uictu, ita magnis munditijs *madusam*

Digni

Digni habiti, atq; loco festiuo festiuè accepti sumus. *digni as. Haq; in*
 Quid opus me multas agere ambages? hoc homini est quãobrem loco. *de*
 Vitam amet: hic omnes uoluptates. *ambages in c. 15 f. h. omni in qua*
 In hoc omnes uenustates sunt, deus proximum esse arbitror. *obscure*
 Nam ubi amans complexu'st amantem: ubi ad labra labella Num
 adiungit:

Vbi alter alterum bilingui manifestò interpretendunt, *Inter sp. et h. d. d. e*
 Vbi manu mamilla opprimitur, ac etiam si lubet corpora con=
 duplicant: A *all. om. si. lubet*

Manu candida cantharum dulciferum propinare mitissimam *amicitia. etiam. forte. ca.*
 amicitiam: *A*

Neque ibi esse alium alio odio: ibi nec molestum, nec sermoni=
 bus morologis uti, *L. m. m. i. f. c. o. s.* *m. m. m. i. l. l. a. n. a.*
amicita. i. d.

Vnguenta, atque odores, lentiscos, corollas dari dapfiles, non
 enim parcc promi: *forte. mania. man. i. l. l. a.*

Victu cetero ne qs me roget: hoc ego modo, atq; herus minor
 Hunc diem sumplimus potissimè.

Postquã opus meũ, ut uolui, omne perpetravi, fugatis hostibus
 illos accubanteis, potanteis, amanteis, cũ scortis reliqui, & meũ
 Scortũ ibidem, corde, atq; animo suo obsequentes. sed postquã

Exurrexi, orant me id, ut saltem, ad hunc me modum intuli. *Inclit.*

Illis satisfacere minime ex disciplina quiui ego, quippe ego *Alis. sat. i. f.*

Qui lenanem capere didici: sed palliolatim amictus *p. b. m. u. ce. r. o. m. m. e. i. d.*

Sic incepsi ludibũdus, plaudũt partim, clamutant me ut reuortar: *forte. Inclit.*

Ocepsi denuo hoc modo, uolui idem: amica dabam me mee, *ut. illis.*

Vt me amaret. ubi circumuortor, cado: id fuit nempe ludo. itaq; *pallio. calig.*

Dum enitor (pax) iam penè inquinavi pallium: nimia tum *pallio. latus.*

Voluptati edepol sui ob casum. datur cantharus: bibi.

Commuto illico pallium: illud posui. inde huc exi, crapulem *illud. possi.*

Dum anouerem. nunc ab hero ad herũ meum maiorem uenio. *ui.*

Fœdus commemoratum. aperite, aperite: heus Simoni me ad=
 esse quis nuntiat?

I S SIMO.

It. tel. sui. in. no. ludo. *Itaq; dn. emitor. prox. iam*
sem. in. qu. am. i. f. a. t. e. d. n. emitor.
prox. iam. est. aut. prox. f. e. l. i.
bona. vox. (velut. qui. t. putam.)
ut. l. el. i. uo. f. i. s. i. g. n. i. f. i. c. a. x. e. r. i. d. e. l. u. a. v. t. a. n. l. a. b. o. r.
proba. vox. de. i. u. a. p. o. n. t. i. f. i. c. i. o. i. b. e. e. a. l. i. b. e.

- quid tui duo
ego
me velat vni
facere nunc
quid fero s.
Pseudole. pp.
fui in mala
In mala vs
si intre vlt
Reij a nati
t x m i c e d i c i
de qua cna
pro me d r s
p r i f . a m i q .
v b e r r i m o s
qualuo x f u n
cluy obibe. s.
re.
v n d e d r o n e
s t a m c e l o c e
c a p u s ,
v l q n o q 3
h a c e g o i s t u
o n e r i e m
S u p p l o x
H o n t a h o n
t e h e u .
- V**ox uiri pessumi me exciet foras. sed quid hoc? quo modo?
Quid te ego uideo? p. cū corona ebrū Pseudolum tuum.
s. Liberè hercle hoc quidem: sed uide statum, num mea gratia
Pertimescit? magis cogito scūiter, blanditer ne alloquar.
Sed hoc me uetat iam facere quod fero, si qua in hoc
Spes sita? st mihi. p. uir malus uiro optumo obuiam it.
Dij te ament Pseudole: sed i in malam crucem. *Cur ego me af-*
fligam? s. quid tu (malum) ergo in os mihi fli-
Ebrūus irructas? p. molliter, sustine nunc me, *for* *affli-*
ctus.
Cave ne cadam: non uides tu me ut madidus adeam? *no* *thi* *ly*
Quæ ista hæc audacia? st, te sic interdus *his* *l'm* *me.*
Cum corolla incedere ebrūum? p. lubet. s. quid, lubet?
Pergin? ructare in os mihi? p. suauis ructus mihi est.
Sic sine modò. s. credo equidem potesse te scelus
Masici montis uberrimos fructus quatuor *haud* *male*
Ebibere in hora una. p. hyberna addito. s. sed tamen *mones*
Vnde onustam celocem agere te prædicem? p. cum tuo
Perpotauimodò filio. sed Simo ut probè *per* *po* *la* *ni.*
Tactus Ballio est? quæ tibi dixi ut effecta reddidi? *Quò* *filio*
Derides? pessumus homo est. p. mulier hæc facit: *ino* *per* *po*
l'm *no* *de.*
Cum tuo nunc filio libera accubat. s. omnia
Ut quidque egisti ordine scio. p. quid ergo dubitas
Dare mihi argentum? s. ius petis, fateor, tene.
p. At negabas daturum esse te mihi: tamen d's. onera hunc
Hominem, atq; me consequere. s. *hac* at ego istū hominē onerem?
p. Onerabis scio. s. quid ego huic homini faciā? satin?
Vltro *et* argentum aufert, & me irridet? v. uē uictis.
p. Vortē ergo humerum, hem. v. hoc ego nunquā ratus sum fore,
Ut tibi fierem supplex. heu heu. p. desinc. v. doleo.
p. Ni doleres tu, ego dolerem. v. quid hoc? auferre
Nō Pseudole abs tuo hero? p. lubentissimo corde, atq; animo.
Non

- B. Non audes quæso aliquam partem mihi gratiam facere hinc *quarum*
argenti?
- P. Non me dicis avidum esse hominem. B. nam hinc nunquam *nō me dicis*
eris nummo diuitior. *avidum.*
- P. Neq; te mei tergi miseret, si hoc non hodie effecissem? *Sed hoc*
- B. Erit ubi te ulciscar, si uiuo. P. quid minitare: habeo *si uiuo.*
- Tergum. s. age sane. P. igitur redi. B. quid redeam?
- P. Redi modò. non eris deceptus. B. redeo. P. simul
Mecum potatum. B. ego ne eam? P. fac quod te iubeo:
Si is, aut dimidium, aut plus etiam faxo hinc feres. B. ehò duc
me quò uis. *A*
- P. Quid nunc, nunquid iratus es, aut mihi, aut filio propter has
res Simo?
- S. Nihil profectò. P. i hâc. s. te sequor. quin uocas
Spectatores simul? P. hercle me isti haud solent
Vocare: neq; ergo ego istos. uerum si uoltis applaudere; *si uoltis ad:*
Atq; approbare hunc gregem, & fabulam: in crastinum *plaudere.*
Vos uocabo. :

M. ACTII PLAVTI
P O E N V L V S

D R A M A T I S P E R S O N A E.

PROLOGVS.	ADVOCATI.
AGORASTOCLES, <i>adolescens.</i>	COLABISCVS, <i>uillicus.</i>
MILPHIO, <i>seruos.</i>	SYNCERASTVS, <i>seruos.</i>
ADELPHASIVM, <i>meretrix.</i>	HANNO, <i>Pœnus.</i>
ANTERASTILIS, <i>meretrix.</i>	GIDDENEME, <i>nutrix.</i>
LYCVS, <i>leno.</i>	PVER.
ANTHEMONIDES, <i>miles.</i>	

A R G V M E N T V M.

PVer septuennis furripitur Carthagine:
 Pofor mulierum adoptat hunc emptum senex,
 Et facit heredem. eius pueri cognatae duæ,
 Nutrixq; earum-rapta. mercatur Lycos,
 Vexatq; amantem: at ille cum auro uillicum *vi. h. ca. vno*
 Lenoni obrudit: inde eum furto alligat.
 Venit Hanno Pœnus, gnatum hunc fratris reperit: *le/*
 Suasq; agnoscit quas perdidit filias.

A L I V D A R G V M.

FVere fratres Carthaginienfes duo, alteri gemine erant
 filia Anterastilis & Adelphasium, alteri unicus filius
 Agorastocles. hic septennis furripitur, uenditurq; Caly
 done Antidamanti seni. qui cum careret liberis, surreptu
 Agorastoclem sibi adoptat filiu, eumq; sibi instituit hæ
 redem. Pater filio surrepto moritur præ ægritudine, fra
 tremq; relinquit successorem: cui pariter ambæ furripi
 untur filia cum nutrice Giddeneme simul, ueditaq; sunt
 in Anactorio lenoni Lyco, quæ demum Calydonem cū pu
 ellis migrat. Adelphasii cognatus capitur amore impru
 dens Agorastocles: quem diximus surreptum paruulum.
 alterius miles Anthemonides. impatiens amorū Agoras
 tocles

stocles cum seruo Milphione consilium cōmunicat. hic in lenonem constringit & struit dolos, adornat uillicum Corlabificum tanquam aduenientē aduenam. is secum desert aureos trecentos philippeos: apud lenonē hospitari, portare, scortari se uelle simulat, locumq; tutum sibi præberi postulat. Leno inhians pecuniæ, illum accipit dictis blandioribus. Receptus igitur ut est à lenone uillicus, Agoras stocles illico accurrit ut illū doli & furti arguat: perquiris à lenone seruū, ad eamq; rem adhibet uocatos testes conscios facinoris. Leno ratus Milphionē quæri seruulū, negat seruū apud se esse. sed ille adductis testibus, & uillico seruū se asserente, lenoni furtum obijcit, minaturq; illū ad prætorem se tracturum, suam familiam ac rem omnē ut addicat sibi. Interea Hanno, cui geminæ fuerant surreptæ filiæ, ut surreptas inueniat, plura lustrat loca: & tandē Calydonem uenit. offendit fratris Agorastoclem filiū: agnoscunt se ambo qui sint, suasq; percunctatus inuenit filias. Leno ut nouit mulieres hæc liberat, magnūq; sibi imminere malum, ultrò dimittit patri. Et cum hæc nunc innotescerent, frustratur pariter qui uenerat miles, Agoras stocles deniq; Adelpasium uxorem ducit.

P R O L O G V S.

Chillem Aristarchi mihi commentari lubet:

Inde mihi principium capiam ex tragœdia.

Silteq; & tacete, atq; animum aduortite.

Audire iubet nos imperator histricus,

Bonoq; ut animo sedent in subsellijs

sede ato

Et qui esurientes, & qui saturi uenerint.

Qui edistis, multo fecistis sapientius.

Qui non edistis, saturi fite fabulis.

Nam ^{con} quod paratu' st, quod edat, nostra gratia,

quod dedit

Ninua est stultitia sessum impransum incedere.

Exurge præco, fac populo audientiam,

audientiam

landudum exspecto si tuum officium scias.

Exerce uocem per quam ^{tuus} ~~tuus~~ ^{colis} ~~colis~~.

quam p. s. uocem q. colis
Nam

ACTII PLAVTI

310

*et amabij
laci tu lo?
esse*

nius

de signator

122

*nam q my
spit ta tum*

scabli

Nam nisi clanabis, statim te obrepet fames.
 Age nunc iam reside, duplicem ut mercedem seras.
 Bonum factum est, edicta ut seruetis mea:
 Scortum exoletum ne quis in proscenio
 Scedeat, ne ue licitor uerbum, aut uirgæ mutant. *mutant*
 Neu designator præteriens obambulet, *præterios*
 Neu sessum ducat, dum histrio in scena fiet. *ob ambulet*
 Diu qui domi otiosi dormierunt, decet
 Animo æquo nunc stent, uel dormire temperent.
 Serui ne obsideant, liberis ut sit locus:
 Vel æs pro capite dent: si id facere non queunt,
 Domum abeant, uitent ancipiti infortunio,
 Ne & hic uarientur uirgis, & loris domi,
 Si minus curassiut, cum ueniant heri domum.
 Nutrices pueros infanteis minutulos
 Domi procurent, ne ue inspectatum afferant:
 Ne & ipsæ sitiant, & pueri pereant fame,
 Ne ue esurientes hic quasi hœdi obudagiant.
 Matronæ tacitè spectent, tacitè rideant:
 Canora hic uoce sua tinnire temperent:
 Domum sermones fabulandi confrant:
 Ne & hic uiri sint & domi molestiæ.
 Quodq; ad ludorum curatores attinet,
 Ne palma detur quoui quam artificii iniuria,
 Ne ue ambitionis causa extrudantur foras,
 Quò deteriores anteponantur bonis.
 Et hoc quoq; etiam (quod penè oblitus fui)
 Dum ludi fiunt, in popinam pedisequi
 Irruptionem facite. nunc dum occasio est:
 Nunc dum scribilibite æstuant, occurrite.
 Hæc quæ sunt imperata pro imperio histrico,
 Bonum hercle factum, pro se quisquæ ut meminerit.

Ad

Ad argumentum nunc uiciffatim uolo
Remigrare, ut equom est: uos signatores eritis.

Eius nunc regiones, limites, confinia

Determinabo: ei rei finitor factus sum ego.

Sed nisi molestum sit, nomen dare uobis uolo

Comcedia: sin odio sit, dicam tamen:

Si quidem licebit per illos, quibus est in manu.

CARCHEDONIVS uocatur hæc comcedia,

Latine Plautus patruus pultiphagonides.

Nomen iam habetis. nunc orationes cæteras

Accipite: nam argumentum hoc hic censebitur.

Locus argumento st suum sibi proscenium.

Vos uiatores estis, quæso operam date.

Carthaginienfes fratres patruelles duo

Fuere, summo genere & summis diuitijs:

Eorum uiuere alter, alter est mortuus.

Propterea apud uos dico confidentius,

Quod mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerat.

^{1^m} Sed illi seni qui mortuus est filius,

Unicus qui fuerat, abductus à patre olim puer

Septuennis, surripitur Carthagine

Sexennio prius, quàm moritur pater.

Qui perisse uidens unicum gnatum sibi,

Coniicitur ipse in morbum ex ægritudine.

Facit illum hæredem fratrem patruelem suum:

Ipse abiit ad Acherontem sine uiatico.

Ille qui surripit puerum, Calydonem auclit:

Vendit eum domino hic diuiti quoidam seni

Cupienti liberorum, osori mulierum.

Enit hospitalem is filium imprudens senex,

Puerum illum, cumq; adoptat sibi pro filio,

Eumq; hæredem fecit, cum ipse obijt diem.

Is illic

et in manu sibi finitor
quatorz. et in manu
sibi et uiciffatim.
ego sum factus finitor
molestum est.

Comcedia in odio.

Vos in uiciffatim.

pollinctor
pollinctor.
fuit

Quoniam perisse sibi.

subripit
suicidium

Is illic adolescens habitat in illis ædibus.

Reuortor rursus denuo Carthaginem,

demandat Si quid mandare uoltis, aut curarier.

demandat Argentum nisi qui dederit, nugæ egerit:

Verum qui dederit, magis maiores egerit. *supra*

Sed illi patruo huius qui uiuit senex

Carthaginensi, dux fuere filie,

Altera quinquennis, altera autem quadrimula,

Cum nutrice unâ periære: à Megaribus,

Eas qui surripuit, in Anaetorium deuehit:

Venditq; has omnes & nutricem & uirgines

Vendit Presenti argento homini (is homo, Lyco est leno) *hu*.

Quantum hominum terra sustinet, sacerrumo.

Vosmet nunc facite coniecturam ceterum,

Quid id sit hominis, quòd Lyco nomen fiet.

Is ex Anaetorio, ubi prius habitauerat,

Huc in CALYDONEM commigravit haud diu.

Sui quæsti causa: us in illis habitat ædibus.

Earum hic adolescens alteram efflictim perit,

Suam sibi cognatam imprudens: neque tamen *neq; si qm*

maeror Scit quæ sit, neq; eam unquam tetigit, ita leno cum *si*

Macerat: neq; quicquam cum ea fecit etiamnum stupri:

Neque duxit unquam, neq; ille uoluit mittere.

Cremis longa Quia amare cernit, hominem uolt leno tangere.

et homini Illam minorem in concubinatum sibi

uoluit uolt emere niles quidam, qui illam deperit.

uoluit Sed pater illarum Pœnus, postquam eas perdidit,

Mari terraq; illas usquequaque queritat.

Vbi quâque in urbem is est ingressus, illico

Omnes meretrices, ubi quisq; habitant, inuenit:

Dat aurum ducat, noctem rogitat: post ibi,

Subrogia Vnde sit, quoiatis, capta ne, an surrepta sit,

Quo ge

Quo genere gnata, qui parentes ei fuerint.

Ita doctè atq; astu filias quærit suas:

Et is omnes linguas scit, sed dissimulat sciens

Se scire. Pœnus planè est: quid uerbis opu' sit?

Is heri huc in portum naui uenit uespere.

Pater harum idem huic patruus est adolescentulo.

Iam ne hoc tenetis? si tenetis ducite:

Ne dirum patris. quæso, finite transigi.

Hehem penè oblitus sum reliquom dicere.

Ille qui adoptauit hunc pro filio sibi,

Is illi Pœno olim huius patruo hospes fuit.

Is hodie huc ueniet, reperietq; hic filias,

Et hunc sui fratris filium, ut quidem didici:

Ego ornabor ibi. uos aquo animo noscite:

Hic qui hodie ueniet, reperiet suas filias,

Et hunc sui fratris filium. dehinc caterum

Valete, adeste. ibo, alius nunc fieri uolo.

Quod restat alij iam uobis facient palam.

Valete, atq; adiuuate, ut uos seruet Salus.

adul. adolescentulo. est

*Pater forte ob id se
hospitale si hodie uenit.*

aquos animo.

*Quod restat alij iam uobis facient palam.
aliqui faciunt palam.*

A C T V S P R I M V S.

AGORASTOCLES, adolescentens. MILPHIO, seruos.

A. Saepe ego res multas tibi mandauit Milphio,

Dubias, egenas, inopiosas consilij,

Quas tu sapienter, doctè, & cordatè, & catè

Mibi reddidisti certas, opiparas opera tua:

Quibus pro bene factis fateor deberi tibi

Et libertatem, & multas gratas gratias.

M. Scitum est, per tempus hoc est iam uerbum uetus:

Nam tuæ blanditiæ mihi sunt (quod dici solet)

GERRAE GERMANAE, atq; ædepol λιβροί λιβρων.

Nunc mihi blandidicus es: at heri in tergo meo

gratas
Scio. Si obuia ri
Id est, nunc
nugaturu.

Treis facile corios contriuiſti bubulos.

A. At amans per antorem ſi quid feci Milphio,
Ignoscere id te mihi æquom eſt. M. *audi tu magis. hand vi.*

Hæc

Et ego nunc amore pereo: ſine te uerberem item, *di magis*
Vt tu mihi feciſti ob nullam noxiam.

Poſt id locorum tu mihi amanti ignoſcito,

A. Si tibi lubido eſt, aut uoluptati, ſino.

pos hæc

Suſpende, uinci, uerbera, autor ſum, ſino.

M. Si auctoritatem poſtea defungeris,

Vbi diſſolutus tu ſies, ego pendeam.

A. Ego ne iſthuc auſim facere, præſertim tibi?

Quin ſi feriri uideo te, extemplò dolet.

M. Mihi quidem hercle. A. imò mihi iſthuc mauelim.

M. Sed quid nunc tibi uiſ? A. cur ego apud te mentiar? *hæc*
Amo inmodèſtè. M. meæ iſthuc ſcapulæ ſentiunt.

A. At ego hanc uicinam dico Adelphaſium meam,

Lenonis huius meretricem maiuſculam.

Cupiditate

M. Iam pridem equidem iſthuc ex te audiui. A. differor

Cupidine eius: ſed lenone iſthoc Lyco

Illius domîno non lutu' ſt lutulentius.

M. Vin' tu illi nequam dare nunc? A. cupio. M. en me dato.

A. Abi dierectus. M. dic mihi uerò ſerio,

Vin' dare malum illi? A. cupio. M. hæc eundem me dato.

Diſpendo

Vtrunq; faxo habebit, & nequam & malum.

A. Iocare. M. uin' tu illam hodie ſine damno tuo

Tuam libertam facere? A. cupio Milphio.

Philippi

M. Ego faciam ut facias. ſunt tibi intus aurei

Trecenti nummi philippi? A. ſexcenti quoque.

Philippi

M. Satis ſunt trecenti. A. quid ijs facturus? M. tace:

Totum lenonem tibi cum tota familia

Dabo hodie dono. A. quid facturus? M. iam ſcies.

Tuus Colabiſcus nunc in urbe' ſt uillicus:

Eum hic non nouit leno. satin' intellegis?

A. Intellego hercle: sed quò euadis nescio.

M. Non scis? A. non hercule. M. at ego iam saxo scies:

Ei dabitur aurum, ut ad lenonem deserat,
Dicatq; se peregrinum esse ex alio oppido:
Amare uelle se, atq; obsequi animo suo:
Locum sibi uelle liberum præberier,
Vbi nequam faciat clam, ne quis sit arbiter.

Leno ad se accipiet auri cupidus: illico

Celabit hominem & aurum. A. consilium placet.

M. Rogato, seruos uenerit' ne ad eum tuus.

Ille me censebit quæri: continuo tibi

Negabit. quid tu dubitas, quin extemplo tibi

Duplicet, ubi auri ex hominis fur leno fiet,

Neq; id unde efficiat, habet: ubi in ius uenerit,

Addicet Prætor familiam totam tibi.

Ita decipimus fouea lenonem Lycum.

A. Placet consilium. M. inò etiam cum expoliuero

Hoc, tum demum dices: nunc etiam rude' st.

A. Ego in ædem Veneris eo, nisi quid uis Milphio.

Aphrodisia hodie sunt. M. scio. A. oculos uolo meos

Delectare hodie munditijs meretricijs.

M. Hoc primum agamus, quod consilium cepimus:

Abcamus intrò, ut Colabiscum uillicum

Hanc perdoceamus ut ferat fallaciam

A. Quanquam Cupido uersatus in corde, tamen

Tibi auscultabo. M. faciám ut facto gaudeas.

Inest amoris macula homini in pectore,

Sine damno magno quæ elui neutiquam potest.

Itaq; hic scelestus est homo leno Lycus,

Quoi iam infortunij intenta ballista est probè,

Quàm ego haud multò post mittam è ballistario.

Duplicet tibi auri
o triam, sua, leno
sint - / Ex templo du-
plici tibi auri
magis huj' fur leno

Colabiscu

hinc

Sed eccam Adelphasium exit, atq; Anterastilis:
 Hæc est prior, quæ meum herum dementem facit.
 Sed euocabo. heus, i foras Agorastocles,

tumultu Si vis uidere ludos incundissimos.

A. Quid isthuc est *tumulti* Milphio? M. hem amores tuos,
 Si vis spectare. A. ô multa tibi dii dent bona,
 Quom hoc mihi obtulisti tam lepidum spectaculum.

ADELPHASIVM, ANTERASTILIS, meretrices.
 MILPHIO. AGORASTOCLES

AD. NEGOTII SIBI qui uolet uim parare, nauem *adstare* & mulierem
 Hæc duo sibi comparato: nam nullæ magis res due
 Plus negotij habent. eas forte si exornare *excep*eris,
 Neq; unquam hæc due res *satis* ornantur, neq; eis ulla satis

salij atis Ornandi *satis* est. atq; hæc uti loquor, nunc modò

log ist atis Docta dico: nam nos usq; ab aurora ad hoc quod est die, *est*

ex industria Postquam illuxit aurora, nunquam cessauimus ex industria

unquid con Ambæ lauari, atq; fricari, aut tergeri, aut ornari,

saucius Poliri, expoliri, pingi, fingi: & binæ una singulis, *et vna*
 Quæ datæ nobis ancillæ, *et nos* lauando, eluendo operam

uari ans Dederunt, ab *gerundâq;* aqua sunt uiri *defi*siduo. *et vno*

fricari Apagesis, negotij in muliere quantum una est: si uerò due,

tam nos Sat scio maximo uni populo quoj *lubet*, plus satis dare

ad greu d mag Potes sunt, quæ noctes diesq; in somni atate semper

equum Ornantur, lauantur, tergentur, poliuntur. postremò MODVS

MULIEBRIS NULLV'ST: neque unquam lauando,

Sci mag facta *et fricando sumus fatuæ.* *q d* *unsta*

ma Nā quæ lauta est, nisi pcultra est, meo animo quasi inuenusta est.

AN. Miror equidem soror te isthæc *fabulari*, quæ tam callida,

Sci mag facta Et docta sis, *et facta*. nam cum seculo

Lanata Munditer nos habemus, uix *agre* amatorculos inuenimus.

AD. Ita est: uerum hoc unum tamen cogitato, MODVS OMNIBVS

In rebus soror est *optimum* habitu. NIMIA OMNIA

NIMIUM

NIMIVM EXHIBENT negotium hominibus ex sc.

AN. soror cogita

Amabò item nos perhiberi: quasi salsa muriatica
Esse autumantur sine omni lepore, & sine suavitate, nisi
Multa aqua usq; & diu macerantur, olent, salsa sunt, tangere
ut non uelis: F

Item nos sumus eiusmodi mulieres sunt admodum
Insulsa, atq; inuenustæ sine munditia & sumptu.

M. Coqua est hæc quidē Agorastocles, ut ego opinor. AG. qd id?
M. Scit muriatica ut maceret. AG. quid molestus? AD. soror par-
ce amabò: sat est

Isthic alios dicere nobis, ne nosmet nostra etiam
Vitia loquamur. AN. qesco. AD. ergo te amo. sed hoc nūc mihi
Responde: sunt hīc omnia, quæ ad deum Pacem oportet adesse?

AN. Omnia accuravi. AG. pulchrū & celebrē & uenustatis diem
Plenum: dignum Venere pol, quoi sunt Aphrodisia hodie.

M. Ecquid gratiæ cum huc foras te euocauis iam num me decet
Donari cado uini ueteris: dic dari. respondes tibi? hinc Donari

Hūc excidit lingua, ut ego opinor. quid hic (malum) astans
obices? hinc excidit

AG. Sine animo: ne obturba, tace. M. taceo. AG. si tacuisses, iam

Isthic taceo non natum foret. AN. eamus soror mea.

AD. Ohò amabò, qd illuc nūc properas? AN. rogas? quòd nos herus

Apud ædem Veneris maneat. AD. maneat pol, ut lubet: mane.

Turba est nunc apud aram: an ibi uis inter istas uersarier
Profedas, pistorum amicas, reliquias alicarias, Re hinc qui sallica

Miseras schocno delibutas, seruilicolas sordidas? uis. Regi:

Quæ tibi oleant stabulum, statum bellam, & sessibulū merum? magis alicaria:

Quas adeò haud quisquam unq̄ liber tetigit, neq; duxit domū,

Seruolorum sordidorum scorta dioboïaria? as

M. I in malam crucem, tūc? audes etiam seruos spernere? forte si hinc qd

Propudium, quasi bella sit, quasi eam ipsi reges discipiant. olam

It no. n. p. potest q. n. p. in conf.
 lres, si tu. et. ut si. n. conf. conf. etc.
 218 M ACTII PLAVTI

lanilla EN monstrum mulieris, tantula tanta uerba fundit,
 Proh nebula, quous ego cyatho septem noctes non emam.
Cruis pfo AG. Dij immortales omnipotentes, quid apud uos est pulchrius?
subuly Quid habetis qui mage immortales uos credam, quam ego sim,
 Qui hae tanta oculis bona coecipio: nam Venus non est Venus:
me ut ampt Hanc equidem Venere[m] uenerabor, ut amet, ac lit propitia
ac post hoc Milphio, heus Milphio ubi es? M. assum apud te, eccum. AG.
post hoc p pima at ego elixum uolo. *te elixus is uolo.*
 M. Enim herc facis delicias. AG. de te quidem haec didici omnia.
me ut ampt M. Etiam ne ut ames, qua nunq tetigeris? AG. nihil illuc quidem est.
om, yuam Deos quoq; adepol & amo, & metuo: quibus ego tamen
ab hinc na Abstineo manus. AD. heu ac astor cum ornatu nostro aspicio,
hinc + alt Paenitet lambaru[m], ornatae ut sumus. AN. imo uero sane comode,
ornatim d p p Nam pro heri nostri quae stu satis bene ornatae sumus.
non amba Non potest quae stu consistere, si eum sumptus superat, soror.
periter AG. Et illud satius, satis quod satis est, habitus plus quam sat est.
nam ut Ita me di ament, ut illa me amet malim, quam di Milphio.
 M. Nam illa mulier lapidem silicem subigere, ut se amet, potest.
 M. Tol id quidem haud mentire: nam iu es lapide silice stultior,
 Qui hanc ames. AG. at uide sis, cum illa nunquam limauit caput.
ut ill et M. Currant igitur aliquo ad piscinam aut lacum, limum petam.
libj limo AG. Quid eo opus sit? M. ego dicam: ut tibi & illi limem caput.
 AG. I in malam rem. M. ibi sum equidem. AG. pergis? M. taceo.
 AG. at perpetuo uolo. *hudo*
 M. Enim uero are meo me lacepsis, ludos & delicias facis.
 AN. Satis nunc lepide ornata[m] soror credo te tibi uiderier.
 Sed ubi exempla confruntur meretricum aliarum, ibi tibi erit
 Cordolum, si quam ornata[m] melius forte aspexeris.
 AD. Inuidia in me nunquam innata est, neq; malitia mala, soror.
 BONO INGENIO me esse ornata[m], quam auro multo, mauclo.
 Aurum in fortuna inuenitur, natura ingenium bonum.
 BONAM EGO quam beatam me esse nimio dici mauclo.
 Meretricum

Bonum

Meretricem pudorem gerere magis decet, quàm purpuram:

Magis meretricem pudorem, quàm aurum gerere condecet.

P V L C H R V M ornatū turpes mores peius cœno collinunt.

Lepidi mores turpem ornatum facile factis comprobant.

AG. Eho tu, uin' tu facinus facere lepidum & fœsiuum? M. uolo.

AG. Potes ne mihi auscultari? M. possum. AG. domum tibi, ac sus-
pende te. *Non*

M. Quamobrem? AG. quia nunquā audibis uerba tot tam suauia.

Quid tibi opus si uixisse? auscultam mihi modò, ac suspende te.

M. Si quidem tu es mecum futurus pro uua pensilis. AG. at ego *passa*
amo hanc.

M. At ego esse & bibere potius. AD. eho tu quid ais? AN. quid rogas?

AD. Viden' tu pleni oculi sordium qui erant, iam splendent mihi?

AN. Imò etiā in medio oculo parū sordis est. AD. ceddò sis dextram. *sorde*

AG. Ut tu quidem huius oculos illotis manibus tractes, aut teras? *prout sordet*

AN. Nimia nos secordia hodie tenuit. AD. qua de re obsecro?

AN. Quia iam non dudum ante lucem ad eadem Veneris uenimus,

Prima ut inferremus ignem in aram. AD. ah nō factò'st opus.

Quæ habent nocturna ora, noctu sacrificatum ire occupant.

Prius, quàm expurgiscatur Venus, hæc properant sedulo *Veneris p...*

Sacrificare. nam uigilante Venere si ueniant ea, *pro sordet p...*

Ita sunt turpes, credo & castor, Venerem ipsam è sano fugent.

AG. Milphio. M. edepol Milphionē miserum quid nunc uis tibi?

AG. Obsecro hercle ut malsa loquitur? M. nihil nisi laterculos,

Sesamum, papaueremq; triticum, & frictas nuces.

AG. Ecquid amare uideor? M. dānū quod Mercurius minime amat.

AG. NANQVE AEDEPOL lucrū amare nullum amatorē addecet.

AN. Eamius mea germana. AD. agesis ut lubet, sequere hâc. AN.

sequor.

AG. Eunt hæc, quid si adcamus? *AG M*
M. adca. AG. primian salua sis *primi prima*

Prima, & secunda in secundo. M. salue in pretio tertia. *sa hca sig EL*

AN. Salue extra pretiū. M. tum pol ego, & oleū & operā perdididi. *su coron*

K 4 Quò

AG. Quò te agis? AD. ego'ne? in Veneris. AG. quid eò tu? AD.
ut Venerem propitiem.

AG. Eho' irata est? ^{AD} Propitia hercle est, uel ego pro illa spondeo.

AD. Quid tu ais? ^{AD} Quid mihi molestus obsecro? AG. ah, tam seuiticr.

AD. Mitte amabò. AG. quid festinas? turba nunc illic est. AD. scio.

Sunt illic alia, quas spectare ego, et me spectari uolo.

AG. Qui lubet spectare turpis, pulchram spectandam dare?

AD. Quia apud eadem Veneris hodie est mercatus meretricius,
Eò conueniunt mercatores: ibi me ego ostendi uolo.

AG. IN VENDIBILI MERCE oportet ultro emptorem adducere.
Proba merx facile emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est.

AD. Quid ais tu, quando mecum caput et corpus copulas?

AD. Quo die Horcus ab Acheronte mortuos amiserit.

AG. Sunt mihi intus nescio quot nunni auri lymphatici.

M. Deferto ad me, saxo acutatum constitit lymphaticum.

Bellula hercle est. AG. i dierecte in maxumam malam crucem.

M. Quàm magis aspectio, tam magis est nimbata, et nuge meræ.

AD. Segrega sermonem, tædet. AG. age sustolle hoc amiculum.

AD. Pura sum comperta: amabò ne atretare Agorastocles.

AG. Quid agã nunc? M. si sapias, curã hanc facere cõpendi potes.

AD. Quid ego nũc curem? quid agã Milphio? M. ecce odiũ meum.

Quid me uis? AG. cur mihi hæc irata est? M. cur hæc tibi irata est,

Cur ego id curem? nanq; isthæc magis tua est curatio.

AG. Iam hercle tu peristi, nisi illam mihi tam tranquillam facis,

Quàm mare est olim, quom tibi alcedo pullos educit suos.

M. Quid faciam? AG. exora, blandire, expalpa. M. faciam sedulo.

Sed uidesis, ne tu oratorem hunc pugnis plectas postea.

AG. Non faciam. AD. eamus nunc, etiam morare? AG. malefacis.

AD. Bene promittis multa ex multis, omnia in cassum cadunt.

Nam liberare, haud semel iurauisti me, sed decies,

Dum te exspecto, neq; usquam aliam mihi parauì copiam,

Neq; isthuc usquam apparet, ita nunc nihilominus seruo.

I soror,

Indecis
lapp.

Sunt i. u. c.
alij q's spectant

1. u. i. q. m.
me

nunc lo
curo quid
agay.

alij o.

pugnis plectas

u. i. n. r. u. d. e.

te l. c. n. a.

[Systema] r. s.

u. n. o. p. u. g. n. i. j.

pr. h. i. m. e.

- I foror, abscede tu à me. AG. perij, ebò quid agis Mulpbio?
- M. Mea uoluptas, mea deliciae, mea uita, mea amornitas,
 Meus ocellus, meum labellu, mea salus, meum sauuu, meum mel,
 Meum cor, mea colòstra, meus molliculus caseus.
- AG. Me ne ego illhac patiar presente dici: discrucior miser,
 Nisi ego illum iubeo quadrigis cursim ad carnificem rapi.
- M. Noli amabò succensere hero meo caussa mea.
- AD. Ego enim fixo: sine M. irata es nimium: pro te dabit, *Ego fixo si non irata es nimium*
 Atq; te faciet, ut sis ciuis Attica, atq; libera.
- AG. Quin abire finis? quid uis tibi: qui bene uolunt, bene uisitent. *pro*
 Si quidem ante mentitus sit, nunc iam debinc erit tibi *uorax tibi.*
 Verax. AD. abijce te debinc sis sycophanta. M. pareo.
- AG. At scin' quomodo? M. sine te exorè, sine te prendā auriculis, Absce-te sine
 Sine dem sauium. iam ego hercle faciam plorantem illum, nisi *is sycophanta.*
 Te propitiam facio: illud faciet, nisi te propitia-
 Atq; hic me ne uerberet, malè formido: noui ego huius malos *in me uerbe*
 Mores, quamobrem amabò, mea uoluptas, sine te exorarier. *ret illu faci.*
- AG. Non ego homo trioboli sum, nisi ego illi mastigia *at, nisi te propi-*
 Exturbo oculos atq; dentes. hem uoluptatem tibi, *Cio. Ma lo foum. lo*
 Hem tibi mel, hem cor, hem labellum, hem salutem, hem sauium *meo sycophantia*
- M. Impie: sicine oratorem uerberas: iam is hoc magis *et mo uosi ma*
 Etiam ocellu adda, & labellu, & lingua, ehò quid facias modò? *lus.*
- AG. Sicine ego te orare iussi? M. quo modo ergo orè? AG. rogass? *Impis fra*
 Sic enim diceres scelestè, Huius uoluptas te obsecro, *lo ora ro uane*
 Huius mel, huius cor, huius labellum, huius lingua & sauium, *et in que non*
 Huius colostrà, & dulciculus caseus, mastigia *AG. ut qm. faci:*
- Omnia illa quae dicebas tua esse, ea memorares mea. *et mod.*
- M. Obsecro hercle te, uoluptas huius, atq; odium meum: ** huius cor in.*
 Huius amica nummata, mea inimica & maleuola: *ing. fructu, huius.*
 Ocule huius, lippitudo mea: mel huius, fel meum: *suas fructu, mastigia*
 Ut tu huic irata ne sis, aut si id fieri non potest. *omnia.*
- AD. Capias restim, ac te suspendas cum hero & uostra familia. *Oculos huius*
na mi ara K 5 *Hem lippido.*

Huius collus, huius solus amocna
 huius fructu
 Huius collus, huius dactiliculus, caseus, mastigia
 omnia illa q dicebas. Oe.
 H Huius cor, huius fructu, huius sauum mastigia. Oia t.

N m

M. Hem mihi iam uideo propter te uictitandum sorbillo.

Itaq; iam quasi ostreatum tergum ulceribus gestito
Propter anorem uostrum. AD. amabò mén' prohibere postulas
Ne te uerberet, magis quàm ne mendax me aduorsum fiet?

AN. Aliquid huic responde. M. amabò commodè, ne incommodus
nobis sit, nam detinet nos de nostro negotio.

AD. Verum etiam tibi hanc admittam noxiam unam Agorastocles:
Non sum irata. AG. non es? AD. non sum. AG. da ergo, ut
credam, sauium.

AD. Mox dabo, cum ab re diuina rediero. AG. i ergo strenue.

AD. Sequere me soror. AG. atq; audin' ? etiam Veneri dicito
Multā meis uerbis salutē. AD. dicā. AG. atq; audi. AD. quid est?

AG. Paucis uerbis rem diuinam facito. atq; audin' ? respice

M. Respexit: idem pol Venerem credo facturam tibi.

AGORASTOCLES, adolescens. MILPHIO, seruus.

AG. Quid nunc mihi es autor Milphio? M. ut me uerberes,

Atq; auctorem facias. nam impuni sumē

Tibi quidem hercle uendere hasce adeis licet.

AG. Quid iam? M. maior enim parte minore habitas in eas.

AG. Superfede istis uerbis. M. quid nunc uis tibi?

AG. Trecentos philippeos Colabisco uillico

Dedi dudum, prius quàm me euocasti foras. *quo canisti.*

Nunc obsecro te Milphio hanc per dexteram,

Perq; hanc sororem laeuam, perq; oculos tuos,

Perq; meos amores, perq; Adelpasium meam,

Perq; tuam libertatem. M. hehem nunc obsecras. *n nihil*

Mi Milphidisce, mea commoditas, mea salus,

Fac quod facturum te esse promisti mihi,

Vt ego hunc lenonem perdam. M. perfacile id quidem est.

Adduce testeis tecum: ego intus interim

Iam & ornamentis meis & sycophantijs

Tuum exornabo uillicum. propera, atq; abi.

Fugio.

maior ei parte

minor ei

habita mecum

133: mox

h forte

maior ei parte

A. Fugio. M. meum est isthuc magis officium, quam tuum.

A. Ego ne, ego ne? si isthuc lepide faxis. M. i modo.

A. Ut non ego te hodie M. abi modo. A. erutam manu.

M. I modo, non hercle moxream. A. Oh oh. M. uah, abi modo.

A. Quantum est Acheronti mortuorum. M. etiam ne abis?

A. Neq; quantum aquarum est in mari. M. abiturus iam ne es?

A. Neq; nubis quantum est. M. pergin? uero pergere?

A. Neq; stellæ in caelo. M. pergin? aures tundere?

A. Neq; hoc, neq; illhuc, neq; enim uero serio, *ancis*

Neq; hercle uero. M. quid opus est uerbis? quippini

Quod uno uerbo dicere hic quid uis licet?

A. Neque hercle uero serio. scin? quomodo?

Ita me dii amabunt, uin? bona dicam fide,

Quod hic inter nos liccat: ita me Iupiter.

Scin? quam: uide tu, credin? quod ego fabuler?

M. Si nequeo ficere ut abeas, egomet abire uolo.

Nam isti quidem hercle orationi Oedipo opus

opus Est coniectore, qui Sphingi interpretis fuit.

A. Illhic hinc iratus abiit. nunc mihi cautio est,

Ne mea ipse culpa meo amori obiexim moram.

Ibo, atque arcessam testeis: quando amor iubet

Herum me obedientem esse seruo liberum.

ACTVS SECVNDVS.

LYCVS, leno. ANTHEMONIDES, miles.

D li illum infelicitent omnes, qui post hunc diem

Leno ullam Veneri unquam immolarit hostiam,

Qui ue illum thuris granum sacrificauerit.

Nam ego hodie infelix dijs meis iratissumis

Sexagenos immolau: nec potui tamen

Propitiatam Venerem facere, uti esset mihi.

Quoniam litare nequeo, abij illinc illico

*perpiliam
ab illinc illico*

*ipr ite t r 15 effexis
Quantu ache
obus est mor
licum
uno est
mors omnes*

*i meo monadi
uulo no uadis*

ut immo / mi agno

Iratus, uctuiq; exta profecarier: *ergo ruer. Vobis At =*

ea p' core Neque ea asplicere uolui. quoniam, non bona, *ha b' a' s' i' u =*

Haruspex dixit, deam esse indignam credidi. *u' r' u' .*

Eo pacto auaræ Veneri pulchrè adij manum.

Quando id quod sat erat, satis habere noluit,

Ego pausam feci: sic ago, sic me decet.

Ego saxo posthac, dij deaq; ceteri

con uoluo Contemptiores mage erunt, atq; auidi minus,

si i' con' h' Cum scibunt, Veneri ut adiecit leno manum

ang. opaxa Condignè. haruspex, non homo trioboli,

us. Omnibus in extis aiebat portendi mihi

Malum, damnumq; & deos esse iratos mihi.

Quid ei diuini, aut humani quis crederet?

q' uid' d' p' Mina mihi argenti dono post illa data est.

h' u' m' o' n' i' Sed quaeso ubi nam illic restitit miles, modò

q' u' o' n' i' s' i' Qui hanc mihi donauit, quem ego uocauit ad prandium?

co' s' t' e' Sed eccum incedit Anthemonides. A. ita ut occepi dicere

h' u' m' i' l' i' t' a' t' Lenule de illhac pugna ~~pentethronica~~, qua sexaginta homi-

ill' ac' fo' r' t' num uno die ~~quom' p' x' a' p' i' s' t' a~~ millia homin-

h' u' m' i' l' i' t' Euolaticorum manibus occidi meos.

L. Euolaticorum hominum? A. ita dico quidem.

L. An obsecro usquam sunt homines uolatici?

A. Fuère: uerum ego interfeci. L. quomodo

Potuisisti? A. dicam, uiscum legioni dedi,

Fundasq; eos prosternebam, ut folia Farfari.

h' u' m' i' L. Quoi rei? A. ne ad fundas his uiscus adheresceret.

L. Perge, optumè hercle periuras. qui postea?

h' u' m' i' l' i' t' In fundas infundebam grandiculos globos:

h' u' m' i' Ego illos uolantes iussi funditarier.

Quid multa uerba? ut quenque uisco offenderant, *q' u' o' n' i' s' i'*

Tam crebri ad terram decidebant, quam pyra.

h' u' m' i' l' i' t' Ut quisq; ceciderat, eum necabat illico

- Per cerebrum pinna sutæ, sic quasi turturem. *na f. 161*
- L. Si hercle isthuc unquam factum est, tum me Iuppiter
Faciat, ut semper sacrificem, nec unquam litem.
- A. An mihi hæc non credis? L. credo, ut mihi est æquom credere. *a' cu' credi*
- A. Age, e. amus intrò, dum exta refruntur : uolo
Narrare tibi etiam unam pugnam. L. nihil moror. *xi -*
ergo non palle
- A. Ausculta. L. non. A. hercle tuum iam elidam caput,
Nisi auscultas, aut is hinc in malam crucem.
- L. In malam crucem ibo potius. A. certum 'ne est tibi?
- L. Certum. A. tum tu igitur die bono Aphrodisijs
Addice tuam mihi meretricem minusculam:
Ita res diuina mihi fit, & res serias *fini res*
Omneis extollo ex hoc die in alium diem.
Profectò festos habeam, decretum est mihi. *profectos festos. et.*
Nunc hinc eamus intrò. L. sequere hâc me. A. sequor: *si profectos festos h.*
In hunc diem iam tuus sum mercenarius. *quod non salis co-
stat.*

A C T V S T E R T I V S .

adulterium

AGORASTOCLES. A D V O C A T I .

AG. I Tame dij ament, TARDO AMICO NIHIL est quic
quam inæquius, *nequius*

Præsertim homini amanti, qui quicquid agit, properat omnia,
Sicut ego hos duco aduocatos, homines spissi gradissimos.

Tardiores multò, quàm corbitæ sunt in tranquillo mari.

Atq; equidem hercle dedita opera amicos fugitavi senes:

Sciebam atate tardiores, metui, amori moram. *a meo*

Ne quicquam hos patronos mihi elegi, loripedes, tardissimos:

Qui, si ituri estis hodie, ite : aut ite hinc in malam crucem. *procos*

Siccine oportet ire amicos homini amanti operam datum? *audite hinc*

Nam iste quidem gradus succretu' st cribro pollinario,

Nisi cum pedicis uos condidicistis hoc grassari gradu. *si nec affari. pro:
si concedi usq;*

AD. Hæc tu, quanquam nos uidemur tibi plebei & pauperes, *si nec hoc grassari*

Si nec rectè dicis nobis diues de summo loco,

Diuitem audacter solemus mactare infortunio.

Nec tibi nos obnoxij sumus, istic quid ^{quis} ames, aut oderis.

E uo m
tuos .

Cum argentum pro capite dedimus, nostrū dedimus, non tuum:

Liberos nos esse oportet. nos te nihili pendimus:

Erra tu .
in uersus
de, uo m .

Ne tuo nos amoris seruos esse addictos censeas.

Liberos homines per urbem modicō magis par est gradu

Ire, **SERVILE ESSE DVCO** festinantem currere:

Præsertim in re populi placida, atq; interfectis hostibus

Non decet tumultuari. sed si properabas, magis

Pridie te nos aduocatos huc duxisse oportuit.

Ne tu opinere, haud quisquam hodie nostrum curret per uias:

Neq; nos populus proccritis insectabit lapidibus.

AG. At si ad prandium me in ædem uos dixissem ducere,

glub uoxi
clabalo x

Vinceretis ceruom cursu, uel gyalatorem gradu.

Nunc uos quia mihi aduocatos dixi, et testes adducere,

Podagrosi estis, ac **VICISTIS COCHLEAM** tarditudine.

AD. At uerò non iusta caussa est, quo curratur celeriter

Vbi bibas, edas de alieno quantum uelis usque affatim, *de quo*

Quod tu inuitus nunquam reddas domino de quo ederis,

quo uo gnd
quod quid quid
quod quid
quod quid

Sed tamen quomodocunq; quanquam sumus pauperculi,

Est domi quod edimus, ne nos tam contemptim conteras.

Quicquid est pauillulum illhuc nostrū, id nobis omne intus est:

Neq; nos quenquam flagitamus, neq; nos quisquam flagitat.

Tua caussa nemo nostrū st suos rupturus ramices.

AG. Nimis iracundi estis equidem, hæc uobis dixi per iocum.

hi d m

AD. Per iocum item dictum habeto, quæ nos tibi respondimus.

AG. Obsecro hercle opera hac celocem mihi, ne corbitam date.

At trepidate saltem : nam uos appropereare haud postulo.

AD. Si quid tu placide, otioseq; agere uis, operam damus.

Si properas, cursores meliū st te aduocatos ducere.

AG. Scitis rem, narraui uobis, quod uestra opera opus fiet:

De
mibi / m

De lenone hoc, qui me amantem ludificatur tam diu,

Ei parate ut sint insidie de auro & de seruo meo.

AD. Omnia isthæc scimus iam nos: sibi spectatores sciant:

Horum hic nunc causa agitur, hæc spectatorum fabula:

Hosce satius est docere, ut quando agas, quid agant, sciant.

Nos tu ne curassis, scimus rem omnem, quippe omnes simul

Didicimus, tecum una ut respondere possimus tibi. *clodivim. VLS. rad*

AG. Ita profectò est. sed agite igitur, ut sciam uos scire, rem *una condidit est.*

Expedite: & mihi, quæ dudum uobis dixi, dicite.

AD. Ita ne tentas, an sciamus nos meminisse nostra, *in sciamus no meminij.*

Quomodo trecentos philippeos Colabisco uillico *se nos ratas.*

Dederis, quos deferret huc ad lenonem inimicum tuum:

Isq; se ut asimularet peregrinũ esse aliunde ex alio oppido:

Vbi is detulerit, tu chò questitum seruom aduentes tuum *tu eo questitum.*

Cum pecunia? AG. meministis memoriter: seruastis me.

AD. Ille negabit, Milphionem quæri censabit tuum:

Adduplicabit omne furtum, leno addicetur tibi: *sol duplicabit*

Ad eam rem nos esse testeis uis tibi? AG. tenetis rem.

AD. Vix quidem hercle, ita pauilla est digitulis primoribus.

AG. Hoc citò & cursim est agendũ: properate iam quantũ potest.

AD. Bene uale igitur, te aduocatos melius celereis ducere,

Tardi nos sumus. AG. optumè itis, pessumè hercle dicitis.

Quin etiam deciderint uobis femina in talos uelim.

AD. At ædopol nos tibi in lumbos linguam, atq; oculos in solum.

AG. Eia haud uostrum est iracundos esse, quod dixi ioco.

AD. Nec tuum quidem est, amicis per iocum iniuste loqui.

AG. Mittite isthæc: quid uelim uos scitis. AD. callemus probè:

Lenonem periurum sit perdis, id studes. AG. tenetis rem.

Eccè opportunè egrediuntur Milphio unà & uillicus:

Basilice exornatus incedit, & fabrè ad fallaciam.

MILPHIO. COLABISCVS, uillicus. *creus*

AGORASTOCLES. ADVOCATI. *Iam*

adolof. ans

M. **I**am tenes præcepta in corde? C. pulchrè. M. uides calleas.

C. **Q**uid opu' st uerbis? callum aprugnū callere æque nō sinam.

M. Fac modo ut conducta tibi sint dicta ad hanc fallaciam.

C. **Q**uin ædepol sum indoctior, quā in tragœdia comuci.

M. Probus homo es. AG. ad eā propius, adsunt testes. M. tot quidē

Non potuisti adducere honānes magis ad hanc rem idōneos.

Nam istorum nullus nefastu' st, conuiales sunt meri.

Ibi habitant: ibi eos conspicias, quā Prætorem, sepius.

Hodie doctiores non sunt, qui lites creant, quā hi sunt:

Qui si nihil est litium, lites serunt. AD. **D**ij te perdant. *h. t. p. c.*

Vos quidem ego hercle commendo, quom, qui qui, tamen, *et in ut*

Et bene et benignè facitis, quom hero amanti meo operam datis.

Sed isti iam sciunt negotij quid sit? AG. omnem rem ordīne.

M. Tum uos animum aduortite igitur. hunc uos lenonem Lycum

Nouistis? AD. facile. C. at ego pol eum qua sit facie nescio,

Eum uolo mihi hominem demonstrētis. AD. nos curabimus,

Satis præceptum. AG. hic trecentos nummos numeratos habet.

AD. Ergo nos inspicere oportet isthuc aurum Agorastocles:

Vt sciamus quid dicamus mox pro testimonio.

AG. Agite, inspicite, aurum est. C. profectò spectatores comicum,

Macerato hoc pingues fiunt auro in barbaria boues.

Verum ad hanc rem agundam philippeum est. AD. ita nos assi

mulabimus.

C. Sed ita asimulatote, quasi ego sim peregrinus. AD. scilicet,

Et quasi tu nobiscum quid adueniens hodie oraueris,

Liberum ut commonstrarem tibi locum, et uoluptarium,

Vbi anes, potes, pergræcere. M. heu ædepol mortales malos.

AG. Ego enim docui. M. q's te porrò? C. agite, intrò abite Agorastocles,

Ne hic uos mecum conspicietur leno, neu fallacie

Præpedimentum obijciatur. M. hic homo sapienter sapit.

AD. Facite quod lubet. AG. abeamus. sed uos, satis dictu' st? C. abi.

Ab eo. quæso Dij immortales. C. quin abis? AG. abeo. M. sapis.

Szi tace.

hodie finis
et oio r's no
Dij te perdant
M. vos q' d' d' m
hercle q' nom
ro q' nam q' m' g' m
laman. et l' b' o
ut et

+ ut q' d' q' m' f' i
et q' d' m' q' f' i
quod lubet

- C. Szi, tice. AD. quid est? C. he fores fecerunt magnū flagitium *mo?*
 Modò. AD. qd flagitij est? C. crepuerūt clarè. AD. dij te pduint. *quid id est f*
 Pōne nos recede. C. fiat. AD. nos priores ibimus. *f. flagitij.*
 C. Faciunt scurræ quod consuerunt, pone sese homines locant. *Consueverunt.*
 AD. Illic homo est q egreditur leno. C. bonu'st: nā similis malus est. *malu'st.*
 Iam nunc ego illi egredienti sanguinem exugam procul.

LYCVS. ADVOCATI. COLABISCVS.

L. I Am istuc ego reuortar niles : conuiuas uolo

Reperire nobis commodos unā sient:

Interibi attulerint exta, atq; eadem mulieres

Iam ab re diuina credo apparebunt donū.

Sed quid huc tantum hominum incedunt : ccquidnam afferunt?

Et ille chl.amydatus quisnam est, qui sequitur procul

Actolica ueste? AD. salutamus te Lyce,

Quanquām hanc salutem firimus inuiti tibi,

Et quanquām bene uolumus leuiter lenonibus.

L. Fortunati omnes sitis, quod certè scio

Nec fore, nec per fortunam, etsi saturam, fieri.

AD. ISTHIC EST THESAURVS stultis in lingua situs,

Vt quæstui habeant male loqui melioribus.

L. VIAM QVI NESCIIT, qua deueniat ad mare,

Eum oportet annem quærere comitem sibi.

Ego male loquendi uobis nesciui viam:

Nunc uos mihi amnes estis, uos certum est sequi.

Si benedicetis, uostra ripa uos sequar:

Si maledicetis, uostro gradiar limite.

AD. MALO BENEFACERE tantundem est periculum,

Quantum bono malefacere. L. quì uerò? AD. scies.

MALO SI BENEFACIAS, id beneficium interit:

Bono si quid malefacias, etatem expetit.

L. Facetè dictum : sed quid isthuc ad me attinet?

AD. Quia nos honoris tui caussa huc ad te uenimus:

L

Quanquam

FINO
MILLIERS

Saluamus Lyce
lenonibus

latu' est
Iam tu m' est
Iam tu m' est

Quantum bene uolumus leuiter lenonibus.

L. Siquid boni apportatis, habeo gratiam.

AD. Boni de nostro tibi nec ferimus nec damus,
Neque pollicemur, neque adeo uolumus datum.

L. Credo hercle uobis, ita uostra est benignitas.

Sed quid nunc uoltis? AD. hunc chlamydatum quem uides,
Ei Mars iratus est. L. capite uostro isthuc quidem.

AD. Hunc nunc Lyce ad te diripiendum adducimus
Cum praeda, hic hodie incedit uenator domum,
Canes compellunt in plagas lepidè Lycum.

L. Quis hic est? AD. nescimus nos istum quidem qui fiet,

Nisi dudum à mane ut ad portum processimus,

Atque istum è nauì nos exeuntem oneraria

Vidimus, is adijt ad nos extemplò exiens:

Salutat: respondemus. C. mortaleis malos,

Vt ingrediuntur doctè in sycophantiam?

τ L. Quid deinde? AD. sermonem nobiscum sibi copulat,

Ait se peregrinum esse, huius ignarum oppidi,

Locum sibi uelle liberum praebere,

Vbi nequam faciat: nos hominem ad te adduximus.

Tu, si te dii ament, agere tuam rem occasio est.

L. Ita ne ille est cupies? AD. aurum habet. L. praeda haec mea est.

AD. Potare, amare uolt. L. locum lepidum dabo.

AD. At enim clam furtim hic esse uolt, ne qui sciant, *ne quis*

Ne ue arbiter sit, nam hic latro in Sparta fuit, *sciam*

Vt quidem ipse nobis dixit, apud regem Atalum.

Inde nunc aufugit, quoniam capitur oppidum.

C. Nimis lepidè de latrone, de Sparta optumè.

L. Dij, de eiq; uobis multa bona dent, cum mihi *quom*

Et bene praecipitis, et bonam praedam datis.

AD. Imò, ut ipse nobis dixit, quo accures magis,

Trecentos nummos philippeos portat pra sibi.

philippus

Rex

- L. Rex sum, si ego illum hodie hominem ad me allexero.
 A. Quin hic quidem tuus est. L. obsecro hercle hortamini
 Ut dehortatur ad me in hospitium optimum.
 A. Neq; nos hortari, neq; dehortari decet
 Hominem peregrinum: tuam rem tu ages, si sapias.
 Nos tibi palumbem ad arcam usq; adduximus.
 Nunc te illum melius capere, si captum esse uis.
 L. Iam ne itis? c. quid quod uobis mandavi hospites?
 A. Cum illhoc te melius tuam rem adolescens loqui:
 Illhic est ad istas res probus, quas queritas.
 c. Videre equidem uos uellem, cum huic aurum darem.
 A. Illinc procul nos isthuc inspectabimus.
 c. Bonam dedistis mihi operam. L. it ad me lucrum.
 c. Illud quidem, quorsum asinus cædit calcibus.
 L. Blande hunc hominem compellabo. hospes hospitem
 Salutat: saluom te aduenire gaudeo.
 c. Multa tibi Dij dent bona, quom me saluom esse uis.
 L. Hospitium te aiunt queritare. c. querito.
 L. Ita illi dixerunt, qui hinc à me abierunt modò,
 Te queritare à muscis. c. minimè gentium.
 L. Quid ita? c. quia à muscis si mihi hospitium quærerem,
 Adueniens huc irem in carcerem recta uia.
 Ego id quero hospitium, ubi ego curer mollius,
 Quàm regi Antiocha curari hospites solent.
 L. Aedepol nã tibi possum illum festiuom dare,
 Si quidem poteris esse pati in lepidò,
 In lecto lepidè strato, lepidam mulierem
 Complexum contrèctare. c. restam is leno uiam
 L. Vbi tu Leucadio, Lesbio, Thassio, Choo,
 Vetustate uino edentulo atatem irriges,
 Ibi te replebo usq; unguentorum è zeugmatis.
 Quid multa uerba faciam? ubi tu laueris, ibi

*melius
quom illum
quom*

*A si mihi ho oculi
curari solent*

potest

Thassio l. de imo 151

A in 163

*in quatuor formis
L. quom quibus
quasi si non uogit
in loco / pta. German
ora, germanis, forte.
hady formis qd istam
germanis in bre castra pta*

Vt balneator faciat unguentariam.—

Sed hæc latrocinantur quæ dixi ego omnia.

C. Quid ita? L. quia aurum poscunt presentarium.

C. Quin hercle accipere tu non mauis, quam ego dare. *mauiss*

L. Quin sequere me intrò, C. duc me ergo intrò, addictum tenes.

AD. Quid si foras euocemus huc Agorastoclem,

Vt ipse testis sit sibi certissimus?

Heus tu qui firem captas, egredere ocuus,

Vt tute inspectes aurum lenoni dare.

collabis lucy

AGORASTOCLES, adoleseens, et eidem. DV

*Ligug ad AG.
uocaj.*

Quid est? quid uoltis testes? AD. specta ad dexteram,

Tuus quom seruos aurum ipsi lenoni dabit.

C. Age, accipe hoc sis, hinc sunt numerati aurei

Trecenti nummi, qui uocantur philippeï.

adipol. f. r.

Hinc me procura, propera, hosce absumi uolo. L. adepol fecisti
prodigum promum tibi.

Age, eamus intrò. C. te sequor. L. age age ambula,

Ibiq; reliqua alia unà fabulabimur.

eadem

C. Equidem narrabo tibi res Spartiaticas.

L. Quin sequere me ergo. C. abduc intrò, addictum tenes.

AG. Quid nunc mihi autores estis? AD. ut frugi sies. *Sps*

AG. Quid si animus esse non sinit? AD. esto ut sinit.

AG. Vidistis, leno cum aurum accepit? AD. uidimus.

AG. Eum uos esse meum seruom scitis? AD. scimus.

Nape

AG. Rem aduorsus populi leges esse? AD. sciimus.

AG. Hem isthæc uolo ergo uos commemoruisse omnia,

Mox ad Prætores, quom usus ueniet. AD. meminimus.

AG. Quid si recenti re ædeis pultem? AD. censeo.

AG. Si pultem, non recludet. AD. pede frangito. *Passo*

AG. Si exierit leno, censetis hominem interrogem,

Meus seruos si ad eum uenerit, nec ne? *Venerit m*

AD. Cum auri ducentis nummis philippis quippini.

- Ibi extēplō leno errabit. AG. qua de re? AD. rogas? quia centū
 Nummis minus dicitur. AG. bene putatis, *chiron*
 Alium censebit queritari. AD. scilicet,
 Extemplō denegabit, iuratus quidem,
 Homo furti se adstringet. AG. haud dubium id quidem,
 Quantumcunq; ad eum erit delatum. AD. quippini? *fratē qua hō
ad eū.*
 AG. Dies piter uos perdui. AD. te, quippini?
 AG. Ibo, & pulcabo ianuam. AD. ita, quippini?
 AG. T accendi tempus est: nam crepuerunt fores:
 Foras egreditur, uidete lenonem Lycum.
 Adeste quaeso. AD. quippini, quin si uoles: *Vide, foras egredere
uidet lenonem.*
 Operire capita, ne nos leno uiderit, *non xii*
 Quando illi male rei antē fuimus illiccs. *Qui illi malit uti iam
ad LYCVS, leno. AGORASTOCLES. ADVOCATI. quibus hō
it. malis xii
tam quibus hō
dico*
 L. Suspendant omnes nunc iam sese haruspices:
 Quid ego illis posthac quod loquantur creduam?
 Qui in re diuina dudum dicebant mihi
 Malum, damnumq; maxumum portendier:
 Iis explicui meam rem post illa lucro.
 AG. Saluos sis leno. L. Dij te ament Agorastocles.
 AG. Magis me benignè nunc salutas, quam antidhac.
 L. Tranquillitas euenit quasi nauī in mari:
 V T C V N Q V E est uentus, exin' uelum uortitur.
 AG. Valeant apud te quos uolo, atq; haud te uolo. *saluam*
 L. Valeant ut postulatum est, uerum non tibi.
 AG. Mittit ad me, si audies, hodie Adelphasium tuam *mittit ad me, iurando*
 Die festo, celebri, nobiliq; Aphrodisijs.
 L. CALIDVM prandidisti prandium hodie? dic mihi. *quandis h.*
 AG. Quid iam? L. quā hoc nunc frige factas cum rogas. *quia hoc nunc qu
os nunc frige factas*
 AG. Hoc age sis leno, seruum esse audiui meum
 Apud te. L. apud me? nunquam factum reperies.
 AG. Mentire: nam ad te uenit, aurumq; attulit.

Ita mihi renuntiatum est, quibus credo satis.

L. Malus es, captatum me aduenis cum testibus:
Tuorum apud me nemo, nec quicquam tui.

AG. Mementote illhuc aduocati. AD. meminimus.

L. Haha he, iam tenco quid sit, perspexi modo. *perspexi*

Hi qui illum dudum conciliauerunt mihi

Peregrinum Spartanum: id nunc hisce credo auditum,

Me esse hos trecentos philippos facturum lucri.

Nunc hunc, inimicum quia esse sciuerunt meum, *mibi*

Adlegauerunt, suum qui seruom diceret

Cum auro esse apud me. composita est fallacia,

Vt eo me priuent, atq; inter se diuidant.

LVPO AGNVM ERIPERE postulant: nugas agunt.

AG. Negas ne apud te esse aurum, nec seruom meum?

L. Nego: & negando si quid refert, aio.

AD. Peristi leno: nam iste est huius uillicus,

Quem tibi nos esse Spartiatem diximus,

Qui ad te trecentos modo philippos detulit.

Idq; adeo in isthoc aurum inest marsupio.

L. Ve uostræ atati. AD. id quidem in mundo nunc est tu, qd

AG. Age, omitte actutum furcifer marsupium. *mundo r*

Manifesto fur es. mihi queso hercle operam date, *long*

Dum me uideatis seruom ab hoc abducere.

L. Nunc pol ego peri certo, haud arbitrario.

Consulto hoc factum est mihi, ut insidia fierent.

Sed quid ego dubito fugere hinc in malam crucem,

Prius quam obtorto collo ad prætorem trahor?

He heu quam ego nunc habui hariolos haruspices?

Qui si quid boni pronuntunt, pro spisso euenit.

Id quod mali promittunt, presentarium est.

Nunc ibo: amicos consulam, quo me modo

Suspendere a quom censeant potissimum.

AGORAST

mis. m. in. s. h. en. adliga. uorum.

l. m. i. H. en. h. a. e. h. a. n. q. d. s. o. l. m.

v. r. a. / e. n. d. a. u. i. s. t.

AGORASTOCLES, COLABISCVS, ADVOCATI.

AG. **A** Ge tu progredere, ut testes uideant, te ire istinc feras.

Est ne hic seruos meus? c. summe hercle uerò Agorastocles. *non nec ver-
le*

AG. Quid nunc scelestè leno? AD. abscessit quicam litigas.

AG. Utinam hinc abiit in malā crucē. AD. ita nos uelle æquom est.

AG. Cras subscribam homini dicam. c. nunquid me uis ceterum? *Y magis ab-
scedam hinc? AG. abscedas: sumas ornatum tuum. jec dnm ungas
ornatum ist. Non*

c. Non sum nequicquam miles factus, paululum

Prædæ intus jeci: dum lenonis familia

Dormitat, extis sum satur factus probè.

*Quis me AG abscedas
sumas ornatum tuum.*

Abscedam hinc intrò. AG. factum à uobis comiter,

Bonam dedistis aduocati operam mihi,

Cras mane quaeso in comitio estote obuiam.

Tu sequere me intrò, uos ualete. AD. & tu uale.

Iniriam illhic insignitè postulat:

Nosiro sibi seruire nos censet cibo.

VERVM ITA SVNT omnes isti nostri diuites:

Siquid benefacias, leuior pluma est gratia: *ganima*

Siquid peccatum est, plumbeas iras gerunt.

Demos abeamus nostras sultis nunc iam:

Quando id, quod iræ operam dedimus, impetrauimus,

*sed quoniam
operam.*

Vt perderemus corruptorem ciuium.

ACTVS QVARTVS.

MILPHIO, seruos.

Espetto quo pacto meæ technæ processuræ sicut. *techania*

Estudeo lenonē perdere sicut, ut meū herū miserū macerat.

*summe per-
duri ut mea.
p. h. i. i.*

Is autem porro uerberat me, incurSAT pugnīs, calcibus.

SERVIRE AMANTI miseria est: praesertim qui, qd' amat, caret.

Atat è sano recipere uideo se Sincerastum Veneris

Lenonis seruom. quid habeat sermonis auscultauero.

auscultauero

herus est confisi SYNCERASTVS, MILPHIO, serui.
 li. vitium s. Satis spectatum est, deos atq; homines eius gratiam
 ego habeo. Negligere, quoi homini herus est cōsimilis, uelut ego habeo.
 Nunc limes. Neq; periurior, neq; peior alter usquam est gentium,
 mo di. Quam herus meus est, neq; tam luteus, neq; tam cocno coluitus.
 xui mo di. Ita me dij ament, in latomijs, uel in pistrino maucim
 xui s. conf. Agere etatem prapeditus laterā ferti ferro meam, et hunc q. q. q.
 li. v. h. s. Quam apud lenonē hunc seruitutē colere, quid illhuc genui st.
 nabro m. Quae illic hominum corruptele fiunt: dij uostram fidem,
 h. m. s. Quoduis genus ibi hominū uideas, quasi Acherontem ueneris,
 m. s. Equitem, peditem, libertinum, furem, aut fugitiuom uelis,
 m. s. Verberatum, uinctum, addictum, qui habet quod illi det modo.
 q. m. s. Ut homo est, omnia genera hominum recipiuntur. itaque
 d. h. e. q. m. s. Totis adibus tenebrae, latebrae, bibitur, estur quasi
 q. m. s. In popina, haud secus tu uideas litteratas ibi epulas
 h. m. s. Fice signatas, nomina insunt eubitum longis litteris,
 h. m. s. Ita uinariorum habemus nostrae delectum domi.
 h. m. s. Omnia adepol mira sunt ne si herus hunc heredem facit.
 h. m. s. Nam id quidem est illi medicatus, uerba facit emortuo. et et m. s.
 h. m. s. Et adire lubet hominem, quod quidem nimis eum ausculto lubens. nimis
 i. p. l. s. Haec cum hic uideo, crucior pretijs emptos maxumis,
 q. m. s. Apud nos expeculiatos seruos fieri. sed si uideris, sic uideris
 m. d. c. Ad postremum apparet nihil. MALE PARTVM, MA=
 q. d. h. m. s. MALE DISPERIT. et ad ad p. s. s. s.
 d. i. a. t. o. r. e. m. Proinde habet orationem, quasi ipse sit frugi bonae,
 b. a. Qui hercle ipsus ignauiozem potis est facere ignauiam.
 s. Nunc domum haec ab aede Veneris refiro uasa, ubi hostijs
 m. q. m. s. Herus nequiuuit Venerem suo propitiare sisto die.
 r. e. v. e. n. e. r. e. m. Lepidam Venerem. s. nam meretrices nostrae primis hostijs
 s. u. o. r. e. s. f. o. d. u. i. Venerem placauere extemplō. m. o lepidam Venerem denuo.
 s. Nunc domū ibo. m. heus Synceraste. s. Syncerastū qui uocat
 m. Tuius amicus. s. haud amice facis, quoi cum onere offers morā.

At ob

- M. At ob hanc rem tibi reddam ubi uoles, ubi iusseris. s. habe Rem pactam, sic futurum, si do tibi operam hanc modo.
- M. Ut enim, ubi mihi uapulandum est, tu coriū sufferas. s. apage. Nescio quid iuri sis. M. malus sum. s. tibi sis. M. te uolo. s. Apage at urget bonus.
- M. At tu appone, & respice ad me. s. fecero, quanq̄ haud otii est.
- M. Saluos sis Synceraſte. s. ò Milphio dij omnes deeq; ament.
- M. Quemnam hominē? s. nec te Milphio neq; herū adeò meum.
- M. Quem ament igitur? s. aliquē, nam nostrorū nemo dignus est.
- M. Lepidam eloquere. s. me decet. M. quid nunc agis?
- S. Facio quod manifestò deprensi moxchi haud ferme solent.
- M. Quid id est? s. refero uasa salua. M. dij te et tuū herū perduint.
- S. Me non perdāt: illum ut perdāt facere possim, si uelim. M. quē?
- S. Meū herū ut perdāt, ni mihi metuā Milphio. M. qd id est, cedo.
- S. Malus es. M. malus sum. s. male mihi est memorandum, esse aliter decet.
- M. Quid est quod male sit, quoi id omne sit, quod edis, quod ames affatim,
- Neq; triobolum ullum amice das, & eam ductas gratis?
- S. Diespiter sic me amabit, M. ut quidem ædepol dignus es.
- S. Ut ego hanc familiam interire cupio. M. adde operā, si cupis.
- S. SINE PENNIS VOLARE, haud facile est: meæ alæ pennas non habent.
- M. Noli te ædepol deuellisse: his duobus mensibus Volucres tibi erunt hircinæ. s. i in malam rem. M. i tu, atque herus tuus.
- S. Verū enim qui bene eum norit, cito homo exuorti potest.
- M. Quid iam? s. quasi tu tacere quicquam potis sis rectius.
- M. Tacitus rem sistam tibi, quam quod dictum est mulieri male.
- S. Animum inducam, facile is huc tibi ut credam, ni te nouerim.
- S. Audacter meo periculo. s. male credam, & credam tamen.
- M. Sān' tu herum tuum meo hero esse inimicū capitale? s. scio,

L 5

Propter
facile tibi credam

Propter amorem. M. omnem operam perdis. S. quid iam? M.
quia DOCTVM DOCES.

Quid ergo dubitas quin lubenter tuo hero meus quod possit

Herus quid possit facere, faciat merito eius, male? *herus aut*

Tum autem si quid tu adiuvas, eo facilius facere potest. *po. hinc*

S. At ego hoc metuo: M. quid est quod metuas? S. dum hero in-

fidias parem, *facilem ut me perdis mortal*

Ne à te perdar. si me herus meus esse locutum quoquam sciat

Mortali, continuo is me Exyncerasium fecerit.

Nunquam a deo mortalis quisquam fiet me certior,

Nisi hero meo uni indicasso: atq; ei quoq; ut non enunciet,

Id esse facinus ex te ortum. S. male credam, & credam tamen.

Sed hoc tu mecum tacitū habeto. M. Fidei non melius creditur.

Loquere, locus occasioq; est: libere: hic soli sumus.

S. Herus si tuus uolet facere frugem, mecum herum perdet. M. qui
id potest?

S. Facile. M. fac ergo id facile noscam, ille ut possit noscere.

S. Quia Adelpasium, quam herus deamat tuus, ingenua est. M.
quemodo?

De perone S. Eodem quo soror illius altera Anterasilis.

paris. M. quai. Qui id credam? S. quia illas emi in Anactorio paruolas.

W. S. duo de. M. Quanti? S. duodeuiginti minus de peredone sicuto.

niginti mi. M. Quanti? S. duodeuiginti nuntis. M. duas illas? S. nutricem

me duas i. Mas et earum tertiam.

Qi. De mi nam Et qui eas uendebat, dixit se furtiuas uendere: *Jo. Lo*

uolai. S. iam Ingenuas Carthagine aiebat esse. M. di uostram fidem:

terliam. Si uera hæc sunt, nimium lepidam mihi memoras facinus:

Nam herus meus Agorastocles ibidem gnatus est.

Inde surreptus fere sexennis: post, ibi qui eam surpuit,

Huc deuexit, meoq; tum hero eum hic uendidit.

Is in diuitias homo adoptauit hunc, cum diem obit suum.

S. Omnia memoras. quo id facilius fiat, manu eas asserat.

Suas popularis liberali caussa. M. tace modo: Liberali ea baculus. 111
Profecto ad incitas lenonem rediget, si has abduxerit. tace mo.

Quin prius disperibit faxo, quam unum calicem siuerit: vna calice siuerit
Ita paratum est. s. ita Dij faxint, ne apud lenone hunc seruiam.

M. Quin hercle colibertus meus faxo eris, si Dij uolent. con liberalibus. con

s. Ita Dij faxint. num quid aliud memorare Milphio? liberibus.

M. Valcas, beneq; ut tibi sit. s. pol isthuc tibi & tuo hero est in manu.

Vale, & hac cura, clanculū ut sint dicta. M. non dictū est. uale. noui dictū est

s. At enim nihil est, nisi dū calet, hoc agitur. M. lepidus quū mones, vale
Et ita hoc fiet. s. PROBATA MATERIA EST, si probum + materia. a. la est.

M. Potin' ut taceas? s. taceo, atq; abeo. M. mihi cōmoditates creas, ibi
Illhic hinc abis. Dij immortales mecum herum seruatum uolunt,
Et hunc disperditum lenonem: tantum instat eum exitij.

Satine? prius quam unum iniectum telu' st, tum instat alterum. v nūc st. frice.

Ibo intrō, hęc ut meo hero memorē: nā huc si ante ades seuocē, tum lūc lūm

Et quæ audiuiſtis modō, nunc si eadem hic iterem, inscitia' st. in s fax.

Hero uni potius intus ero odio, quam hic sim omnibus uobis. iterum

¶ Dij immortales per me quanta aduciet calamitas. ¶ Dij immortales q.

Hodie ad hunc lenonem: sed ego nunc cur hic me morer? hāc ad p. q. uatā

¶ Id negotium institutum, non datur cessatio. aduciet calamitas

Nam & hoc nocte consulendum, quod homini concreditu' st, immo ex. s. q.

Et illud autem inferendu' st consilium uernaculum. ego nunc est qui

Verum si sit qui malam rem mihi det, merito fecerit. nūc nocet.

Nunc intrō ibo: dum herus adueniat à foro, opperiar domi. Nam id hoc no.

ACTVS QVINTVS.

HANNO Pœnus loquitur Punicē.

Nythalonim ualon uthsi corathissima comsyth con card. lūm st.

Chym lach chunyth munys tyal myethibarij imisehi Si laurolo. x. j.

Lipho canet byth bynuthij ad ædin bynuthij. tra lūm. cij bar

Byrnarob syllo homalonin uby mysyrthoho minij st. h.

Bjmarob Hannolo mino b. minij. ad ad in Bythlym

Bythlym mothyn noctothij uelechanti dasmachon
 yssiderbray *l. h. f. a. l.*
 Sidete brim thysil yth chyls chon, tem. *l. h. f. a. l.*
 Vth bynum ysdibur thinnu cuth nu Agorastocles
 yd. h. i. d. l. i. h. y. the maneth *l. h. f. a. l.*
 ihy chirsae lycoth sith naso *l. h. f. a. l.*
 elij corhi S. i. h.
 Bynni id chil lubili gubulin lasibit thym
 Bodyalyt herayn nyn nuys *l. h. f. a. l.*
 lym moncoth *l. h. f. a. l.*
 lufim *l. h. f. a. l.*
 Exanolim uolanus succurratim misti atticum esse *l. h. f. a. l.*
 Concubitum à bello cutim beant lalacant chona enus es
 Huiec silic paneffe athidamascon *l. h. f. a. l.*
 Alen induberte filono buthume
 Celtum comucro lueni, at enim auoso uber hent hyach aristoclem
 Et te se anechc nasofctelia elicos alemus duberter mi comps uesti
 Aodeanc licior bodes iussum limnimcolus. *l. h. f. a. l.*
 Dpos deasq; ueneror, qui hanc urbem colunt, ut quod de mea re
 Hic ueniri te uenerim, measq; ut gnatas & mei fratris filium
 Reperirem, esiritis, Dij uostram fidem, quæ mihi surrepte sunt.
 Et fratris filium, qui mihi antehac hospes Antidamas fuit,
 Eum fecisse aiunt, sibi quod faciundum fuit: eius filium
 Hic prædicant esse Agorastoclem. Deum hospitalem ac tesseram
 Mecum fero. in hisce habitare monstratu' st regionibus.
 Hos percontabor, qui huc egrediuntur foras. *l. h. f. a. l.*
 AGORASTOCLES. MILPHIO. *l. h. f. a. l.*
 POENVS. *l. h. f. a. l.*
 A. In' tu tibi dixisse Syncerastum Milphio,
 Has esse ingenuas ambas surreptitias
 Carthaginensium? *l. h. f. a. l.*
 M. aio: & si frugi esse uis,
 Eas liberali iam adseres caussa manu.
 Nam tuum flagitiu' st, tuas populares te pati
 Seruire ante oculos, doni quæ fuerunt liberae.
 Prob Dij immortales obsecro uostram fidem,
 Horum profecto certa est hominum oratio,
 Quam orationem hanc aures dulces deuorant.
 Ut mihi absterferunt omnem sorditudinem?
 Si ad eam rem testeis habeam, faciam quod iubes.

M. Quin tu mihi testis? quin tu insistis fortiter?
Aliqua fortuna fuerit adiutrix tibi.

A. INCIPERE MVLTQ est, quàm impetrare facilius.

M. Sed quenam illhaec auis est, quae huc cum tunicis aduenit?

A. Num nam it à balineis circumductus pallio?

Facies quidem ædepol ingenua est.

M. Seruos quidem ædepol, antiquosq; mores habet.

A. Qui scis? m. uiden? homini sarcinatos consequi?

Atq; ut opinor, digitos in manibus non habent.

A. Quid iam? m. quia incedunt cum anulatis auribus.

Adibo: atq; hosce appellabo Punicè.

Si respondebunt, Punicè pergam loqui:

Si non, tum ad horum mores linguam diuortero.

Quid ais tu? ecquid adhuc commeministi Punicè?

A. Nihil ædepol: nam qui scire potui, dic mihi,

Qui illinc sexennis perierim Carthagine?

P. Proh Dij immortales, ut quamplurimè ad hunc modum

Periere pueri liberi Carthagine?

M. Quid ais tu? A. quid uis? m. uin? ut appellem hunc Punicè?

A. An scis? m. quin nullus est me Pœnus Punicus.

A. Adi, atq; appella, quid uelit, quid uenerit,

Qui sit, quoiatis, unde sit: ne parseris.

M. Auo, quoiates estis, aut quo ex oppido?

P. Hanno muthum balle beccha edre anech.

A. Quid ait? m. Hannonem sese ait Carthagine

Carthaginensem Muthum Ballis filium.

P. Auo. m. salutat. p. domni. m. doni uolt tibi dare

Hinc nescio quid, auden? pollicier?

A. Saluta hunc rursus Punicè uerbis meis.

M. Auo, Hanno hic mihi tibi inquit uerbis suis.

P. Me barbocca. m. isthuc sit tibi potius, quàm mihi.

A. Quid ait? m. miseram esse prædicat buccam sibi.

quo hunc
In a balineis

ædepol
m a balneis
punicus gurgast ho/
De. i. quid est

ædepol
veloxes ami.
vidan
sarcinatos.

ad uerbo. I lingua
uortero.

nullus me est hunc
punicus

quo pater hunc q. hunc

bechedre. Hanno.

Carthaginensis
Basis.

nomi mihi hic hunc

barbocca.
Fortasse

- nosce me ⁶ Fortasse medicos nos arbitratur. A. si est, nega. *negat et. si*
 scire. Nolo ego errare hospitem. M. auditu rufen nuco istam. *negat*
- A. Si nolo proficere uera huic tunc expeditur.
 Roga nunquid opus sit. M. tu qui zonam non habes,
 Quid in hanc uenistis urbem? aut quidnam queritis?
- audis haec*
 P. Muphursa. A. quid ait? P. moinec hianna. A. quid uenit?
se in meo
 M. Non audis? mures Africanos praedicat
ludis daret
 In pompam ludis uelle dare aedilibus. P. lalech labcana ni li
uolle adhibere
 M. nunicoth. A. quid nunc ait?
 M. Lingulas canaleis ait se aduexisse, & nuces.
 Nunc orat operam ut des sibi, ut ea ueneant.
- A. Mercator es? P. isam. M. arbinā quidē. P. palum erga dectha.
 A. Milphio quid nunc ait? M. palas uendundas sibi mergas datas
 Ut ortum fodiat, atq; ut frumentum metat:
 Ad mesim, credo, nussus hic quidem tuam. *nisi qd.*
- Nequid de la*
 A. Quid isthuc ad me? M. certiore esse te uoluis, *in aliud su.*
fructu se accep-
 Nequid furtiue clam accepisse censes. *colu*
bisse. P. Muphonnium sucoram. M. hem caue si feceris, *pis*
 Quod hic te orat. A. quid ait? aut quid orat? expedi. *chim*
- M. Sub cratim ut iubeas sese supponi, atq; eò
 Lapidis imponi multos, ut sese uices. *noc tos*
- A uerasa*
 P. Gunebel balsamen erasan. A. narra quid est?
 Quid ait? M. non hercle nunc quidem quicquam scio.
 P. At ut scias nunc, dehinc Latinè iam loquar.
 Seruom hercle te esse oportet & nequam & malum,
 Hominem peregrinum atq; aduenam qui irrideas.
- M. At hercle te hominem & sycophantam & subdolum,
 Qui huc aduenisti nos captatum magdalia, *mundilia.*
 Bisulci lingua, quasi proserpens bestia. *magdilia*
- A. Maledicta hinc aufer, linguam compescas, tace. *face*
 Maledicere huic, tu temperabis, si sapias:
 Meis consanguineis nolo te iniuste loqui:

Carthagini

- Carthagini ego sum gnatus olim, ut sis sciens. *gnatus est mihi*
- P. O' mibi popularis, salue. A. & tu ad epol, quisquis es.
 Et si quid opus est, quaeso dic, atq; impera
 Popularitatis causa. P. habeo gratiam.
 Verum ego hic unam hospitem habeo Antidamæ filium. *hic hospite
 sum habeo.*
 Quaeso commonsires, si nouisti Agorastoclem.
- A. Ecquem adolescentem tu hic nouisti Agorastoclem?
 Siquidem Antidamarchi quaeris adoptatitium,
 Ego sum ipse, quem tu quaeris. P. hem quid audio? *quid ego audio.*
- A. Antidamæ gnatum me esse. P. si ita est, iam tesseram
 Confer si uis hospitalem: eccam attuli. *Conferre
 do nam*
- A. Agedum huc ostende. est par probè: nam habeo domi.
 P. O' mi hospes salue multum: nam mihi tuus pater,
 Pater tuus ergo mihi hospes Antidamas fuit.
 Hæc mihi hospitalis olim tessera cum illo fuit.
- A. Ergo hic apud me hospitium tibi præbebitur.
 Namq; haud repudio hospitium, neq; Carthaginem,
 Unde sum oriundus. P. dii dent tibi omnes, quæ uelis. *Inde sum?*
 Sed quid ais: qui potuit fieri ut Carthagini
 Gnatus sis, hic autem habuisti Aetolum patrem?
- A. Surruptus sum illinc, hic me Antidamas hospes tuus
 Emit, & is post me sibi adoptauit filium.
- P. Demarcho item ipse fuit adoptatitius.
 Sed mitto de illo nunc: ad te redeo. dic mihi,
 Ecquid meministi tuum parentum nomina?
- A. Patris atq; matris memini. P. memorandum mihi
 Si noui fortè, aut si sunt cognati mihi.
- A. Ampsigura mater mihi fuit: Iachon pater.
 P. Patrem atque matrem uiuerent uellem tibi.
- A. An mortui sunt? P. factum, quod quidem egre tuli. *qd ego agra.*
 Nam mihi sobrina Ampsigura tua mater fuit.
 Pater tuus is erat frater patruelis meus.

Et is

Et is me heredem fecit, cum suum obiit diem:

Quo me priuatum p̄tior, egr̄e mortuo.

A tu

Sed si ita est, ut sis Iachonis filius,

Signum esse oportet in manu laua tibi,

Ludenti puero quod momordit simia.

Ostende. A. inspicere. P. iam aperi, atq; ades. *ostende in p.*

audiatur
ades.

A. Mi patric salue. P. & tu salue mi Agorastocles. *si iam aperi*

A. Iterum mihi gnatus uidcor, quod te repperi. *audi uisq*

M. Pol istam rem uobis bene uenisse gaudeo: *quod le audes*

Et te moneri non ne uis? P. sane uolo.

M. Paterna oportet reddi filio bona.

Aequom est habere hunc bona, quae possedit pater.

P. Haud postulo aliter, restituentur omnia:

Suam rem sibi saluam sistam, si illo aduenerit.

M. Facio sis reddas, etsi hic habitabit tamen.

P. Quin mea quoq; iste habebit, si quid de me suat.

M. Festiuom facinus uenit mihi in mentem modo.

P. Quid id est? M. tua est opus opera. P. dic mihi quid lubet:

ma opus
opera

Profecto uteris, ut uoles, operam meam.

Quid est negotij? M. potin' tu fieri subdolos?

P. Inimico possum, amico est insipientia.

M. Inimicus hercle est huius. P. male faxim lubens.

M. Amat à lenone hic. P. facit id sapienter, puto. *facile n.*

M. Leno hic habitat uicinus. P. male faxim lubens. *piante*

M. Ei duae puellae sunt meretrices, seruolae *ser. fauere*

Sorores: earum hic alteram efflictim perit,

Neq; eam incestauit unquam. P. acerba amatio est.

M. Hunc leno ludificatur. P. suum questum colit.

M. Hic illi malam rem dare uolt. P. frugi, si id facit.

Alm
Labia
paxo

M. Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricam apparo,

Vt te allegemus, qui filias dicas tuas,

Surreptasq; esse paruulas Carthagine:

Manuq; has liberali caussa ambas asseras,
Quasi filie tue sint ambæ. intellegis?

*M non Liberali
caussa non*

P. Intellego hercle: nam mihi item gnatae duæ
Cum nutrice unâ surreptæ sunt paruolæ.

M. Lepidè hercle asimulas, iam in principio id mihi placet.

P. Pol magis, quam uellem. M. heu hercle mortalem catum,
Malum, crudumq; & callidum, & subdolum,
Ut adflet, quo illud gestu faciat facilius.

ohio non

Me quoq; dolis iam superat architectonem.

P. Sed carum nutrix qua sit facie, mihi expedi.

M. Statura haud magna, corpore aquilo. P. atqui ipsa ca?st.

M. Specie uenusta, ore paruo, atq; oculis pernigris.

P. Formam quidem hercle uerbis depinxisti mihi.

M. Vin' eam uidere? P. filias malo meas.

Sed i, atq; cuoca illam: si eæ meæ sunt filia:

Si illarum est nutrix, me continuo nouerit.

M. Heus ecquid hic est? nuntiate ut prodeat

Foras Giddencme: est qui illam conuentiam esse uolit.

*Giddencme. gigitole.
non. hidd. uerum.*

Giddencme
GIDDENEME, nutrix. HANNO, Pœnus, MILPHIO.
hidd. uerum
AGORASTOCLES. PVER!

G. Vis pultat? M. qui te proximus est. G. quid uis? M. ehò

Nouistin' tu illhunc tunicatum hominem qui fiet?

G. Nam quem nunc ego aspicio? prob supreme Iuppiter,

Meus herus quidem est, mearum alumnarum pater

*Exus meus hic
quid est?*

Hanno Carthaginensis. M. ecce autem mala.

Præstigiator hic quidem Pœnus probus est,

Perduxit omneis ad suam sententiam. M

G. O' mi here saluc Hanno insperatissime mihi, tuisq; filiis: saluc:
atque ehò

Mirari noli, neq; me contemplaricr.

Cognoscin' tu Giddenemen ancillam tuam?

Giddencme vls

P. Noui. sed ubi sunt meæ gnatae? id scire expeto.

M Apud

A. Apud eadem Veneris. P. quid ibi faciunt? dic mihi.

A. Aphrodisia hodie Veneris est festus dies.

Oratum ierunt deam, ut sibi esset propitia.

G. Pol, satis scio impetrarunt, quando hic hic adest.

A. Eho an huius sunt illhæc filie? G. ita ut prædicas.

Tua pietas nobis planè auxilio fuit,

Cum huc aduenisti, atq; hodie in ipso tempore.

Nanq; hodie earum mutarentur nomina,

Facerentq; indignum genere questum corpore.

P. Haudones, illi hauon bene si illi in mustinc.

Messies G. Me ipsi, & eneste, dum & alamna cestinum.

ms redm A. Quid illi locuti sunt inter se? dic mihi.

M. Matrem hic salutat hanc suam, hæc autem hunc filium.

P. Tace, atq; parce muliebri supellectili.

A. Quæ ea est supellex? P. clarus clamor. sine modo,

Tu abduc hos intrò, & unà nutricem simul. *je moul*

Iube hanc abire ad te. A. fac quod tibi imperat.

M. Sed quis illas tibi monstrabit? A. ego doctissimè.

M. A beo igitur. A. faciàs modò quàm memores, mauclim:

Patruo aduenienti cœna curetur uolo.

P. Lachanam uos, quos. M. ego iam detrudam ad molas,

atq; ad robu Inde porrò ad puteum, atq; robustum codicem.

S f m m Ego faxo hospitium hoc leniter laudabitis.

A. Audin? tu patruæ dico, ne dictum neges,

Tuam mihi maiorem filiam despondeas.

P. Pactam rem habeto. A. spondes ne igitur? P. spondeo.

A. Mi patruæ saluè: nam nunc es planè meus.

Nunc demum ego cum illa fabulabor liberè.

Nunc patruæ si uis tuas uidere filias,

Me sequere. P. iandudum equidem cupio, & te sequor.

A. Quid si eamuis illis obuiam? P. at ne inter uias *filij ab. p.*

per uiam Præbiteranus eas metuo. magne Iuppiter

Nias:
bra ter, Restitue
bi la melora

Restitue certas mihi ex incertis nunc opes.

A. Ego quidem amores meos mecum confido fore.

Sed ecceas uideo ipsas. P. hæ sunt mee filie: ecce hæc meæ sunt

Quantæ e quantillis iam sunt factæ: A.G. scin⁹ quid est? *filie*

Cochleæ sunt e testæ, ut se sustolli solent.

X. Opinor hercle hodie quod ego dixi per iocum,

Id euenturam esse & seuerum, & serium,

Vt hæ inueniantur hodie esse huius filie.

A.G. Pol istud quidem iam certum est, tu istos Milphio

Abduce intrò: nos hæc hic præstolabimur.

ADELPHASIVM. ANTERASTILIS. AGORÆ meretricis

RASTOCLES. ^{actoleleicos} HANNO, PÆNUS.

A.D. F Vit hodie operæpretiū eius, qui amabilitati aīm addiceret,

Oculis epulas dare, delubrū q̄ hodie ornātū cō uisere uenit.

Decamui æcator illic ego hodie lepidissima munera meretriciū,

Digna diua uenustissima Venere: neq; cōtēpsi eius opes hodie,

Tanta ibi copia uenustatum aderat, suo queq; loco sita nitidè:

Arabius murrhinusq; omnis odor complebat. haud

Sordere uisus est festus dies Venus, nec fanum tuum:

Tantus ibi clientarum erat numerus, quæ ad Calidoniā ue-

nerant Venerent.

Certò enim quod quidem ad nos duas attinuit, præpotentes so-

ror fuimus,

Neq; ab iuuctute ibi in ridiculo habitæ, quod pol soror cateris

Omnibus factum est. A.N. malim ijhuc alijs uideatur, quam uti

te soror s.

Collaudes. A.D. spero equidem: & pol ego cum ingenijs, qui-

bus sumus, atq; aliæ,

Cognosco, eo sumus gnatae genere, ut deceat à culpa esse nos

Castas. P. Iuppiter q̄ genus colis, alijsq; hominū, p̄ quā uiuimus

Vitale æuum: quem penes spes, uitæq; sunt hominum omniū:

quæda diem huic

apud parrisijs pp. in. m. z.

M 2

Sospitem

quasq; è p̄xia

ACTII PLAVTI

Liberatōe 348
inon. È la p̄xiā
m̄n v̄l patris
esse sci am̄ pie
late:

Sospitē queso rebus mis agundis: & qbus annos multos carni,
Quasq; prima perdidī paruas, redde his libertatem, premium
Inuitā ut esse sciam pietati. AG. omnia faciet faxo Juppiter.
Nam mihi est obnoxius, & me metuit. P. tace queso. AG. ne la-
cruma patruē.

p̄xiā s̄m̄m̄
an me vo
pulchra

AD. Vt uolupē st homini mea soror, si quod agit, cluet victoria:
Sicut hodie nos inter alias præstitimus pulchritudine.
AN. Stulta soror es (magis q̄ uolo, an uerò pulchra uidere obsecro,
Si tibi illic non os oblitum est fuligine? AG. ò patruē, ò patruē
M̄ patruissime. P. quid est fratris mei gnatez quid uis expedi.
AG. At enim uolo hoc agas. P. at enim ago isthuc. AG. patruē m̄
patruissime.

Qua xos

P. Quia est? AG. est lepida & lauta, ut sapit? P. ingenium patris
habet, quod sapit. *hinc hinc q̄ d*
AG. Queres iam diu adepol sapientiam tuam. P. ecquid abast
Abusa est? AG. nunc hinc sapit, hinc sentit: quicquid sapit, meo
amore sapit. *quicquid sapit è meo amore*

homo

AD. Non eo sumus genere prognata, tamen si sumus seruæ soror,
Ut deceat facere nos quicquam, quod hominū quisquā irrideat.
MVLTA SVNT MVLIERVM VITIA; sed
hoc è multis unum maximum est, *nimis q̄ ad*

A quo s̄ib

Cum nimis placent, nimisq; operam dant, ut placeant uiris. *opera*
Nimia uoluptati est quod in extis nostris portentum est soror,
Quodq; haruspex de ambabus dixit. AG. uelim de me aliquid
quod dixerit.

AD. Nos s̄re inuito domino nostro diebus paucis liberas.
Id ego, nisi quid dij, aut parētes faxint, quid sperem, haud scio,
AG. Mea fiducia hercle haruspex patruelis promisit scio. *p̄xiā n̄ em̄*

me amax hā
in.

Libertatē: q̄ me scit hāc amare. AD. soror seq̄re hāc. AN. sequor.
P. Prius, quam abeunt, si uis clama has. AG. nisi piget, consistite.

quam amabit occasio.
nos uolay ambas
nisi piget.

AD. Quis reuocat? AG. qui bene uolt uobis facere. AD. facere est

sed

Sed quis homo hic est? AG. amicus vobis. AD. qui quidem inimicus non est,

Bonus est hic homo. AG. mea voluptas. AD. pol istum malin quam malum.

AG. Siquidem amicitia est habenda, cum hoc habendum est. AD. haud precor.

AG. Multa bona vobis facere vult. AD. bonus bonis benefeceris.

AG. P. Gaudio ero vobis. AD. at nos ad pol voluptati tibi.

P. P. Libertatiq; AD. isto pretio tuas nos facile feceris.

AG. Patruē nū ita me dū amabunt, ut ego si sim Iuppiter, iam hercle ego illam uxorem ducā, & Iunonē extrudam foras.

Vt pudicē uerba fecit, cogitatē, & commodē?

Vt modeste orationem praeiuit? certo hęc mea est.

Sed ut astu sum aggressus es? P. lepide hercle, atq; comode.

Perge etiam, tenta rem in pauca confer: sitiunt qui sedent.

AG. Quid istic, quod faciundum est, cur non agimus? illius os *tempore in pauca*

Volo nunc tene patruē. P. tu frugi si bonae es. AG. uin' ego *in bis os*

Hanc apprehendim? AD. an patruus est Agorastocles tuus hic? *in us vos volo.*

AG. iam faxo scibus. nunc ego pol te ulciscar probe: *hanc adprehend.*

Nam faxo mea eris sponsa. P. Ite in ius, ne moramini, *3. com.*

*Antestare me, atq; duce. AG. ego te antestabor, postea *AG. tem. AD. an*

Hanc amabo, atq; amplexabo. sed illud quidem uolui dicere, **Antestante*

Imò dixi hercle, quod uolebam. P. moramini, in ius uos uoco: *patruus*

Nisi honestius st prehendendi. AD. quid in ius uocas nos? quid tibi *ad latram*

Dicitur Debenus? AG. dice illi. AD. etiam ne mea in me latrat canes? *et l. us ant. h.*

AG. At tu hercle alludiat, dato mihi pro ossa sauium, *lxemi.*

Pro ossa linguam obijcito: ita hanc ego canem faciam tibi oleo *ste si itis*

Tranquilliozem. P. ite sultis. AD. quid nos fecimus tibi?

P. Fures estis ambae. AD. hos ne tibi? P. uos inquam. AG. atque *q*

ego scio. *2*

AD. Qui id furti est? AG. hunc rogato. P. quia annos multos filias *quid id furti*

Meas celauistis clam me, atq; equidem ingenuus, liberas, *ost.*

Summoq; genere gnatas. AD. nunquam ^{am} castor reperies
 Tu isihuc probrum penes nos. AG. da pignus, ni nunc peieres.
 Saviu uter utri det. AD. nihil tecum ago, abscede obsecro.

AG. Atq; hercle mecum agendum est tibi: nam hic patruus est meus:

Ero hoc patronus sim necesse est: & predicabo quo modo

Vos furta faciatis multa, quodq; modo huius filias

Apud uos habeatis seruas, quas ex patria liberas

Surreptas esse scitis. AD. ubi sunt ea? aut quas obsecro?

Satis iam macerat. P. quin eloquar. AG. censeo ergo patre.

AD. Misera timeo quid hoc negotij sit mea soror, ^{hercle}

Ita stupida sine animo aslo. P. aduortite animum mulieres

Primum, si id fieri possit, ne indigna indignis dij darent.

Id ego euenire uellem. nunc quod boni mihi dij danunt,

Vobis, uostraeq; matri, eas dys est aequom gratias

Nos agere sempiternas, cum nostram pietatem approbant,

Decorantq; dij immortales. uos mea estis filiae ^{ambae}:

Et hic cognatus uoster huiusce fratris filius.

AD. Amabo num hi falso oblectant gaudio nos? AG. at me ita

Dij seruent, ut hic pater est uoster: date actutum manus.

AD. Salue in sperate nobis pater: te complecti nos sine, ^{no ling}

Te cupite, atq; expectate. AN. pater salue, ambae filiae

Sumus, amplectamur ambae. AG. quis me amplectetur postea?

P. Nunc ego fortunatus, multorum annorum miserias

Nunc hac uoluptate sedo. AD. uix hoc uidemur credere.

Qui magis credatis dicam. nam uostra nutrix primulum

Me cognouit. AD. ubi amabo est? P. apud hunc est. AD. quae so

qui lubet

Tam diu tenere collum, priusquam te mihi desponderit?

AG. Omitto. AD. sperate salue. AG. omitte salutem: amplectere.

AD. Nolo ego isihuc, enicis. AG. condamus alter alterum

Ergo in neruom brachialem. quibus nunc in terra meliuste

AD. Eueniunt digna dignis. P. tandem huic cupitum contigit.

O Apella

fic in res

immo qd
 nol mibi
 huc meq.

no i ro alij
 iam mibi me
 huc

inde e e
 gis - q
 iij.

Omitte
 huc in alle
 uo. nolo
 huc amica

AG. O' Apella, o' Zcusis pictor, cur numero estis mortui,

Hinc exemplum ut pingeretis? nam alios pictores nihil moror. *hominum de*
 P. Dij de eiq; omnes uobis habeo merito magnas gratias, *malis de singla*
 Quom hac me letitia tanta, & tantis affectis gaudijs, *inimil mox ex hinc mo*
 Ut mea gnata ad me redirent in potestatem meam. *Si ualuerat de singla*

AD. Mi pater tua pietas plane nobis auxilio fuit. *2j Drorgz.*

AG. Patru in memoriam habeas, tuam maiorem filiam *1 facio*
 Mihi te deſpondiſſe. P. memini, & dotis quid promiſerim.

ANTHEMONIDES, miles, & eidem.

ANT. SI ego nuam non ultus fuero probe, quam lenoni dedi,

Stum profecto me sibi habeant scurre ludificis caueis: *ludificis. ludic.*

Etiam me ad prandium ad se adduxit ignauissimus: *ficio cum is r hiam.*

Ipse abiit foras, me reliquit pro atriensi in edibus.

Vbi nec leno, neq; ille redeunt, nec quod edam, quicquam datur *ediam*

Promere: partem prandij pignus cepi, abij foras.

pro ma Sic derisorum are militari tetigero lenunculum. *derisorum arem militari.*

u. Nactus est hominem, mina quem argenti circumduceret. *Sic derisorum are*

Sed mea amica nunc mihi irato obuiam ueniat uelim: *militari.*

Iam pol ego illam pugnis totam faciam ut sit *meruleas: **morula morula*

Ita replebo atritate, ut atrior multo fiet,

Quam Aegyptij, aut qui cortinam ludis per circum ferunt.

AN. Tene sis me arête mea uoluptas, male ego metuo miluos:

Mala ista bestia est, ne forte me auferat pullum tuum. *mala ista bestia est*

Vt nequeo satis te complecti mi pater. *HN. ego me moror*

ANT. Ego me moror, p'pmodu, hoc obsonare pradiu potero mihi.

Sed quid hoc est? qd hoc est? qd hoc est? qd ego uideo? quo modo?

Quid hoc est conduplicationis? que hæc congemunatio?

Quis hic homo est cum tunicis longis, quasi puer cauponius?

Satin? ego oculis cerno? est ne illæc mea amica Anterastilis? *anterastilis*

Et ea est certo. iam pridem ego me sensi nihili pendier.

Non pudet puellam amplexari baliolum in media uia? *baliolum. Balastru*

Iam ego hercle illum excruciamdum totum carnisfici dabo. *de r h. a. h. a. p. e*

M 4

Sane S; baliolum

Iam ego hercle illum

2

mulier b. r. s. f. Sanè genus hoc mulicrosum est tunicis demistijs.
mulier b. r. s. f. Sed adire certum est hanc adamatricem *Aphricam*. *Africa*
 Heus tu, tibi dico tu mulier, ecquid te pudet?
 Quid tibi negotij est autem cum isthoc? dic mihi. *mult / quo*
ipse die
Tibi hanc P. Adolescens salue. ANT. nolo, nihil ad te attinet.
digito. Quid tibi isthanc digito actio est? P. quia mihi lubet.
 ANT. Lubet? P. ita dico. ANT. ligula i hinc in malam crucem. *ligula*
noe hinc ama Tu ne etiam amator audes esse hallex uirie? *+ no mala*
to x. Aut contrectare, quod mares homines amant? *muton*
Deglupta, me Deglupta, mena, sarapis, senicinctium,
riay, accipit Mastruga, halagoras, amán? tu autem plenior
mentiu. Allij ulpici, quam sint Romani remiges?
mastruga G. Num tibi adolescens mala, an dentes pruriunt
ampli qz Qui huic es molestus? an malam rem quæritas? *nu*
R. S. d. n. i. s. Cur non adhibuisti, dum hæc loquereris, tympanum? *du q. p. r. c.*
alio ipi q. r. Nam te cinædum esse arbitror magis, quam uirum.
 ANT. Scin? quam cinædus sum? ite istinc serui foras,
 Efferte susteis. AG. heus tu si quid per iocum
 Dixi, nolito in serium conuertere.
 AN. Quid tibi lubido est obsecro Anthemonides
 Loqui inclementer nostro cognato, & patri?
 Nam hic noster pater est, hic nos cognouit modo, *agnouit*
 Et hunc sui fratris filium. ANT. ita me Iuppiter
 Bene amet, benefactum, gaudeo, & uolupe? st mihi,
Siguidom Si quid lenoni huic obtigit magni mali,
 Cumq; è uirtute uobis fortuna obtigit.
 AD. Credibile æcastor dicit, crede huic nu pater.
 P. Credo. AG. & ego credo. sed eccum lenonem Lycum.
 Bonum uirum eccum uideo: se recipit domum.
 P. Quis hic est? AG. utrum uis est, & leno, & Lycus.
 AG. In seruitute hic habuit duas filias tuas.
hic filia q. r. Et mihi hic aurisur est. P. bellum hominem quem noueris.
bruz luy. Rapiamus

AG. Rapiamus in ius. P. minime. AG. quapropter? P. quia
Iniuriam multo induci satius est.

LYCVS. AGORASTOCLES. HANNO. Pænus.

— ANTHEMONIDES.

L. DECIPITVR NEMO quidem sine sententia,

Qui suis amicis narrat rectè res suas.

Nam omnibus amicis meis id demum conuenit,
Vt me suspendam, ne addicar Agorastocli.

AG. Leno eamus in ius. L. obsecro te Agorastocles
Suspendere ut me liceat. P. leno in ius te uoco.

L. Quid tibi mecum autem? P. quia hasce affirmo liberas,
Ingenuasq; esse filias ambas meas,

Quæ sunt surreptæ cum nutrice paruolæ.

L. Iam pridem equidem isthuc sciui, & miratus fui
Neminem uenire, qui istas assereret manu.

Meæ profectò non sunt. AN. leno in ius eas.

L. De prandio tu dicis. debetur. dabo.

AG. Duplum pro furto mihi opus est. L. sume hinc quidem.

P. Et mihi supplicij multus. L. sume hinc quid lubet.

AN. Et mihi quidem mnam argenti. L. sume hinc quid lubet.

Collo rem soluam iam omnibus quasi baiolus.

Nunquid recusas contra me? AG. aduersum quidem.

Ite igitur intrò mulieres. sed patruæ mihi. mi. qd. om. opp. haud
Mibi tuam, ut dixisti mihi, desponde filiam.

P. Haud aliter ausim. AN. bene uale. AG. & tu bene uale.

AN. Leno arrabonem hoc pro mna mecum fero.

L. Perij hercle. AG. imò haud multo post in ius ueneris.

L. Quin egomet tibi me addico, quid prætoris opu'st?
Verum obsecro te, ut liceat simplum soluere.

Trecentos philippos credo corradi potest,

Cras auctionem faciam. AG. tantisper quidem

Vt sis apud me lignea in custodia.

L. Fiat. AG. sequere intrò patrue mi, ut hunc festum diem
 Habeamus hilarem, huius malo, et nostro bono.
 Multum ualete, multa uerba fecimus.
 Malum postremo omne hoc ad lenonem redit.
 Nunc quod postremum est condimentum fabulae,
 Si placuit, plausum postulat comœdia.

Scena superuacanea, parumq; sibi constans.

AGORASTOCLES. LYCVS. HANNO. *Pœnu.*

ADELPHASIVM. ANTERASTILIS.

ANTHEMONIDES.

subi. AG.
qui inibi

Q Vam rem agit is miles, quoi lubet patruo meo
 Loqui inclementer? ne mirere mulieres *mirere*
 Quòd eum sequuntur, modò cognouit filias
 Suas esse has ambas. L. hem quod uerbum aureis meis
 Tetigit? nunc perijisti *hanc* unde hæ perierunt? AG. domo,
 Carthaginenses sunt. L. at ego sum perditus.
 Illhuc ego metui semper, ne cognosceret
 Eas aliquis, quod nunc factum est. *ut* misero mihi,
 Periere opinor duodeuiginti mine,

Cum in se

Queis ego hasce emi. AG. et tu ipse perijisti Lyce,
 Carthaginenses sunt. L. at ego sum perditus.

hinc in se
AG. vult vix
est

Quis hic est? utrum is est? nouvelle nouellicus *yo in se hinc*
 In seruitute filias habuit duas. *et in lute hinc filias hinc in*
 Et mihi aurisur est. P. bellum hominem quem noueris. *non*
 Leno rapacem te esse semper credidi:

non est
AG. in se
AG. in se

Verum etiam furacem, qui nouerunt magis.
 Accedam. per ego te et tua genua obsecro,
 Et hunc, cognatum quem tuum esse intellego,
 Quando boni estis, ut bonos facere addecet,
 Facite oro, ut uostro subueniatis supplici.

accere et
ve hinc

Iam pridem equidem sciui istas esse liberas,
 Et expectabam si quis eas assereret manus:

in se vix

Nam meæ prorsum non sunt. tibi autem aurum tuum
Reddam, quod apud me est, & iusturandum dabo
Me militiose nihil fecisse Agorastocles.

AG. Quod mihi par facere sit, inde tamen egomet consulam. *q' non de g'one*
Omitte genua. L. mitto, si ita sententia est.

AG. Heus tu leno. L. quid lenonem uis inter negotium?

AG. Utinam argentum mihi reddas, priusquam in neruom abducere.

L. Dij meliora faxint. AG. sic es, tu ideo cœnabis foris.

Aurum, argentum, collum, leno scias te debere simul.

P. Quid me hac re facere deceat, egomet mecum cogito. *non p'is. leno d'is*

Si uolo hunc ulcisci, liteis in alieno oppido sequor: *ut uincat d'leo s'm v'is*

Quantum audiui ingenium & mores eius quo pacto sient. *Sz. esse s'm u'is*

AD. Mi pater, ne quid tibi cum isto hoc rei fiet, maxumè obsecro. *Sit ac ma s'm*

AN. Ausculta soror, abi, diiunge inimicitias cum improbo. *obl. 20.*

P. Hoc age jis leno, quanquam me uisisse te ut percas, scio, *20 xi.*

Non experiar tecum. AG. neq; si aurum mihi reddes meum *neg' ofo s'm*

Leno quando ex neruo emissus compingere in carcerem.

L. Iam autem, ut soles, ego Pœne tibi me purgatum uolo. *prog' na tu'*

Si quid dixi iratus aduersus aninu tui sententiam,

Id uti ignoscas quaeso: & cum istas inuenisti filias,

Ita me dii ament, mihi uolupta' st. P. ignosco, & credo tibi. *uoluptati, 20*

AN. Leno tu aut amicam mihi des facito, aut auri reddas mnam. *1 m' bi*

L. Vin' tibicinam meam habere? AN. nihil moror tibicinam.

Nescias utrum ei maiores buccæ ne an mamæ sient.

L. Dabo quod placeat. AG. cura. L. aurum cras statera ferā tuū. *sat 25 fera.*

AG. Facito in memoria habeas. L. miles sequere me. AN. ego ue- *ue uas ad te xi.*

rò sequor. *feram l'm.*

AG. Quid ais patruc? quando hinc ire cogitas Carthaginem?

AN. Nam tecum unā ire certum est. P. ubi primum potero, illico.

AG. Dum auctionem facio, hic opus est aliquot ut maneas dies.

P. Faciam ut uis. AG. age sis eamus: nos curemus. plaudite. *facias na u'*

plaudi. M. ACTII *25.*

M. A C T I I P L A V T I
P E R S A

D R A M A T I S P E R S O N A E.

TOXILVS, <i>seruos.</i>	LEMNESCELENE, <i>ancilla.</i>
SAGARISTIO, <i>seruos.</i>	PAECNIVM, <i>puer</i>
SATVRIO, <i>parasitus.</i>	PERSA, <i>uirgo.</i>
SOPHOCLIDISCA, <i>lena.</i>	DORPALVS, <i>leno.</i>

A R G V M E N T V M.

PROfecto domino, suos amores Toxilus
Emit, atq; curat leno ut emittat manu.

*Raptamq; ut is emat de pædone uirginem, Sui parasiti
Subornatam suadet parasiti filiam: & subornata filia
Atq; ita intricatum ludit potans Dorpalum.*

*Raptamq;
in curia de
pædone.*

S3 Raptam.

A L I V D A R G V M.

CVm herus Timarchides à domo abesser, Timarchis
Cdx liberam mulierem amat Toxilus seruus, quam le
no Dorpalus dare renuit, ni dentur numerati sexcenti nũs
mi. Amator sodalem seruuum conuenit Sagaristium: amos
res illi suos aperit: opem petit: impetratq; . huic nanque
erant ab hero fortè pecuniæ, ut ex illis boues emerentur.
hos nũmos mutuos dat sodali suo: quibus ille ab lenone
suam sibi recipit amasiam: & ut ab eo datam uendicer pe
cuniã, hanc commentatur fallaciam: subornat uirginem
Persam Saturionis parasiti filiam, simulatq; puellam ab
hero missã ex Arabia ut Athenis ueneat, Sagaristiumq;
aduenientem aduenam. hic cum lenone paciscitur mulier
rẽ sexaginta minis. soluta pro muliere pecunia, parasitus
aduenit: filiam suam liberam asserit, & remittit domum.
Lenonem in ius uocat, qui emerat ingenuam. agnoscit ille
se emunctum pecunia. serui obsonant, & pergræcantur sis
mul, aduenientemq; lenonem deludunt, suisq; hoc pacto
Toxilus gaudet amoribus.

Actus

ACTVS PRIMVS.

TOXILVS. SAGARISTIO, serui.

T. Vi amans egēs ingressus est princeps in amo-
ris vias,

Superauit arumnis suis arumnas Hercules.

Nam cum leone & cum excetra, cum ceruo,
cum apro Aetolico,

Cum auibus Stymphalicis, cum Antæo deluctari mauelim,

Quam cum amore: ita fio miser quærendo argento mutuo.

Nec quicquam, nisi Non est, sciunt respondere, quos rogo.

Q. VI S. VO. hero seruire uolt bene seruos seruitutem, ne

Aedepol multa illum in pectore collocare oportet suo,

Quæ hero placere præsentī atq; absentī censeat.

Ego neq; lubenter seruiō, neq; satis sum hero ex sententiā:

Sed quasi lippo oculo me meus herus utitur: manum

Abstinerē haud quit tamen, quin mihi imperet, quin me suis

Negotijs præfulciat. s. quis illhic est, qui contra me astat?

T. Quis hic est qui contra me astat? similis Sagaristionis est.

s. Toxilus hic quidem meus est amicus. T. is est profectō. s. eum

Esse opinor. T. congregiār. s. cōtrā aggređiār. T. ò Sagaristio,

Dij ament te. s. ò Toxile, dabunt dij quæ exoptas. ut uales?

T. Ut queo. S. quid agitur? T. uiuitur. S. satin' ergo ex sententiā?

T. Si eueniunt quæ exopto, satis. S. nimis stultè amicis utere.

T. Quid iam? S. quia iam imperare oportet. T. mihi quidē tu iam

Eras mortuus, quia tō non uisitauī. s. negotium

Aedepol. T. ferreum fortasse. s. plusculum annum fui

Em Præferratus apud molas tribunus uapularis. T. uetus

Iam isthæc militiā est tua. s. satin' tu usq; ualuiti? T. haud pbè.

s. Ergo ædepol palles. T. saucius factus sum in prælio

Veneris sagitta, Cupido cor meum transfixit. s. iam

Serui hic amant? T. quid ergo faciam? dijs ne aduersere quasi

TITANI, cum dijs belligerem, sat quibus esse non queam?

Vide

Cupido.

s. Vide modo ut mea catapultæ tuum ne transfigant latus.

τ. Basilicæ elcutheria agito. s. quid iā? τ. quia herus peregre est.

s. Ain' tu, peregre est? τ. sicubi tibi bene esse potes pati, *hæc*

Veni, uiues mecum, basilico accipere uictu. s. uah *pati*
Iam scapule pruriunt, quia te isthæc audiui loqui.

τ. Sed hoc me unum ex cruciat. s. quidnam id est? τ. hæc summa

est, hodie mea

Amica sit ne libera, an sempiternam seruiat *or miter*

seruitutem. s. quid us ergo? τ. tu tibi me facere potis es *quid*

sempiternū. s. quæadmodū? τ. ut des mihi numos sex cētos, quos *quid*

pro capite illius pendam, quos continuo reponam sibi

In hoc triduo, aut quatri duo. age sis benignus subueni.

Qua confidentia rogare tu a me tantum audes *ex hals. de*

Argentum impudens? quin si egomet totus uenēā, uix pote est

Recipi, quod tu me rogas. nam tu AQUAM A PVMICE

nunc postulas,

Qui ipse sitiāt. τ. siccine hoc te mihi facere? s. quid faciām?

τ. rogus?

Alicunde exora mutuum. s. tu fac idem quod me rogas.

τ. Quæsiui: nusquam repperi. s. quæ. an equidem, si quis mihi

Credat. τ. nempe habes in mundo. s. si id domi esset mihi,

Iam pollicerer: hoc meū est, ut faciam sedulo.

Quicquid erit, recipe te ad me. s. quæ. tamen: ego itē sedulo.

Siquid erit, fixo iam ut scias. τ. obsecro te, reserogus;

Operam da hanc mihi fidelem. s. ah tu nunc odio me enicas.

τ. Amoris uitio non meo, tibi morologus fio.

s. At pol ego abs te concessero. τ. iam ne abis? bene ambula.

Sed recipe te quam primum potes. s. caue suas mihi *in q. m. p. s. i. o.*

In quæstione. τ. usq; domu ero, dum excoxero lenoni malum.

SATVRIO, parasitus.

VETEREM atq; antiquom quæstum seruo atq; obtineo,

Et magna cura colo. nam nunquam quisquam meum *meru*

Maiorum

- Justi* Bene & in struthis concaleat, & calamum iniice.
Bene me in / Iam pol ille hic aderit credo congerro meus.
uis. s. Me dicit, euge. T. lautum credo à balincis
o bal a uenij Iam hic affuturum. s. ut ordine omnem rem tenet?
e bal nreij T. Collyrie facite ut madeant, & colliphia *colliphia*
ss. grypte Ne mihi incocta detis. s. rem loquitur ueram, nihil *logum*
uam nreij xrt h Sunt crude, nisi quas madidas glutias. *glutias ora*
 + Tum nisi cremore crasso socias, collyricum
ra soft Nihil est macrum, illud è nigro compellucidum. *e pigro com*
ing. olij ei com Quasi iure se amesse, ius decet: collyricum *pellucidum*
H. h Nolo in uesciam quod eat, in uentrem uolo *primo cui postu*
pigro Prope me hic nescio quis loquitur. s. ò mi Iuppiter
l. nec amiss Terrestris, cœpulonus compellatitius.
Terrestris T. O' Saturio, opportune aduenisti mihi.
re me lo nreij s. Mendacium adepol dicis, atq; haud te decet:
co nreij las uis Nam Esurio uenio, non aduenio Saturio.
u nreij T. At edes iam snā intus uētris fumāt focula: calefieri iussit reliquis.
u nreij s. Pernam quidē ius est apponi frigidā postridie. T. ita fieri iussi.
halle egis s. Ecquid hal legis? T. uah rogas?
Ecquid halle s. Sapis multum ad genium. T. sed ecquid meministi here,
Inglo ee Qua de re ego tecum mentionem feceram?
 s. Memini, ut muræna & conger ne calefierent: *ne c*
 Nam nimio melius appetuntur frigida. *appetitudo*
 Sed quid cessamus pralium committere?
 Dum mane est, omneis esse mortaleis decet.
 T. Nimis penē mane' st. s. MANE QVOD tu occeperis
 Negotium agere, id totum procedit diem.
 T. Quoeso animum aduerte: hoc enim iam heri narraui tibi:
 Tecumq; orauī, ut nummos sexcentos mihi
e uenreij p/b Dares utendos mutuos. s. memini, & scio,
ra c Et te me orare, & mihi non esse quod darem.
 Nihili parasitus est, quoi argentum domi' st. *Lo mi d' st*
 Iubido

Lubido extemplo cœpere est conuiuium,
Tubercinari de suo, siquid domi est.

Cynicum esse egentem oportet parasitum probè:

Ampullam strigilem, scaphium, soccos, pallium,

Marsupium habeat: inibi paulum præsidij, *Marsupium*

Qui familiarum suam uitam oblectet modo.

T. Iam nolo argentum, filiam utendam tuam

Mihi da. s. nunquam ad eam quoquam etiam utendam dedi. *unquam*

T. Non ad isthoc quod tu insimulas. s. quid eam uis? T. scies.

Quia forma lepida & liberali est. s. res ita? st.

T. Hic leno neq; te nouit, neq; gnatam tuam.

s. Me ut quisquam norit, nisi ille qui præbet cibum?

T. Ita est: hoc tu mihi reperire argentum potes.

s. Cupio hercle. T. tum tu me sine illam uendere.

s. Tū? illam uendas? T. imò alium adlegauero,

Qui uendat, qui esse se peregrinum prædicet.

Est leno isthic: nondum sex menses Megaribus

Huc est quom commugrauit. s. pereunt reliquæ. *Sicut isthic leno*

Posterius isthic tamen potest. T. scin? quàm potest?

Nunquam hercle hodie prius hic edis, ne frustra sis,

Quàm te hoc facturum, quod rogo, affirmas mihi:

Atq; nisi gnatam tecum huc iam, quantum potest,

Adducis, exigam ego hercle te ex hac decuria.

Quid nunc? quid est? quin dicis quid facturus sis?

s. Quæso hercle me quoq; etiam uendas, si lubet,

Dum saturum uendas: hoc si facturus, face,

Faciam equidem quæ uis. T. benefacis: propera, abi domum.

• Præmonstra doctè: præcipe astu filia,

Quid fabuletur, ubi se natam prædicet,

Qui sibi parentes fuerint, unde serrupta? st: *Unde (ux rugla) st*

Sed longè ab Athenis esse se gnatam autumet:

Et ut adflect, cum ea memoret. s. etiam tu taces?

N

Tæ

Ter tanto peior ipsa est, quam illam tu esse vis.

- τ. I epide hercle dicis, sed scim' quid facias: cape
Tunicam atq; Zonam, & chlamydem afferito, & cauciam
Quam ille habeat, qui hanc lenoni huic uendat. s. heu probe.
τ. Quasi sit peregrinus. s. laudo. τ. & tuam gnatum tamen
Ornatam adduce lepide in peregrinam modan.

Id est, unde Sed pro ornamenta? τ. abs chorago sumto,
Præbenda ediles locauere: inde petiro.

- S. Iam saxo hic aderunt, sed ego horum nihil scio.
τ. Nihil hercle uero: nam ubi ego argentum acceperō,
Continuò tu illam a lenone afferito manu.
S. Sibi habeat, si non extemplo ab eo abduxero.
τ. Abi, & isthuc cura. s. me tibi. τ. ego pueram uolo
Mittere a lamicam meam, ut habeat animum bonum,
Me esse effecturum hodie, nimis longum loquor.

ACTVS SECVNDVS.

SOPHOCLIDISCA, lena. LEMNESCELENE, ancilla.

- S. Satis fuit indocta, immemori, insipienti dicere toties:
Nimis tadè me quidè pro barda, & pro rustica reor habitā
Esse abs te: quāquā ego uinū bibo, at mādara nō cōsueui sirtul
Bibere. uitam equidem iam satis tibi spectatam esse censueram,
Et meos mores. nam equidem te iam sector quantum hunc an-
num: quin interim

Credo, canis si in ludum iret, potuisset iam fieri, ut probè
Literas sciret: quom interim meum ingenū fans non edidicisti,
Atq; infans, potin' es, ut taceas? potin' ne moneas: memini, & scio,
Et calleo, & cōmemini: amas pol misera, id tuus scaret animus.
Ego tibi isthuc placidum ut sit, faciam. L. AECASTOR
MISER EST, qui amat.

- S. Certò is quidè nihil est, qui nihil amat: qd ei homini opus uita est?
Ire decet me heræ obsequēs, filia libera mea opera ocysus ut sit.
Conueniā hunc Toxilū: eius aureis que sunt mādara, onerabo.

TOXIL

T O M I L I V S, seruus. P A E G N I V M, puer.

S O P H O C L I D I S C A.

T. S' Ann' haec tibi sunt plana & certas satim' haec meministi, & tenes?

P. Melius quam qui docuisti. T. ain' uerò uerberum caput?

P. Aio enim uero. T. quid ego dixi? P. ego recte apud illam dixero. T. non ad pol' scis. P. da hercle pignus, ut omnia

Memini & scio. T. equidem, si scis tute quos habes hodie digitos in manu, eodem pignus tecum. V. audacter, tibi si

Lubido est perdere. T. bona pax sit potius. P. tum tu igitur sine me ire. T. & iubeo, & sino. sed ita uolo te curare, ut domi sis, cum ego te esse illic censeam. P. faciam. T. quò ergo is nunci? P. domum:

Vti donu' sim, cum illic censeas. T. scelus es tu puer,

Atque ista hanc ob rem ego aliquid te peculiabo. P. scio.

Idci hercle herili ut solcat opprobriari impudicitia:

Nec subigi queant unquam, ut pro ea fide habeant iudicem.

T. Abi modo. V. laudabis faxo. T. sed has tabellas Paegnium

Ipsi Lemnescelene fac des: & quae iussi, nuncia.

S. Cessio ire ego quò missa sum? P. eo ego. T. i sanè, ego domi

Ibo, face hanc rem cum cura geras: curriculo uola.

P. Istiuc marinus passer per circum solet. ille hinc labit.

Sed quis haec est, quae me aduersum incedit? S. Paegnium hic quidem est.

P. Sophoclidisca haec peculiaris est eius, quò ego

Sum missus. S. nullus hodie esse hoc peior perhibetur puer.

Compellabo. P. nunc commorandu' est mihi apud hanc obicem.

S. Paegnium deliciae pueri salue. quid agis? ut uales?

P. Sophoclidisca dii me ambunt. S. quid me: utrum? P. nescio.

Verum si ut digna es faciant, oad' habeant, & faciant male.

S. Mitte male loqui. P. cū ut digni es dico, bene, nō male loquor.

S. Quid agis? P. foeminae scelus. am te astans contra contior.

- aut an* s. Certè equidem puerum peiorem, quàm te, noui neminem.
 P. Quid mali facio? aut quoi maledico? s. quoi pol cunq; occasio est.
- ergo* P. Nemo homo unquã ita arbitratus est. s. at pol multi esse ita sciunt.
 P. Eia. s. eia. P. tuo ex ingenio mores alienos probas.
 s. Fateor profectò me esse ut decet lenonis familie.
 Satis iam dictum habeo. quid tui confiteri, ut te autumo?
 P. Fatear, si ita sim. s. iam abi, uicisti. P. iam abi. s. ergo hoc mihi expedi,
- ergo* Quo abis? P. quò tu? s. dic tu, prior rogavi. P. at post scies.
 s. Eo quidem ego hinc haud longè. P. & quidem ego haud longè.
 P. s. quò ergo scelus?
- m* P. Ni sciero prius ex te, tu ex me nunquã hoc, quod rogitas, scies.
 s. Nunquam acasler hodie scibus prius, quam ex te audiret.
 P. Ita ne est? s. ita ne est? P. mala. s. scelestus. P. me haud decet. s. me quidem haud decet.
- P. Quid ais, certum tibi est celare quò iter facias pessuma?
 s. Offirmas si occultare quò te immutras pessume?
- dicito* P. Par pari respondes, dicito, aut abi iam: quando ita certa res,
 Nihil facio scire, ualeas. s. asta. P. at propero. s. & pol ego.
 P. Ecquid habes? s. ecquid tui? P. nihil. s. cedo manum ergo.
 P. est ne hæc manus?
- abrepta* s. Vbi illa altera est furtifica leua? P. domi, ecceã huc nullã attuli.
 s. Habes nescio qd. P. ne me abrepta subigatrix. s. sin te amo?
- subigatrix* P. Male operã locas. s. qui? P. quia enim NIHIL AMAS, cum ingratum amas. *Ingratum amas tu inuam.*
- impert* s. Tempori hanc uigilare oportet formulam, atq; atatulam: *ij. annis.*
 Ne ubi capillus uersipellis fuat, fæde semper seruias.
- has* Tu quidem aut etiam es octoginta pondo. P. at confidentia
 Illa mulitia militatur magis, quàm pondere.
- multo* s. Atq; ego hæc operã perdo. P. qd iam? s. quia peritis prædico.
 P. Sed cesso. s. mane. P. molesta es. s. ero quoque, nisi scio quò
ergo te agas.

tu agas.

P. Ad uos. s. & pol ego ad uos. p. q. l. e. s. q. l. id ad te attinet?

P. Enim non ibis nunc uicissim, nisi scio. s. odiosus es.

P. Lubet: nunquam hercle isthuc exterebrabis tu ut sis prior,

Quam ego siem. s. militiā certare tecum, uisoria est.

P. Merx tua mala est. s. quid est quod metuas? p. isthuc / idem
quod tu. N

D. Dic ergo. p. ne hoc quouiā homini dicere, edictum est mihi
Magnopere, nec quoiq̄ homini crederem: omnes muti ut prius

Loquentur hoc, q̄ ego. s. at tu hoc face fide credamus data.

P. Noui, omnes sunt lenae leuisada, neq; leuius tippule
Pondus est, quā fides lenonia. s. dic amabo. p. nolo ames.

P. Facile impetras, tecū habeto. p. & tu hoc taceto. s. tacitū erit.

P. Celabitur. s. Toxilo has sero tabellas tuo hero. p. abi:

Eccillum domi, & hanc ego ad Lemnescelenem tuā herā abiecte

Obsignatam. s. quid istic scriptum? p. iuxta tecum scio:

Nisi fortasse blāda uerba. s. abeo. p. at ego abiero. s. ambulā.

S A G A R I S T I O, seruos.

Ioui opulento, in dlyto, Ope gnato, supremo, ualido, uiripo
tenti,

Opes, spes bonas, copias, commodanti lubens uitulorq; merito,

Quia meo amico amiciter hanc commoditatis copiam

Danunt argenti minuti, uti egenti opem afferam: argenti minuti uel lē.

Quod ego non magis somniabā, neq; opinabar, neq; censebam. genti uel octo

Nā herus meus ad me iam misit, domutos boues uti sibi mercarer. misit me tēc.

Eam fore mihi occasionē: ea nunc quasi dē cælo, dedit. hanc misit.

Argentum. nam ibi mercatū dixit esse die septimū. stultus q̄ hoc. ut s. dicit.

Mihi daret argentū, quoui ingeniu nouerat. nam hoc argentū. ep hinc. d.

Alibi abutar: boues quos emerē, non erant. nunc & amuco meo (my

Prosperabo, & genio meo multa bona faciam. diu quod bene

Erit die uno absolū. m: tax tax tergo erit meo, non curo.

Nunc amuco bobus domitis mea ex crumena largiar: u. m. m. m.

170 1500 100

N 3 Nam

Nam id dentum lepidum est, triparcos homines, uetulos, auidos,
aridos

alium Bene admordere, qui allium seruo obsignant cum sale.
gram VIRTUS EST, VBI OCCASIO ADMONET, despicere. quid
auem faciet mihi?
ostre Verberibus cadi iusserit, compedes imponi uapulem. *v.*
oro Ne sibi me credat supplicem fore ne uli mihi iam nihil noui
stidana Offerri potest, quin sim peritus. sed Toxili puerū Paegnium ecce.
PAEIGNIUM, puer. SAGARISTIO, seruus.
pro domo PENSAM meam quod datum est, conficere nunc propero domum.
eco Mane, etsi pperas Paegnium, auscultā. *p.* emere oportet tibi
oporet qz Quem obedire uelis. *s. aya* *p.* exhibeas molestiam, ut opinor,
no, occidat Si quid debeant, qui nunc sic tam es molestus. *s.* scelerate
de puz Etiam respicis? ego scio quid sis ætatis. *p.* eho isihuc
scit Maledictum impune auferes? *s.* ubi Toxilus est? *p.* ubi illi lubet,
in Neq; te consultit. *s.* etiam ne dicis, ubi sit uenefice?
adru Nescio inquam, ulntriba tu. *s.* maledicis maiori? *p.* prior
Promeritus, perpetiare. seruam operam, linguam liberam
Herus me iussit habere. *s.* dicis ne mihi ubi sit Toxilus?
saq tu *p.* Dico ut perpetuo pereas. *s.* cadere hodie tu restibus.
uob Tuam cecule caussa non hercle si os pertuderim tibi,
Metuam morticane. *s.* uideo ego te, iam incubitatus es.
puer dicit Ita sum, quid id attinet ad te? at non sum ita, ut. *s.* cofides satis.
geni dicit Sum hercle uero: nam ego me confido liberum fore, *habet non*
uob Ut te nunquam speras. *s.* potin' ut molestus ne sies? *p.* *peras*
qui *p.* Quod dicis, facere non quis. *s.* ubi in mala rem. *p.* at tu domus:
at no Nam ibi tibi parata preesto? *s.* uadatur hic me. *p.* utina uades
uob Desint, in carcere ut sis. *s.* quid hoc? *p.* quid est? *s.* etiam scelus
uob Male loquere. *p.* tandem ut liceat, quom seruus sis, seruom tibi
uob Maledicere. *s.* ita ne? specta, quim dederō. *p.*
uob Nihil iam nihil habes. *s.* dij deæq; te omnes perdant,
uob Nisi hodie, si prehendero, defigam in terram colaphis.

Annuit

- V. Amicus sum, eueniant uolo tibi, quæ optas. at id fiat, tunc me
 Desigas, te cruci ipsum propediè affigēt alij. s. qn te Dij deæq;
 Scis qd hinc porro dicturus fuerim? nil linguæ moderari quea. V 7
 Potin' abeas? P. abigis facile: nam umbra mea intus uapulat.
 S. Ut isthuc Dij deæq; perdat, tãquam proserpès bestia bilinguis.
 Et sceleratus. hercle illū abijisse gaudeo. s. res aperite. ecce autem, reuer. nunc
 Quem conuenire maxumè cupiebam, egreditur foras. utiq;

CONILVS. SAGARISTIO. SOPHOCLIDISCA.

- T. **P**aratūm iath' esse dicito, unde argentum sit futurum: dixit
 Iubeto habere animum bonum: dic me illū amare multum.
 Vbi se alluat, ibi me alluat. quæ dixi ut nuntiares,
 Satin' ea tenes? S. magis calleo, quam aprugnū callū callet.
 T. Prospera, abi domū. S. A. nunc huic ego graphicè facetus fiam.
 Subnixis alis me inferam, atq; amicibor gloriosè.
 T. Sed quis hic ansatus ambulat? S. A. magnificè contestabor.
 T. Sagaristio hic quidem. quid agitur Sagaristio? ut ualetur?
 Ecquid quod mandauit tibi, est mihi in te specule? S. A. edito: qd dicit / qd agitur
 Videbitur: factum. uola: uenito: promoueto. est in collo.
 T. Quid hoc qd' i collo tibi tumet? S. A. uomica' st, pressare parce.
 9^m Nam ubi quis mala tetigit manu, dolores cooriuntur.
 7^m T. Quando isthæc est innata tibi? S. A. hodie. T. secari iubeas. / hoc inueni
 S. A. Metuo ne immaturam secem, ne exhibeat plus negoti. / est
 T. Inspicere morbum tuum lubet. S. A. abi: atq; caucsis à cornu. / in uenit
 T. Quid iam? S. A. quia boues bini hîc sunt in crumena. T. emit- / in uenit
 te sodes, / est
 Ne enicet fames, inire pastum. S. A. enim metuo, ne possim / in uenit
 In bubilem reijcere, ne uagentur. T. ego reijciam. / est
 S. A. Habe animum bonum, trêditur: commodabo. sequere hæc sis. / in uenit
 argentum / est
 Hîc est, quod me dudum rogasti. T. quid ais? S. A. dominus / in uenit
 boues me / est
 Mercatum Eretriarū nâsit: nunc mihi Eretria hæc tua domus. / in uenit

ACTII PLAVTI

568
 T. Nāmis tu facete loquere, atq; tibi ego omne argentum adlūtum

incolūme redigam. nā omnes sycophantias instruxi.

Quo pacto ab lenone auferā hoc argentum. S. A. tanto melior.

T. Et mulier ut sit libera, atq; ipse ultrō det argentum.

Sed sequere me. ad eā rē usus est tua mihi opera. S. A. utere ut uis.

ACTVS TERTIVS.

SATVRIO, parasitus. PERSA, uirgo.

SA. Q. Va res bene uortant mihi & tibi, & uentri meo,

Perennitatisq; adeo huic perpetuo cibo

Vt mihi supersit, suppetat, superstitet.

Sequere hac mea gnata mecum Dijs uolentibus,

Quoi opera detur scis, tenes, intelligis:

Communicauit tecum consilia mea.

Ea caussa ad hoc exemplum te exornaui ego:

Venibis tu hodie uirgo. P. amabō mi pater,

Quanquā libenter es scis alienis studes,

Tu ne uentris caussa filiam uendis tuam?

SA. Mirum quin regis Philippi caussa, aut Attali

Te potius uendam, quā mea, quae sis mea.

P. Vtrum tu pro ancilla me habes, an pro filia?

S. Vtrum hercle māgis in uentris rem uidebitur.

Meum opinor imperiu' st in te, non in me tibi' st.

P. Tua isthæc potestas est pater. ueruntamen

Quanquā res nostrae sunt pater paupercule,

Modice, & modeste: meliu' st tamen ita uiuere.

Nam VBI AD paupertatem accessit infāmia, uir non uinere

Grāuior paupertas fit, fides sublestor.

S. Enin uero odiosa es. P. non sum, neq; me esse arbitror,

Cum praua natura esse te percipio pater.

NAM INIMICI famam, non ita ut nata est, ferunt.

S. Ferant, cantq; in maxumam malam crucem.

NOB

- Non ego inimicitias omneis pluris aestimo,
 Quam mensa inanis si sine apponatur mihi.
- P. Pater, HOMINUM IMMORTALIS EST INFAMIA:
 Etiam tum uiuit, cum esse credas mortuam.
- S. Quid metuis, ne te uendam? P. non metuo pater:
 Verum insinulari nolo. S. at ne quicquam ne uis:
 Meo modo istud potius fiet, quam tuo
 Fiat. quæ hæc res sunt? P. cogita hoc uerbum pater,
 HERVS SI MINATVS EST MALVM seruo suo:
 Tametsi id futurum non est, ubi captus est flagrum,
 Dum tunicas ponit, quanta afficitur miseria:
 Ego nunc quod non futurus est, formido tamen.
- S. Virgo atq; mulier nulla erit, quin sit mala,
 Quæ præter sapiet, quam placet parentibus.
- P. Virgo atq; mulier nulla erit, quin sit mala,
 Quæ reticet, si quid fieri peruorsè uidet.
- S. Malo cauere melius est te. P. at si non licet
 Cauere, quid agam? nam ego tibi cautum uolo.
- S. Malus ne ego sum? P. non es, neq; me dignus est dicere:
 Verum ei rei operam do, ne alij dicant, quibus licet.
- S. Dicat quod quisq; uult, ego de hac sententia
 Non demouebor. P. at meo si liceat modo,
 Sapienter potius faciam, quam stultè. S. lubet
 Lubère per me tibi? P. licere intellego:
 Verum lubère haud liceat, si lubeat mihi.
- S. Futuram es dicto obediens, an non, patri?
- P. Futura. S. scis nam tibi quæ præcepi omnia,
 Et id, ut surrepta fueris? P. doctè calleo.
- S. Et qui parentes fuerint? P. habeo in memoria.
 Necessitate me mala ut si am facis.
 Verum uideto, me ubi uoles nuptum dare,
 Ne hæc fama faciat repudiosas nuptias.

S. Tace stulta, non tu nunc hominum mores uides

Quo iusmodi? HIC CVM MALA FAMA facile nubitur:
Dum dos sit, nullum uitium uitio uortitur.

P. Ergo isthuc facito, ut ueniat in mentem tibi,
Me esse indotatam. S. caue sis tu isthuc dixeris.

Pol Deum uirtute, dicam & matorum meum
Ne te indotatam dicas, quoi dos sit domu:

Librorum enim ecce illum plenum forracum habeo.

Si hoc accuras sis lepide, quoi rei operam damus,

Dabuntur dotis inde sexcenti tibi *scilicet nubi hodie e am*
Longi, atq; Attici omnes, nullum acceperis *h. lo. i. i.*
Sticulum. Cum hac dote poteris uel mendico nubere.

P. Quin tu me ducis, si quò ducturus pater?

Vel tu me uende, uel face quod tibi lubet.

S. Bonum æquomq; oras, sequere hac. P. dicto sum audiens.

DORPALVS, leno.

Q Vid nam esse acturum hunc dicam uicinum meum,
Qui mihi iuratus est sese hodie argentum dare?

Quod si non dederit, atq; hic dies præterierit,

Ego argentum, ille iusturandum amiserit.

Sed ibi concrepuit foris, quisnam egreditur foras?

TOXILVS, seruos. DORPALVS, leno.

C Vrate isthuc intus: iam ego me recipiam domum.

P. Toxile, quid agitur? T. chò lutum lenonium

Commistum, chò tu s'erquilinium publicum,

Impure, inhoneste, iniure, illex, labes populi,

Pecuniarum accipiter, auide, atq; inuide,

Procax, rapax, trahax: trecentis uersibus

Tuas impurities loqui nemo potest.

Accipin' argentum? accipe sis argentum impudens.

Tene sis argentum. etiam tu argentum tenes?

Possum te facere, ut argentum accipias lutum, °

Qui

P E R S Æ

Qui nisi iurato mihi nihil ausus credere?

D. Sine respirare me, tibi ut respondeam.

Vir summe populi stabulum seruitricium,
Scortorum liberator, subiculum flagri,
Compedum contritor, pistrinorum ciuitas,
Perennis ferue, licro, edax, furax, fugax:

¶ Cedo sis mihi argentum, argentum inquam mihi cedo.

Quin tu mihi argentum reddis? nihil ne pudet?

Leno te argentum poscit, solita seruitus,

Pro liberanda amica, ut omnes audiant.

T. Tace obsecro hercle, næ tua uox ualide ualet.

D. Refrunda ego habeo linguam natam gratie.

Eodem mihi pretio sal perhibetur, quo tibi:

Nisi me hæc defendet, nunquam delinguet salem.

T. Iam omitto iratus esse: id tibi succensui,

Quia te negabas credere argentum mihi.

D. Mirum quin tibi ego crederem, ut idem faceres mihi,

¶ Quod partim nostri faciunt argentarij:

Vbi quid credideris, citius extemplo à foro

Fugiunt, quam ex porta ludis cum emissu st lepus.

T. Cape hoc sis. D. quin das? T. nummi sexcenti hic erunt

Probi, numerati, fac sit mulier libera,

Atque huc continuo adduce. D. iam saxo hic erit.

Non hercle quoi nunc hoc dem spectandum scio.

T. Fortasse metuis: iam à foro argentarij

Abeunt, quam in cursu rotula circumuortitur.

Abi istac aduersis angiportis ad forum.

Eadem ista hæc facito mulier ad me transeat

Per hortum. D. iam hic saxo aderit. T. at ne propalam.

D. Sapienter sanè. T. supplicatum cras eat.

D. Ita hercle uerò. T. dum stas reditum oportuit.

ACTVS

D. Nisi tu hunc uicium facis, non mecum uenire

¶ D. Nisi tu hunc uicium facis, non mecum uenire

ACTII PLAVTI
ACTVS QVARTVS.
TOXILVS.

SI QVAM rem accures sol rii, aut frugaliter,
Solet illa rectè sub manus succedere:
Atque depol' firme ut quisq; rem accurat suam,
Sic ei procedit. post principio denique
Si malus aut nequa' si, male res uertunt, quas agit.
Sin autem frugi' st, eueniunt frugaliter.
Hanc ego rem exorsus sum facete & callidè,
Igitur prouentura bene confido mihi.
Nunc ego lenonem ita hodie intricatum dabo,
Ut ipsus, sese quà se expediat, nesciat.
Sagaristio heus exi, atq; educ uirginem, *duce*
Et istas tabellas, quas consignauit tibi,
Quas tu attulisti mihi ab hero meo usq; è Persia.

SAGARISTIO, TOXILVS, serui.

S. **N**Unquid moror? **T.** euge euge exornatus basilicè,
Tiara ornatum lepide condecora tuum,
Tum hanc hospitam autem, trepidula ut graphicè decet.
Sed satim' estu: meditati? **S.** tragici & comici
Nunquam æque sunt meditati. **T.** lepide hercle adiuuas.
S. Age, illuc aspice de procul in conspectum. **T.** tace.
Vbi cum lenone me uidebis colloqui,
Id aderit adeundi tempus. *nunc agite uos*

DORPALVS, leno. TOXILVS, seruus.

D. **Q**UOI HOMINI dij propitij sunt, aliquid obijciunt lucri.
Nam ego hodie compendi feci duo panes in dies,
Ita ancilla mea quæ fuit hodie, nunc est sua.
Argento uicit iam hodie, alienum cœnabit, nihil
Gustabit de meo. sum'ne probus, sum cuius lepidus?
Qui Atticam hodie ciuitatem maxumam
Maiorem feci, atque auxi ciui foemina.

Sed

- Sed ut ego hodie fui benignus, & multis credidi,
 Sed satis à quoq̄ homine accepi, ita prorsum credebā omnibus:
 Nec metuo quibus credidi hodie, nequis abiurasit mihi.
 Bonus uolo iam ex hoc die esse: quod neq; fiet, neq; fuit.
- T. Hunc ego hominem hodie in transfennam doctis ducā dolis.
 Itaq; huic insidiæ paratæ sunt, prope aggrediar uirum.
 Quid agis? ceddò unde agis te nunc Dorpale? D. credo tibi.
 Dij dent quæ uelis. T. chò an iam manu emisisti mulierem? C. credo tibi.
 D. Credo a depol, credo inquam tibi. T. iam liberā est: enīcas.
 D. Quin tibi me dico credere. T. dic bona fide, iam liberā est?
 D. I, i ad forum, ad prætorē: exquire, si quidē credere nō uis mihi.
 Libera inquam est: ecquid audis? T. at tibi dij omnes benefaciāt.
 Nunquā enim posibac tibi, nec tuorum quod nolis uolam.
- D. Abi, ne iura, satis credo. T. ubi nunc tua liberā? st? D. apud te.
 T. Ain? apud me esse? D. aio inquam, apud te est inquam. T. ita
 me dij ament.
- Vt ob istam rem tibi multa bona instant à me. nam est quedam
 Res quam occultabam tibi dicere: nunc eam narrauerō,
 Vnde tu pergrande lucrum faciās. faciam ut memineras mei,
 Dum uita uiuas. D. benedictis benefacta, aures meæ
 Auxilium expostulant. T. tuum promeritu? st merito ut faciā.
 Et ut me scias esse facturum, tabellas tene has: pellege.
- D. He quid ad me? T. inò ad te attinēt, & tua refert: nam è Persia
 Ad me allatæ modò sunt istæ à meo domino.
- D. Quando? T. haud dudum. D. quid istæ narrant? T. percun-
 ctare ex ipsis:
 Ipsæ tibi narrabunt. D. ceddò sanè mihi.
- T. At clarè recitato. D. tace dum pellego. T. haud uerbū faciam.
- D. Salutem dicit Toxilo Timarchides,
 Et famuliæ omni. si ualetis, gaudeo:
 Ego ualeo rectè, & rem gero, & facio lucrum.
 Neque istò redire his octo possum mensibus:

Itaque

itaque hic est quod me detinet negotium.

Eleusipolim Persæ cepere urbem in Arabia,

Plenam bonarum rerum, atq; antiquom oppidum:

Ea comparatur præda, ut fiat auctio

Publicitus: ea res me domo expertem facit.

Operam atq; hospitium ego illi perhiberi uolo,

Qui tibi tabellas affert: cura quæ is uolet.

Nam is mihi honores suæ domi habuit maximos.

D. Quid id ad me, aut meâ ad rem refert, Persæ quid rerû gerant?
Aut quid herus tuus? T. tace stultiloque, nescis quid instet boni?

Ne quicquam tibi fortuna faculam lucrificam icere uolt.

D. Quæ isthæc fortuna lucrificica est? T. istas, quæ norunt, roga:

Ego tantundem scio, quantum tu: nisi quod pellegi prior.

Sed ut occipisii, ex tabellis noscerem. D. bene me mones.

Fac silentium. T. nunc ad illud uenies, quod refert tua.

D. Iste qui tabellas affert, adduxit simul

Forma expetenda liberalem mulierem

Furtiuam, abductam ex Arabia penitissima:

Eam te uolo accurare, ut istic ueneat:

Ac suo periculo is emat, qui eam mercabitur.

Mancipio neque promittet, neq; quisquam dabit.

Probum & numeratum argentum ut accipiat, face.

Hæc cura, & hospes cura ut curetur. uale.

T. Quid igitur post, quam recitasti, quod erat ceræ creditum,
Iam mihi credis? D. ubi nunc ille est hospes, qui hæc attulit?

T. Iam hic credo aderit, accersi illū mādai. D. nihil mihi opus est

Litibus, neq; trochis, quamobrem ego argētum numerem foras.

Nisi mancipio accipio, quid eo mihi opus mercimonio?

T. T acen', an non taces? nunq̄ ego te tam esse matulam credidi:

Quid metuis? D. metuo hercle uero, sensi ego iam compluries.

Nec mihi haud imperito eueniet, tali ut in luto hæream.

T. Nihil periculi uidetur. D. scio isthuc: sed metuo mihi.

T. Mea quidem isthuc nihil refert, tua ego refert gratia:

ut Ut tibi recte conciliandi primò facerem copiam.

D. Gratiam habeo. sed te de alijs, quàm alios de te suavius

Est fieri doctos. T. nihil pericli uidetur, ne metuas,

Ne quis uerò ex Arabia penitissima persequatur eam.

Iam ne illam desinas? D. uideam modò mercimonium.

T. Aequa dicis. sed optumè eccum ipse aduenit, & adducit eam

Hospes ille, qui has tabellas attulit. D. hiccine est? T. hic est.

D. Haecine illi? st furtiua uirgo? T. iuxtà tecum aequè scio.

Nisi qui aspexi equidem, aedepol liberali st, quisquis est.

D. Sat aedepol concinna facie. T. ut contemptim carnufex?

Taciti contemplerur formam. D. laudo consilium tuum.

SAGARISTIO. PERSA, uirgo. TOXILVS, seruus.

DORPALVS, leno.

6. S. Atin? Athenæ tibi uisæ fortunatæ, atq; opiparæ?

P. Urbis speciem uidi, hominum mores prospexi parum.

T. Nunquid in principio cessauit uerbum doctè dicere?

D. Haud potui etiam in primo uerbo perspicere sapientiam.

S. Quid id, quod uidisti? ut munitū muro tibi uisu? st oppidum?

P. SI INCOLAE bene sunt morati, pulchrè munitum arbitror:

PERFIDIA, ET peculatus ex urbe, & auaritia si exulant,

Quarta inuidia, quinta ambitio, sexta obrectatio,

Septimum periurium, T. eugè. P. octaua indiligentia,

Nona iniuria, decuma quod pessimum aggressu, scelus.

Hæc nisi unde aberūt, cætuplex murus rebus seruādis paru' st.

T. Quid ais tu? D. quid uis? T. tu in illis es decem sodalibus:

Te in exiliū ire hinc oportet. D. quid iam? T. quia periurus es.

D. Verba quidem haud indoctè fecit. T. ex tuo inquam usu? st,

eme hanc.

D. Aedepol, qui cum hanc magis contemplo, magis placet. T. si

hanc emeris,

Dij immortales, nullus leno te alter erit opulentior.

Euortes

Euortes homines tuo arbitrato fundis, familijs:

Cum optumis uiris rem habebis, gratiam cupient tuam,

Venient ad te comessatum. D. at ego intrmittere ^{habet enim} uercor.

Hac enim illi noctu occentabunt ostium, exurent foreis.

Proinde tu tibi iubeas concludi adeis foribus ferreis,

Ferreas adeis commutes, limina indas ferrea,

Ferream seram atq; anulum: ne si tu ferro parseris,

Ferreas tute tibi impingi iubeas crassas compedes.

In malum cruciatum i sanè. T. eme hanc, atq; auscultam mihi.

Modò scia quātū dicet. T. uin' huc uocē? D. ego illò accessero.

Quid ais hospes? S. uenio, adduco hanc, ut dudum dixeram.

Nam heri in portum noctu nauis uenit, ueniri hanc uolo,

Si potest: si non potest, ire hinc uolo quantum potest.

Saluos sis adolescens. S. si quidem hanc uendidero pretio suo.

Atqui aut hoc emptore uendes pulchrè, aut alio non potes.

Es ne tu huic amicus? D. tanquā Dij omnes, qui cœlum colunt.

Tum tu mihi es inimicus certus: nan generi lenonio

Nunquam ullus Deus tam benignus fuit, qui fuerit propitiu.

Hoc age, opus ne' st hac tibi empta? D. si tibi uenisse' st opus,

Mihi quoq; empta est: si tibi subiti nihil est, tantunde' st mihi.

Indica, fac pretium. D. tua merx est, tua indicatio est. *merx*

Aequom hic curat. S. uin' bene emere? D. uin' tu pulchrè uendere?

Ego scio hercle utrunq; uelle. D. age, indica prognariter.

Prius dico, hanc mancupio nemo tibi dabit. iam scis? D. scio,

Indica. minimo daturus qui sis, qui duci queat?

Tace, nimis tu quidem hercle homo stultus es pueriliter.

Quid ita? T. quia enim te ex puella prius percontari uolo,

Que ad rē referūt. D. atqui hercle tu me monuisti haud malè.

Vide ut ego ille doctus leno penè in foueam decidi,

Nisi adesses. quantū est adhibere hominē amicū, ubi quid geras?

Quo genere, aut qua in patria sit nata, aut quibus parentibus:

Ne temere

Comessatum
de lim
5 m
labij.

In malum cruciatum
amum.
5 m
10 m

egno mibi
egno mibi
o cal.

Vide ut ego
illem
nisi hic ades

(Ne temere hanc ^{hanc et amisse} emisse dicas suasu, atq; impulsu meo)
 Nisi molestū est, percontari hanc paucis hic uolt. s. maxumē,
 Suo arbitrato. τ. quid stas? abi tute, atq; ipse itidem roga,
 Ut tibi percontari liceat, quæ uelis, etsi mihi
 Dixit dare potestatem eius: sed ^{te malo tamen}

¶ Eum adire, ut ne contemnat te ille. D. satis rectē mones. ^{a se}

Hospes, uolo ego hāc percontari. s. à terra ad cœlū quid lubet.

D. lubedum ea accedat huc ad me. s. i sanè, ac morem illi gere.

Percontare, exquire quiduis. τ. age age nunc tu impera, uide

¶ Ut ingrediare auspicio. D. liquidum est auspiciū. τ. tace,
 Concede sis, iam illam ego adducam. D. age ut rem esse in no-
 stram putas.

τ. Sequere me. adduco hanc, si quid uis ex hac percontarier.

D. Enim uolo te adesse. τ. haud possū qn huic operā dem hospiti,
 Quoi herus iussit. quid hīs, si non uolt me adesse unā? s. imò
 i modo.

τ. Do ego tibi operā. ^D s. tibi ibidē das, ubi tu tuū amicū adiuuas. ^{opera: b.}

Exquire. τ. heus tu aduigila. P. satis est dictum. quanquam tibi idam das
 ego serua sum,

Scio ego officiū meum, ut quæ roget, uera, ut accepi, eloquar. ^{ergo: ut}

τ. Virgo, hic homo pbus est. P. credo. τ. nō diu apud hūc seruiēs.

P. Ita pol spero, si parentes faciunt officiū suum.

D. Nolo ego te mirari si nos ex te percontabimur

Aut patriā tuam, aut parentes. P. cur ego id mirer mi homo?

¶ Seruitus mihi interdixit, nequid mirer malumyncum.

τ. Dij istam perdant, ut cata est ex callida? ut habet cor?

¶ Quam dicit, quod opus est? D. quod nomē est tibi? τ. nūc enim

¶ Metuo ne peccet. P. Lucridi nomen in patria fuit.

τ. Nomen atq; omen quantiuis est precij. quin tu hanc emic?

Nimis pauebam ne peccaret: expedit. D. si te emam,

Mibi quoq; Lucridem confido fore te. τ. si hanc emeris, ^{ex prodini}

Nunquam hercle hunc mensē uertentem credo seruibit tibi. ^{tu. fore te. T.}

¶. ^{tu si}

τ. Noli flere. P. T. di ista prodini, ita uero G. ^{callida}

Nec dolens habet cor qua diuis.

- cu mian* P. Ita uelim quidem hercle. T. optata ut cōueniant, operā addito,
opta v l Nihil adhuc peccauit etiam. D. ubi tu nata es? P. ut mihi
cu mia T. Mater dixit, in culina, in angulo ad leuam manum.
- T. Hæc erit tibi fausta meretrix, nata est in calido loco,
 Vbi rerum omnium bonarum copia est sæpissime.
 Tactus est leno, qui rogaret, ubi nata esset, diceret.
 Lepidè lusi. D. at ego patriam te rogo quæ sit tua.
- P. Quæ mihi sit, nisi hæc ubi nunc sum? D. at ego illam quero,
 quæ fuit.
- st mme* P. Omen ego pro nihilo esse ducto, quod fuit, quando fuit:
 Tanquam hominem, quando animam efflauit, quid eum quæras
 qui fuit?
- T. Ita me dii bene ament, sapienter, atq; equidem miseret tamen.
 D. Sed tamen uirgo quæ patria est tua? age, mihi actūtum expedi.
 Quid taces? P. dico equidem patriam. quandoquidem hic ser-
 uio, hæc patria' st. *m m a*
- T. Iam de isthoc rogare omitte: non uides nolle eam loqui,
 Ne suarum se miseriarum in memoriam inducas? D. quid est?
 Captus'ne est pater? P. nō captus: sed quod habuit, id perdidit.
- T. Hæc erit bono genere nata: nihil scit, nisi uerum loqui.
- D. Quis fuit? dic nomen. P. quid illum miserū memorem, qui fuit?
 Nunc et illum miserum, et me miseram æquom est nominari.
- D. Quoiusmodi is in populo habitu' st? P. nemo q'squā acceptior:
 Serui, liberiq; amabant. T. hominem miserum prædicas:
 Quom ipse propè perditus est, et beneuolentis pēdidit.
- D. Emam opinor. T. etiā opinor. D. summo genere esse arbitror.
- T. Diuitias tu ex isthac facies. D. diu'ita faxint. T. eme modò. *lady*
- ha actum* P. Iam hoc tibi dico, actūtum æcastor meus ubi pater me sciet
sic Venisse huc, aderit, et me absentem redimet. T. quid nunc? D.
 quid est?
- T. Audin' quid ait? P. nam etsi res sunt fractæ, amici sunt tamen.
- Ne* D. Ne sic plora, libera eris actūtum, si crebrò cades.

Vin' mea esse? P. dum quidem ne nimis diu tua sim, nolo.

T. Satin' : ut meminit libertatis, hæc tibi grandæis bolos dabit.

Age, si quid agis, ego ad hunc redeo, sequere, reduco hanc tibi. *Reducto*

D. Adolefcens uin' uedere isthanc? s. magis lubet, quam perdere. *Aug. S.*

D. Tum tu pauca in uerba confer, quid datur? tanti indica.

S. Faciam ita, ut te uelle uideam, ut emas: habe tibi centum mnis.

D. Nimiū'st. s. octoginta. D. nimiū'st. s. nummus abesse hinc non potest,

Quod nūc dicā. D. qd id est ergo? eloquere actūtū, atq; indica.

S. Tuo periculo sexaginta hæc datur argenti mnis.

D. Toxile quid ago? T. Diu dea q; te agitant irati, *periculis* scelus, *periculis*

Qui hanc non properes destinare. D. habebo. T. heu præ datus probè.

Abi, argentum effec huc: non adepol tricentis mnis *Non adepol mnis.*

Cara'st, fecisti lucri. s. heus tu, etiam pro uestimentis *in uanis carast.*

Decem accedant mnx. D. Abscedent enim, non accedent. T. et pro uisita *et pro uisita* tacesis, non tu illum uides *namq; hinc dicitur*

Quarere ansam, infectum ut faciat: abis' ne atq; argentū petis? *ad mnx mnx*

D. Heus tu serua istum. T. quin tu is intrò? D. abeo, atq; argentum affero.

TOXILVS. SAGARISTIO, serui

PERSA, uirgo. DV

T. A Edepol dedisti uirgo operam laudabilem, *ad uandabilem* Probam, & sapientem, & sobriam. P. SI QUID bonis Boni fit, esse idem & graue & gratum solet.

T. Audin' tu Persa? ubi argentum ab hoc accepseris, Simulato quasi eas prorsum in nauem. s. ne doce.

T. Per angiportum rursum te ad me recipito Illac per hortum. s. quod futurum est, predicat.

T. At ne cum argento protinam permutes domum: *permutat, recte.* Moneo te. s. quod te dignū'st, me dignum esse uis. *per hinc.*

T. Tace, parce uoci: præda progreditur foras.

Voce

O 2 DORPA

DORPALVS. TOXILVS. SAGARISTIO.

*Proba
p bala
Crumen*

D. **P**Robati hic argenti sunt sexaginta mna,
*sunt Duobus nummis minus est. s. quid ei nummi *sciunt?

D. Crumenam hanc emere aut facere, ut remigret domum.

S. Ne non sat esses leno, id metuebas miser,
Impure, auare, ne crumenam amitteres.

T. Sine quaeso quando leno' st, nihil mirum facit
Lucro faciundo. D. ego auspicaui in hunc diem.

Nihil mihi tam parui' st, quin me id pigeat perdere.

*Age accipere
sis.*

Age accipe hoc sis, nunquid me uis caterum? *unusq' coete.*
S. Hanc in collum, nisi piget, nostrum impone. *unus uoxo*

*Mevotij.
j' d' mmm ala
qz ft.*

D. Fiat. T. quid tam properas? s. ita negotiu' st:

Mandata aequè sunt, uolo deferre epistolas.

Geminum autem fratrem seruire audiui hic meum:
Eum ego ut requiram, atq; ut redinam, pergere uolo.

T. Atq; adepol tu me commonuisti, haud male
Videor uidisse hic forma persinulem tui,
Eadem statura. s. quippe qui frater fiet.

D. Quid attinet nos scire? s. ausculta ergo ut scias.
Vaniloquidorus, uirginisuendonides,

*Ungi p' h' g d' d'
numm' d' d' d'
alpo m' d' d'*

Nugipololoquides, argentiexterebronides, *unusq' coete.*
Te digniloquides, nummorumexpalponides, *unus m' d' d'*

Quod semel arripides, nunquam postea eripides. *alpi. m' d' d'*

D. Heu hercle nomen multis modis scriptu' st tuum. *unusq' d' d'*

S. Ita sunt Persarum mores, longa nomina *unusq' d' d'*

*Conto tripu
ata.*

Contortuplicata habemus. nunquid caterum
Voltis? D. uale. S. et uos: nam animus in nauis' st meus.

D. Cras ires potius, hodie hic coenares. uale.

Struay TOXILVS. DORPALVS. SATVRIO. PERSA: *unusq' d' d'*

T. **P**ostquam illhic abijst, dicere hic quiduis licet.

P Na hic tibi dies illuxit lucrificabilis: *unusq' d' d'*
Nam non emisti hanc, uerum fecisti lucrum. *unusq' d' d'*

is ft. ille

- D. Ille quidem iam scit quid negotij gesserit,
 Qui mihi furtiuam meo periculo uendidit.
 Argentum accepit: abijt. qui nunc ego scio
 An iam asseratur hæc manu? quò illum sequar?
 P. In Persas? nugas. T. credidi gratum fore
 Beneficium meum apud te. D. imò equidem gratiam
 Tibi Toxile habeo: nam sensisse scdulo
 Mihi dare bonam operam. T. tibi? ego? imò serui.
 D. Atat sum oblitus intus dudum edicere,
 Quæ uolui edicta: adserua hanc. T. salua? st hæc quidem.
 P. Pater nunc cessat. T. quid si admoneam? P. tempus est.
 T. Heus Saturio, exi: nunc est illa occasio,
 Inimicum ulcisci. S. ecce me, nunquid moror?
 T. Age illuc abscede procul è conspectu, tace.
 Vbi cum lenone me uidebis colloqui,
 Tum turbam facito. S. DICTVM sapienti sat est.

DORPALVS, leno. TOXILVS, seruos. *Uingo. DV.*

- D. **T**Ranscidi loris omneis adueniens domi,
 Ita mihi supellex squallet, atque ædes mea.
 T. Redis tu tandem? D. redeo. T. ne ego hodie tibi
 Bonam uitam feci? D. fateor habere gratiam. *Bona uita. forte.*
 T. Num quippiam aliud me uis? D. ut bene sit tibi. *bona uita.*
 T. Pol isthuc quidem iam ego omne usurpabo domi. *omnia. S.*
 Nam iam inclinabo me cum liberta tua.

SATURIO. DORPALVS. PERSA.

- S. **N**isi ego hominem illum perdo. D. perij. S. atq; optumè
 NEccum ipsum ante ædis. P. saluc multum mi pater.
 S. Salue mea gnata. D. Persa me pessundedit. *Et Persa me.*
 P. Pater hic meus est. D. hem quid, pater? perij oppidò.
 Quid ego igitur cesso infelix lamentarier
 Mnas sexaginta? S. ego pol te faciam scelus,
 Te quoq; etiam ipsum ut lamenteris. D. occidi.

S. Age, ambula in ius leno. D. quid? me in ius uocas?

S. Illic dicam apud prætorem; sed ego in ius uoco.

D. Non ne antestaris? s. tuân? ego caussa carnufex

Coniuncta

Quoiquam mortali libero aureis atteram,

Qui hic commeroaris ciueis homines liberos?

S. Sine dicam. s. nolo. D. audi. s. sum surdus: ambula,

Sequere hâc. D. SCELESTA fides est uirginaria. *folos*

*— utj vix's
— in axi u*

Sequere hâc mea gnata me usq; ad Prætorem. P. sequor. *Seq. u*

ACTVS QVINTVS.

TOXILVS. SAGARISTIO. LEMNESCELENE.

T. HOSibus uictis, ciuibus saluis, re placida, pacibus

Perfectis, bello extincto, re bene gesta, exercitu

u. dist.

Integro & praesidijs, cum bene nos iuisti, Iuppiter,

Dijq; alij omnes cœlipotentes, eas uobis habeo *egrotis*

Grates atq; ago, quia probè sum ultus inimicum meum.

Nunc ob eam rem inter meos participes prædam diuidam,

Et participabo. ite foras: hic ego uolo ante ostium

Et ianuam meos participes accipere bene.

Statuite hic lectulos, ponite hic quæ adsolent. hic statui uolo

Primum aquulam mihi, unde ego omneis hilares, ludenteis, læ-

tificanteis faciam,

Vt fiant quorum opera hæc mihi facilia factu facta sunt,

Quæ uolui effici. NAM IMPROBUS EST homo qui

beneficium

accipere

Scit sumere, & reddere nescit. L. Toxile mi, cur ego

ergo accedo

Sine te sum? T. cur autè tu sine me es? L. a gedum ergo accede

me ad me

Ad me, atq; amplectere sis. T. ego uerò. oh nihil magis dulce est. *hos*

sed amabo

Sed amabo oculus meus, quin in lectis nos actutum y m d m y

commodamus?

omnia quæ tu uis, ea cupio. T. mutua

fiunt à me.

Fiunt à me. age age ergo tu Sagaristio accumbe in summo.

ergo nihil hic habeo,

Ego nihil hic habeo, cedò partem quam pepigi. T. tempori.

ergo nihil

tu sagari's hic.

ergo nihil

ergo nihil me uerò. *ergo nihil quam pepigi. T. Mibi*

*Mibi
T. Tem:
p. m.*

S. Mibi isthuc tempore, sero st. T. age accumbe, hunc diem *Sero est huc ag.*
Suauem meum natalem inter nos agitemus amœnum.

Date illi aquam manibus, apponite mensam. do hanc tibi

Florentem florenti: tu hic eris dictatrix nobis. age *— nobis Maad p. utes.*

Puerè à summo septenis cyathis committe hos ludos, *— nos hos mens ma.*

Moueamus: propera. Pagnium tibi cyathos mihi das. *— nos propera. T.*

no cor Cedò sanè, bene mihi, uobis, meæ amicæ. optatus hic mihi *P. a. mi. ni. u.*

no cor Dies datus hodie st ab dijs, quia te liberam fiet *— do sanè bene mi. hi*

Me amplecti. L. tua facti opera bene omnibus nobis: hæc meæ *— bene us. big.*

Mânus, tuæ poculum donant, ut amantem amanti decet. *o. cor. ma.*

T. Cedò. L. accipe. T. bene ei qui inuidet mihi, & ei qui hoc

gaudio gaudet.

DORPALVS. TOXILVS. SAGARISTIO.

LEMNESCELENE. PÆGNIVM.

D. Q Vi sunt, qui fuerunt, quiq; futuri sunt posthac, ego *ex. mi.*

Solus omnibus antideo facile miserrimus hominum *1. no. me. non.*

Ut uiuam. perij, interij: pessumus hic mihi dies

Hodie illuxit, corruptor, ita me Toxilus perfabricauit, atq; *hodie in lux in*

Meam rem diuexauit. uehiculum argenti miser *— haq; ma. am.*

Eieci, amisi: neq; quamobrem cieci, habeo: qui Persam *co. ni. ni.*

Illum, atq; omnes Persas, atq; etiam omnes personas male

mal. Dij omnes perdant, ita miserum Toxilus me hic constituit,

Qui ei fidem non habui argenti, eò mihi eas machinas *Ita miser Toxily*

Molitu st: quem pol ego ut non in cruciatum atq; in cõpedeis *hac mihi.*

Cogam, si uiuam, si quidem huc unquam herus eius redierit, *mi. on. hac. ni.*

Quod spero. sed qd ego aspicio? hõc uide. quæ hæc fabula st? *in. con. ni.*

Pol hic quidem potant: aggrediar. Toxile bone uir *o. cor. vi.*

Salueto, & tu quoq; bona liberta. T. Dorpalus hic quidem est. *quid est.*

S. Quin iube adire. T. adi, si lubet: agite, applaudamus. Dorpale

Homo lepidissime salue plurimum: locus hic tuus est,

Hic accumbe. ferte aquam pedibus. præben? tu puere?

D. Næ si me uno digito attigeris, te ad terram affligam scelus.

- P. At ego tibi hoc continuo cyatho oculum excutiam tuum.
- D. Quid ais tu crux, stimulorum tritor: quo modo me hodie
n. mibi
f. in h. Versauisti? ut me in trichas coniecisti: quo modo
 De Persa manus addita st? T. iurgium austras sine, si sapias.
- D. At bona liberta haec scisti? ea me celasit? L. stultitia st, *et laus st.*
L. in bus SI QVOI BENE ESSE LICET, cum praeuorti litibus,
 Posterius ista haec te magis par agere st. D. uritur *cor mibi*
 Cor mihi. T. da illi cantharum. extingue ignem, si cor uritur,
 Caput ne ardeat. D. ludos me facitis, intellego.
- T. Vin' cinedum nouum tibi dari Pagnium? quoniam lude, ut soles:
 Quando liber locus est hic. huius babe? quam basilicè
 Te intulisti, et facete. P. decet me facete esse, et hunc irridere
 Lenonem libido st, quando dignus st. T. perge ut coeperas.
- P. Hoc leno tibi. D. peri, perculit me prope. P. hem serua rursus.
- D. Delude ut lubet, herus dum hinc abest. P. uiden' ut dictis tuis
 Parco? sed quin tu meis contra dictis seruis item,
 Atq; hoc quod tibi suadeo facis? D. quid est id? P. restim tibi
 Cape crassam, ac suspende te. D. cauesis me attingas: ne tibi in
 Hoc scipione malum magnum dem. P. te condono *utere.*
- T. Iam iam Pagnium da pausam. P. ego pol uos eradicabo.
- P. At te ille qui supra nos habitat, qui tibi male uolt,
 Maleq; faciet dum uiuis, non hi ducunt, uerim ego.
- libere;*
da u. q. T. Age circunfer. mulsum bibite usque plenis cantharis.
- D. Iandiu factum est, postquam bibimus: nimis sicci sumus. *n. dim*
- Neg. e. lano.* D. Dij faciant, ut id bibatis, quod uos nunquam transcat. *olim q. n.*
- Neg. e. lano.* Nequeo leno, quin tibi saltem staticulum dem, quem Heges
 Faciebat: uide uero si tibi satis placet. P. uolo *non q. n. q. uolo*
 Reddere quoq; Diodorus quem olim faciebat in Ionia.
- D. Malum ego dabo uobis, nisi abitis. T. etiam mutis im' udens?
 Iam ego tibi, si me irritas, Persam adducam denuo.
- h. herus* Iam taceo, atque tu Per, a hercle es, qui me usque admutilasti
leno. D. f. ad cutem.
uoco her. l. atq; in per / a. s. *ad mutilata. Tace*
uocis h.

T. Tace stulte, hic eius geminus est frater. D. hicine est?
 T. Ac geminissimus. D. dij deaq; & te, & geminum fratrem ex-
 crucient.

6. Qui te perdidit, ei maledicis potius: iam ego nihil
 Merui. D. at enim quod ille meruit, tibi id obsit uolo.

T. Agite sultis, hunc ludificemus, nisi indignus est. S. non opus est.

L. At me haud par est. T. Credo: quia non incõciliat, cum te cmo.

L. Attamen. T. non tamen: caue ergo sis malo, & tu sequere me.

L. Te mihi dicto audientē esse addeceat. T. nam hercle si absq; me

Fores & meo præsidio, hic faceret te prostibulam propediem.

Sed ita pars libertinorum est: nisi patrono qui aduersus est:

Nec satis liber uidetur, nec frugi, nec honestus satis,

Ni illi officit, ni ei maledixit, ni ingratus repertus est.

L. Pol benefacta tua me hortantur, tuo imperio paream.

T. Ego sum tibi patronus planē, qui huic pro te argentum dedi.

Hic est, hunc uolo ludificari. L. meo ego in loco sedulo

Curabo. D. cetero illi homines mihi nescio quid mali cõsulunt,

Quod faciāt. S. heus uos. T. quid ais? S. hicine Dorpalus est

Leno, qui hic liberas uirgines mercatur: hicine est, qui fuit

Quondā fortis? D. quæ hæc res est: heu colaphū icit, malū uobis

Dabo. T. at tibi nos dedimus, dabimusq; etiam magis. D. heu

nates

Peruellit. P. licet: tandiu enim sepe expunctæ sunt. D. loquere

Tu etiam frustum pueri. L. patrone amabò i intrò ad cœnam.

D. Mea ignauia tu nunc me irrides? L. quia nã uolo bene,

Vt tibi sit. D. nolo mihi bene esse. L. ne sit. T. quid igitur,

Strepenti nummi quid agunt? quas turbas danunt? D. malè

5 Disperij, sciunt referre probè inimico gratiam.

T. Satis sumpsimus supplicij iam. D. fateor, uobis do manus.

T. Et post dabis sub furcis: abi igitur hinc intrò in crucem.

D. An ne hic paru ficiē? T. tum hisce habent cõuenisse te Toxilum,

Spectatores bene ualete: leno perijt: plaudite.

An me me paru ficiē? T. tum hisce habent cõuenisse te Toxilum,

Spectatores bene ualete: leno perijt: plaudite.

4 M. ACT

in Toxilum mi pro laboris.

4 M. ACT

froncia. m.
pro. h. i. am
adur. am. i. st
me. u. uol. u.
Ni id. i. i. i. g. e. a. l. o
ingratis.
Curabo. y. x. a. u. s.
Cuid. a. u. a. t.
J. i. i. i. s.
u. i. i. i.
Patrone in
J. i. i. i. s. a. m. a.
ho. u. e. x.
C. u. i. a. n. o. s. o. l. o
b. o. n. e. u. i. b. i.

An me me paru ficiē?
in Toxilum mi pro laboris.
4 M. ACT

M. ACTII PLAVTI
R V D E N S

DRAMATIS PERSONAE.

ARCTVRVS, prologus.	PISCATORES.
SCEPARIO, seruos.	TRACHALIO, seruos.
PLEVSIDIPPVS, adolescens.	LABRAX, leno.
DAEMONES, senex.	CHARMIDES, parasitus.
PALAESTRA, mulier.	LORARIJ.
AMPELISCA, mulier.	GRYPVVS, piscator.
SACERDOS, anus.	

ARGVMENTVM.

REti piscator de mari extraxit uidulum,
 Vbi erant herilis filie crepundia,
 Dominam ad lenonem que surrepta uenerat.
 Ea in clientelam suscepta imprudens patris
 Naufragio ciecta deuenit. cognoscitur.
 Suoq; amico Pleusidippo iungitur.

ALIVD ARGVMENTVM.

DAemones Atheniensis exul à patria Cyrenas uenit.
 Dei fuerat Palæstra filia surrepta paruula: quã de præ-
 done mercatus Labrax leno cum Ampelisca puella altera
 Cyrenas uelit. Palæstram ut uidit adolescens Pleusidip-
 pus, amare ocepit: cum lenone paciscitur, eam sibi tradi
 uiginti quinque minis, datq; arrabonẽ. Leno interim suafus
 à Charmide Siculo, puellas secum in Siciliam auehat: fore
 enim ut ex ipsis sit magnum facturus lucrũ: fingit se uotũ
 soluturũ Veneri, eoq; Pleusidippum ad prandium uocat:
 noctuq; mulieres & bona in nauim deportat clanculũ. in
 altũ prouehitur. illico tẽpestas oboritur. in scopulos nau-
 fragiũ facit. mulieres cum scapha ad terrã iactantur: in Ve-
 neris phanũ se recipiunt, quò adueniẽs leno & ipse ciectus
 mari, suas agnoscit ac reposcit mulierculas. sed illæ Demo-
 nis auxilio incolumes præstantur. Trachalio Pleusidippi
 seruus

seruus rem omnem nūciaturus cucurrit hero. sed dum it,
 forte uidet Grypum Dæmonis seruulū rete uidulum tra-
 here, in quo lenonis infucrant pecuniæ, Palestræq; uirgine
 nis crepundia. Trachalio ut cōspexit uidulū, retis rudens
 tem prehēdit, à quo Rudens Comœdia nomen habet. ris
 xantur simul. cōueniunt tandem in Dēmonem arbitrum.
 is aperto uidulo agnoscit ex crepundijs filiam. Lenoni igitur
 datur, quod illius est, excepto talenti dimidio, quod
 promissum Grypo pro se retinuit senex, Grypusq; ob id
 libertate donatur, Pleusidippoq; Palestra nubit.

ARCTVRVS Prologus.

Vi gentes omnes, mariaq; & terras mouet,
 Eius sum ciuis ciuitate cœlitum,
 Ita ut uideatis: sum splendens stella, candida.
 Signum quod semper tempore exoritur suum.
 Hic atq; in cœlo nomen ARCTVRO est mihi.

Noctu sum in cœlo clarus atq; interdus: *inter deos*
 Et inter mortales ambulo & inter Deos, *inter deos*
 Et alia signa de cœlo ad terram occidunt. *accidunt.*

Qui est imperator diuom atq; hominum Iuppiter,
 Is uos per genteis, alium in alia disparat:

Qui facta hominum, qui mores, pietatem, & fidem
 Noscamus, ut queng; adiuuet opulentia.

Qui falsas liteis falsis testimonijs
 Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam:

Eorum referimus nomina exscripta ad Iouem.

Quotidie ille seit, quis hic sibi quærat malum,

Qui hic litem adipisci postulant periurio.

Mali res falsas qui impetrant apud iudicem,

Iterum ille eam rem iudicatam iudicat:

Maiore multa multat, quàm litem auferunt.

Bonos in alijs tabulis exscriptos habet.

Atq; hoc in animum scelesti inducunt suum,

Iouem placare se posse omnibus hostijs:

Et operam

Et maxime pro se domus hospitij.

Et operam & sumptum perdunt: atq; id ideo *fit quia*

Si quis qd magis e Fit, quia nihil ei acceptum est à periuriss. *Sub p. i. q.*
à dijs. supplicans V. P. P. L. I. G. I. FACILIVS pius à Dijs supplicans;
Si quis qd magis e QUAM qui scelestus est, inueniet ueniam sibi.

à dijs. supplicans Idcirco moneo uos ego hæc qui estis boni, *quæstus*

Quiq; atatem agitis cum pietate & cum fide;

Retincte porro post factum ut letemini. *fort post. anu*

Nunc huc qua caussa ueni, argumentum eloquar. *17. moris.*

Primandum huic esse nomen urbi DIPHILVS

CYRENAS uoluit. illic habitat Dæmones

In agro atq; uilla proxima propter mare,

Senex, qui Athenis huc exul uenit, haud malus:

Neque is adeò propter malitiam patria caret:

Sed dum alios seruat, se impediuit: interim

Rem bene paratam comitate perdidit.

Huic olim filiola uirgo perijt paruola,

Eam de prædone uir mercatu' st pefumus: *mercen. lox*

Is eam huc Cyrenas leno aduexit uirginem. *perimus*

Adolescens quidam cuius huius Atticos

Eam uidit ire è ludo fidicinio domum.

Amare occepit. ad lenonem deuenit.

Minis triginta sibi puellam destinat:

ad xab. int Datq; arrabonem, & iureiurando alligat.

Is leno, ut se æquom est, flocci non fecit fidem,

Neq; quod iuratus adolescenti dixerat.

Si quis qd magis e Ei erat lenoni hospes paternus Siculus, senex,

Si quis qd magis e Scelestus, Agrigentinus, urbis proditor.

Si quis qd magis e Is illius laudare in fit formam uirginis,

Et aliarum itidem, quæ eius erant mulierculæ.

In fit lenoni suadere, ut secum simul

Eat in Siciliam: ibi esse homines uoluptarios

Dicit, potesse ibi eum breui fieri diuitem,

Ibi esse quæstum maximum meretricibus.

Persuadet. nauis clanculum conducitur.

Quicquid erat, noctu in nauim comportat domo

Leno. adolescenti, qui puellam ab eo cimerat,

Ait sese Veneri uelle uotum soluere.

Id hic est phanum (Veneris, & eò ad prandium *Venerij fano.*

Vocauit adolescentem hunc. ipse hinc illico *hinc ipse.*

Conscendit nauem, atq; auebit meretriculas. *An. pro / S ut - hodie pro*

Adolescenti alij narrant, ut res gesta sit, *medus Et Eligens pro*

Lenonemq; abiisse. ad portum adolescens uenit: *L. in gnis.*

Illorum nauis longè in altum abscesserat.

Ego quando uideo uirginem asportarier, *g m m m*

† Tetuli ei auxilium, & lenoni exitum simul:

Increpui hybernum, & fluctus moui maritimos.

Nam ARCTVRVS signum sum omnium quam acerrimum:

Vehemens sum exoriens, cum occido uehementior.

Nunc ambo in saxo, leno atq; hospes is, simul

Sedent eiecti: nauis confracta est ijs.

Illam autem uirgo, atq; altera lenonis itidem *an. illa*

Ancilla timida desiluerunt in scapham. *+ Denari.*

Nunc eas ab saxo fluctus ad terram ferunt

Ad uillam illius, exul ubi habitat senex,

Quoius deturbauit uentus tectum, & tegulas.

Et seruos illic est eius, qui egreditur foras.

Adolescens huc iam adueniet, quem uidebitis,

Qui illam mercatu' st de lenone uirginem.

Valete, ut hostes uostri diffidant sibi.

A C T V S P R I M V S.

SCEPARIO, seruos.

P Rob Dij immortales, tempestatem quoiusmodi
Neptunus nobis nocte hac misit proximas

*Supra ino Seruus
Cuiusmodi*

Detexit

Detexit uentus uillam. quid uerbis opu' sit?
 Non uentus fuit, uerùm Alcumenæ Euripidi:
 Ita omnes de tecto deturbauit tegulas:
 Illustriores fecit, fenestrasq; indidit.

PLEVSIDI P PVS, adolescens. DAEMONES, senex.
 SCEPARIO, seruos.

P. **E**T uos à uostris abduxi negotijs,
 Neque id processit, qua uos duxi gratia,
 Neque quiui lenonem ad portum prehendere.
 Sed mea desidia spem deserere nolui:
 Eò uos amici detinui diutius.

Nunc huc ad Veneris phanum uenio uisere,
 Vbi rem diuinam se facturum dixerat.

D. Sisapiam, hoc, quod me maestat, concinnem lutum.

S. prope me hìc nescio quis loquitur. D. heus Scepario.

S. Qui nominat me? D. qui pro te argentum dedit.

S. Quasi me tuum esse seruom dicas Dæmones?

D. Luto usq; multo, multam terram confode:

Villam integundam intellego totam mihi:

Nam nunc pellucet ea, quam cribrum crebrius.

P. Pater salucto, anboq; adeò. D. saluos sies.

S. Sed utrum tu uir ne, an foemina es, qui illum patrem

Voces? P. uir sum equidem. D. quære uir porrò patrem.

Filiolam ego unam habui, eamq; unam perdidit.

Virile sexus nunquam ullum habui. P. at Dij dabunt.

S. Tibi quidem hercle, quisquis es, magnum malum,

Qui oratione hìc nos occupatos occupes.

P. Isticcine uos habitatis? S. quid tu id queritas?

An quò furatum mox uenias, uestigas loca?

P. PECVLIOSVM esse decet seruom & improbum,

Quem hero prasente prætereat oratio,

Aut qui inclementer dicat homini libero.

Et impu

5. Et impudicum, & impudentem hominem addeccet
 Molestum ultro aduenire ad alienam domum,
 Quoi debeat nihil. D. tace Scepario.
 Quid opus est adolescens? P. isti infortunium,
 Qui praesestet, ubi herus adsit, praeloqui.
 Sed nisi molestus est, paucis percontarier
 Volo ego ex te. D. dabitur opera, atq; in negotio.
8. Quin tu in paludem is, *exagrisq; harundines*, *exagris harundines*
 Qui pertegamus uillam, dum Judu' st? D. tace: *De, sed q; uis q; ex*
 Tu siquid opus est, dice. P. dic quod te rogo, *q; uis q; uis q; uis q; uis*
 Ecquem tu hic hominem crispum, incanum uideris, *in quod uis q; uis q; uis*
 Malum, periurum, palpatorem? D. plurimos: *agrimus deficiunt,*
 Nam ego propter eiusmodi uiros uiuo miser. *q; uis q; uis q; uis q; uis*
- P. Hic dico, in phanum Veneris qui mulierculas
 Duas secum adduxit, quiq; adornaret sibi *q; uis q; uis q; uis q; uis*
 Ut rem diuinam faciat, aut hodie, aut heri. *q; uis q; uis q; uis q; uis*
- D. Non hercle adolescens, iam hos dies complusculos
 Quenquam istic uidi sacrificare: neq; potest
 Clam me esse, si qui sacrificant: semper petunt *si qui sacrificant*
 Aquam hic, aut ignem, aut uascula, aut cultrum, aut uern,
 Aut aulam extarem, aut aliquid. quid uerbis opu' st?
 Veneri paraui uasa, & puteum, non mihi.
 Nunc interuallum iam hos dies multos fuit.
- P. Ut uerba perhibes, me periisse praedicas.
 D. Mea quidem hercle caussa saluos sis licet.
8. Heus tu qui phana Veneris caussa circuis, *qui phana uis q; uis q; uis q; uis*
 Iubere melius est prandium ornari domi. *uic uis q; uis q; uis q; uis*
 Fortasse enim tu huic uocatus ad prandium:
 Ille qui te uocauit, nullus uenit. P. admodum.
8. Nullu' st periclam te hinc ire impransum domum:
 Cercerem te melius, quam Venerem sectarier: *Spectator*
 Amorem haec curat, triticum curat Ceres. *triticum uenit*
 Deludific

- P. Deludificauit me ille homo indignis modis.
 D. Prob dij immortales, quid illhuc est Scep^{er}ario
 Hominum secundum littus? s. ut est me^o opinio, *Vt m^o a
 os f opinio.*
 Propter uiam illi sunt uocati ad prandium.
 D. Qui? s. quia post coenam credo lauarunt, heri *lauari*
 Confracta nauis in mari est illis. D. ita est.
 At hercle nobis uilla in terra *o* tegula.
 S. Hui homunculi quanti estis eiecti? ut natant?
 P. Vbi sunt homines obsecro? D. hac ad dexteram, uiden?
 Secundum littus? P. uideo. uos me sequimini.
 Vtinam sit is, quem ego quero, uir sacerrimus.
 Valete. s. si non moneas, nosmet meminimus.
 Sed o Palamon sancte Neptuni comes,
 Qui quidem hercule illi socius esse diceris,
 Quod facinus uideo? D. quid uides? s. mulierculas
 Video sedenteis in scapha solas duas:
 Ut afflictantur miseræ euge euge perbene
 Ab saxo abuertit fluctus ad littus scapham:
 Neque gubernator usquam illis esse potuit. *N^o p^o p^o h^o h^o
 iam bene.*
 Non uidisse undas me maiores censeo.
 Saluæ sunt, si illos fluctus deuiterint.
 Nunc nunc periculu' st, eiecit alteram:
 At in uado' st, iam facile enabit: euge pax. *uall*
 Vides ne alteram illam ut fluctus eiecit foras?
 Surrexit, horsum se capepsit: salua res,
 Desiluit. hæc autem altera in terram è scapha,
 Ut præ timore ingenua in undas concidit?
 Salua' st, euasit ex aqua, iam in littore est.
 Sed dextrouorsum aduorsa it in malam crucem.
 Hem errabit in hæc hodie. D. quid id refert tua?
 S. Si ad saxum quod capepsit, ea deorsum cadit, *ad s.*
 Errationis fecerit compendium.

d. Si tu de illarum coenaturus supparis, ut pariter uesperies foret
 illas curandum cenfeo Scepario, ut paxi.

Si apud me esurus es, mihi dari operam uolo.

esurus es mihi

9. Bonum & quomq; oras. d. sequere me hâc ergo. s. sequor.

PALAE STRA, mulier.

NIMIO POL hominū fortune manus misere memorantur,
 Quim reapse experiundo ijs datur acerbum: hoc deo
 complacitum est? me deo

Me hoc ornatu ornatam in incertis regiones timidā, eiectam

Errare hancine ego partem capio ob pietatem præcipuam? nanceme ego

Nam hoc mihi haud laboris est, laborem hunc potiri, si erga
 parentem

Aut deos me impiavi, sed id si parte curauit, ut cauterem: tunc ego

Tum hoc mihi indecorē, iniuque, immodestē datis dij. nam quid
 habebunt

Sibi igitur impij posthac, si ad hunc modum innoxij est

Honor apud uos? nam me si sciam fecisse aut parenti scelestē,

Minus mei misereris. sed herile scelus me sollicitat,

Eius me impietas male habet, nauē atq; omnia pdidit in mari.

Hæc bonorū eius sunt reliquæ: etiam quæ simul uectā mecum

In scapha? st, excidit: ego nunc sola sum. quæ mihi si foret sal-
 ua saltem hinc

Labor leuior esset hic mihi eius opera, nūc quā spem, aut opē,

Aut consilij quid capeffam, ita hic solis locus compotit?

Hic saxa sunt, hic mare sonat: nec esquā hō uenit mihi obuiā.

Hoc quod induta sum, summiæ opes oppido: nec cibo, nec loco
 tecta quo sim,

Scio. quæ mihi est spes, quæ uiuere uelim? nec loci sum signata,

Nec diu hic fui: saluē aliquem uelim, qui ex his locis mihi uiam,

Aut semitam monstrat: ita nunc hâc, an illac eam, sum incerta

Consilij: nec propè usquam hic quidem cultum agrum conspi-

cor: algor, error,

P. Pauor,

Pauor, me omnia tenent. hæc parietes mei haud uos scitis miseri.
 Me nunc miseram esse, uti sum, libera ego fui prognata
 Maxime: nequicquam fui, nunc qui minus seruius, quam serua
 Nata: neq; quicquam unquam ijs profui, qui me sibi eduxerunt.

AMPELISCA. PALAESTRA, mulieres. 11

A. Quid mihi melius est? quod magis in rem est me, quam corpore

Vitam secludam: ita male uiuo, ita multe in pectore

Sunt cura exanimales: dein uita haud parco, spes perdidit.

Omnia iam circuncursavi, atq; in latebris omnibus

Perreptavi querere conseruam, uoce, oculis, auribus,

Vt peruestigarem: neq; cam usquam inuenio, neq; quod eam,

Neq; quam queram consultu: st: neq; quem roge quinquam interca

Inuenio, neq; magis sole terræ sunt, quam hæc loca

Atque hæc regiones, neq; si uiuit, uiuam, nunquam eam

Quin inueniam, desistam. P. quænam uox mihi propè hic sonat:

A. Pertinui, quis hic loquitur propè? P. Spes bona obsecro sub-
 uenta mihi.

A. Mulier est, muliebris uox mihi ad aures uenit. P. exime

Hoc miseram mictu. A. certò uox muliebris aureis tetigit meas.

P. Num Ampelisca est obsecro? A. tèn? Palaestra audio? P. quin
 uoco, ut me audiat,

Nomine illam suo? Ampelisca. A. hem quis est? P. ego Palaestra.

A. dic ubi es.

P. Pol ego nunc in malis plurimis. A. socia sum: nec minor

Pars mea? si, quam tua, sed uidere exspecto te. P. mihi es amula.

A. Consequamur gradu uocem, ubi es? P. ecce me, fadi contra. A.
 fit sedulo.

P. Cedo manum. A. accipe. P. dic, uiuis ne obsecro? A. tu facis me
 quidem

Vt uiuere nunc uelim, quando mihi te licet tangere.

Vt uix mihi credo, ego hoc te tenere obsecro, amplectere spes mea:

Vt me omnium iam laborum leuas? P. occupas prae loqui,

le uias

Que

Quæ mea est potius oratio. nunc abire hinc nos decet.

A. Quò amabò ibimus? P. Iltus hoc persequamur. A. sequor quò lubet. sicine hic

Cum uuida ueste grassabimur? hoc quod est, id necessarium est perpeti.

Sed quid hoc obsecro est? P. quid? A. uiden' amabò phanum, uides ne hoc? P. ubi est?

A. Ad dexteram uideo decorum locum dijs uiderier. *ne deq. uera. P. uideo.*

P. Haud lōgè abesse oportet homines hinc, ita hic lepidus est locus. *leuis q. q. s. s.*

Est deus: ueneror: ut nos ex hac arumna eximat nascras, *D. n. s. s.*

Inopes, arumnosas, aut aliquo auxilio ut adiuuet. *ut aliquo auxilio*

SACERDOS, & eadem mulieres. *pr. u. d. m. s.*

B. **Q**ui sunt, qui à patrona preces mea expetentes sunt? nam *ex pete sent*
 uox me *ex pete sent*

Precantur huc foras excitaui: bonam atq; obsequentem deam, atq; haud grauatam

Patronā exequontur, benignamq; multū. P. iubemus te saluere

Mater. s. saluete puellæ. sed unde ire uos cū uuida ueste dicam *Sed unde*

Obsecro tam mōstiter uestitæ? P. illico nos hic inuis *nos ire inuis*

Haud longulè ex hoc loco, uerum longè hinc abest unde uectæ *ad me te*

Sumus. s. nempe equo ligneo per uias ceruleas estis uectæ.

P. Admodū. s. ergo uos æquius erat cādidatæ uenire hostiatasq;:

Ad hoc phanum ad isihunc modum non ueniri solet. P. quæ nunc eiectæ

E' mari sumus ab æ, obsecro unde nos hostias agere uoluisti huc?

Nunc tibi amplectimur genua egētes opū, quæ in locis nescijs

Nescia spe sumus, ut tuo recipias tecto, seruesq; nos:

Miseriarumq; ambarum te obsecramus uti misereat:

Quibus nec locus ullus, nec spes parata est, neq; hoc amplius, q̄

Quod uides, nobis q̄ equa? s. manus mibi date, exurgite ambæ

A' genibus, misericordior nulla est que foenunarum.

Sed hæ pāuperes sunt, inopesq; puellæ: egomet uix colo uitam, *Se. i. h. a. u.*

P 2 Veneri *pr. u. d. m. s.*

Afami

Veneri cibo meo serui. A. Veneris phanum obsecro hoc est?
 s. Fatcor: ego huius sacerdos cluco. uerum quicquid fuerit, est
 Comiter fiet à me, quo non copia ualebit. ite hâc mecum.
 p. Amicè benigneq; honorem mater nostrum habes. s. oportet.

ACTVS SECUNDVS.

PISCATORES.

OMNIBVS MODIS qui pauperes sunt, homines
 miseri uiuont,

Præsertim quibus nec questus est, nec artem didicere ullam.
 Necessitate quicquid est domi, id sat est habendum.

Nos iam de ornatu propemodum ut locupletes simus, scitis.

Hi schoeni enim atq; hæ arundines sunt nobis questu & cultu.

Ex urbe ad mare huc prodimus pabulatum pro exercitio
 Gymnastico, & palæstrico: hoc habemus, echinos, lopadas,

41 — Ostreas, balanos captamus, conchas, marinam urticam,

Musculos, plaguissas, striatas: post id hamatitem piscatum

Et saxatitem aggredimur, captamus cibum è mari. si euentus

Non uenit, necq; quicquam captum est piscium, falsi, lautiq;

Domum redimus clanculum, dormimus incoenati.

Atq; ut nunc ualide fluctuat mare, nulla nobis spes est,

Nisi quod concharum capsimus, incoenati sumus. profecto

Nunc Venerè hâc ueneremur bonâ, ut nos lepidè adiuuerit hodie.

TRACHALIO seruus, & idem.

A Nimo aduersaui sedulo, ne herum usquam præterirem.

Mè huc obuiam iussit sibi uenire ad Veneris phanum.

Sed quos perconter, commodè eos quos uideo astare, adibo.

Saluete fures maritumi, conchitæ atq; hamiotæ,

Famelica hominum natio. quid agitis? ut peritis?

P. Ut piscatorem æquom est, fame, sitiq;, speq;. *falsa*.

T. Ecquem uos adolescentem ingenuum huc ire, dum hic astatis,

tegre adulescentem huc dicitur ire. *Strenua*

astratus & perhibito. *Se*

*nisce nam
atq; his**libri captum
è mari.**delicias fore
in uocal**quædam alia
non sunt huius**38. yag. T.
siq; lamon**eccoms uide*

Strenua facie, rubicundum, mediocri statura, fortem, qui vos semel hostes
Qui tres duceret chlamydatos cum macharijs, uidiſtis? uenientem.
 P. *Nullum iſt hac facie, ut prædicas, ueniſſe huc ſcimus. T. ecquem*
Recaluom, ac ſilonenſenem ſtatutum, uentrioſum, or ſa lam
Tortis ſupercilijs, contracta fronte, ſi audulentum,
Deum odium, atq; hominũ, malum, mali uitij probriq; plenum, Decorum
Qui mulierculas duceret duas ſecum ſatis uenultas?
 P. *Cum iſtiusmodi uirtutibus, operisq; natus qui ſit, ſi*
Eum, ad carnificem eſt æquius, quàm ad Venerem commcare. n quid
 T. *At ſi uidiſtis, dicite. P. huc profectò nullus uenit.*
 Vale. T. *ualete. credidi: factum eſt, quod ſuſpicabar.*
Data uerba hero ſunt, leno abiit ſceleſtus exulatum:
In nauem aſcendit, mulieres auexit. hariolus ſum.
Is huc herum etiam ad prandium uocauit, ſceleris ſemen.
Nunquid mihi meliùs eſt, q̄ illico hic opperiar herũ dum ueniat?
Eadem hanc ſacerdotem Veneriam, ſi quid amplius ſcit, hanc ſacerdos
Si uidero, exquiſiuero, faciet me certiorcm. Veneria.

AMPELISCA, mulier. TRACHALIO, ſeruus.

A. *I*ntellego: hanc, que proxima eſt, uillam pulſare iuſſiſti. *uilla ueneris*
 T. *Atq; aquã rogare. T. quouis ad aureis uox mihi aduolauit? ſauro - pulſare*
 A. *Obſecro quis hic loquitur? T. quem ego uideo? eſt ne h. c. Am= inſiſti*
pelisca, hanc uox mihi.
 Que foras eſt phano egreditur? A. eſt ne hic Trachalio, quem
 conſpicio, *conſpiciox*
 Calator Pleuſidippi? T. ea eſt. A. is eſt. Trachalio ſalue.
 T. ſalue Ampeliſca. A. quid agis tu? T. etatem haud malã malẽ.
 A. Melius omunare, uerũ omnes ſapientes decet conferre,
 Et fabulari. ſed Pleuſidippus tuus herus ubi amabõ eſt?
 T. Eia uerò, quaſi non ſit intus. A. neq; pol eſt, neq; ullus *huc q̄t uillus*
 Huc quidẽ uenit. T. non uenit? A. uera prædicas. T. nõ eſt meũ *uenu no ve.*
 Ampeliſca. ſed q̄ mox coctũ eſt prandiu? A. quod obſecro te? *me*
 T. Nempẽ rem diuinam faciſtis hic? A. quid ſomnias amabõ? *ad prandiu.*

T. Certè huc Labrax leno Pleusidippum ad prandium uocauit
Herum meum herus uester. A. pol haud miranda facta dicis:
Si deos decepit, & homines, lenonum more fecit.

T. Non rem diuinam facitis hic uos, neq; herus? A. hariolare.

T. Quid tu agis hic igitur? A. ex malis multis, metuq; summo,

Capitaliq; ex periculo, orbas auxiliq; opumq; me

Recepit huc ad se hæc sacerdos Veneria me & Palæstram.

periculo
Recepit hæc
ad se veneria
hæc sacerdos
me. G. 1

T. An hic Palæstra? st obsecro, heri mei amica? A. certò. T. inest
Lepos in nūcio tuo magnus mea Ampelisca, sed isthuc periculū
Perlubet quod fuerit uobis, scire.

A. Conficta mi Trachalio est hæc nocte nauis nobis.

T. Quid, nauis? quæ isthæc fabula est? A. non audiuisti amabò

Quo pacto leno clanculum nos hinc auferre uoluit

In Siciliam, & quicquid domi fuit imposuit in nauim?

est etiam mille

Ea nunc perierunt omnia. T. ò Neptunne lepide salue,

Nec te aleator ullus est sapientior: profectò

Nimis lepide iecisti bolum, periurum perdidisti.

Sed nunc ubi est leno Labrax? A. perit potando, opinor:

Neptunus magnis poculis hæc nocte eum inuitauit.

Credo hercle annando ei datum, quod biberet. T. ut ego amo te

Mea Ampelisca, ut dulcis es, ut mihi muisa dicta dicis? *Aut iis*

Sed tu & Palæstra quo modo salua estis? A. scibis saxo.

E' nauis timide ambæ in scapham insiluimus, quia uidemus

Ad saxa nauem ferrier, properans exolui resim:

Dum illi timent, nos cum scapha tempestas dextrouorsum

Differt, ab illis itaq; nos uentisq; fluctibusq;

Iactatæ exemplis plurimis miseræ, perpetuam noctem

Vix hodie ad littus pertulit nos uentus exanimatas.

T. Noui: Neptunus ita solet, quamuis fastidiosus

Aedilis est, si quæ improbæ sunt merces, iactat omneis.

A. Væ capiti, atq; ætati tuæ. T. tuo mea Ampelisca.

Sciui lenonem facere ego hoc quod fecit, sepe dixi.

Capillum promittam optimu' st, occipiamq; hariolari.

A. Cauistis ergo tu atq; herus, ne abiret, cum scibatis?

T. Quid faceret? A. si illā amabat, rogās qd faceret: aut seruaret,
Dies noctesq; in custodia esset semper. uerum acastor .
Ut multi fecit, ita probè curauit Pleusidippus.

T. Cur tu isthuc dicis? A. res palam est. T. scin tu etiā qui it lauatiū
In balineas, ibi cum sedulo sua uestimenta seruat,

Tamen surripiuntur: quippe qui, quem illorū obseruet, falsu'st: *falsus est.*
Fur facile quem obseruat, uidet: custos, qui fur sit, nescit.

Sed duce me ad illam, ubi est? A. i sanè in Veneris phanum
huc intrò:

Sedentē flentemq; opprimes. T. ut iam isthuc mihi molestus' st.

Sed quid flet? A. ego dicā tibi. hoc sese illa excruciat animi,
Quia leno ademit cistulam ei, quam habebat, ubiq; habebat
Qui suos parenteis noscere possset: ueretur ne perierit.

T. Vbi nam ea fuit cistellula? A. ibidem in nauī conclusit ipse

In uidulum, ne copia esset eius. T. ò facinus impudicum, *1. Cuius nos pater-*
Quam libram esse oporteat, seruire postulare. *las nosseret.*

A. Nunc eam cum nauī scilicet abiisse pessum in altum:

Et aurum & argentum fuit lenonis ibidem: credo *omne*

Aliquem immeruisse se, atq; cum excepisse: id misera moesta' st, *ex ipse .j.*

Sibi corruenisse inopiam. T. iam isthoc magis usus factu'st: *id misera.*

Ne eam intrò: consolerq; eam, ne se sic excruciet animi.

Nam multa præter spem, scio multis bona euenisse.

A. At ego etiam qui sperauerint, spem decepisse multos.

T. ERGO ANIMVS æquos optimum est ærumnæ condimentum.

Ego eo intrò, nisi quid uis. A. eas. ego, quod mihi imperauit

Sacerdos, id faciā, atq; aquam hinc de proxumo rogabo.

Nam exemplò illos, ut uerbis suis peterem, daturōs dixit.

Neq; digniorem censeo uidisse anum me quenquam,

Qui Quoi deos, atq; homines censeam benefacere magis decere. *Nim in*

Ut lepide, ut liberaliter, ut honestè, atq; haud grauatè

Timidas, egentis, uuidas, ciectas, exanimatas

Accipit ad sese, haud secus quam si ex se simus nata.

Vt capse succincta nobis aquam calefactat, ut lauemus?

Nuc me moror. ibo, atq; rogabo hinc aquam unde mihi imperauit.

Heus ecquis in uilla? hecquis recludit? ecquis prodit? hoc

SCEPARIO, seruus. AMPELISCA, mulier.

Vis est qui tam proteruè foribus facit iniuriam?

Ego sum. s. hem qd hoc boni est? heu ædepol lepida mulier.

Salue adolescens. s. tu multum salueto adolescentula.

Ad uos uenio. s. accipiam hospitio, si mox ueneris, item meos ves-

Vt affectam amplectar. A. nam nunc nihil est, qui te maneam.

S. Sed quid ais mea lepida hilara? A. ah nimum familiariter

Me attrectas. s. proh dij immortales, Veneris effigia hæc qd est. hi

Vt in ocellis hilaritudo? eia corpus quouijsmodi

Subuolturium? illud quidem subaquilum uolui dicere.

Vel papille quouijsmodi? tum quæ indoles in suaui est?

A. Non ego sum polluta pago: potin? ut me abstineas manum?

S. Non licet te sic placidè bellam bellè tangere?

A. Otium ubi erit, tum tibi operam ludo, & deliciae dabo.

Nunc quãobré huc sum missa amabò, uel tu mihi aias, uel neges.

S. Quid nunc uis? A. sapientior nata quid uelim, indicium facit

S. Hic quoq; sapienter natus, quid uelim, indicium facit. In c. sacer

A. Hic sacerdos Veneris hinc me petere aquam iussit à uobis. do

S. At ego basilicus sum: quem nisi oras, guttam non feres.

Nostro illum puteum periculo, & ferramentis fodimus.

Nisi multis blanditijs a me gutta non ferri potest.

Cur tu aquam grauare amabò, quam hostis hosti commodat?

S. Cur tu operam grauare mihi quam ciuis ciui commodat?

A. Imò etiam tibi mea uoluptas, quæ uoles faciam omnia.

S. Euge saluos sum, hæc iam me suam uoluptatem uocat.

Dabitur tibi aqua: nequicquam ames: cedo mihi urnam. A. cape.

Propera amabò efferre. s. manx, iam hinc ero uoluptas mea.

A. Quid sacerdoti meæ dicam, hic demoratam tam diu?

Vt etiam

A. ne nequicquam

Vt etiam nunc misera timeo, ubi oculis intueor mare?
 Sed quid ego misera uideo procul in littore meum herum
 Lenonem, siciliensemq; hospitem, quos perijisse ambos
 Censebam in mari: Tum illud plus mali nobis uiuit, quam rata.
 Sed quid ego cesso fugere in phanū, ac dicere hæc Palæstra,
 In aram ut cōfugiamus prius, quam huc scelestus leno ueniat,
 Nosq; hic opprimat: confugiam hinc, res ita suppetit, subito,

SCEPARIO, seruos.

*Confugi in
 me. Ita me sup-
 petit ubi in Veneris.*

PRob dii immortales, in aqua nunquam credidi
 Voluptatem inesse tantam: ut hanc traxi lubens?

Nimio manus altus puteus uisus est, quam prius.

Vt sine labore extraxi hanc præfestine satis?

Vt nequam sum, pro te qui hodie amare si inceperim?

Hem tibi aquam, mea tu bellata: hem sic uolo

Te ferre honestè, ut ego fero, ut placeas mihi.

Sed ubi tu es delicata: cape aquam hanc sicubi es. *hanc sic ubi es.*

Amat hercle me, ut ego opinor: delituit mala.

Vbi tu es etiam ne hanc urnam acceptura es? ubi nam es? *acceptura es ubi
 es.*

Commodule melius, tandem uerò serio:

Etiam acceptura es urnam hanc? ubi tu es genitum?

Nusquam hercle, urnam iam ego hanc in media sistam uia.

A Sed autem, quid si hanc hinc abstulerit quispiam

Sacram urnam Veneris? mihi exhibeat negotium.

Metuo hercle ne illa mulier mihi insidias locet,

Vt comprehendar cum sacra urna Veneræ.

Nempe optumo me iure in uinculis enicet

Magistratus, si quis me hanc habere uiderit:

Nam hæc litterata? sit, ab se cantat quonia sit.

Iam hercle euocabo hinc hanc sacerdotem foras, *litterata? capse uincula*

Vt hanc accipiat: nam accedam iam huc ad fores. *A. Urna? accedam ad*

Heus sic tolloni gratia: cape hanc urnam tibi: *Hæc agra i pho hano*

A. Veneris? ubi es? quidam P S Mulierem? qm. Do.

Itam u. ero a uobis, ut cap.

A. In uinculis uera? tam ego hanc in uinculis uia

Itam u. ero a uobis, ut cap.

Intra horum
deft' reperi Muliercula, hanc nescio quæ huc ad me detulit.

In profrunda repperi negotium:

Si quidem mihi ultro his aggerunda etiam est aqua.

LABRAX, IENO. CHARMIDES, PARASITUS.

Eni hoc sese

miserum

c. c.

In nauim

cu me

L. VI HOMO HOMINEM sese miserū & mendicū uolē.

Neptunno credat sese, atq; ætatem suam.

Nam si quis cum illo quid rei commiscuit,

Ad hoc exemplum amittit ornatum, domum.

Ædēpol libertas lepida es, quæ nunquā pedem

Voluisti in nauim mecum hercle unā imponere.

Sed ubi ille meus est hospes, qui me perdidit?

Atq; eecum incedit. c. quō (malum) properas Labrax?

Nam equidem te nequeo consequi tam strenuē.

L. Utinam ego te prius, quā oculis uidiſsem meis,

Malo cruciatu in Siciliam præbiteres,

Quem propter hoc mihi obtigit misero mali.

Utinam eum in ædeis meas te adduxi primulum,

In carcere illo potius cubuiſsem die.

Deosq; immortales queſo, dum uiuas, uti

Omnes tui similes hospites habeas tibi.

Malam fortunam in ædeis te adduxi meas.

Quid mihi scelesto tibi erat auscultatio?

Quid ue hinc abitis? quid ue in nauim inſcensio?

Vbi perdidisti etiam plus boni, quā mihi fuit.

c. Pol minime miror nauis si fracta? si ibi,

Sceles te, & sceleste parta quæ uexit bona.

L. Pessum dedisti me blandimentis tuis.

c. Scelestiorem cœnam cœnaui tuam

Amopo

to

cul moru

Quā quæ Thyestæ quondam anteposita ab Atreo.

L. Perij animo, malè fit, contine queſo caput.

c. Pulmonem ædēpol nimis uelim uomitu uomas.

L. Heu Palæstra atq; Ampeliscæ, ubi estis nunc miseræ?

Piscis

- c. Piscibus in alto credo præbent pabulum.
 L. Mendicantem mihi obtulisti opera tua,
 Dum tuus ausculto magnidicus mendicæ.
 c. Bonum est quod habes gratiam merito mihi,
 Qui te ex insulso falsum feci opera mea.
 L. Quin tu hinc is à me in maxamam malam crucem?
 c. Da quas res tecum in naui agebam commodum. *Da quas res tecum*
 L. Heu quis uiuit me alter mortalis miserior? *in q. est ag. ba. vno.*
 c. Ego multo tanto miserior, quàm tu Labrax.
 L. Qui? c. quia ego indignus sum, tu dignus qui sis.
 L. O scirpe scirpe, laudo fortunæ tuas,
 Qui semper seruas gloriam aritudinis.
 E quidem meam uelitationem exerceo. *am. am. ma. di. v.*
 Nam omnia corusca præ tremore fibulor. *bonum. v. v. v.*
 c. Ac de pol Neptunne es balneator frigidus,
 Cum uestimentis abs te postquam abi, algeo.
 Ne thermopolium quidem ullum instructum hodie; *us. rum.*
 Ita falsum præbet potionem & frigidam.
 Ut fortunati sunt fabri ferrarij,
 Qui apud carbones assident, semper calent.
 L. Utinam fortuna nunc ego anthracina uterer, *am. ma. v. v. v. mal.*
 Ut postquam exiuissem ex aqua, arerem tamen. *mal. v. v. v. am. ma.*
 c. Quid si aliquò ad ludos me pro manducâ locem? *am. fal. n. g. and.*
 L. Quapropter? c. quia pol clarè crepito dentibus. *mal. v. v. v. v. v. v.*
 Sed nunc iure optumo me lauuisse arbitror. *mal. v. v. v. v.*
 L. Qui? c. quia ausus fuerim tecum in nauum ascendere, *mal. v. v. v. v.*
 Qui à fundamento mihi usq; mouisti mare.
 L. Tibi autem auscultaxi, tu promittebas mihi
 Illic esse quæslum maxamum meo etricibus:
 Ibi me corruere posse aiebas diuitias.
 c. Iam postulabas te impurata bellua, *am. ma. v. v. v. v.*
 Totam Siciliam deuoraturum insulam.

Quenam

- ba Messy* L. Quenam balena meum uorauit uidulum,
lurum, atq; argentum ubi omne compactum fuit?
 C. Eadem illa credo, quæ meum marsupium, *in naxi ppr*
 Quod plenum argenti fuit, in sacco perio.
Et tu x = L. Hec sum redactus ad hanc usq; unam tuniculam,
huc tunc sum Et id hoc misellum pallium : peri oppidò.
is ad vna Vel consociare mihi quidem tecum licet: *con u nre.*
non uni n = Acquis habemus partes. L. saltem si mihi
vam. Mulierculæ essent saluæ, spes aliquæ forent.
 Nunc si me adolescens Pleusidippus uiderit,
 A quo arrabonem pro Palestra acceperam,
 Iam se exhibebit hic mihi negotium.
 C. Quid stulte ploras? tibi quidem æd pol copia? st
 Dum lingua uiuet, qui rem soluas omnibus.

SCEPARIO. CHARMIDES. LABRAX.

- Illic est s.*
obscuro Quid illud obsecro negoti, quòd due mulierculæ
hac mure p
x in a Hic in phano Veneris signum flentes amplexæ tenent,
 Nescio quem metuentes miseræ nocte hac uerò *proxima*
 Se iactatas atq; eiectas, hodie esse aiunt è mari.
 L. Obsecro hercle adolescens, ubi istæ sunt, quas memoras mulieres?
 S. Hic in phano Veneris. L. quot sunt? s. totidem quot ego et
 tu sumus.
 L. Nempe meæ. s. nēpe isthuc obsecro. L. qua sunt faciæ? s. scitula.
 Vel ego amare utramuis possum, si probè adpotus siem.
 L. Nempe puellæ? s. nempe molestus es, uise si lubet. L. meas
 Oportet intus esse hic mulieres mi Charmides.
 C. Iuppiter re perdat, et si sunt, et si non sunt, tamen.
 L. Introrūpā iam huc in Veneris phanū. C. in barathrū maucim:
 Obsecro hospes, da mihi aliquid loci, ubi cōdormiscam parum.
 S. Isthic ubi us condormisce: nemo prohibet, publicum est.
 C. At uides me, ornatus ut sim uestimentis uuidis.
Vesta aliq
uist. rest aliq ma nri di. Recipe me in tectum, da mihi uestimenti aliquid aridi.
 Dum

H. T. J. i. h. u. C. i. h. u. d. m. i. b. i. v. i. u. a. m. e. s. t. h. d. i. c. a. m. m. h. u. c.
m. i. t. t. a. H. R. V. D. E. N. S. 605

R V D E N S.

Dum mea arescunt, in aliquo referam gratiam tibi. *De auct. met. mea*

4s. Tegillum eho illud mihi unum arescit: id si us, dabo. *in aig. h. or. q. d. h. an*

Eodem amictus, tectus eodem esse soleo, si pluit: *et fore am. lo. c.*

Tu isthæc mihi dato, exarescant faxo. c. eho an te pœnitet *to. d. am. am. i. t. u. s.*

In mari quod delavi, ne hîc in terra quoq; eluam? *to. m. t. e. t. h. o. s. i. s.*

s. Eluas tu, an exungare siccus. uerum interim tibi. *son. o. s. i. s. m. i. t. u. s.*

Ego hodie nunquam quicquam credam, nisi accepto pignore. *et. a. n. c. i. u. s. t. o. p. o.*

Tu uel suda, uel peri algu. c. uel tu egrotu, uel uale. *et. u. s. i. c. u. s.*

s. Barbarum hospitem mihi in ædeis nihil moror, sat litium est. *et. p. l. a. u. m. i. s. t. e.*

c. Iam ne abis? uenalis illic ductitauit, quisquis est. *et. f. a. t. o. i. s. m. i. t. u. s.*

Non est misericors, sed quid ego hîc asto infelix uuidus?

Quin abeo hinc in Veneris phanū, ut edormiscā hæc crapulā,

Quam potui præter animi, quam libuit sententiam?

Quasi uinis Græcis Neptunus nobis suffudit mare.

Itaq; aluum prodisserauit nobis salsis poculis. *f. m. i. t. a. e. p. n. o. s. p. a. u. l. i. p. r. o.*

Quid opus est uerbis? si inuitare nobis paulisper pergeret, *o. b. d. o. r. m. i. s. i. s. t. a. m. g.*

Ibidem obdormiscemus: nunc uix uiuos amisit domum. *a. d. o. s. s. x. m. i. s. i. t.*

Nunc lenonem quid agit intus uisam conuiuam meum. *m. i. t. u. s.*

ACTVS TERTIVS.

DAEMONES, senex. DV.

Miris modis dij ludos faciunt hominibus,
Mirisq; exemplis: nam omnia in somnis danunt:
Ne dormientes quidem sinunt quiescere:
Velut ego hac nocte, quæ præcessit proxuma,
Mirum atq; inscitum somniaui somnium.
Ad hirundinum nidum uisa est simia *est f. simia. p. u. i. s. o. f. l. i. b. 2. o.*
Ascensionem ut faceret, admolier: *de p. o. s. i. c. o. m. i. b. i. m. i. t. e.*
Neque eas eripere quibat inde. post ibi
Viæbatur ad me simia adgredirier:
Rogare scalas ut darem utendas sibi.
Ego ad hoc exemplum simiæ respondeo,

Natus

Philomena • Natus ex Philomena atq; ex Progne esse hirundines.

Ago cum illa, nequid noceat meis popularibus:

Philo Atq; illi, ec animo iam fieri ferocior
Videtur, ultro nabi malum minitricer.

In ius uocat me, ibi ego, nescio quo nam modo, *quid modo*

Iratus uideor mediam arripere simiam:

Concludo in uincla bestiam nequissimam.

Nunc quam ad rem dicam hoc attinere somnium,

Nunquam hodie quivi ad coniecturam euadere. *+ uia*

Senex Sed quidnam in Veneris phano clamoris oritur? *miraturum*

TRACHALIO, seruos. DAEMONES, senex.

Senex **P** Rob Cyrenenses populares, uostram ego imploro fidem,

Senex Agricola, accola, propinqui, qui estis his regionibus,

Senex Ferte open inopia, atq; exemplum pessimum pessundate.

Senex Vindicate: ne impiorum potior sit pollentia,

Senex Quam innocentum, qui se scelere fieri nolunt nobiles.

Senex Statuite exemplum impudenti, date pudori premium.

Senex Facite hic lege potius liceat, quam ui, uicto uiuere.

Senex Currite huc in Veneris phanu: uostram iteru imploro fidem,

Senex Qui prope hic adestis, quiq; auditis clamorem meum,

Senex Ferte suppetias, qui Veneri, Veneri, eq; antiste

Senex More antiquo in tutelam suam commiserunt caput: *a*

Senex Praetorquete iniurie prius collum, quam ad uos peruenit.

Senex **D.** Quid isthuc negotij est? *t.* per ego hanc genua te obtestor senex

Senex Quisquis es. *d.* qu tu ergo omitte genua, & qd sit mihi expedi,

Senex Et qui tu es primum. *t.* teq; oro, & quaeso, si speras tibi

Senex Hoc anno multam futurum sinpe & laserpitium, *ajet p. m*

Senex Eamq; euenturam exagogam saluam & sospitem, *per u. no*

Senex Atq; ab lippitudine usq; siccitas ut sit tibi: *t.*

Senex **S.** Sanius es? *t.* seu tibi confidis fore multam magudatim, *maji-*

Senex Ut te ne pigeat dare operam mihi quod te orabo senex. *radim*

Senex **D.** At ego te per crura & tilos, tergumq; obtestor tuam,

Vt tibi

Senex *ad no. h. m. do*

Senex *ad no. h. m. do*

Senex *ad no. h. m. do*

Vt tibi uberem, ulmeam esse speres uirgideam, *E* tibi hoc *ut tibi vult*
 anno euenturam uberem messem mali, *Uerum ubi est.*

Vt tibi isthuc dicas negotij quid sit, quod tumultuos.

T. Qui lubet maledicere: equidem tibi bona exoptavi omnia.

D. Bene equidem tibi dico, qui te digna ut eueniant precor,

Obsecro hoc, reuortere ergo: quid negotij est? T. mulieres *pranorere*

Dux innocentes intus hic sunt, tui indigentes auxilij,

Quibus aduersum ius, legesq; insignite iniuria *me te*

Facta est, sitq; in Veneris phano: tum sacerdos Veneria

Indignè afflictaur. D. quis homo est tanta confidentia,

Qui sacerdotem audeat uiolare? sed eae mulieres

Quae sunt? aut quid ijs iniqui sit? T. si das operam, eloquar:

Veneris signum sunt amplexae, nunc eas deripere uolt,

Eas ambas esse oportet. D. quis hic est, qui tam parui deos *quis hic est*

Pendit? T. fraudis, scelers, parricidij, periurij *paruis magis / parui pedu*

Plenus, legirupa, impudens, impurus, inuerecundissimus. *T. vs Familis*

Verbo uno absoluam, leno' st: quid illum porro praedicem?

D. Aedepol hominem infortunio praedicas donabilem.

T. Qui sacerdotis scelestus fauceis interpretesserit.

D. At magno cum malo suo fecit hercle. ite isthinc foras

Turbatio, Sparax: ubi estis? T. i obsecro intrò, subueni.

D. Iterum autè imperabo, sequimini hanc. T. age, nunc iam illi iube

Oculos elidere itidem, ut saepius faciunt coqui. *si p'js*

D. Proripite hominem pedibus huc itidem, quasi occisam suam.

T. Audio tumultum: opinor leno pugnis plectitur. *hic timet ut in puulo*

Nimis uelim hominè improbiissimo malis edentauerint. *Signa*

Sed ecce ipsae egrediuntur timidae è phano mulieres.

PALAE STRA. TRACHALIO. AMPELISCA. *Negotu fugis recte*

P. Nunc demu' st cum omnium copiarum atque opum, auxilij, praesidij *st' h' m' ple*

Viduitas nos tenet: nec quoda' est, quae salutem asserat, *ly legidit*

Nec quam in partem ingredi persequamur, scire possumus. *Sunt vias ta*

In metu *Seel m*

*si iam) nro
m m m m m Ov
ha m p r a p p r
p r a c i g o s
v i d e r e p o s s u m
v i d e r e p o s s u m
p r a c i g o s*

In metu nunc sumus ambæ maximo, tanta importunitas,
Tantaq; iniuria facta in nos est modò hic intus ab nostro herò.

Qui sacra scelestus sacerdotè anum præceps repulit, propulit
Perquam indignis modis, hosq; ab signo intumo eripere veluit.

Sed nunc, ut sese ferunt res, fortuneq; nostræ, mori
Par est, NEQVE EST MELIVS MORTE IN MALIS REBUS MISERIS.

¶ Quid est? quæ illhæc oratio? cesso consolari ego
Hæc? heus Palæstra. P. qui uocat? T. Ampelisca. A. obsecro
quis est

Qui uocat? P. quis is est qui nominat? T. si respexis, scies.
P. O' salutis meæ spes. T. tace, ac bono animo es. me uide. P. si modò
Id liceat, us' ne opprimat? T. quæ us? P. uim mihi asseram, ipsa
adigit.

T. Ab desine, nimis inepta es. P. desiste dictis nunc iam
Miseram me consolari, nisi quid re præsidium apparuit
Trachalio: acta hæc res est: certu' est moriri, quam hunc pati
Lenonem in me grassari. sed muliebri animo sum tamen.
Ut miseræ in mentem mihi mortis metus membra occupat?

*hæc dicitur
+ Unde dicitur
omnis miseri
miseri uoc.*

A. depon hoc acerbum: bonum animum habete. P. nam obsecro
Vnde tantum mihi inueniatur? T. ne inquam timete, asidite
Hic in hac ara. A. quid ista ara plus prodesse nobis potest,

Quam signu in phano hic intus Veneris, quod amplexæ modò
Vnde abreptæ P uim miseræ? T. sedete hic modò, ego hinc tamen
Vos tutabor: aram habete hanc uobis pro castris, maxime

Vos

Hinc ego defensabo præsidio Veneris: & malitiæ
Lenonis contra incedam. A. tibi auscultamus, & Venus
Alma ambæ te obsecramus aram amplexantes hanc tuam

Lacrumantes, genibus nixa, in custodiam nos ut tuam
Recipias, & tutere. illos scelestos, qui tuum
Fecerunt phanum parui, & ausi sunt uiolare nos.

*si nos q; ut uocet
hæc pace ut non
obfideat.
si uocet nos q; ut hanc hanc
pace ut non obfideat*

¶ Ut hanc tua pace aram amplexæ miseræ ambæ sumus,
Opera Neptuni ciecetos, perditos hosteis habeas.

Ne hæc

*si p r a p p r
app3 h p r a p p r
N. indigni id habere non debent. opera Neptuni
si uocet nos q; ut hanc hanc
pace ut non obfideat*

Né ue iccirco nobis uitio uortas, si quippiam *minimè qd dicitur de laqueo nobis hanc*
 Minus, quam decet lautum arbitrare. T. ⁺ aequom has pctere
 intellego,

Decet abs te id impetrari, ignoscere his te conuenit.

Metus has, id faciant, subigit: te ex concha natâ esse autumant.

Cauc tu harum conchas spernas, sed optumè eccum exit

Senex, patronus mihiq; & uobis.

daemones. TRACHALIO.

LABRAX. LORARII, *maius*

D. EXi è phano, natum quantum est hominum, sacrilegissime.

E vos in aram abite sessum, sed ubi sunt? T. huc respice,

Optumè, isthuc uolueramus: iube modò accedat propè.

Legirupionem hunc hîc nobis cum Dijs facere postulas?

D. Pugnum in os impinge. L. iniqua hæc patior cum pretio tuo.

D. At etiam minitatur audax. L. ius meum creptum est mihi.

Meas ancillas mihi inuito crispis, de Senatu Cyrenensi quamuis
 opulentus.

T. Si tuas esse oportet, ni' ue eas esse oportet liberas, neu te in car-
 cerem compingi est æquom, etatemq; ibi

Te usquè habitare, donec totum carcerem contriueris.

L. Non hodie isti auspicaui rei, ut eam farcifero fabuler.

Te ego appello. D. cum isthoc primum, qui te nouit disputa.

L. Tecû ago. T. atqui mecû agendu' st. sunt ne ille ancille tuæ?

L. Sunt. T. agedum ergo, tange utramuis digitulo, minimo modò.

L. Quid si attigerò? T. exteplò hercle ego te follem pugillatorii
 Faciam, & pendentem incurfabo pugni: perimissime.

L. Mihi non liceat ancillas meas Veneri de ara abducere?

D. Est lex apud nos. L. quid mihi cum uofris legibus

Commercij est? equidem istas iam ambas educam foras.

Tu senex si istas ambas, huc arido argento' st opus.

D. He autè Veneri cõplacuerunt. L. A habeat, si argentum dabit.

D. Do tibi argentum, nunc adeò, ut scias meam sententiam.

Q Occipito

- Ioculo parricilla hinc* - Occipito modò illis afferre uim ioculo *pauillulum*:
 Ita hinc ego te ornatum amittam, tu ipse te ut non noueris.
vobis Vos adeò, ubi ego iuuero, si non ei caput exoculassitis,
 Quasi murteta iungis, item ego uos uirgis circuruinciam.
- propolay* LA. Vi agis mecum. D. etiam uim improperas flagitij flagrantia?
 T. Un' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?
 LA. Fateor, ego trifurcifer sum, tu es homo apprimè probus.
quini neg T. Nunc quidem hæc oportet esse liberæ. LA. quid liberæ?
male T. Atq; heras tuas quidem hercle, atq; ex germana Græcia:
 Nam altera hæc est nata Athenis syncerissimis testibus.
hæc neg D. Quid ego ex te audio? T. hanc Athenis esse natam liberam.
my parat D. Mea popularis obsecro hæc est. T. non tu Cyrenensis es?
 D. Imò Athenis natus, altusq; educatusq; Atticis.
 T. Obsecro defende ciues tuas senex. D. ò filia mea,
 Cum ego hanc uideo, mearum absens miseriarum communes,
 Trima quæ perijt mihi: iam tanta esset, si uiuisset, scio.
- ego* LA. Argentum, pro istis ambabus quois erant domino dedi.
 Quid mea refert Athenis hæc nata, an Thebae sient, *im qz*
 Dum mihi rectè seruitutem seruiant? D. ita ne impudens?
 Tu ne hic fallis uirginaleis liberos parentibus,
 Subiectos habebis, atq; indigno quæstu conteres?
 Nam huic alteræ patria quæ sit profectò nescio:
 Nisi scio probior em hanc esse, quàm te impuratissime.
- offerri in inias* LA. Tuæ istæ sunt? D. contende ergo, inter sit tergo utri.
offerri in inias Ni offermentas habebis plureis in tergo tuo,
offerri in inias Quàm ulla nauis longa clauos, tum ego ero mendacissimus.
di cobam mi q Postea aspicio meum, quando ego tuum inspectauero,
offerri in inias Ni erit tam syncerum, ut quiuis dicat ampullarius
offerri in inias Optimum esse opere faciundo corium, & syncerissimum.
offerri in inias Quid causæ est, quin uirgis te usq; ad saturitatem sauciem?
offerri in inias Quid illas spectas? quas si attigeris, oculos tibi eripiam.
offerri in inias LA. At quin, quia uetas, utraq; iam mecum abducam si mul.
offerri in inias ad uobis dico + plagas multas.

Quid

- D. Quid facies? LA. Vulcanum adducā, is Veneris aduersariū? st.
 D. Quò t. hic it? LA. heus cequis hic est? heus. D. si attigeris ostiū,
 Iam hercle tibi mēsis in ore fiet mergis pugnis probē. *st. mergis*
 LO. Nullam habemus ignem, fics uictimus aridis.
 D. Ego dabo ignem, si quidem constandi in capite tuo copia? st.
 LA. Ibo hercle aliquò ignem quēritatum. D. quid cum inueneris?
 LA. Ignem magnum hic faciam. D. quin ut manum exuras tibi? *st. mirram*
 LA. Imò hācce ambas hic in ara uiuas comburam. D. id uolo:

ad **N**am hercle, te barba continuo arripiam, & in ignē conijciam:
 Teq; ambustulatum obijciam magnis auibus pabulum. *ambustulatum*
 Cum coniecturam egomet mecum facio, hęc illa est simia,
 Quę his hirundines ex nido uolt eripere ingratijs:
 Quod ego in somnijs somniaui. T. scin? quid tecū oro senex? *st. in me*
 Ut illas serues, uim defendas, dum ego herum adduco mecum.

D. Quere herū, atq; adduce. T. at hic ne. D. maximo malo suo,

Si attigerit, siue occēptāsit. T. cura. D. curatum est, abi.

Hunc quoq; asseruato ipsum, ne quò abeat: nam promisimus
 Carnusici aut talentum magnum, aut isthunc hodie sistere. *st. di. hunc q. d.*

DAEMONES. LABRAX. LORARII.

D. **V**trum tu leno cum malo lubentius
 Quiescis, an sic sine malo, si copia est?

LA. Ego quę tu loquere, flocci non facio senex. *quod mepe nō dicitur q. d.*

Meas quidem, te inuito, & Venere, & summo Ioue, *causa p. m. putat. t. d.*
 De ara capillo iam deripiam. D. tange dum. *causa nam ari. quod. d. d. m.*

LA. Tangam hercle uerò. D. agetum ergo accedas hūc modò. *st. h. p. m. d. a. m.*

LA. lube dum recedere istos ambo illuc modò. *st. h. p. m. d. a. m.*

D. Imò ad te accedent. LA. non hercle egomet censeo. *st. h. p. m. d. a. m.*

D. Quid ages si propius accedent? LA. ego recessero. *st. h. p. m. d. a. m.*

Verim si senex unquam te in urbe offendero,
 Nunquam hercle quisquam me lenonem dixerit,
 Si non te ludos pessumos dimisero.

D. Facito isthuc quod munitaris. sed nunc interim

Q 2 Si illas

Si illas attigeris, dabitur tibi magnum malum.

L.A. Quàm magnum uerò? D. quantum lenoni sat est.

L.A. Minacias ego istas flocci non facio tuas.

Equidem eas te inuito, ambas rapiam. D. tange dum.

L.A. Tangam hercle uerò. D. tanges: at scin' quomodo?

I dum Turbatio curriculo, affer duas clauas. L.A. clauas? D.
sed probas.

Propera cito, ego te hodie fixo rectè acceptum, ut dignus es.

L.A. Heu heu secelestus galeam in naui perdidit,
Nunc mihi opportuna hic esset, salua si foret.
Licet saltem istas mihi appellare? D. non licet.

Hem optime ædepol eccum clauator aduenit.

L.A. Illud quidem ædepol tinnimentum est auribus.

D. Age, accipe illinc alteram clauam Sparax,

Age alter istinc, alter hinc asisite,

Asisite ambo. sic audite nunc iam:

Si hercle illhic illas hodie digito tetigerit

Inuitas, nisi tunc illum uos ex ocula sisitis

Vsq; adeò, donec quæ domum abeat, nesciat,

Peristis ambo. si appellabit quampiam,

Vos respondetote istinc istarum uicem.

Sin ipse hinc abire uolet, quantum potest,

Exemplò amplectitote crura sustibus.

L.A. Etiam me abire hinc non sinent: D. dixi satis:

Et ubi ille seruos cum hero suo huc aduenerit,

Qui herum accersuit, itote exemplò domum.

Curate hæc sultis magna diligentia.

L.A. Heu hercle ne istic phana mutantur cito?

Hoc Hercules est iam phanum, Veneris quod fuit:

Ita duo destituit signa hic cum clauis senex.

Non hercle, quò hinc nunc gentium aufugiam, scio:

Ita mihi utrunq; seuit & terra & mare.

Palæstra. L.O. quid uis? L.A. apage controuersia est:

Hæc equidem Palestra, quæ respondit, non mea est.

Heus Ampelisea. LO. caue sis infortunio

Vt potest. LA. ignavi homines satis rectè monent.

Sed uobis dico, heus uos, num nam molestia est,

Me adire ad illas propius? LO. nihil nobis quidem.

LA. Nunquid molestum mihi erit? LO. nihil, si caueris.

LA. Quid est quod caueam? LO. hehem à crasso infortunio.

LA. Quæso hercle, abire ut liceat. LO. abeas, si uelis.

LA. Bene ergo hercle factum, habeo uobis gratiam.

Non? accedam propius, illic astare ilico.

Aedepol proueni nequiter multis modis:

Certus est hæc hodie usque obsidione uincere.

PLEUSIDIPPVS. TRACHALIO. LA

BRAX. LORARI. CHARMIDES. *maxa iung.*

P. **M**Eam ne illam amicam leno ui ac uolentia

De ara deripere Veneris uoluit? T. admodum.

P. **Q**uin occidistis extemplo? T. gladius non erat.

P. Caperes aut fistem, aut lapidem. T. quid ego quasi canem

Hominem insectarer lapidibus nequissimum?

L. Nunc pol ego perij: Pleusidippus eccum adest,

Conuerret iam hic me totum cum puluisculo.

P. Etiam ne in ara tunc sedebant mulieres,

Quom ad me profectus ire? T. ibidem nunc sedent.

P. **Q**uis illas nunc illic seruat? T. nescio qui senex

Vicinus Veneris, is dedit operam optumam.

Is nunc cum seruis seruat, ego mandaueram.

P. Duc me ad lenonem rectè. ubi illic est homo?

LA. Salue. P. salutem nihil moror tuam, opta ocyus.

Rapite hunc, obtorto collo mauis, an trahi?

Vtrum uis opta, dum licet. LA. neutrum uolo.

P. Abi sanè ad littus curriculo Trachalio:

Iube illos in urbem ire obuiam ad portum mihi,

Q 3

Quos

PAGES 258-261, 276-279, 284-287

(Bacchides)

Sodalem unicum fulcat epistolium.
 Dum Pistoclerus amico impartit operam,
 Athenas dudam quæ redierant geminæ,
 Conquistorem in amorem conciuunt.
 Altera Pistoclerum ad sese allicit:
 Altera uenienti desidet Mnesilocho.
 Geminæ Bacchæ duos Bacchanteis pullulos
 Quid mirum si ad sese traxerint blandulæ?
 Facete: pulchræ incuruos lubitinos,
 Veterrimos senes illorum traherent patres.
 Sed eccum Pistoclerum, qui ad Bacchides
 Nuper inuentis redit, & secum insolens
 Nouos amoris dissipuit igniculos.
 Nunc prodeco, audite.

ACTVS PRIMVS.

PISTOCLERVS, adolescens. LYDVS, pædagógus.

- P. **D**ii immortales, ut sentio quod sentio. quid? nescio.
 Stans fugio. nullus est ignis, & totus ardeo.
 Quid id, nisi nauim? nouom profectò malum
 Video, & sentio. potis'ne est terra ut terat hominem
 Atq; prosternat? hodie nil præter terram & Baccham tetigi:
 Si Baccha' sit, hæc non nutrit Baccha, uerum iugulat.
 E' terra quoq; obrepere olim dixerunt homines,
 Qui dum norant, non norant: quom esse cuperent, erant nihil.
 Quid mali hoc? an terra, an Baccha, fecimus naufragium?
- L. Amat hic quem uideo: nimirum si id est, quod emisitius,
 Fora, templa, theatra, porticus, omncis fornices,
 Lustra, & lustralcis cellulas quæstierit sedulo.
- P. Naufragus sum, fateor. Bacchus, haud Neptunus celocem
 Hanc impellit, agit, quassat, imò frangit, distrahit.
- L. Bacchus hinc procellam concitat. aelu' sit, perdidimus remigium.
- P. Refram me ad scopulum, ut istic cum ætate rem perduam.

Instabilis

Instabilis est fors rerum, pro lubricitate agunt homines.

Ego dum amico Mucilocho operam impertio,

Illi amicam repperi, ubi pereat cum re assiduo:

Et mihi, mea quoque; aetate, reique; mea peperit infortunium.

Sic uult Cupido: adolescens sum. aetatis licet plusculum

Iacturae facere: melius, ut id nunc fiat, quam senio.

Sapientum profecto? It illud dictum, quod Lydus increpat:

Si Astartan on Bromium, deosque uoluptarios

Contempsit iuuenis, is aut insanibit, aut amabit senex.

Refram me ad scopulum ex naufragio, pater leget fragma.

Sequere me Lyde. uideo sorores geminas, Bacchanal meum.

BACCHIDES, ^{duo} sorores. PISTOCLERVS. *adulescens*

- B. Quid si hoc potius est, ut taceas, ego loquar? B. Lepide, licet. *potius est*
- B. Vbi me effugerit memoria, ibi tu facito, ut subuenias. *me fugiet.*
- B. Pol magis metuo, in monendo ne mihi desuat oratio. (ror. *de*)
- B. Pol ego quoque; METVO, LVSCINIOLAE ne desuat cantio. *desuerit*
- Sequere haec. P. quid agunt germanae duae meretrices cognomines?
- Quid in concilio consuluitis? B. bene pol. P. haud meretricum est. *meretricum est*
- B. Miserius nihil quam mulier. P. quid esse dicis dignius? *est*
- B. Haec ita me orat, sibi qui caueat, aliquem ut reperiam. *honinum,*
- Isthoc mulite ut ubi emeritum sibi sit, se reuechat domum: *ut reueat*
- Id amabo te huic caueas. P. quid isti caueas? B. ut reuechat domum. *Reuechat*
- Vbi ei dederit operas, ne hanc ille habeat pro ancilla sibi. *dederit*
- Nam si habeat aurum, quod illi renumeret, faciat lubens. *haec habeat*
- P. Vbi is homo est? B. iam hic credo aderit. sed hoc idem apud *est. sed recte*
- nos rectius *na hoc si habeat.*
- Poteris agere: atque; is dum ueniat, sedens ibi opperibere,
- Eadem bibens: eadem dedero tibi, ut hiberis sanium. *hiberis. ubi hiberis.*
- P. Viscus merus uestra est blanditia. B. quid iam? P. quia enim intellego:
- Duae unum expetitis palumbem: parua hirundo alas uerberat. *perij arumdo*
- Non ego isthuc facinus mihi mulier conducibile esse arbitror. *alas*
- B. Qui amabo? P. quia Bacchis Bacchas metuo, et Bacchanal tuum.

- In lectu* B. Quid est? quid id metuis? ne tibi lectus malitiā apud me suadeat?
P. Magis illectum tuum, quam lectum metuo: mala es bestia. ^{Lu}
Nam huic aetati non conducit mulier latebrosus locus. ^{sed}
- Ego met apud me si quid* B. Sed ego apud me te esse ob eam rem, miles cum ueniat, uolo:
Quia quom tu aderis, huic, mihiq; haud faciet quisquā iniuriā:
Tu prohibebis, & eadem opera tuo sodali operam dabis:
Et ille adueniens tuam me esse amicam suspicabitur.
Quid amabo obticuisi? P. quia isihac lepida sunt memoratu:
Eadem in usu, atque ubi periculum facias, aculeata sunt:
Animum fodicant, bona distinulant facta, & famam sauciant.
Apage à me, apage. B. ah nimium ferus es. P. mihi sum. B. ma-
lacissandus es:
- penetrare* Quid ab hac metuis? P. qd ego metuā rogitas? homo/adolescēs
Penetrem huiusmodi in palastram, ubi damnus desudascitur,
Vbi pro disco damnum capiam, pro cursura dedecus?
B. Lepidè memoras. P. ubi ego capiam pro machera turturem:
Vbiq; imponat in manu alius mihi pro cæstu cantharum,
Pro galca, scaphium: pro insigni, sit corolla plectilis.
Pro hasta, talus: pro lorica, malacum capiam pallium:
Vbi mihi pro equo lectus detur, scortum pro scuto accubet.
Apage à me, apage. B. ah nimium ferus es. P. mihi sum. B. ma-
lacissandus es:
- lato si* Equidem tibi dabo hāc operā. P. at nimū preciosa operari/tes.
B. Simulato me amare. P. utrū ego, ioco asimulē isihuc, an serio?
B. Eia hoc agere meli' st: miles cum huc adueniat, te uolo
Me amplexari. P. quid eo opu' st? B. ut ille te uideat, uolo.
Scio qd ago. P. & pol ego scio quid metuo, sed qd ais? B. qd est?
P. Quid si apud te ueniat desubito prandium, aut potatio
Fortè, aut cœna, ut solet in istis fieri conciliabulis:
Vbi ego tum accumbam? B. apud me, mi anime: ut lepidus cum
lepida accubet.

Locus hic nos apud, quamuis subito uenias, semper liber est.

Vt lepidè esse uoles tibi mea rosa, mihi dicito.

Dato qui bene sit: ego ubi bene sit tibi, locum lepidum dabo.

P. Rapidus fluuius est hic: non hâc temere transfiri potest.

B. Atq; æcastor apud hunc fluuium aliquid perdundu' est tibi.

Manum da, & cōsequere. P. aha nunime. B. quid ita obsecro?

P. Quia is hoc illecebrosius fieri nihil potest.

Nox, mulier, uinū homini adolescentulo? B. age igitur, equidè

Pol nibili facio nisi caussa tua: ille quidem abducet hanc,

Tu nullus affueris, si non lubet. P. sum'ne ego nihili,

Qui nequeā ingenio meo moderari? B. quid est, qd' tu metuas?

1. Nihil est. nūc mulier tibi me cōcupio: tuus sum, tibi do operā.

B. Lepidus. nunc ego te facere hoc uolo: ego sorori meæ cōnam

Hodie dare uolo uiaticam: ego tibi argentum iubeo

Iam intus efferrī foras: tu facito, opulentum obsonium,

Ego obsonabo. nam id flagitium meum sit, mea gratia

Te operam dare mihi, & ad eam operā facere sumptū de tuo.

P. At ego nolo te dare quicquam: sine. B. sino quidem, si lubet.

Propera amabō. P. prius hîc adero, quam te amare desinam.

B. Bene me accipis aduenientem mea soror. B. quid ita obsecro?

B. Quia piscatus meq; animo hic tibi hodie euenit bonus.

B. Meus ille quidè est: tibi nūc operā dabo, de Mnesilocho, soror,

Vt hic accipias potius aurum, quam eas hinc cum milite.

B. Cupio. B. dabitur opera. aqua calet, eamus intrō, ut laues;

Nam ut è naui uecti es, credo timida es aliquantum soror.

Simul hîc nescio quid turbæ? est: quin hinc decedimus?

Sequere hâc igitur me intrō in lectum, ut sedes lassitudinem.

LYDVS, ^{seruus}pedagogus. PISTOCLERVS, adolescens.

1. I Andudum Pistoclère tacitus te sequor,

I Spectans quas tu res hoc ornatu geras. nanq;

Ita me dij ament, Lycurgus, ut mihi quidem

Videtur, posset hic ad nequitiam adducier.

Sibi ne inuideatur, ipsi ignavi cauent rectè. M. adepol
Næ tu illorum mores perquam meditatè tenes. sed etiam
Vnum hoc ex ingenio malo malum inueniunt suo:

Nulli amici sunt, inimicos ipsi in sese omneis habent:

Atq; sese cum frustrantur, frustrari alios stolidi existumant.

Sicut est hic, quem esse amicum ratus, ipse iam sum mihi.

Ipse quod in se fuit, accuratum habuit, quod posset mali
Facere in me, inconciliare copias omneis meas.

P. Improbiū isthūc esse oportet hominē. M. ego ita cū esse arbitror.

P. Obsequere hercle: loquere, quis is est? M. bene ualēs uiuit tibi.

Nam ni ita esset, tecum orarem, ut ei quod posses malefacere,

Faceres. P. dic modò hominem qui sit. si non ficero ei malè

Aliquo pacto, me etiā dicito ignauissimū. M. nequam homo est,

Verum hercle amicus est tibi. P. tantò magis dic, quis est.

Nequam isthūc hominis ego parui pendo gratiam.

M. Video non posse, quin tibi eius nomen eloquar.

Pistoclerē perdidisti me sodalem funditus.

P. Qui isthūc est? M. qd est nisi ne ego ad te ex Epheso epistolā

Super amica, ut mihi inuenires? P. fateor factum, & repperi.

M. Quid tibi non erat meretricum aliarum Athenis copia,

Quibus cum haberes rem: nisi illam, quam ego mandassem tibi,

Occiperes tute amare, & me ires consultum malè? *plectas*

P. Sanus es? M. rem repperi omnem ex tuo magistro: ne nega,

Perdidisti me. P. etiam ne ultro tuis me proiectas probris?

Quid amas? M. Bacchidē. P. duas ergo hic intus eccas Bacchides.

M. Quid duas? P. atq; ambas sorores. M. loqueris nūc nugas sciēs.

P. Postremo si pergis parum mihi fidem arbitrarier,

Tollā ego te in collū, atq; intrò hinc austrā. M. imò ibo, mane.

P. Non manco, neq; tu me habebis falsò suspectum. M. sequor.

ACTVS QVARTVS.

PARASITVS. *puer adolefcens*

Parasitus ego sum nequam hominis atq; improbi

Militis, qui amicam secum auexit ex Samo.

*sum atq; ipse
sum mihi ipse
quod e.*

esse

Quid

mihi cu illa

Perdidisti

duas

parua

*Tollā ego te
in collum*

BACCHIDES.

277

Nunc me ire iussit ad eam, & percontarier, *per cum Tarvis*
 Vtrum aurum reddat, an ne eat secum simul. *Semul. Semul. NL 8. 100*
 I tu puer, qui dudum cum illa usque isti simul. *Semul. ac semul.*
 Quae harum sunt aedes pulta: adi actutum ad fores. *A ducto Tu dudu pa-*
 Recede hinc directe. en ut pultat propudium:
 Comesse panem treis pedes latum potes, *pulla or cu illac usq.*
 Fores pultare nescis. ecquis his in adibus est? *istie eunt 26.*
 Heus, ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium? ecquis exit?

PISTOCLERVS, & PARASITVS.

- PI. Quid isthuc est? quam isthuc est pultatio?
 Quae te mala crux agitat, qui ad isthunc modum
 Alieno vires tuas extentes ostio? *Cum te vires pauu*
 Fores penē effregisti. quid nunc vis tibi? *Ex fregis h.*
- PA. Adolefcens salue. PI. salue. sed quem queritas?
 PA. Bacchidem. PI. utram ergo? PA. nihil scio, nisi Bacchidem.
 Paucis me misit miles ad eam Cleomachus,
 Vel ut ducentos philippos reddat aureos, *Philippios*
 Vel ut hinc in Elatiam hodie eat secum simul. *Semul. ELATA*
- PI. Non it: negato esse ituram: abi, & renuncia.
 Alium illa amat, non illum: duc te ab adibus.
- PA. Nimis iracundē. PI. at scin' quam iracundus siem?
 Na tibi hercle haud longe est os ab infortunio:
 Ita dentifrangibula hęc meis manibus gestiunt.
- PA. Cum ego huius uerba interpretor, mihi cautio'st,
 Ne nucifrangibula excusit ex malis meis.
 Tuo ego isthęc igitur dicam illi periculo.
- PI. Quid ais tu? PA. ego isthuc illi dicam. PI. dic mihi:
 Quis es tu? PA. illius sum integumentum corporis.
- PI. Nequam esse oportet, quoi tu integumentum improbus es. *oportet scetas*
 PA. Suffatus ille hunc uenict. PI. dirruptum uelim. *integumtu fra:*
- PA. Num quid uis? PI. abeat celeriter, facto est opus. *probus*
- PA. Vale dentifrangibule. PI. & tu integumentum uale. *In dirruptu*

In eum nunc reuenit res locum, ut quid consilij

Dem meo sodali super amica, nesciam:

Qui iratus renumerauit omne aurum patri:

Neque nummus ullus est, qui reddatur militi.

Sed huc concedam, nam concrepuerunt fores.

Mnesilochus e cum mactius progreditur foras.

Adulescens

respicit

MNESILOCHVS. PISTOCLEVS.

Petulans, proteruo, iracundo animo, indomito, incogitato,
Sine modo et modestia sum, sine bono iure, atque honore:

Incredibilis, impos, animi, inamabilis, inlepidus uiuo,

Malè uolente genio natus, postremò id mihi est, quod uolo esse

Egualis. credibile hoc? nequior nemo, neque indignior est,

Quo i dii benefaciant: neque quem homo quisquam aut amet,
aut adeat.

Inimicos, quàm amicos æquum est me habere: malos, quàm bonos
nos magis me bonos per magis me uiuare

Iuuare, oibus probris, que improbis uiris digna sunt, dignior est

Nullus homo, qui patri reddidi omne aurum ames, quod mihi fuit

Præ manibus, sum ne ego homo miser? perdididi me, atque operam

Chrysalis. Consolendus mihi est: ibo ad eum. Mnesilochus quid sit?

P. Consolandus mihi est: ibo ad eum. Mnesilochus quid sit?

M. Perij. **P.** dii melius faciant. **M.** perij. **P.** non taces insipiens?

M. Taccæ? **P.** sanus satis non es. **M.** perij: multa mala mihi nunc

In pectore acra atque acerba eueniunt: criminin' me

Habuisse fidem: immerito tibi iratus fui. **P.** cia,

Bonum habe animum. **M.** unde habeam? mortuus pluris præ-

ci est, quàm ego sum.

Militis parasitus uenerat modo aurum petere hinc: cum ego

Meis dictis malis, his foribus reppuli, reieci hominem.

M. Quid id mihi prodest: quid faciam? nihil habeo miser, ille quia

dem hanc

Abducat scio. **P.** si mihi est, non pollicor. **M.** scio dares,

pollice ar

Novi

Ampos qz ei

voleto inge.

mo

Ego et alijs

hoc e negat

nemo si

+ equm st

me

Dignior nullus

est ho?

amans

quod fuit

pre manibus sum

In pectore me

acria atqz

Heya bonu

habe

his foribus

atqz hanc reppuli

Novi: sed nisi ames, non tibi habeam fidē tantam. nunc agitur
 Sat tute tuarum rerum. ego ne ut opem mihi ferre putem posse
 Inopem te? P. tace modō, Deus respiciet nos aliquis.

M. Nūgē. P. mane. M. quid est? P. Chrysalū tuā copiā ecclā uideo. P. secum

CHRYSA LV S. M NESILOCHVS.

PISTOCLERVS. adoleſcentes. Seruus

C. H Vnc hominem decet auro expendi, huic decet statuam statē eidem
 tui ex auro:

Nan duplex hodie facinus feci, duplicibus spolijs sum
 Affectus sum. herum maiorem meum ut ego hodie lusi lepidē?
 Ut ludificatus est: ut ego hodie callidum senem

Callidis dolis compuli & perpuli, mihi omnia ut crederet?

Nunc amanti hero filio senis, quicum bibo, edo, & amo.

Regis copias, aureasq; obtuli, ut domo sumeret, neu foris q. cū ego bibo,
 Quereret, non mihi placet isti Parmenones, Syri, q. cum edam

Qui duas, aut treis minas auferunt heris. nequius nihil est,

Quam egens consilij seruos, nisi habet pectus multipotens, pectus dō

Ubicunq; usus fiet, pectore expromat, nullus frugi Xpromat suo. Nul

Esse potest homo, nisi qui bene & male facere tenet, improbus lus frugi:

Cum improbis sit, harpaget, furibus furetur quod queat.

Versipellem frugi conuenit esse hominem, pectus quo sapiat. cui

Bonus sit bonis, malis, malus: utcunq; res sit, ita animum & malis sit ma:

Habeat. sed lubet scire, quantum aurum herus sibi decem sit, & his

quid suo S

Reddidit patri, si frugi st, Herculem fecit ex patre,

Decumam partem ei dedit, sibi nouem abstulit. sed quem quae

ro, optume N

Obuiam ecce mihi st. nunqui nummi exciderunt here tibi,

Quod sic terram obtuere? quid uos mæstos tam tristesq;

Esse conspicio: non placet, nec temere est, etiam quin mihi

Respondetis? Quia malum parum? M. imò uerò nimio minus

multo parum

NICOBOLVS. CHRYSALVS.

N. *C*onstringe tu illi Artame actutum manus.C. *Q*uid feci? N. impinge pugnum, si matuerit.*mmmmmm* Quid hæc loquuntur licet: C. quid me rogas?

Vt ab illo accipi, ad te obfignatas attuli.

N. Ibo tu loquitatus ne es gnato meo male

Per sermonem, quia mihi id aurum reddidit,

Et te dixisti id aurum ablaturum tamen

Per syncphantiam? C. ego ne isthuc dixi unquam? N. ita.

C. Quis homo? It qui dicat me dixisse isthuc? N. tace,

Nullus homo dicit: hæc tabellæ te arguunt

Quas tu attulisti: hæc te uinciri iubent. C. ahâ,

Bellerophontem iam tuus me fecit filius:

le tulu E gomet tabellâs detuli, ut uincirer sine.

N. Propterea hoc facio, ut suadeas gnato meo,

pergreget Vt pergreccetur tecum ter uenefice.

C. O stulte stulte, nescis nunc uenire te:

Atque in eo ipso ASTAS LAPIDES, ubi præco prædicat.

N. Responde, quis me uendit? C. quem dii diligunt,

Adolescens moritur, dum ualet, sentit, sapit.

Hunc si ullus deus amaret, plus annis decem,

Plus iam uiginti mortuum esse oportuit:

Terræ odium in ambulat, & iam nihil sapit,

Nec sentit: tanti est, quanti? st fungus putidus. /

N. Tunc terræ me odium esse autumas? abducite *hunc*

Hunc intro, atq; adstringite ad columnam fortiter.

Nunquam auferes hinc aurum. C. atqui ultro iam dabis.

N. Dabo? C. atq; orabis me quidem ultro, ut auferam,

Quom illum rescifies criminatorem meum,

Quanto in periculo, & quanta in pernicie fiet.

Tum libertatem Chryfalo largibere:

Ego adeo nunquam accipiam. N. dic scelerum caput,

Dic

11 C. Sequere hanc me faxo iam scies. N. quo est hic C.
125 v nos **BACCHIDES** S. passus. N. 285 vel dr.
con. C. agedum tu artame hanc forem pauxillulum
Dic quo in periclo est meus Mnesilochus filius.

Q. Sequere hanc me. N. quò gētiū? C. treunos passus. N. uel decē. 125 v nos

C. Agedum tu Artame, hanc forem pauxillulum pauxillulum.

Aperi placidè, ne crepet: faxo iam scies.
Sat est. accede huc tu, uiden' conuiuium?

N. Video: ex aduersum Pistoclerum, & Bacchidem.

C. Qui sunt in lecto illo altero? N. interij miser.

C. Nonisti ne hominem? N. noui. C. dic sodes mihi,
Bellā uidetur specie mulier? N. admodum.

C. Quid, illam meretricem ne esse censese? N. quippe ni.

C. Frustra es. N. quis igitur obsecro st? C. inucneris:
Ex me quidem hodie nunquam fies certior.

CLEOMACHVS. A. NICOBOLVS. CHRYSALVS. 125 v nos. 67

CL. **M**Eam ne hic Mnesilochus Nicoboli filius

Per uim ut retineat mulierem? quæ hæc factio st?

N. Quis illi hic est? CH. per tempus hic uenit miles. 125 v nos.

CL. Non me arbitratur mulitem, sed mulierem,
Qui me, meosq; non queam defendere.

Nam neq; Bellona mihi unquam, neq; Mars creduat,

Ni illum exanimalem faxo, si conucnero:

Ni ue ex heredem scero uitæ suæ.

N. Chrysale quis ille st, qui minatur filio?

CH. Vir hic est illius mulieris, quacum accubat.

N. Quid uir? CH. uir inquam. N. nuptæ ne est illa obsecro?

CH. Scies haud multo post. N. oppido interij miser.

CH. Quid nunc scelestus tibi uidetur Chrysalus?

Age nunc, uincito me, auscultato filio:

Dixit tibi illum inuenturum te, qualis fiet?

N. Quid nunc ego faciam? CH. iube sis me exolui citò. ^{125 v nos}

Nam ni exoluor ego, iam manifestò hominem opprimet.

CL. Nihil est lucri, quod me hodie facere mauelim,

Quam illum cubantem cum illa opprimere, ambo ut necem.

Audiu'

CH. Audin' que loquitur? quin tu me exolui iubes?

N. Exoluite istum. perij, pertimui miser.

CL. Tum illam que corpus publicat uolgo suum
Faxo, se haud dicat nactam, quem derideat.

CH. Pacisci cum illo paulula pecunia

Potes. N. paciscere ergo obsecro, quid tibi lubet:

nive enice Dum ne manifestò hominem opprimat, ne' ut enicet.

CL. Nunc nisi ducenti philippi redduntur mihi,

ex or vobis Iam illorum ego animam amborum exorbabo oppidò.

N. Hem illhoc paciscere, si potes. perge obsecro, *perij, pertimui*

Paciscere quid uis. CH. ibo, & faciam sedulo.

Quid clamas? CL. ubi herus tuus est? CH. nusquam, nescio.

Vis tibi ducentos nummos iam promittier,

Vt ne clamorem hic facias, nec conuitium? *non conuiui*

CL. Nihil est quod malim. CH. atq; ut tibi mala multa ingeram?

CL. Tuo arbitratu. N. ut subblanditur carnufex.

CH. Pater hic Mnesilochi? it: sequere, is promittet tibi,

Tu aurum rogato. ceterum uerbum sat est.

primus N. Quid fit? CH. ducentis philippis rem pepigi. N. uah, *salus*

Salus mea seruasli me. quam mox dico, dabo.

CH. Roga hunc tu. tu promitte huic. N. promitto. CH. roga.

CL. Ducentos nummos aureos philippos probos

Dabin'? CH. dabuntur inquam. responde. N. dabo.

CH. Quid nunc impure, nunquid debetur tibi?

quia Quid illi molestus? quid illum morte territas?

Et ego te & ille ma'ctamus infortunio.

urbina * *urbina* S I T I B I ' S T machera, & nobis * ueruina' st domi: Verbin' ast

ma' h' q' Qua quidem te faciam, si tu me irritaueris,

Confis'io rem foricina nania.

Confis'io Iandudum hercle equidem sentio, suspicio que

rem Te sollicitet, eum esse cum illa mulicre.

CL. Imò est quoq;. CH. ita me Iuppiter, Iuno, Ceres,

Minerua

Minerva, Latona, Spes, Ops, Virtus, Venus,
 Castor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules,
 Sumanus, Sol, Saturnus, Dijsq; omnes ament,
 Ut ille cum illa neq; cubat, neq; ambulat,
 Neq; osculatur, neq; illud, quod dici solet.

Sub manus

N. Ut iurat? seruat me ille suis periurijs.

CL. Vbi nunc Mnesilochus ergo? CH. rus misit pater.

Illam autem in arcem abiuit ad eam uisere

Mineræ. nunc aperta? st. uise, est ne ibi.

ergo est

CL. Abeo ad forum igitur. CH. uel hercle in malam crucem.

CL. Hodie exigam aurum hoc? CH. exige, ac suspende te,

Ne supplicare censeas homo nihili.

Ille? st amotus: sine me, per te here obsecro

Deos immortales, ire huc intrò ad filium.

N. Quid eò introibis? CH. ut eum dictis plurimis

Castigem: cum hæc facta sic ad hunc faciat modum.

N. Imò oro Chrysale ut facias, & te obsecro,

Caue parsis in eum dicere. CH. etiam me mones? ne

Satin? est, si plura ex me audiet hodie mala,

Quàm audiuit unquam Clinia ex Demetrio?

N. Lippi illhic oculi seruos est simillumus: ille

Si non est, nolis esse, neque desyderes:

Si est, abstinere, quin attingas, non queas.

Nam ni illhic hodie forte fortuna hic foret,

Miles Mnesilochum cum uxore opprimeret suas:

Atq; obtruncaret moxchum manifestarium.

Nunc quasi ducentis philippis emi filium,

Quos dare promisi militi, quos non dabo

Temere etiam, prius, quàm filium conuenero. mi hi

Nunquàm ad eum quicquam temere credam Chrysalo.

Verum lubet etiam has perlegere denuo:

Aequom? st tabellis consignatis credere.

NOTES ON THE NEWLY FOUND COLLATION

Pseud. (719. See note on p. 4.)

732. The entry 'inuas alta (a clerical error for *alia* or *altera*) manu' apparently refers to a correction in the MS. Cf. the entries at vv. 783, 1116.

738. The Paris Gryphius transcribes¹ the letters after *axillis* as *a a*. Duaren has apparently miscopied the preceding words, which ought to be 'sed ab alis uno i.'

Turnebus quotes from his MS. *hircum ab aliis (alis)* (*Opp.* i. p. 64, 53 in *pervetusto legi hircum ab aliis*; *Adr.* xx. 10 quod in schedis quibusdam vetustissimis repperi . . . in quibus scriptum est *hircum ab alis*).

Lambinus' note is: *hircum ab alis*. Sic diserte scriptum repperi in nostris codl. mss., nisi quod in duobus erat *hircum ab aliis*, in *aliis iscum ab aliis*. . . Hunc locum sic restituit ex libris mss. iisdem fortasse, quibus usi sumus, *Adr.* Turnebus, lib. *Advers.* 20. cap. 10.

The *S* substituted for *P* (*seudolus*) is used as 'nota personae' for *Pseudolus* in the *Codex Vetus* at v. 662.

739. Turnebus (*Adr.* xx. 1) mentions the line in this form: *ecquid habet is homo acetii in pectore? Atque acidissimi*.

742. Turnebus in the same chapter of his *Adversaria* as contains his readings 'hircum ab alis,' and 'lamberas' proposes *thermopolium* (*Adr.* xx. 10 legendum est); cf. *Opp.* i. p. 216, 22 *Quin in corde instruere quondam coepit thermopolium*. Lambinus says: *thermopolium*. Sic restituit *Adr.* Turnebus, cum in libris mss. scriptum esset *hermopolium*, in vulgatis *oenopolium*.

743. Turnebus quotes from his MS. *lamberas* (*Adr.* xx. 10 in veteribus illis, quas dixi, schedis scriptum erat). Lambinus' note is: *me meo ludo lamberas*. Hic quoque locus sic erat in libris mss. expressus, quod et *Adr.* Turnebus testatus est eodem loco.

lamberas 'v. c.' Scalig. (γ).

745. Lambinus mentions two possible readings, *citust* and *scitust*.

748. *Non est scitus ap(parenter)*, a mistake of Duaren's for *scitius*.

The Paris Gryphius has *co dr*. Is this *co(dex) Dr.* ?

760. The Paris Gryphius has *pmast*.

peruam 'v.' Scalig. (β).

760 2. Turnebus (*Adr.* xvi. 10) quotes *nunc liquet nunc defecatum est . . . aui sinistra auspicio liquido*.

III i PVERI DVO 'v. c.' Scalig. (β).

¹ All these transcriptions in the Paris Gryphius (and Paris Aldine) of words carelessly written in the Oxford Gryphius I owe to the kindness of M. Le Breton.

781. Turnebus (*Adv.* vii. 20; cf. xvi. 6) mentions this phrase: *sibi 'potandum' dicit 'fructum fullonium.'*

783. Duaren often writes *et* for *etiam*, apparently misinterpreting an abbreviation in his original. Similarly the variant (*etiam* certainly) for *Men.* 804 is transcribed first *etiam*, then *et*, a transcription suggestive of an equivocal abbreviation in the original.

The following words should be *castigatum alia* (or *altera*) *manu*.

Ille delego 'v.' Scalig. (β).

The *ille delego* of Scaliger's 'vetus codex' is like the *ille elego et* of the Paris Aldine and (apparently) the Paris Gryphius, a mistake due to the intersection of the first letter of *relego* by the shaft of the *d* of *dē* in the Oxford Gryphius.

808. Had *T* the reading *drachmissent* (cf. *BCD*) or *drachmissant*? The second *drachma essent* looks like a mistake of Duaren's; but whether *drachmissant* is his own correction of his mistake or an emendation by Turnebus is doubtful.

drachmissant 'nostri libri veteres' Lambinus.

816. Duaren often transcribes *o* of his original as *r* (cf. *Pers.* 100 *crepulonus* for *coep-*).

819. The Paris Gryphius has *tibi . . . quam*.

819-825. Turnebus (*Opp.* iii. p. 21) quotes the passage in this form:

Ei homines coenas sibi coquunt; cum condiunt, | Non condimentis condiunt, sed strigibus | Vius conuivis intestina quae exedunt: | Hoc hic quidem homines tam breuem vitam colunt, | Cum haece herbas huiusmodi in suum aluum congerunt, | Formidolosus dictu, non esu modo: | Quas herbas pecudes non edunt, homines edunt.

831. Lambinus tells us that, after hearing Passerat's conjectural emendation in *patinas indidi*, he found this very reading in MSS. (ita diserte scriptum reperi in codd. mss., sine ulla litura et varietate).

834. Turnebus (*Adv.* xxix. 28) mentions the words *Neptuni pecudes*.

841. Turnebus (*Adv.* xxviii. 41) mentions this passage in this form:

is odos demissis pedibus in coelum uolat:

eum in odorem coenat Iupiter cotidie.

Ba. Odor demissis pedibus? C. Peccanti insciens.

Ba. Quid hem? C. Quia demissis manibus uolui dicere.

845. Lambinus says: *libri veteres* (not 'libri nostri veteres') *habent nunquam*, et ita edidit Camerarius.

859. Turnebus (*Opp.* i. p. 297, 36) quotes the line in this form: *Si hic quo progreditur, pariter progredimino*, with the remark 'id est, progreditor.' Lambinus' note is: *progredimino, id est, progreditor*.

877. The Paris Gryphius has *si uos*.

The variant at the top of the page in the Oxford Gryphius (like *condiam* 882, *nimis* 889) is not in Duaren's handwriting, but possibly in Scaliger's.

882. The Paris Gryphius has *condum*.

889. The Paris Gryphius has *tinnis*. The Paris Aldine has *tuus*.

893. Turnebus (*Adv.* iii. 21) quotes (but not from his MS.) *sublingio*: *sublingionem a sublingendo hoc versu, qui mirum in modum depravatus est, iam hic quoque scelestus est coqui sublingio*. Lambinus, however,

says: *scelustus est coqui sublingio*. Sic habent nostri codices veteres, itemque se scriptum repperisse in iis, quos vidit, testatur Adr. Turnebus lib. Advers. 3 cap. 21.

900. Lambinus says: nostri libri habent *ut a me si posset mulierem interuortier*.

942. The Paris Gryphius has *tun*.

948. The Paris Gryphius has *una*.

951. The Paris Gryphius has *oslenonis*.

953. The note *silentii vox* refers to *S. tuce* of v. 952 (*st! tuce* edd.).

959. The Paris Gryphius has *forte ehic*.

962. The reference is to v. 1173 (in Act. iv., Sc. vii., the Scene which begins with the words 'Malus et nequamst homo').

969. Turnebus (*Opp.* i. p. 302, 15) quotes *nulla est mihi salus dataria*.

977. The Paris Gryphius has *scin' ego*.

1011. In Lambinus' text the line ends with *accipe, et*.

1012. The Paris Gryphius has *sumpta*.

1030. The Paris Gryphius has *haec*.

1033. Lambinus says: unus ex nostris libris habebat scriptum *concolbogatis pro cor colligatis*: quod quid sit, non video.

The Paris Gryphius has *cor calbogatis* with the addition in the top margin: *ats. est Cur non Cor* (i.e. the reading of the Gryphius text of 1540). The Paris Aldine has *concalbotatis*.

1035. *ersolatum* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

1041. The Paris Gryphius has *qui leniū flentem, qui te nunc*.

1049. Lambinus prints *quin hinc comitamur*, with the note: *seutus sum libros veteres, qui partim sic habent litteris liquido expressis, partim hircometamur*.

1051. Turnebus (*Adr.* xx. 10) quotes the whole line from his MS.: *repperi et in antiquis membranis in ea comoedia unius versiculi auctarium . . . ite hac triumphi ad cantharum recta via*. Lambinus says: *repperi in libris veteribus, deinceps post versum 'Aedepol' etc., hunc qui sequitur ite—nia, quem et Adr. Turnebus Advers. lib. 20 cap. 10 se item in iis, quos vidit, repperisse testatur*. In Scaliger's marginalia (β) the line occurs, but without the mark 'v.' or 'v. c.,' so that he would seem not to have taken it from his 'vetus codex.'

1052. The Paris Gryphius has *habe habac*.

1057. Read *cum* 'n.' In the Paris Aldine *cum* is wrongly made a variant of *quam* (v. 1058).

1062. In other parts of Plautus 'in antiquo' is in these marginalia equivalent to 'Poiet.' (see note on p. 4). The Burney MS. has *promiscua*, but its copy ('Poiet.') may have had *promiscam*.

1076. Duaren's original may have had *periculum*.

1085. The Paris Gryphius has *in egrste*.

1089. Lambinus says: *meministine tibi me dudum dicere*. Ille versus, ut scriptus est in libris veteribus, claudicat.

1100. Turnebus (*Adr.* xx. 10) quotes from his MS. *ad molas coloniam*. Lambinus says: *det nomen ad molas coloniam, sic habent nostri libri veteres, et ita se scriptum in aliis, aut fortasse iisdem, repperisse testatur* Adr. Turnebus lib. Advers. 20 cap. 10.

1103. Is *imperii* a mistake for *eri*? The Paris Gryphius has *nihil eri* (written like *dei*). The Paris Aldine has *nihil dei*.

1116. The Paris Gryphius has *sineret*.

1121. Lambinus' text has *atque aliquem* | *Euocem huc intus*.

1138. Turnebus (*Opp.* i. p. 304, 39) quotes *Bene ego ab hoc praedatus ibo, noui bona scaeva est mihi*, with the remark 'sic enim . . . est legendum.' Elsewhere (*Adv.* viii. 11) he mentions this line in the form: *bene praedatus ibo, bona scaeva est mihi*.

The Paris Gryphius has *ibono ni bona scena . . . si bono in bona coena, &c.*

1167. Lambinus quotes *ludo* as the universal reading (in *libris omnibus*), and proposes *ludos*.

1175-6. This note belongs to v. 1173. The reference is to v. 962 *S. quotumas acdes* in the Scene which begins with the words *Minus malum, &c.*

1179. The position of *H.* before, instead of after, *esse* may be a mere mistake of Duaren's.

1187. The *ad* seems a mistake for *quid* (qd), as at v. 1189 and *Poen.* 972.

Quid domini? quid socii? quid somniatis 'nostri libri veteres,' Lambinus.

1189. The Paris Gryphius has *nempe ad*.

1204. Probably *commentumst* stood in abbreviated form in the original.

The Paris Gryphius has *crētunst*.

1221. The Paris Gryphius has *ballione*.

1249. *sedendum* 'v.' Scalig. (β).

1261. Lambinus' note is: *ubi mamma manicula opprimitur. Hic locus iudicio meo non est sincerus . . . neque me nostri codices adjuverunt, qui partim sic habent ut mammilla nam anicula, partim ubi mammilla illam amacula. Unde putabam legendum 'ubi mammilla amiculae opprimitur.'* Secutus sum interea editionem Camerariam.

The Paris Gryphius has *in amilla Nam amicata dr. fort. mania manicuta*.

1275. Is *palliolatus* Duaren's correction of his faulty transcription *pallioeatus*? We find *e* wrongly substituted for *l* in the entry at *Pers.* 421 *curco*, etc. Lambinus says: *sed palliolatus . . . Secutus sum nostros libros veteres, qui partim sic habent, partim palliotatus, partim palluratus. Vulgata autem lectio 'palliolatum amictus' mihi videtur ferri non posse.*

The Paris Gryphius has *pallioeatus palliolatus*.

1277^a. Turnebus (*Opp.* i. p. 217, 23) quotes *Amicae dabam me, ut me amaret*.

1278. Lambinus says: *ex nostris libris veteribus nonnulli habent nemo ludo*.

The Paris Gryphius has *nemo*.

1279. The Paris Gryphius has *dum enitor praxiam . . . dum enitor proxiam*.

pro.x. 'v.' Scalig. (β), (γ).

Lambinus says: *pro.x.* sic edendum curavimus nostros libros veteres secuti.

V ii. Is *Binos* (so the Paris Gryphius) a mistake for *seruos*?

1294. The Paris Gryphius has *de quo canit piomedes*.

1295. If *ego* is a mistake for *ergo*, the conjecture *affictas* is more intelligible.

1307. *perpotau* seems a mistake for *perportau* of the Burney MS.

1310. *Pessimus homo es* 'nostri codices,' Lambinus.

1323. Lambinus' note is: *Noui, me dices . . .* Sed non dissimulabo in nostris libris veteribus scriptum esse *Non me dices auidum esse*, quomodo habent et libri vulgati.

Nō usually represents *non* in these variants. The Paris Gryphius has the same sign.

Poen. 13. The *que* should apparently stand above *uiu*s.

14. Turnebus (*Adr.* xix. 12 *nam nisi clamabis tacitum te obrepet fames*) emends the vulgar reading *statim* to *tacitum*, without professing to take the new reading from his MS. Lambinus takes the same course: *tacitum te obrepet fames*. Quod libri vulgati habent *statim te obrepet*, Turnebo assensus sum, qui mendose *seatum* pro *tacitum* substitutum esse arbitratur, lib. *Advers.* 19, cap. 12.

tacitum 'v.' Scalig. (β).

15. Turnebus (*Adr.* xxiv. 31) quotes this line in the form: *age nunc reside duplicem ut mercedem ferus*.

16. Turnebus (*Adr.* iii. 22) mentions this line in the form: *bonum factum est, edieta ut seruetis mea*.

19. The Paris Gryphius has *designator*.

Turnebus (*Adv.* xix. 12) quotes *praeter os* from his MS. (*Neu designator praeter os obambulet*, recte in membranis scriptum erat).

praeter os 'v.' Scalig. (β), (γ).

22. Lambinus says: *stent . . .* quidam libri habent *sient*.

30. Turnebus (*Adv.* xix. 12) quotes *peritent* as the reading of his MS. (*Ne et ipsae silitant et pueri peritent fume*, illae quoque membranae scribebant).

43. If *scribite* is, as seems likely, the 'Poiet.' variant, this line may have been omitted in *T*. Turnebus (*Adr.* xxiii. 10) quotes *dum scribititae aestuant occurrite*.

47. The Paris Gryphius has *aegnariores*. The Paris Aldine has *agnariores*.

Turnebus quotes *gnarures* from his MS. (*Adr.* xix. 12 aliquando in aliquot membranas peruetustas incidi, in quibus scriptus erat *Poenulus*, cujus in prologo scriptum erat *gnarures*; cf. xvi. 17, where he quotes, without mention of his MS., *ad argumentum nunc uicissatim uolo remigrare ut aequo mecum sitis gnarures*). Lambinus says merely: *gnarures . . .* sic est legendum. . . .

Lambinus prefers the reading *remigrare* to *remigare* (*remigrare . . .* Sic autem legendum potius quam ut alii libri habent *remigare*: quamvis hanc scripturam secutus sit Camerarius).

54. Turnebus (*Adr.* xix. 12) mentions this line in the form *Latine Plautus patruus pultifagonides*.

55. Turnebus (*Adr.* xix. 12) quotes *rationes* from his MS.: et in eis (sc. membranis) item commode *uomen iam habetis; nunc rationes ceteras*.

56-8. Turnebus (*Adr.* xix. 12) mentions these lines in the form:

nam argumentum hoc hic eensebitur.

locus argumento est suum sibi proscenium:

uos iuratores estis; quaeso operam date.

68. Is *quin* Duaren's wrong transcription of the contraction for *quoniam*?

101. Turnebus (*Opp.* i. p. 210, 11) quotes the line in this form :

Quia amare cernit tangere hominem uult bolo.

Duaren's original may have had *fort. uolt polo.*

110. Turnebus (*Adr.* xix. 12) mentions this line in the form: *quo genere gnata, qui parentes fuerint.*

120. The reference is to v. 75.

126. The Paris Gryphius has *Quid . . . faeiunt.*

128. Turnebus (*Adr.* xix. 10) quotes *ualete atque adiunate ut nos seruet Salus.*

131. Turnebus (*Opp.* i. p. 120, 52) quotes the line in this form :

Quas tu sapienter, docte, cordate et cate.

134. Lambinus quotes *grates gratias* as the reading of MSS. (*grates gratias*. Sic Camerarius edidit, et ita habent libri veteres; vulgati autem 'gratas gratias').

135. The Paris Gryphius has *obuiam ei.*

Turnebus (*Adr.* xv. 6) mentions the line in this form: *Seitum est per tempus, si obuiam est, uerbum uctus*, and adds: *vel ut alii legunt, si obuiam it.*

137. Turnebus (*Adr.* xv. 6) quotes *lyrae lyrae* from his MS. (mihī membranarum quarundam perueterum auctoritas fidem facit *lyrae lyrae* germanum esse; cf. iii. 20 *gerae germanae atque aedepol lyrae lyrae*).

142. The Paris Gryphius has *Hem*. Duaren's original may have had *Item*.

152. The Paris Gryphius has *tuo* followed by the same contraction.

159. Turnebus (*Adr.* xv. 6) mentions the line in this form: *uin tu illi dare nequam nunc? Ag. cupio. Mi. en me dato.*

178. Turnebus (*Adr.* xxx. 32) mentions this passage: *locum sibi uelle liberum praerberier | Ubi nequam faciat clam.*

183. I take *o* to be Duaren's wrong transcription of a contracted writing of *et*.

193. The note belongs to v. 189.

194. The Paris Gryphius has *Collubiscum*.

201-2. Turnebus (*Adr.* xv. 6) mentions these lines in this form :

*eni iam infortunii intenta ballistu est probe,
quam ego haud multo post mittam e ballistario.*

210. Lambinus says: *quidam libri habent negotium sibi qui uolet comparare.*

223. The Paris Gryphius reads *nos*.

224. Turnebus (*Adr.* xiv. 12) quotes *aggerundaque aqua sunt uiri duo defessi.*

231. The Paris Gryphius reads *mmam*.

Turnebus (*Adr.* iii. 5) quotes *en iam* from his MS. (mihī uidebatur Plautus . . . *eniam* usurpasse prima statim specie hoc in versu *neque unquam lauando neque fricando scimus facere eniam*. sed in membranīs peruētustis repperi *en iam*). Lambinus' text offers *Facere* **Nam quae*, &c. His note is: *Facere*] deest vox aliqua, ut Camerarius admonet: 'finem' fortassis, aut 'modum.'

'v. c.' *en iam*. Nam Scalig. (a).

232. Lambinus mentions various readings: *nam quae elauta est . . . Libri vulgati pro elauta habent lauta*. Deinde pro *illauta*, seu ut est in

nonnullis libris *inlauta*, nonnulli alii veteres habent *musta* . . . Ex ea amicus quidam mens faciebat *inusta*. Vulgati habent *inuenusta*.

Is the position of the insertion-marks a mistake of Duaren's?

241. Turnebus (*Adv.* xv. 6) mentions the line in this form: *quasi salsa muriatica esse autumantur*.

245. Turnebus (*Opp.* i. p. 61, 35) approves of the reading *eius seminis*, though he does not actually assign it to his MS. (*licet in omnibus libris excusis aliter legatur: Item nos sumus eius seminis mulieres sunt insalsa admodum atque inuencustae sine munditia et sumptu*).

249. Turnebus mentions the line in this form (*Adv.* xv. 6): *scit muriatica ut macevent*.

252. Is *est* Duaren's wrong transcription of the contraction for *sunt*?

253. Turnebus (*Opp.* i. p. 4, 34) quotes the line in this form: *sunt hic omnia quae ad deum pacem oportet adesse*.

254. The Paris Gryphius has *dic*. But Duaren's original had probably *dīz*.

260. The Paris Gryphius has *lingua huic excidit*. The Paris Aldine has *lingua tunc excidit*.

261. Lambinus mentions the readings *obticuisti* and *obstipuisti* (*obticuisti*). Sic habent nonnulli libri veteres; alii *obstipuisti*, quomodo edidit Camerarius).

263. *Eho amabo* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

265. suppl. *te* 'v.' Scalig. (β).

267. Turnebus (*Opp.* i. p. 302, 40) quotes the line in this form, *Miseras schoeno delibatat seruilicolas sordidas* (cf. *Adv.* xxiii. 18). Lambinus says: *schoeno* . . . habent libri . . . nostri veteres.

272. The Paris Gryphius has something that looks like *ducedent*.

273. Turnebus (*Adv.* xv. 7 and xxiii. 18; cf. *Opp.* i. p. 302, 49) quotes this phrase: *tantula tanta uerba funditat*. del. *En* 'v.' Scalig. (β) *tantilla* 'v.' Scalig. (β). Lambinus says: duo libri veteres habent *tantilla*.

274. Lambinus' note is: *cuus ego uel nebulae cyatho*. Sic habent nostri libri veteres . . . nostram lectionem quam ille (Camerarius) quoque se reperisse in aliis libris testatur . . . probat *Adr.* Turnebus lib. *Adv.* 20, cap. 1. In his text the first word of the line is *Quoius*. Turnebus (l.c.) quotes the line in this form: *cuus ego uel nebulae cyatho septem noctes non emam*.

nebula 'v. c.' Scalig. (γ).

278. Was *amet ac posthac post posthac propitia* corrected to *amet posthac propitia* in *T*? Or is the entry a jumble of two variants, *amet ac posthac p.* and *a. posthac propitia*?

280. The Paris Gryphius has *uero*.

281. Lambinus says: *nihil illic quidem est* . . . in vulgatis verba sunt Agorastocles: in mss., Milphionis. Deinde scriptura non est unius modi. Alii enim sic habent, *nihil illic quidem est*, alii *nihil illic quidem est*, alii *nihil illic quid est*.

284. The Paris Gryphius has *e.rornate*.

290. The sign ought to stand before v. 286.

292. Turnebus (*Adv.* xv. 6) mentions the line in this form: *ac uide sis nunquam cum illa limau caput*.

310. Lambinus' text has *quia iam*.

312. Turnebus (*Adr.* xv. 6) mentions the line in this form: *siquidem tu es inecum futurus pro una passa pensilis* (cf. *Opp.* i. p. 362, 27).

318. *quia non iamdudum* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

319. Turnebus (*Adr.* xv. 6) quotes *prima cum* ut from his MS. (in membranis vetustis repperi). He mentions the lines in this form: *quia non iamdudum ante lucem ad aedem Veneris ucinimus | Primae ut inferremus ignem in aram.*

prima cum 'v. c.' Scalig. (β).

320. Turnebus (*Adr.* xi. 7) mentions the line in this form: *quae habent nocturna ora noctu sacrificatum ire occupant.*

325. Turnebus (*Adr.* viii. 8) mentions the phrase *mulsa loquitur*, and quotes (*Opp.* ii. p. 92, 30) *nil nisi laterculos, Sesamum papaueremque triticum et frictas nucas.*

331. Lambinus' text has *AG. Eho an irata est? AD. propitia hercle est. MI. uel ego pro illa spondeo.*

344. Lambinus mentions the reading *emiserit* (quidam libri habent).

345-6. Turnebus (*Adr.* vi. 11) mentions these lines in this form:

Ag. sunt mihi intus nescio quot nummi aurei lymphatici.

M. deferro ad me: furo actutum constiterit lymphaticum.

348. Turnebus (*Adr.* xx. 1) mentions the line in this form: *quam magis aspecto, tam magis est nimbata et nugae merae.*

351. *curam . . . potes* 'in quibusdam (libris) nostris Adelphasii verba sunt,' Lambinus.

352. All MSS., says Lambinus, have *quid agam Milphio*, except some which have *quid agas, Milphio* (*quid agis, Milphio*. Al. *quid agam, Milphio*. Sed altera reperitur in libris omnibus mss. . . . Sunt et qui habent *quid agas, Milphio*).

356. The transposition-mark should probably come between *est* and *olim*.

358. The reference is to *Rud.* 661, in the Scene which begins with the line *Proh Cyrenenses, &c.* Duaren has apparently miscopied *pectas* as *plectas*.

Lambinus' note is: *pugnīs pectas . . . Alii libri habent plectas.*

361. The Paris Gryphius has the same symbol after *sedccions*.

371. Turnebus (*Adr.* xv. 6) gives *ninnium* as the reading of his MS., but prefers *nummulum* (in iisdem membranis erat *ego furo Si non irata es ninnium pro te dabit*. Sat scio 'ninnium' equuleum interdum Graecis significare, sed puto tamen scribendum esse *nummulum pro te dabit*).

Lambinus follows Turnebus (*nummulum pro te dabit*. Secutus sum *Adr.* Turnebi conjecturam, qui ex antiqua scriptura *ninnium pro te dabit* ita coniecit esse legendum lib. *Advers.* 15. cap. 6).

373. Turnebus (*Adr.* xv. 6) proposes *uis item* as an emendation (lego etiam *qui bene uolunt, bene uis item*, non, ut vulgo, *bene uisitent*). Lambinus ascribes *bene uis item* to his 'libri veteres' (*bene uis item . . . Sic habebant libri nostri veteres, et ita legendum; non, ut vulgo, bene uisitent, quod et Adr. Turnebus vidit*).

The Paris Gryphius omits this variant, apparently through inadvertence.

378. Turnebus (*Adr.* xv. 6) approves of the reading: *atque hic me ne uerberet, illum faciat, nisi | Te propitio male formido.* Lambinus ascribes it to his own 'libri' and the MS. of Turnebus (*uerberet, illum. . . Sic esse legendum uincunt libri veteres, et quibus usi sumus, et quibus Adr. Turnebus, qui hanc scripturam asserit lib. illo Advers. 15, cap. 6).*

illum 'v.' Scalig. (β).

384. Turnebus (*Adr.* xv. 6) proposes the reading: *impius, herc, te; oratorem uerberas.* The Paris Gryphius has *feri le.*

Impias herile 'v.' Scalig. (β).

397. Turnebus (*Adr.* xv. 6 and xxv. 21) mentions the line in this form: *hem mihi iam uideo propter te uictitandum sorbilo.*

413. The Paris Gryphius has *maiore parte minore.*

Turnebus gives as the reading of his MS. (*Adr.* xv. 7 sic e veteri membrana lego) *maiozem partem minore habitus mea.* Lambinus ascribes the same reading to his 'antiqui codices' (*maiozem partem minore habitus mea. . . Sic scriptum repperi in nostris antiquis codd. ut edidi, non, ut in vulgatis, maior enim parte minore habitus in eas. . . Atque item ut ego, se in membranis antiquis scriptum repperisse testatur Adr. Turnebus).*

428. The Paris Gryphius has *saepe et faxis. efferis.*

I take *et faxis* to be the *T*-reading and *efferis* to be Turnebus' emendation.

433. Probably *o non est* and *omnes* are two attempts at expansion of the contraction *oñes*.

456. Turnebus (*Adr.* xv. 7) mentions the line in this form: *iratus uetus exta prosicariet.*

466. The Paris Gryphius has *crete.* Probably *crede*, i. e. *credere*, was mistaken for *crete*.

471. Turnebus (*Adr.* xv. 7) quotes 'ex illa vetusta membrana, aliquantum tamen scriptura conturbata,' *lenulle de illa pugna pentethronnica.*

The Paris Gryphius has *Lennile de, &c.*

478. Turnebus (*Adr.* xv. 7 *eo praesternebam folia farfari* lego, non 'prosternebant') gives *farferi* as the reading of his MS. (in membranis illis legebatur).

482. Turnebus (*Adr.* xv. 7) mentions the line in this form: *eos uolantes iussi funditariet.*

486. Turnebus (*Adr.* xv. 7) adopts the reading: (mox etiam lego) *eum necabam ilico.*

499. Turnebus (*Opp.* i. p. 149, 45) quotes the line in this form:

Et res serius omnes extollo ex hoc die in alium diem.

510. Turnebus (*Adr.* xv. 7) mentions the line in this form: *nequicquam hos procos mihi elugi.*

511. The Paris Gryphius has *huic.*

514. *isthoc grassari gradu* 'nostri codices antiqui,' Lambinus.

521. The strokes traversing the lines look like impressions from some piece of paper which had been left between these two pages. If this be the true account of them, they will give no support to Ritschl's theory that the original order of the lines was 521, 527-8, 522, &c.

530. Turnebus gives *et (uel) clauatorem gradu* as the reading of his MS. (*Adv.* iii. 11 quod tamen in membranis peruetustis repperi non indignum

visum est memoratu, et clauatorem gradu; cf. xv. 7 *uinceretis ceruum cursu uel grillatorem gradu*, haec scriptura patrocinio et assertione Festi et Nonii nititur: tantum tamen tribuo illis aliquot membranis, quas aliquando habui, ut earum lectionem testari et interpretari debeam, *rel clauatorem gradu*). Lambinus' note is: sed non est celandus lector libros nostros veteres, quibus et Adr. Turnebum usum esse arbitror, ut licet intelligere ex locis Plautinis, quos ille profert, tractat, restituit et explicat in libris Advers., habere partim *rel clabatorem*, partim *uel clauatorem*.

538. The entry belongs to v. 540.

547. Apparently *mihī* (Poict.), *mi* (Dr.). The Paris Gryphius has *mihī sim*.

554. The reference is to v. 514.

580-1. Turnebus ascribes to his MS. *conducta* and *conductior* (*Adv.* xv. 7 *fac modo ut conducta tibi sint dicta ad hanc falluciam*, | *M. Quin aedepol conductor sum quam tragoedi aut comici*, in utroque versu 'conductum' lego non 'conductum,' et membranis adstipulantibus, et favente sensu).

584-5. Turnebus (*Opp.* i. p. 10, 1) quotes these lines in this form: *nam istorum nullus nefastus est comitiales sunt meri. | Ibi habitant: ibi eos conspicias quam praetorem saepius*.

586. The Paris Gryphius has *cretiores*.

Turnebus (*Adv.* xv. 7) mentions the line in this form: *hodie iuris coctiores non sunt qui lites creant*, and makes the joke lie in the substitution of 'juris coctus' for 'juris doctus.'

cretiores 'v.' Scalig. (β).

587. *emunt* 'v. c.' Scalig. (?) (γ). (This variant is possibly not in Scaliger's handwriting.) Turnebus (*Adv.* xv. 7) quotes *qui si nihil est litium lites serunt*, and substitutes *l. emunt* (ego 'lites emunt' in sua iura repono).

588. Turnebus (*Adv.* xv. 7) mentions the line in this form: *uos quidem hercle cum eo cum quiqui tamen | Et bene et benigne facitis*.

597. Turnebus (*Adv.* i. 15; *Opp.* i. 345, 43) alludes to these lines.

601. Turnebus (*Adv.* xv. 7) mentions the line in this form: *et quidem quasi tu nobiscum adueniens hodie oraueris*.

602. Turnebus (*Adv.* xxx. 32) mentions the line in this form: *liberum ut commonstrarem tibi locum et uoluptarium*.

607. The Paris Gryphius has *inbet*.

613. *malist* 'v.' Scalig. (β).

621. *Aetolica ueste* (possibly only *ueste*) 'v.' Scalig. (β).

633. See note on p. 9.

645. Turnebus (*Adv.* xv. 7) approves the reading *capiti* (*capiti uestro id quidem* lego, non *capite*).

694. Is the transposition-line between *Antiocho* and *curari* a mistake?

706. The Paris Gryphius omits this variant.

718. (alia) *eadem* (fab.) 'v.' Scalig. (β), 'v. c.' Scalig. (γ).

742. Lambinus says: *foras egredier video lenonem*. Sic habent libri nostri veteres.

745. Apparently the *T*-reading followed by an emendation. The Paris Gryphius has *Qui illi mallei*.

760. *hos* 'v.' os Scalig. (β) (apparently a manuscript variant followed by an emendation).

770. Turnebus ascribes to his MS. (*Adr.* xix. 12 scribo etiam ex earum fide) *peregrinum Spartanum, id nunc his cerebrum uitur*. Lambinus' note is: *hi qui*, &c. . . . ita habent libri nostri veteres, quomodo et *Adr.* Turnebus se vel in eisdem vel in aliis quibus usus est se scriptum reperisse testatur lib. *Advers.* lib. 19. cap. 12. His text shows *cebrum uitur*.

his cerebrum uertitur 'v.' Scalig. (α), 'v. c.' Scalig. (γ).

The Paris Gryphius has *utitur*.

778. Turnebus ascribes to his MS. (*Adr.* xix. 12 scribo etiam ex earum fide) *nego et negando siquid refert ratio*. Lambinus says: *ratio* . . . Sic habent etiam nostri libri veteres, litteris integris, minimeque depravatis aut loco motis. In the Oxford Plantin *ratio* 'v.' is in Rutgers' handwriting.

783. *in mundo* 'v.' Scalig. (β).

791. The Paris Gryphius has *huic*.

792. Turnebus (*Adr.* xxix. 2) mentions this line in the form: *qui si quid bene promittunt, pro spisso uenit*.

793. The Paris Gryphius has *praesentariist*.

815. *quoi rei* 'v.' Scalig. (β).

817. The Paris Gryphius has *techniae*.

824. The contraction before *consimilis* and again before *consilies* sometimes means *et* (e. g. p. 611, etc.), sometimes *est* (e. g. p. 610). The Paris Gryphius has the same symbol.

827. Lambinus says: *in lautumiis*. Sic perspicue habent nostri libri veteres.

828. *latere* 'v.' Scalig. (β). *del. mea* 'v.' Scalig. (β).

833. The Paris Gryphius has *quam det ut hic homo est*.

836. The Paris Gryphius has *futiles*.

837. Turnebus (*Adr.* xxiv. 31) mentions the line in this form: *nomina insunt cubitum longis litteris*.

840. *meditate* 'v.' Scalig. (β).

843. *sic uideris* 'v.' Scalig. (β).

854. *qui* 'v.' Scalig. (β).

862-3. Turnebus (*Adr.* xxiv. 8) mentions the lines in this form: *facio quod moechi non solent; salua uasa domum refero*.

manifesti 'v.' Scalig. (β).

867. *quoi domi est* 'v.' Scalig. (β), *quoi domi sit* 'v. c.' Scalig. (γ). Lambinus says: *quoi domi est quod edis*. Sic habent libri nostri veteres.

873. The Paris Gryphius has *tam his erunt hic hirquiniae*. The Paris Aldine has *erunt tuae hirquiniae*.

874. Was the entry in Duaren's original *homo cum aut homo cum*? And did it express a doubt on the part of Turnebus regarding an illegible word in the MS.?

876. *Tacitius* 'v.' Scalig. (β), *Citius* 'v. c.' Scalig. (γ).

883-4. The Paris Gryphius has *paritem ne me perdis*.

paritem ne me perdis 'v.' *perdis* Scalig. (β) (apparently a MS. variant followed by an emendation).

886. The Paris Gryphius has apparently *crucifrugum* rather than *-fra-*.

Turnebus (*Opp.* i. p. 302, 32) quotes: *Continuo is me ex synccrasto*

crurifragium fecerit, with the remark 'sic enim legi debet ut Trochaicus constet.'

887. Lambinus has in his text *e me*.

896-7. *Illas emit in Anaetorio paruulas de praedone Siculo*

MI. Quanti? S. duodeuiginti minis: duas illas, Giddenenem nutriticm carum tertiam 'v.' Scalig. (β).

906. Duaren has wrongly transcribed as *eam* the *cā*, i. e. 'causa,' of his original. This contraction is more likely to have been in Turnebus' collation than in the codex itself.

908. *unam* 'v. e.' Scalig. (γ). Lambinus says: *libri nonnulli veteres habent unam*.

913. *noni* 'v. e.' Scalig. (γ).

919. The Paris Gryphius has *tam*; the Paris Aldine, *iam*.

921. Lambinus says: *et quae audiuistis modo*. Sic habent libri vulgati et nonnulli ex nostris veteribus.

923. Lambinus quotes from his 'libri veteres' the reading *dii immortales, quanta clades, quanta aduenit calamitas* (sic habent nostri libri veteres . . . Quod autem Camerarius edidit 'dii imm., quid malorum, quanta aduenit calamitas,' ejus scripturae nulla apparent in nostris libris vett. vestigia).

quanta clades 'v.' Scalig. (β).

926. *hoc noctu* 'v.' Scalig. (β), 'v. e.' Scalig. (γ).

930 sqq. These variants of Carthaginian words appear in the Paris Gryphius as follows: *Sitaniolum* . *Xythalonium* . *erybar* (second letter doubtful), *ninii* . *sthi* . *ad ed in* . *Bymarob* . *hamolomine* . *byimy* . *yssilcerbrum* . *lifal* . *ylchid* . *lilygly* . *elycothi sith* . *choth* . *Insum* . *Eralnim* . *altu-noecum esse* . *bulunc* (possibly -ue) . *celtu* . *nunco* . *mucro* . *taful*.

None of them agree with the Burney MS. except *Sitaniolum* (Sytalonium Burn.). At v. 943 the Burney MS. has *celtum* | *Comucro lueni*.

930. The first letter of *Xythalonium* may have arisen out of a marginal sign similar to that found opposite v. 950. In the Codex Vetus X appears as 'nota personae' of Hanno.

955. The Paris Gryphius has *ut*.

V ii. Is *dr.* a miswriting of *DI*?.

969. Lambinus says: *creta est* . . . Quidam tamen legi volunt 'certa,' libris omnibus veteribus inuitis.

972. *ad* is probably a wrong transcription of the contraction for *quid*, as at *Pseud.* 1187.

976. The Paris Gryphius has *In a balneis*.

977. Turnebus quotes from his MS. (*Adr.* x. 24 in iisdem membranis exaratum: cf. *Opp.* i. p. 61. 42 in eadem fabula lego) *facies quidem aedepol punica est, guggast homo*. Lambinus quotes from his 'libri' (in nostris libris sequuntur deinceps haec verba) *punicust, gugga est homo*.

punicast, guggast homo 'v.' al. *gargast* Scalig. (β); *punica est. Gargast homo* 'v. c.' Scalig. (γ), (the 'v. c.' may possibly be by another hand).

987. The Paris Gryphius has *illim*.

993. *quo patre* 'v.' Scalig. (β).

995. The Paris Gryphius has *bechēdre*. Anno.

1001. The transposition-mark should come between *hic* and *mihî*. The Paris Gryphius has *noui*.

1010. The variant belongs to v. 1006. The Paris Gryphius has *mico*.

1021. The transposition-mark should probably stand between *esse* and *te*.

1022. *ne quid clam furtim se accepisse censcas* 'nostri libri veteres,' Lambinius.

1033. Turnebus quotes from his MS. *miedilix* (*Adr. x. 24 Qui huc aduenisti nos captatum magdalia*, ego in peruetustis membranis repperi quod quam proxime ad verum accedit, *miedilix*; puto enim scribendum 'migdilibs' pro 'migdilibys'; cf. *Opp. i. p. 61, 39* lego *Quid huc aduenisti nos captatum migdilibs*, ubi 'magdalia' vulgo scribunt). Lambinius' note is: *migdilibs*. Sic fere habent nostri libri vet.

migdilibx 'v.' Scalig. (β), *mundilia* 'v. c.' Scalig. (γ).

1034. Turnebus (*Opp. i. p. 279, 32*) quotes the line in this form: *Bisulci lingua quasi proserpens bestia* (cf. *Opp. i. p. 61, 42; Adr. x. 24*).

1067. Lambinius' text has *quod ego aegre*.

1075. Lambinius says: 'adi atque ades.' Sic edendum curavi, quamvis nostri libri veteres habeant *audi atque ades*.

1092. The Paris Gryphius has *facelt*.

1097. *Hunc* 'v.' Scalig. (β) (possibly in Rutgers' handwriting). I take *enim* to be a wrong transcription of *N* (confused with *.N* 'enim'), a marginal correction of *Hunc* to *Nunc*.

1108. *olidum* 'v. c.' Scalig. (γ).

1162. *p* stands for *P(oenus)*.

1163. The Paris Gryphius has *peruenit*.

1166. The Paris Gryphius has *haccine*.

1168. Turnebus in one passage (*Opp. i. 61, 37*) appeals to his MS. in support of his proposed reading *Græcae sunt hae columnae, sustolli solent* (in eadem fabula . . . legendum puto *Græcae sunt hae columnae, sustolli solent*, subscribente huic lectioni veteri libro). In another passage he proposes the same reading without mention of his MS. (*Adr. x. 24* ubi scribitur 'coeleae sunt e testa, ut se sustolli solent,' non dubitanter legerim *Græcae*, &c.). Lambinius' note is: *Græcae sunt hae columnae, sustolli solent*. Sic reposui, nostrorum librorum veterum scripturam aliquantum depravatam secutus, in quorum uno scriptum est *Træcae sunt columnae*, &c.

The Paris Gryphius has *Thecoe sunt celonnae sustolli solent. Threcae sunt celūnae sustolli solent, fort. Trocleis uti columnae sustolli solent*.

Thecoe sunt celonnae 'v.' Scalig. (β), *Trecae sunt celonnae* 'v. c.' Scalig. (γ).

1177. Duaren's original had probably *opus*. *opes* 'v. Lips.' Scaliger (β).

1185. *et pol ego quom ingenis* 'nostri libri veteres,' Lambinius.

1188. The Paris Gryphius has *uitadem*.

1190. *libertatem* 'v. c.' Scalig. (γ).

1199. The Paris Gryphius has *huc*.

1204. *minusque addant operam* 'nostri libri veteres,' Lambinius.

1209. *patruæ his* 'nostri libri veteres,' Lambinius.

1211. The Paris Gryphius has *amabilis*.

1225. The Paris Gryphius has *In bisos*.

1232. *uolo* 'v.' Scalig. (β).

1233. Lambinus says: *nostri libri veteres habent dicet illic, id est, dicet ille*.

1234. On *et*, a mistake for *etiam*, see note on Pseud. 783.

The Paris Gryphius has *Et me (? nae) meae latrant (?)*.

1242. *da pignus ni nunc periures, scuium uter utri det* (sine copulatione 'in') 'nostri libri veteres,' Lambinus.

1267. The Paris Gryphius has *enicari*.

1268. Turnebus (*Adr.* x. 24) proposes *sperata salue* instead of 'sperate salue.'

1281. The Paris Gryphius has *ludificio*.

ludificum 'v.' and *ludificio cum is* 'v.' Scalig. (β).

1284. *quod edim* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

edim 'v.' Scalig. (β).

1285. *pro maiore parte prandii* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

1286. The Paris Gryphius has *dedero aere*.

1289. Turnebus (*Adr.* x. 24) says of this line: *lego . . . merulea . . . Ea est quae, ut merula, tota nigra est: etsi 'morula' alii legunt, quod est maurula, a Maurorum colore. Lambinus' note is: 'morula' . . . Quidam libri veteres habent merulea.*

merula 'v.' Scalig. (β).

1301. The reference is to v. 1354.

baioium 'v.' Scalig. (β).

1306. The Paris Gryphius has *nuest. quō istacc dic*.

1309. The Paris Gryphius has *legula in malam crucein*.

legula 'v.' Scalig. (β).

1310. The Paris Gryphius has *hic*.

1312-4. Turnebus prints from his MS. (*Adr.* x. 24) *exeudendos sic curavi ut repperi*; cf. *Opp.* i. p. 61, 47):

*deglupta maena sarrapis sementium
mastruga hats agoras hama tum autem plenior
alli utpicique quam Romani remiges.*

Lambinus adopts Turnebus' reading of the passage (*totus hic locus felicissime et ingeniosissime ab Adr. Turnebo restitutus est libro Advers. 10, cap. 24*).

arapisse mentium 'v.' Scalig. (β). *manstructa* 'v.' Scalig. (β).

1316. This entry belongs to v. 1315.

1317. The Paris Gryphius has *istacc* (possibly *-ae*).

1355. Turnebus (*Adr.* x. 24) proposes the reading *haud uerbum quidem* (pro 'adversum quidem' lego 'haud uerbum quidem'). This immediately follows his proposed reading of vv. 1312-4, a reading which he bases on his MS., and immediately precedes his reading of v. 1289, *merulea*. Lambinus' note is: *haud uerbum quidem*. Sic perspicue scriptum est in nostris libris vett.

1376. *ANTH.* (unde hae) 'v.' Scalig. (β).

1379. *ANT.* (uae) 'v.' Scalig. (β).

1381. *AG.* (et tu) 'v.' Scalig. (β).

1382. The Paris Gryphius has *nonnellycus*.

1336. The entry belongs to vv. 1384-5.

1392. The phrase *assereret manu* occurs also in v. 1348.

1399. Turnebus (*Opp.* i. p. 305, 19) quotes the line in this form:
utinam mihi argentum reddas, priusquam in neruum abducere.

1422. On this contraction for *et*, here wrongly substituted for the Greek Omega, ω , see the note on the last line of the *Persa*.

Persa, Arg. 3. The Paris Gryphius has *ni*.

4. *subornata . . . filia* 'v.' Scalig. (β).

20. The *N* should stand above *negotium*.

32. The Paris Gryphius has *disces*.

48. Turnebus (*Adv.* xviii. 25) proposes the reading (*sic enim legendum est*) *TO. obscero. SO. resecro*.

S. resecroque. T. (operam) 'v. c.' Scalig. (β). (Apparently. But *S.* and *T.* have been deleted.)

48^b. The Paris Gryphius has *enitas*.

53. 'Nostri libri veteres non habent vocem *alimoniæ*' (i.e. at end of line), Lambinus.

55. The Paris Gryphius has *meorum*.

67. *Magis* belongs to v. 66, *eum* to v. 67.

71. The Paris Gryphius makes in a correction of the first syllable of *Illexit*.

73-4. Turnebus (*Adv.* vi. 26; cf. xiv. 7) mentions these lines in this form:

*(si id fiat) næ isti faxim nusquam appareant,
qui hic albo reti aliena oppugnant bona.*

87. Lambinus' note is: *aquam appara*. Sic habent libri veteres. The Paris Gryphius has *stynthi acoluthæ*.

struthæ acoluthæ aquam 'v.' Scalig. (β). Turnebus (*Opp.* i. p. 61, 51) quotes the line in this form: *commisce nulsum, στρουθὲ ἀκόλοιθε, aquam appara*.

90. *balneis* 'v.' Scalig. (β).

92-7. *Nihil* belongs to v. 94. Turnebus (*Adv.* iv. 1) mentions these lines in this form: *collyrae facite mæcant . . . tum nisi cremore crasso est ius collyricum . . . quasi invæam esse ius decet collyricum*, adding with regard to the last: 'sic . . . Camerarius edidit' (Cf. xviii. 15 *collyrae facito mæcant et coliphia*.) Lambinus' text also has in v. 95 *cremore crasso est*.

98. Turnebus (*Adv.* xvii. 21) quotes *nolo in vesicam quod erat (cat?) in ventrem uolo*.

100. The Paris Gryphius has *crepulonus*. See note on *Pseud.* 816.

123-5. Turnebus in the same chapter (*Adv.* iv. 1; cf. ii. 30 for v. 124) mentions these lines in this form:

*Cynicum esse egentem oportet parasitum probe:
ampullam, strigilem, scaphium, soccos, pallium,
marsupium habeat: inibi paululum præsidii.*

188. Lambinus' text has *Ego dem pignus*.

196. The Paris Gryphius has *nunciabo*.

199. Does this collocation of *geras* mean that the line ended with this word in the MS.? Turnebus (*Adv.* xvi. 22) mentions the line in this form:

uola curriculo: istud marinus passer in circo solt.

239. The Paris Gryphius has *more n. P. dic. &c.*

Lambinus' note is: *ne hoc cuiquam homini dicerem, &c.* Sic habent libri nostri veteres. hoc primum, deinde *at uetita sum.* His text offers *PAE. Quid est quod metuas? SO. Idem istuc, quod tu. PAE. dic ergo, quid est? SO. at uetita sum | Ne hoc, etc.*

243. *lenifidae* 'libri nostri veteres,' Lambinus.

249. *dic amabo S.* belongs to v. 245.

267. The reference is to *Most.* 48.

272. The Paris Gryphius has *eero.*

278. On *et* for *etiam* see note on *Pseud.* 783.

283. Martial, II. lxxii. 3. Turnebus (*Adv.* vii. 12) in a note on *Cas.* 404 refers to this passage of Martial and proposes to read *percisum.*

285. Apparently *des(unt).*

292. *nam nihil habes* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

301. The Paris Gryphius has *intus* corrected apparently to *tutus.* The Paris Aldine has *latus.*

egreditur intus 'nostri libri veteres,' Lambinus.

intus 'v.' Scalig. (β).

347. *admigrant* 'libri nostri vett.' Lambinus.

350. *patri* 'nostri libri vett.' Lambinus.

386. The Paris Gryphius has *Quoinusmodi.*

399. See note on p. 9.

429. *partim proibetur*¹, *partim praehibetur* 'libri nostri vett.' Lambinus.

444. *trauorsis* 'nostri libri vett.' Lambinus.

trauorsis 'v.' Scalig. (β).

464. The Paris Gryphius has *Crepidula.*

482. The Paris Gryphius has *unde agis te.*

494-5. Lambinus says: *dum uitam uiuas.* Sic habent libri nostri veteres perspicue recte; vulgati autem mendose 'uita uiuas.'

535. *in ludo* 'veteres (libri) etiam ei quibus usi sumus,' Lambinus.

542. The Paris Gryphius has *etiam te.*

568. Lambinus' note is: *comissatum.* Sic legendum, et ita habent nostri libri veteres *comissatum*, per i, non per e, ut vulgus scribit.

606. *age age nunc tu in proclium, imperor* 'nostri libri,' Lambinus.

614. *tibi idem* 'libri nostri vett.' Lambinus.

622. The Paris Gryphius has *flere P. T. di.* Lambinus' text has *TO. Noli flere. VIR. ah. TO. Di.* etc.

629. Lambinus says: nostri libri habent partim *opta ut eueniant*, partim *optata ut eueniant.*

653. Was *hoc tibi dico iam* omitted (through homoeoteleuton) in one of the MSS.?

669. On *et* for *etiam* see note on *Pseud.* 783.

700. Lambinus prints this line: *sed scire uelimus quod tibi nomen siet*, with the note: hic versus, qui fuerat omissus a librario propter similitudinem ejusdem vocis, qua terminabantur duo conjuncti versus, ex auctoritate unius veteris codicis restitutus est, sine quo sententia hujus loci claudicabat.

¹ A misprint for *praehibetur*?

(*sed scire uelimus quid tibi nomen siet* in the Oxford Plantin (β) is in Rutgers' handwriting, not Scaliger's.)

703. *nugipololoquides* 'ex nostris libris veteribus unus,' Lambinus.

705. The Paris Gryphius has *ea*.

IV. vii. The Paris Gryphius has *seruās*.

734. *bona multa feci* 'nostri libri veteres,' Lambinus.

bonam uita 'v.' Scalig. (β), 'v. c.' (γ).

752. See note on p. 9.

764. Lambinus' note is: *ergo accede ad me, amplectere sis*. Sic habent nostri libri veteres, quos sequor. Alii 'ergo accedin ad me atque amplecteris?'

767. Lambinus' note is: non dissimulabo libros omnes veteres sine ulla varietate habere *parem*; sed in hoc dissentiunt, quod alii habent *quam*, alii *quem*.

768. The Paris Gryphius has *hic*.

770. The *l* may be merely an anticipation of *ludos* of the following line. *Mage* may represent *M(eretrix). age*.

824. See note on p. 9.

842. *Sibi* (ad v. 841).

843. Lambinus' note is: *graphice hunc uolui ludificari*. Sic habent nostri libri veteres . . . Alii libri habent *hic est, hunc uolo*, &c.

Graphice 'v.' Scalig. (β), 'v. c.' (γ).

844. The *S*. before *enim* seems to be an error.

849. The Paris Gryphius has *mi I intro*.

856. The Paris Gryphius has *loquenti*.

857. The symbol before *plaudite* is elsewhere used as contraction for *et*. The Codex Turnebi had probably the same Greek Omega as we find in the Codex Vetus in the last line of the Trinummus. Compare the note on Poen. 1422.

Rud. 7. 'libri omnes habent *interdius*' Lambinus.

8. *accidunt* 'v.' Scalig. (β).

10. 'libri veteres non habent praepositionem *in*,' Lambinus.

23. *hecatombis* 'v.' Scalig. (β).

63. The Paris Gryphius has *M pro S ut chodax pro curdax et epigens* (possibly *ef-*) *pro Lingens*. The Paris Aldine has *epigens pro lingens*. Duaren seems to have imitated as best he could the lettering of his original without understanding it. It is a note of Turnebus on the corruption *auenit* (*BC*) for *auchit*. Its proper form seems to be: *N pro H ut chodax pro cnodax et lihgens pro lingens*. (Cf. Turnebus' note on a passage of Vitruvius: eodem capite 'cnodaces' non 'chodaces' legi debere extra controversiam est, *Adr.* xxvi. 8.)

82. Turnebus (*Adr.* xix. 10) mentions the line in this form: *ualete ut hostes uestri diffidunt sibi*.

87. Lambinus' note is: *tecto*, sic legendum, non *de tecto*.

97. The Paris Gryphius has *huic*.

122. Turnebus quotes from 'boni libri' the reading *exicasque* (*Opp.* i. p. 103, 51 nam et 'exico' pro 'execo' apud Plantum in bonis libris repperi hoc versu, *quin tu in paludem is exicasque harundinem*). In other

passages he proposes the reading without mention of a manuscript source (*Opp.* i. p. 61, 16 pro *exigisque h.*, aut, ut alii libri habent, *exagitasque h.*, legendum *ericasque h.*; cf. *Opp.* i. p. 193, 13; p. 284, 12: *Adr.* xxii. 2). Lambinus' note is: 'exsiccas' pro 'exsecas.' Sic apud Varr. lib. de re rustica 'praesicare,' 'resicare' et 'desicare' pro 'praesecare,' 'resecare' et 'desecare.'

126-7. To what do these variants refer?

135. Turnebus mentions the phrase 'olla extaris' (*Adr.* xxii. 2).

140. Should the transposition-mark stand between *es* and *uocatus*?

149-52. The transposition-stroke should apparently come between *est* and *mea*. Turnebus (*Adr.* ix. 4; cf. *Opp.* i. p. 279, 30) mentions these lines in this form:

*ut mea est opinio,
propter uiam illi sunt uocati ad prandium.
D. qui? S. quia post coenam credo lauerunt.*

161. The Paris Gryphius has *socium*.

166. Lambinus' text ends the line with *potuit*.

179. The Paris Gryphius has *cadet*.

181. Turnebus (*Adr.* xxi. 12) mentions, apparently as a conjecture of Camerarius: *si tu de illarum coenaturus uesperis*.

182. *illis euidandum* 'nostri libri vett.' Lambinus.

186. Lambinus' text begins the line with *quam reapse experiundo*.

189. Turnebus (*Adr.* iii. 13) mentions the line in this form: *hancine ego partem capio ob pietatem praecipuam?*

191. The stroke under *parentem* may be a mere mistake (cf. v. 192).

193. Turnebus (*Opp.* i. p. 140, 21) quotes the passage in this form: *Tum hoc mihi indecore, inique, immodeste datus dii*.

203. *leuior* 'nostri libri vett.,' Lambinus (non, ut edidit Camerarius, 'lenior').

205. *composita sum* 'nonnulli ex nostris libris vett.,' Lambinus. *compotior* 'v.' Scalig. (β).

222. The Paris Gryphius has *uitae*.

234. The variant may belong to v. 237.

245. The Paris Gryphius has *Quum*.

255-6. Lambinus' text has *Lepidus't locus. nunc quisquis est deus, ueneror | Ut nos*, etc. Camerarius had supplied *Nunc quisquis*.

294. Lambinus' text has *hisce hami*. This was Camerarius' reading.

295. Lambinus' note is: *cotidie ex urbe*. Sic habent diserte nostri libri veteres. This too was Camerarius' reading.

297. Lambinus says: *vulgati libri, quibuscum consentiunt et nonnulli ex nostris, habent lopadas*.

298. Turnebus (*Opp.* i. p. 281) says: *e genere concharum sunt apud Plautum in Rudente 'striatae'*.

312. Lambinus' text has merely *fame siti speque*.

313. The Paris Aldine has *dum*; the Paris Gryphius has the same form as the Oxford Gryphius, which looks like the contraction for *dominum*.

Lambinus' note is: *sic habent nonnulli ex nostris libris veteribus ecquem adolescentem dum hic astatu expedit strenua facie, &c. . . . Non celabo lectorem ex nostris libris veteribus nonnullos habere qui tres semihomines ducert chlamidatos, &c.*

semihomines 'v.' Scalig. (β).

329. *eadem haec sacerdos Veneria si quid amplius scit* 'nostri libri vett.,' Lambinus.

342. *ad* may be a wrong transcription of the contraction for *quid*, as at *Pseud.* 1187.

350. The Paris Gryphius has *haec sacerdos me. G.*

363. Is this a miscopying of *annunco anan—uno n etiam?*

Turnebus quotes *ananceao* from his MS. (*Opp.* i. p. 60, 64 sic Camerarius restituit, vir eruditissimus, et ita in libro antiquissimo scriptum repperi). In another passage he mentions it merely as an emendation of Camerarius (*Adr.* xxi. 12 Camerarius emendavit . . . *credo hercle ananceao datum quod biberet*).

373. Turnebus (*Adr.* xxix. 21) quotes these lines in this form: *Neptunus ita solet, quamvis fastidiosus acdilis est, siquae improbae sunt merces, iactat omnes.*

411. Lambinus' text has *ut eapse sic succincta aquam*, which agrees with the reading of Camerarius (except *succincte* Cam.).

412. The Paris Gryphius has *impera huic.*

417. Turnebus (*Adr.* xiv. 12) quotes *accipiam hospitio si mox uenies uespere Item ut affectam.* Lambinus' note is: *si mox uenies uespere item ut affectam.* Sic legitur hic locus in nostris veteribus libris, sine ulla litura aut depravatione litterarum . . . *nam nunc nihil est qui te mane mulierem.* Etiam hic locus praeclare ex nostris libris veteribus restitutus et resartus est.

425. Turnebus mentions this phrase (*Adr.* xi. 7): *non ego sum pollucta pago.*

443. *ne nequiequam* 'nostri codices,' Lambinus.

447. *quid sacerdoti me dicam hic demoratum tandem* 'nostri codices,' Lambinus.

457. *confugiam huc* 'libri nostri vett.,' Lambinus. His text ends the line with *subita mihi.*

461. Turnebus quotes *praefiscine* from his MS. (*Opp.* i. 61, 2 locus . . . sic mihi legendus videtur *Ut sine labore hanc extrari praefiscine*; in veteri repperi *praefiscine*). (Cf. *Adr.* xxiv. 31.)

478. The Paris Gryphius has *capse.*

eapse cantat cuiu sit 'nostri libri vett.,' Lambinus.

481. *age* (sis) 'v.' Scalig. (β).

483. The Paris Gryphius has *Intro formidost*; the Paris Aldine, *Intro ferundost.*

Lambinus' note is: sed non dissimulabo nostros libros omnes veteres habere *introferundast, repperi negotium, &c.*

Introferundast repperi 'v.' Scalig. (β).

509. The Paris Gryphius has *ē.*

quam quae Thygestae quondam anteposita est et Terco 'nostri codices,' Lambinus.

511. The Paris Gryphius has *pulmoneum.*

519. Lambinus (like Camerarius) prints *cas, casque res.*

525. Turnebus gives as the reading of his MS. *ut uelitatione* and proposes 'aduelitatione' (*Opp.* i. p. 61, 13 in ueteri libro legi *equidem*

me at uelitatione exerceo. Nam omnia corusca prae tremore fabular. Ubi legendum censeo 'aduelitatione,' quamvis alii 'ad uelitationem' emendent. Lambinus (like Camerarius) prints *ad uelitationem*.

529. Turnebus (*Opp.* i. p. 216. 28) quotes this line in the form: *Ne thermipolium quidem ullum instruit: | Ita salsam praebet potionem et frigidam.*

533. The Paris Gryphius has *anatmente res.*

551. *consciare* 'v.' Scalig. (3).

560. Turnebus (*Adr.* xxvi. 2) mentions the line in this form: *hic in fano Veneris signum flentes amplexae tenent.*

561. The Paris Gryphius has *hac nunc.*

575. Lambinus prints the line thus: *Dum mea arescunt, in aliquo tibi referam gratiam.*

576. The last part of the entry (*elauī . . . eluam*) belongs to v. 579.

578-9. Turnebus quotes these lines in a passage of his *Adversaria* (xxi. 12 *scribitur eho an te poenitet in mari quod elauī, nisi hic in terra iterum eluam*), immediately after quoting several examples from his MS. of the supplement of defective lines (vv. 613, 671, 724, &c.). Cf. *Opp.* i. p. 14, 54 *eho . . . eluam?* Sc. *Eluas tu an exungare circum non interdum?* *Opp.* i. p. 303, 65 *Eluas tu an exungare cicum non interdum.*

596. Lambinus' note is: *quae praecessit. Secutus sum vulgatam lectionem, a qua non discrepant antiqui nostri libri.*

598. *Prise.* ii. p. 79. 20 H.

600. *deripere* 'nostri codices veteres,' Lambinus.

613. Turnebus (*Adr.* xxi. 12): *integratum . . . inveni versum hunc, qui vel mutilus vel nullus est in exemplaribus sed quid hic in Veneris fano meae uiciniae.*

Lambinus' note is: *sed quid hic in Veneris fano meae uiciniae. Hic versus, in aliis libris omnibus lacer et mutilus, sic integer repertus est in nostris veteribus.*

meae uiciniae 'v.' Scalig. (3).

625. The reference is to v. 696.

629-31. Turnebus (*Opp.* i. p. 60, 61) mentions these lines in this form:

*teque oro et quaeso, si speras tibi
hoc anno multum futurum syrpe et laserpitium,
eamque euenturam eragogam Capuam saluam et sospitem.*

(Cf. *Adr.* iii. 21.)

631. *Capoum* may be the 'Poict.'-reading (*capram* in the Burney MS.) with the common confusion of *o* and *v*. If so *fort.* is misplaced.

636. The Paris Gryphius has *umerum*.

641. Turnebus (*Adr.* xxi. 12), in the passage of his *Adversaria* mentioned in the note on vv. 578-9, gives the reading, apparently from his MS.: *obsecro hoc praeuortere ergo.*

(*praeuortere* 'v.' in the Oxford Plantin is in Rutgers' handwriting.)

647-52. Lambinus' note on v. 650 is: *hunc versum et superiori proximum, qui erant mutili et laceri, ex auctoritate nostrorum librorum veterum integravimus. His text shows these endings of the lines: (v. 648) nunc homo audacissimus, (v. 649) oportet liberat, (v. 650) parui pendit? paucis expedi, (v. 651) periurii plenissimus. I suspect his paucis*

expedi to be his own conjectural emendation of *T. uis* (*dicam tibi?*) of his 'libri veteres.'

661. The reference is to Poen. 358, in the scene which begins with the line *Negoti sibi*, &c.

664 sqq. The word before *tanto* must be read as *sciamus*. The Paris Gryphius shows the same abbreviated form.

Lambinus' note on v. 666 is: *nostri libri veteres hic non satis integri neque liquidi sunt; habent enim obscure partim se nee uia est, partim sed ne uia est*. His text shows these beginnings of the lines: (v. 666) *Nec ulla specula est*, (v. 667) *Nec scimus quam in partem*, (v. 668) *Maximo miseræ in metu*, (v. 669) *tanta importunitas*, (v. 670) *Facta in nos*, (v. 671) *Qui scleratus sacerdotem*.

Turnebus quotes v. 671 from his MS. in this form: *quin scelestus sacerdotem anum pruccipes* (*Adr.* xxi. 12 in veteri repperi versum hunc ita perscriptum).

697 sqq. The Paris Gryphius has *L. N.* (= *linea nova?*).

Lambinus prints in his text, without comment, these beginnings of the lines: (v. 698) *Ut uleiscare*, (v. 699) *Patiare quæ elautæ*, (v. 700) *Ne inuisas habeas*, (v. 702) *Aequum hæc*.

704. Turnebus (*Adr.* xvii. 22) mentions the line in this form: *te ex concha natam esse autumant, caue tu harum conchas spernas* (*spreueris*).

III. iv. *A* is apparently a 'nota personæ.'

712-3. The Paris Gryphius has apparently *Iuicens . . . indicem*. Lambinus' text has *eripis*. *TR.* *ergo dato . . . quemuis opulentum arbitrum*.

721. Turnebus (*Adr.* xxvi. 2) mentions the phrase 'follis pugillatorius.'

724. Turnebus, in the passage of his *Adversaria* (xxi. 12), mentioned in the note on vv. 578-9, gives, apparently with the help of his MS., this reading of the line: *non licet est lex apud nos*.

Lambinus' note is: *non licet, ita est lex apud nos*. Sic habent libri nostri veteres, idque ego liquido jurare possum, ne quis coniecturam esse dicat.

725^b. Turnebus (*Adr.* xxvi. 2) quotes *arido argento est opus*.

727. Lambinus' text has *DAE. hæc autem Veneri*.

731. *si ei* 'libri nostri uett.' Lambinus.

733. *proportas* 'v.' Scalig. (β).

738. Lambinus prints in his text (with Camerarius) *ingenuis parentibus*.

748-9. Turnebus (*Adr.* xxi. 12), after mentioning some praiseworthy conjectures of Camerarius¹ (v. 363 'ananceao,' v. 181 'uesperi,' &c.), quotes these lines in this form (cf. *Adr.* iii. 19 ut 'feles uirginalis' a Plauto dicitur):

*tunc hic felis uirginalis liberos parentibus
subiectos habebis.*

Lambinus prints them in the same form.

753. The reference is to Paul. Fest. 188 M.

The Paris Gryphius has *et plura ex festo leges*.

Turnebus brings this line into connexion with this passage of Festus (*Adr.* xvi. 22): 'Offerumenta sunt,' inquit Festus, 'quod offeruntur': . . . unde, ut suspicor, natus est elegans Plauti jocus in Rudente: *ui*

¹ All, I believe, confirmed by Turnebus' MS.

offermentas habes plures in tergo tuo, ubi offermentas vibices plagarum tergo oblatarum perquam joculariter appellat.

761-8. Turnebus (*Adr.* ix. 12) mentions some of these lines in this form: *Lab. Vulcanum adducam, is Veneris aduersarius est. . . . Lab. ibo hercle aliquo quaeritatum ignem . . . ignem magnum hic faciam . . . hasce ambas hic ut in ara uinas comburam.*

767. Turnebus quotes from his MS. (*Adr.* xxi. 12 lego ibidem e veteri libro) *quin ut humanum exurias tibi* (cf. *Opp.* i. p. 61, 9 locus est alius in eadem fabula *ignem magnum hic faciam. D. quin ut humanum exuras tibi, ubi vulgo depravate legitur 'ut manum'*).

Lambinus' note is: *quin ut humanum exuras tibi.* Sic habent dilucide nostri libri veteres.

769. The Paris Gryphius has *age.*

770. Turnebus (*Adr.* xxiii. 5; xxvi. 2) mentions the line in this form: *teque ambustulatum obiciam magnis avibus pabulum.*

776-8. Festus 181 M.; Pers. 569, in the Scene which begins with the words 'Satin Athenae.' &c.

neue occentarit 'nostri libri vet.,' Lambinus.

777. The Paris Gryphius has *alserua.*

790. Is this transposition-stroke a mistake? (Cf. v. 789.)

Bacch. 35. *potis est 'v. c.' Scalig. (γ).*

40. The suprascript *cium* is in a later hand and is not transcribed in the Paris Gryphius.

51. Lambinus' note is: *arundo alas uerberat. . . . Secutus sum codices mss. Nam vulgati habent 'hirundo alas uerberat.'*

54. *malitiam suadeat 'habent omnes libri,' Lambinus.*

57. In the Paris Aldine the variant *sed quam* is referred to *Sed*, v. 58. Are *si quid* and *sed quam*, both of them, expansions by Turnebus of a contraction found in the MS.?

Lambinus prints (with Camerarius) *si quid.*

61. *med 'v.' Scalig. (β), medesse 'v. c.' Scalig. (γ).*

62. Lambinus says: *obticuisti. Nonnulli hic legunt obstipuisti. Et vero sic habent nonnulli libri.*

65. Lambinus prints (with Camerarius) *homo adolescentulus.*

70. Turnebus (*Adr.* ii. 30; *Opp.* i. p. 17, 5) mentions the line in this form: *pro galea scaphium. pro insigni sit corolla plectilis.* Lambinus says: *nonnulli legunt hic plectilis, sed contra librorum mss. auctoritatem.*

71. Turnebus (*Adr.* xx. 36; *Opp.* i. p. 278, 61) mentions the phrase *malacum pallium.*

78. I. e. *quidem* <Poict.>, *quod* <Dr.> (ad v. 77).

565. *et me ires consultum male 'habent libri mss. et vulg.,' Lambinus.*

567. *prolectas 'v. c.' Scalig. (γ). Prolectas 'quidam libri habent,' Lambinus.*

570. The Paris Gryphius has *paruam.*

paruam 'v.' Scalig. (β).

571. The Paris Gryphius has *diu.*

576. The Paris Gryphius has *ut ē nō* ('ut est non').

577. Lambinus' note is: *tu qui dudum puer cum illa usque isti simul.*

Sic legendum censet Camerarius, et recte. Nam libri vulg. sic habent 'i tu puer, qui dudum cum illa usque isti simul' . . . mss. autem sic *tu dudum puer cum illa usque iuisti simul*, plane mendose.

586. The Paris Gryphius has *pame*.

602. The Paris Gryphius has *improbust*.

Turnebus (*Adv.* xxiv. 11) proposes *nequam esse oportet scutum, integumentum improbum est* as an emendation of the ordinary reading 'nequam esse oportet, cui tu integumentum improbus es.'

Lambinus' note is: *nequam esse oportet cui tu integumentum improbum es*. nostri libri MSS. aliquot, in his Pithocanus et tres Clericani et alii duo habent *nequam esse oportet scutum integumentum improbumst*, quomodo Turnebus in aliquo scriptum repperisse arbitratur, quamvis id non scribat, sed hoc tantum, se ita emendare. Ex quo apparet eum conjectura ductum sic restituisse, quod non est incredibile. . . . Ego lectionem receptam ferri posse puto, sed ita ut antiquam magis probem. Neque tamen celabo lectorem hanc quoque, quam secuti sumus, reperiri in nonnullis libris mss. Et credibile est Camerarium, qui sic edidit, eam etiam in suis repperisse: alioqui non ita edidisset.

scutum 'v.' Scalig. (β), *scutum integumentum improbast* 'v. c.' Scalig. (γ).

603. *dirumptum* 'v.' Scalig. (β).

IV. iii. The Paris Gryphius has *restit*. Cf. the Scene-heading in our MSS. at Cist. I. ii. LENA RESTITIT.

615. *ingenio* 'omnes mss. habent,' Lambinus.

622-3. Lambinus' note is: quod autem *prae manibus* et *amens* edidi, non 'prae manu' et 'amans,' in eo secutus sum libros vulgatos, a quibus tamen non discrepant nonnulli mss.

628. The Paris Gryphius has *In*.

629. The Paris Gryphius has *Heia*. The forms of *ii* and *y* are very similar in Duaren's handwriting, but this seems more like *ii* than *y*.

633. The Paris Gryphius has *hae*.

639. The Paris Gryphius has *ecum*.

811. Lambinus says: libri aliquot veteres habent *tetuli*.

815. Turnebus (*Adv.* x. 3) quotes the line in this form: *in eo ipso astas lapide, ubi praeeco praedicat*.

821. *fungus putidus* 'omnes libri habent,' Lambinus.

869. *ersorbeo* 'libri nostri vett.,' Lambinus.

887-9. Turnebus (*Adv.* xxiv. 11) mentions these lines in this form:

*si tibi machaera est, nobis uerua est domi,
qua quidem te faciam, si tu me irritaueris,
confossioem soricina uacua.*

894. Turnebus (*Opp.* i. p. 280, 24) quotes the line in this form:

Castor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules.

901. Turnebus (*Adv.* xxiv. 11) mentions the line in this form: *illa in arcem abiuit aedem uisere Mineruae*.

I add a list of the Oxford Gryphius variants for the other parts of the *Bacchides* (vv. 113-544, 673-798, 925-fin.):—

114 quid huc.	habitat	119 non ae.	126 cui.	128 Quasi d.
141 et cum e.	149 uiuo nim.	152 magistratu.	153 iam.	154
Calens.	uirum.	158 uereri.	166 festum in	archectum malum.

171 Ephebum. 174 me sin. II. ii. (Pist.) adolescens (Chrys.) seruus.
 182 O Pist. 186 annuo. 190 Quem nam admodum. 191 *ins.* ille
ante ualet (*ante* amat *Burn.*). 196 attigisset. 197 ei redd. 198
 Religiones. 211 hercle ab. 215 ego inuitus specto. 220 equidem
 (quidem *Burn.*). 227 d. nunc. 230 philipeos. 240 Chryso. 248
 paneratice (-er-?). 267 caeteris. 275 a uillico. 278 in stega.
 301 illis. 307 et thiresiae. 308 Megalobuli. 309 Ephesis (-sus
Burn.). 320 Quantullum (-tulum *Burn.*). 331 isthic. 333 Quor.
 340 Remorabitur. 341 quom illuc ueneris. 351 inopem. 356
 neque. 357 et Mne. 365 aut m. 366 eius hanc. 367 auroque.
 III. i. paed. seruus. *del.* Actus Tertius. 369 cui. 373 Omnes.
 377 Quibus. afflictas. 383 demolibor iam (*ut in textu*) (demo. libet
 iam *Burn.*). 384 eiiciat. 385 modis meditatus. 392 quam t.
 397 hoc. 398 obiurgato. 402 serum syris. 403 celabas. III.
 iii. Lyd. Seruus. 409 minis (nimis *Burn.*). illaec. 415 quid.
 421 *del.* olim. 422 haec copiae (haec . . . copiae *Burn.*). 425
 prohibebantur. 438 capiebant. 447 *del.* uerum. 450 contuderit.
 457 h. enim. 459 morae. 468 di souit (disruit *Burn.*). 471 uos ea.
 478 Ipsius. 487 illius. 492 patiatur. 493 sese. 500 In uitio
 nunc. 503 haud. 504 diuini. quisquam 507^a (508?) meus p.
 512 antequam. 514 uincere. 518 q. mihi. Referet. 533 nequid
 (nequid *Burn.*) ei succenseat. 539 autehaec.
 677 immersti (inm- *Burn.*). 679 animus iam. 681 C. omne M.
 oppido. 686 Artimide (archidemide *Burn.*). 703 cum. 705 tui.
 720 est bicl. 723 aspice. 724 ut e. 733 (in) cera est (in cera inest
Burn.). 738 hem. citus (*ut in textu*) (scito *Burn.*). 743 congregem.
 751 ut ne. 768 at amb. 769 munum. 770 illic. 777 in m.
 781 ferrea ut usquam. 784 specta te (spectate *in textu*) (spectare
Burn.). 789 ubi est ipse (ubi est ipse *corr.* ubi i.e. *Burn.*). 793 tenis.
 925 Atrides. 932 quam huc. 934 quadragentis. 937 Epeus.
 944 lacebra. 947 est A. 949 eidem Ulyxem. 951 ibi. 955
 Portae (forte *Burn.*) phrygiae. 961 Cum. 962 Ulyxem. 966 inermis
 vel inermis (-mus *Burn.*) (see p. 5). 976 comptialem. 978 adloquar.
 979 Cui anam. 980 congregere. 982 equidem. 986 estne eius.
 992 aduerte. 995 aurum. 996 equidem. par sit. 1016 cuius.
 1031 abduc. 1038 de me mea. 1046 uulgo. 1062 cape. 1064
 credi. 1071 educo. IV. x. Nicobolus. 1077 insecitus. 1082 ut
 animo obsequendo sum ere. 1083 esse p. 1086 eo est ingenio
 natus. 1087 fuerunt. 1089 soles (-us *Burn.*). 1090 ludus.
 1091 magis quam. 1094 antautit (aut-?). 1102 nautifacere. 1115
 id. ambo aequae amicas habent. 1118 foras (-es *Burn.*). 1120
 tumultuanti nomine nominat me. 1124 at. 1127 tousari. 1129
 Cimiamae (tim- *an cim- incert. Burn.*). 1136 balantes. 1138 *del.* eas
 iam. 1140^a -uort-. bachilico. 1142 nobis. 1152 quam. 1159
 coxē dicere. 1170 quantus est in terra. 1173 mihi d. 1175 con-
 gastigato. 1187 *del.* 1192 accubet. 1199 satis. 1201 ne is
 quam meam uellem. 1203 id dicis. 1204 *del.* nos. 1205 *del.* uos.
 1208 hoc. hodie flagitii. facerent flagitii (*ut rid.*) (hodie Hoc t. flagi-
 tium facerent *Burn.*).

APPENDIX

THE BURNEY MS.

MS. Burn. 228 in the British Museum is a MS. of Italian (Florentine?) workmanship, beautifully written in the script current in the latter part of the fifteenth century. Of its history before it passed into the library of Dr. Burney (1757-1817) nothing is known; but the arms (surmounted by a mitre), which are painted on the first page¹, may be those of Hieronymus Trivisanus who was Bishop of Cremona when that town was taken by the French in 1509, and who is described by Ughelli (*Italia Sacra*, iv. 614) as 'nobilis Venetus . . . in divinis humanisque literis nobiliter eruditus.' The name in an entry of ownership² on the last page 'ego sum possessor (*sic*) huius libri —' is unfortunately illegible.

The *Amphitruo* and *Asinaria* are well provided with explanatory notes, frequently taken from Nonius Marcellus (e.g. ad *Amph.* 67 'fauitores N. M. veteres posuisse refert pro fautores'). The same notes are written on the margins of the Oxford Gryphius, though here we find occasional notes in other plays too (e.g. at *Capt.* 14 the conjectural emendation of Alciat, 'rupturus ramices causa ego non sum tua,' with a reference to Alciat's *Parerga*, published in 1536). These additional notes in the Oxford Gryphius I believe to come from Turnebus (see p. 5 above).

Characteristic readings of the Burney MS. reappear in the Oxford Gryphius marginalia, such as *Capt.* 155 *imperfecte*, *Cas. arg.* 6 *cassitiam*, *Rud.* 1219 *fato*, 1229 *Tuam*, 1238 *anarus*, *Poen.* 1272 *tractate*, *Truc.* 10 *Athenis taloco* (post *gratia* v. 9). Also marginal headings like *dos optima pudicitia et pudor* (*Amph.* 840), *officium seruorum frugi* (*Amph.* 959), *maledicta in lenonem* (*Pers.* 405), and above all the incomplete variant (from the Codex Ursinianus?), written in red, at *Men.* 75 'alibi in alio codice invenitur textus sequens *Ni caditat leno modo*,' with its curious suppression of the rest of the passage 'adulescens, modo senex, Pauper, mendicus, rex, parasitus, hariolus.' All the 'annotata' referred to in the Gryphius marginalia are found in the Burney MS., viz. *Amph.* 100 *Annotatum profectus*, *Asin.* 506 *Annotatum aliter piccolam*, 587 *lacruma tenet caco um aus* (pro *lacrumans*?) *annot.* (*Lacrumantem lacinia tenet lacrumans*]

¹ Argent a chevron gules in a bordure of the last.

² This entry, like other scribblings on the same page, is in rude Italian writing.

It is immediately followed, however, by an entry in a neat hand rather like French than Italian 'anno 1545 in mense aprili.'

Ab. lacruma terit (-xit?) lacrumas Burn.), Aul. 201 *Raptum adnotatum*, Cas. 994 *Hic deficient aliquot versus qui non reperiuntur*. Annot¹.

The few discrepancies, such as Pseud. 484 *ceu tu au ita negaris* (corr. *negars*) (Oxf. Gryph. 'seu tu aut ita negari'), Rud. 1107 *iterum* (Oxf. Gryph. 'iterum iterum'), Pseud. 962 *quo tum has aedis* (Oxf. Gryph. 'quartum has aedis'), Poen. 1314 *anulpique* (Oxf. Gryph. 'amplique'), Stich. IV. ii. DVO (Oxf. Gryph. 'DV'), might be referred to Duaren's miscopying or to some other disturbing element. But the marginal entry in the Oxford Gryphius at *Capt.* 892-7 'desunt hi sex versus in antiquo' makes me incline to the belief that the MS. which was used along with the Codex Turnebi in the compilation of the Oxford Gryphius marginalia was not the Burney MS. itself, in which these six lines are present (v. 897 ending the page), but a transcript in which the homoeoteleuton *si vera automas* (vv. 891, 897) had brought about the omission of the intervening passage.

In the absence of this supposed transcript I give here a collation of the Burney MS. with the Leipzig MS. (*F*)² for those plays in which the Codex Turnebi is in evidence in the Oxford Gryphius. With the help of this collation it will be possible to discriminate satisfactorily between the variants taken from the MS. containing the 'Italian' text and those taken from the Codex Turnebi. Orthographical trifles like *e* for *ae*, *ti* for *ci*, single for double letter (e.g. 'opidum' for *oppidum*), *ch*, &c. for *c*, *i* for *y*, are left unnoticed or, if deemed worthy of mention for any reason, are enclosed in brackets. Brackets are also used where a reading is mentioned in which the Burney MS. agrees with the Leipzig codex. A capital letter as initial denotes that the word begins the line. The division of the lines in the Burney MS. is as a rule very erratic³.

Pseud. 721 sqq. 724 CHAR. qua. 736 mihi hic quidem est.

¹ Other notable points of similarity are, in the parts for which the *T*-variants are found:—Pseud. 1259 *num*, Poen. 11 *audentiam*, 601 *ut quidem*, 896 *paruulas*. MIL. *quanti?* SIN. *duo* | *De uiginti minis*. MIL. *duas illas?* SIN. *nutricem earum* *terciam et ille*, 955 *sed dic mihi*, 993 *parleris*, 1005 *om. si est*, 1166 *Ecce meae*, 1372 *iubet*, Pers. 107 *halle agis*, 846 *dei*, Rud. I. v. *puella*, 344 *uocauit ad prandium*; and in the other parts; Asia. 363 *intinnatus*, Bacch. 149 *uino nimio iam*, 166 *fecisti festum*, 777 *ut in meum*, 789 *ubi est ipse* (cum signis transpositionis in cod. Burn.), 793 *tenis*, 1094 *ancauit* (*antauit*, Oxf. Gryph., which Scaliger misread *aulauit*), *Capt.* 798 *Dentidegos*, 935 *inueneres*, Men. 255 *uiatiacati*, Rud. 1089 *tu tum*, 1271 *mati* (with *suprascr. ð*).

² As represented in the apparatus criticus of the large Teubner Plautus.

³ Where the beginnings of lines are marked by Duaren in the parts for which

his *T*-variants are not in evidence, they coincide with the beginnings in the Burney MS., e.g. *Amph.* 24 sqq. *proinde*, tamen, A. scelestissime, tun id, antehac, te perdat, S. merito, A. homo, A. tu istic &c. (so *Capt.* 707 sqq., *Epid.* arg., *Truc.* arg. in 3 lines, &c.). But where the *T*-variants are found, only the line-division of *T* seems to be noted. Between *Bacch.* 654 and 811 no variants seem to be derived from the Codex Turnebi; for all agree with the readings of the Burney MS. with only these trivial divergences: 677 *immersti* (*immersti* Burn.), 686 *artimide* (*archimide* Burn.), 733 *cera est* (*cera inest* Burn.), 784 *specta te* (*spectare* Burn.). But a number of line-beginnings are indicated, which probably all come from *T*, viz. 655 *Nisi*, 662 *Utunque*, 664 *Dempsit*, 665 *Si*, 667 *Sed*, 668 *Nunqui*, 669 *Quid*, 670 *Non*, 672 *Quia*. The Burney MS. agrees with this division of vv. 665-9.

741 quouismodi. 742 Qui in. (743 lambras *cum F.*) (745 Turbo non aeque citus est *cum F.*) (748 ecquid | Is homo est scitus. CHAR. plebicitum (*sic*) non aeque scitum est, *cf. F.*) (752 subdeditum *cum F.*) (753 *cum cum F.*) 760 per uias | Omnes. (772 Prefulgior *cum F.*) (775 hodie est *cum F.*) 776 *om. est.* (785 Quoi manus *cum F.*) 790 stulte uocant *bis.* (794 gloriosum *cum F.*) 796 Caenam. (801-2 Tu solus, Ego sum.) (801 dico *cum F.*) (802 auaricia, *cf. F.*) (804 extemplo *cum F.*) 806 uilissimus hoc. 808 dragma essent. 809 minoris quam nummo. (810 coci.) 812 oggerunt. (813 alliis.) 818 exsillent. 827 prorogate. (830 qui esitabunt *cum F.*) 831 cicilendrum. 836 hapalopside. (837 *cum cum F.*) 841 olos. 844 Eum in odorem (cotidie). 853 BAL. *praem.* (856 amolliri.) (859 hic quo *cum F.*) 863 ibit ito. (864 *ut in F.*) (866 animum bonum *cum F.*) 867 qui te. (875 Istuc.) (890 hem *cum F.*) (892 corrumpitur et subolet *cum F.*) 894 qui. 902 obdueturum. (907 ext- *cum F.*) (908-936 Sed, Egomet, Malus, Si ille, Sed eccam, Ehem herele, Ne abisses, Ubi mihi, Me rogas, Nimis, Stratiocus, Nunc quid, Ociose, Ut occupes. Iupiter, Nunquam, Pulere, Atque mend., Eum esse, Occidis me, Dolis, Sed uide, Tantum.) 908 ego. (910 nolui *cum F.*) 912 Ehem herele te ego. (924 ille *cum F.*) (937 quantum tibi *cum F.*) (939^a Neque ego, Tu id.) (939^b quae tibi *cum F.*) (941 Omnia.) (943 fundes *cum F.*) 946 te hodie accipiam. Habahe. (948 super sauia *cum F.*) (949 Lepide acc.) 954 illic sis. (SI. mala *cum F.*) 955 cede (*sic*). 959 et ego hic. 961 deuorti. (965 facit *cum F.*) 973 quisquis est. (975 periurum *cum F.*) (977 sum ego *cum F.*) (982 tibi me *cum F.*) 989 heus (*null. spat.*). (990-1 SI. Placides nomen est, Postquam.) (992 bellator *cum F.*) (998 nihil *adscript. in marg.*) (999 plac- *cum F.*) (1009 nihil *adscript. in marg.*) (1011 BAL. Qui.) (1024-5 Atque ed., Triplici.) (1031 *cum cum F.*) (1042 te esse *cum F.*) 1052 Habe nunc. (1057 peierare et milies *cum F.*) (1062 promiscua *cum F.*) (1063 ulixes *cum F.*) 1066 Metuas SI. quid est. 1067 *om. est.* (1076 periculum *cum F.*) 1077 ut concepisti uerba | Viginti (*om. SI.*) 1079 ses (*pro sed*). (1084 ego *cum F.*) (1095 Bonan fide *cum F.*) 1097 (-ola *cum F.*) 1098 adduxi modo. (1100 Colonias *cum F.*) (1103-36 Malus. Nihil est, Nam qui, Si sui, Quo habent, Quicquam, Nec locus, Et si abest, Ne cum adsiet, Sineret, Me aiebat [Verum *in med. vers.*], Huc ultro. Neque quicquam, Leno argentum, Heus tu, Mea est, Iamne, Deurare, Mali populi, Ut scelestus, Sitne ballio, Luerifugas, Scortantur, Et illis, Habet rectam.) 1107 Quo habent. seruitus. 1109 Quicquam inest nisi. 1115 Ne cum adsiet. 1116 inter uerna. 1118 arcessere. 1121 quicquam est. 1123 mulierem. 1124 hic homo meus est. 1125 mihi hunc libet. 1131 dat at cum. 1138 ab hoc. (1148 iam si dudum *cum F.*) 1155 tu abduceres. (1156 incipit a BAL. *Phoenicium.*) (1157 maturate *cum F.*) (1160 manifesto *cum F.*) 1162 Nunc quasi. 1164 dare. (1166-7 Mihi op., Exploratore.) (1174 Ex sytione.) 1175 hic est. 1179 *om. SI. Scilicet solitum esse.* (1182 temperi *cum F.*) (1189 quid *cum F.*) (1193 HAR. Quid istie est pseudolus | BAL. Praeceptor.)

(1204-7 Nugis, Ut docte, Dedit, Nam illam.) (1206 quantum *cum F.*)
 1222 SI. Hercle. 1229 SI (uel har. *supraser.*) Si mihi. 1231 cum
 uicibus. (1236 esse *cum F.*) 1237 die simo. (1241 inultus *cum F.*)
 V. i. Pseudolus Seruus Ebrius. 1252 probe mulsau. (1255-7 Hoc est,
 In hoc.) 1259 Num (*in med. versu*) ubi | Amans. (1272-3 Exurrexi,
 Illis satis.) 1277^a nolui. (1278^b nempe *cum F.*) (1279-80 Itaque
 dum, Voluptati.) 1283 nun ab hero. 1293 BAL. *praem.* (*non v.*
 1292). (1295 afflicter *cum F.*) 1300 in hos. 1301 ructus.
 1307 perportau. (1309-10 Quae tibi, Mulier.) 1312 quaeque.
 (1315-6 Onera, Onerabis, Et argentum.) (1320 Desine.) 1322 hic.
 1323 diuicior (dicis *cum F.*) (1329-31 Duc me, Propter.) 1329 ferēs.
Poen. Arg. 1 Puer. (*Arg. 5 uillicum cum F.*) (5 sedeant *cum F.*)
 (quod *ēdat, cf. F.*) 11 audentiam. (18 neue *cum F.* mutiant
cum F.) (19 dissignator *cum F.*) 28 minutulos. (29 neuq;
 58 iuuatores *cum F.*) (63 Pellektor *cum F.*) 64 seni qui. (68
 Qui *cum F.* *plane script.*) (72 subripuit *cum F.*) (97-100 Suam,
 Ita, Neque duxit.) (109 subrupta *cum F.*) (116-7 Iamne, Sinite.)
 (120 patruo *cum F.*) I. i. Agorastocles adolescens Milphio seruus.
 134 grates (*cum F.?*) 137 lirē lyre. 140 miphio. 141 *om.* haud
 uidi. (142-4 Sine, Tu mihi am.) (147 postea *cum F.*) (152 ego
cum F. *plane script.*) 155 masculam. 160 directus. (163 Sine
 damno et dispendio tuo.) 164 libertam. (166 philippeii *cum F.*)
 (184 fiet *cum F.*) (188 Expoliuero (*om.* ubi) magis. hoc tum.)
 (191-3 Volo, Quod.) 191 aphrodisia. (194 collibiscum *cum F.*)
 (207 tumulti est *cum F.*) 208 *om.* O. 209 hoc mihi. I. ii. Adel-
 phasium Anterastilis Milphio Agorastocles. 210 comparare. (215
 satis | Satietas est.) 217 diei est. (218-21 Ex ind., Poliri.) 220
 tergeri. (226 Si uero *cum F.*) (240-3 Soror, Esse, Aqua.) 241
 salla muriatica. 246 inuenustae. 249 macerentur. (252 sūt.)
 257 Ecquid. 258 donare. 266 relinq sallicarias (with a vertical
 punctuation stroke after the first word). (268 oleant *cum F.*)
 (272-3 Propudium, Tantilla.) 274 pro nebulae cyato. (278 amet
 hęc post hęc, *cf. F.*) (282-3 Et amo, Ornatum.) 291 lapide.
 (296 here *cum F.*) 300 nunquam. (302-3 bonum | Bonam.)
 303 ego. 313 amo. (315 sordis est *cum F.*) (317 seordia *cum F.*)
 (319 prime ut, *cf. F.*) 321 uenus deproperant (*om.* prius). 328
 adloct. (330 AGO. eunt hae quid si adeamus | Adeas primum prima
 salua sis, *cf. F.*) 332 ADEL. salue. (334 AGO. Eoñ irata est?
 propitia hercle est. uel ego pro illa spondeo. ADEL. quid tu ais? | Quid,
cf. F.) 336 Festina. (337 illie aliae quas *cum F.*) 339 Quia.
 342 mers abstruso (*sic*). (343 *om.* illi, *cum F.*) 347 directe. 350
 comparata. (352 nunc curem quid agam *cum F.*) (356 aleyone
cum F.) (358 pugnis plectas *cum F.*) 359 ADEL. eamus | Nunc
 etiam morare? AGO. malefacis (*cf. F.*). (361 sed decies *cum F.*)
 362 *om.* te. 367 collustra. 368 mene ego praesente patiar | Illec.
 370 subcensere. (373 abire *cum F.*) 378 (uerberet. illud *cum F.*)
 faciet. (379-80 Mene, Huius m., AGO. Non.) (384 impie sic *cum F.*)
F.) 385 lingam. 388 lingua. (390 colustra *cum F.*) (390-2
 Mastigia, Hercle.) (393 *om.* mammeata *cum F.*) (394 oculo eius.

lippitudo *cum F.*) (397 hem *cum F.*) 398 ostrea tu. 401
 incommodis. (406 AGO. atque audin etiam ueneri *cum F.*) I. iii.
 Agorastocles Milphio. 410 nunc mihi es. 413 meam. (416
 euocasti *cum F.*) (420 hem *cum F.*, nihil *om. cum F.*) 427 Istic.
 (428 lepide faxis *cum F.*) (430 MIL. I modo | Non hercle meream.
 AGO. oh. MIL. nah abi modo *cum F.*) 431 oquantum acherentem.
 (434 auris *cum F.*) 435 illud. (436 opus est *cum F.*) 440 quod.
 444 oedippo opus est | Coniectore (*cf. F.*) (447 Iubet.) II. i. Lycus
 leno Antanomedes miles. (449 infelicitent *cum F.*) (455 abii
 illinc illico, *cf. F.*) (456 prosiccirier *cum F.*) (456^a neque ego
 aspicere *cum F.*) (466 qui dei . . . quis *cum F.*) (479 qui rei
cum F.) 484 queng; (i.e. quenque). (485, 486 dec- *cum F.*)
 (490 Est aequum credere *cum F.*, *plane script.*) 493 AN. auscult
 nam. (501 profecto festos *cum F.*) III. i. Agorastocles adolescens
 Aduocati. (504 iniquius, *cf. F.*) 505 *om.* qui. 508 debita.
 510 nequiequam. (511 aut ite *cum F.*) (514 condidicistis *cum F.*)
 518 quid (*cum F.?*). (519 cum arg. *cum F.*) 530 glabatorem,
 532 ac uicistis. 537 contemptim. (540 nostrum suos est *cum F.*)
 547 satis (opera mihi *cum F.*) 552 satius. (553 Deducimus *cum F.*)
 (554 adduplicabit *cum F.*) adducetur. 570 femina. 574 callenius,
 III. ii. Milphio Seruus Collabiscus Villicus Agorastocles Aduocati.
 579 apri ulu. (587 serunt *cum F.*) 588 quidem. (590 omne in
 ordine *cum F.*) 593 Praeceptum *om.* est (*cum F.?*). 601 ut quidem.
 (603 heu *cum F.*) (607 lubet *cum F.*) (609-10 Abis. Flagitium,
 Nos rec.) (609 atat *cum F.*) (610 *om.* id *cum F.*) III. iii. Lycus
 Leno Aduocati Collabiscus Villicus. 621 aetolica ueste | AD. Saluta-
 mus lyce. (622^a leuiter *cum F.*) 624 fore. (639 leuiter *cum F.*)
 644 nunc chlamydatum. 646 diripiendum. 655 nobiscum ibi (Quid
 deinde *cum F.*) 660 LY. Itane. (662 Nequi sciant *cum F.*) (667
 cum mihi *cum F.*) 670 philippeos. (681 eum *cum F.*) 682 illic.
 (699 thasio *cum F.*) (700 inriges *cum F.*) (703 ibi et *cum F.*)
 ungunteriam (*sic*). III. iv. Agorastocles Collabiscus Lycus Aduocati.
 713 si hic. (716 LY. Edepol.) 716 pronium tibi (*sic*). (717 alia
 fabulabimur. COL. equidem *cum F.*) (721 sies *cum F.*) (725 esse
cum F.) (729 pede *cum F.*) (738 quantum *cum F.*) (745 male
 rei ante, *cf. F.*) III. v. Lycus Agorastocles Aduocati. (747
 quid ego *cum F.*) (755 ualeant *cum F.*) (756 ualeant *cum F.*)
 757 mitti a me (*om.* AGOR.). (759 prandidisti *cum F.*) 760 frige-
 facias (hos *cum F.*) 764 renunciatum est. (768 perspexi *cum F.*)
 769 calciauerunt. (772-4 Inimicum, Cum auro.) (782 *om.* adeo
cum F.) 783 nostrae (nunc *cum F.*) (791 quam *cum F.*) 793 prae-
 sentiarum est. III. vi. Agorastocles. Collabiscus Aduocati. 799
 aberit. 800 aequumst. (812 grā *cum F.*) 813 siquidem. (815 cui
 rei *cum F.*) IV. i. Milphio Seruus. (817 teeae *cum F.*) (818
 qui *cum F.*) IV. ii. Sincerastus Milphio Serni Duo. (824 et con-
 similes uelut *cum F.*, *plane script.*) 826 *om.* est. (829 illic
cum F.) (841 equidem *cum F.*) 842 uideo *semel* peti is emptus.
 (843-4 Expeuliatos, Male partum.) 854 haberem | Pactum (*om.* quo
cum F.) (855-62 Vapulandum, Malus sum, Et respice, O milphio, Neque

herum, Nemo, Facio.) 857 atu adpone. (859 dii *cum F.*, *om.* nec me *cum F.*) (862 manifesto *cum F.*) 867 cui | Id omne sit. (871 pennis . . . pennas *cum F.*) (872 iam *cum F.*) (874 *ut in F.*) (874 peruorti *cum F.*) (875 sis rectius *cum F.*) 876 citius (*cum F.?*). 877 ni (facile *ut cum F.*). (881 m. quid *cum F.*, *plane script.*). (882 Tu autem *cum F.*) (883 poterit . . . milphio *cum F.*) (884 parem . . . perdiar *cum F.*) (886-7 Me esse, MIL. Nunquam.) 896 sq. paruulas. MIL. quanti? SIN. duo | De uiginti minis. MIL. duas illas? SIN. nutricem earum terciam et ille. (900-2 Dii, *Ibidem.*) (902 subruptus *cum F.*) 907 abduxerit. (908 Calcem *cum F.*) (910 cū liberatus *cum F.*) (913 Non dictum est *cum F.*, *plane script.*) 919 alterum. (922 Hero.) omnibus uobis. (924 Sed ego.) 924 adhun (*sic*) memoror ad negotium. 925 ad negotium institutum si. 929 nun (*sic*). V. i. Hanno Poenus. 930 sqq. (vid. supra, p. 35). (940 nihil *adscript. in marg.*) (950 Deos.) (950 nihil *adscript. in marg.*) 951 ueniri te. (953-5 Dii, Ante hac.) (954 subreptae *cum F.*) 955 sed dic mihi (antimadas *cum F.*). (957-8 Fuit eius, Accesseram.) (958 Accesseram *cum F.*) V. ii. Agorastocles Milphio Poenus. 963 carthaginensis. 965 popularis. (969 certa est *cum F.*) (972 quid | Tu mihi *cum F.*, *plane script.*) (976 anus est . . . *cum cum F.*) 978 antiquos (*om.* que). (979 Homini *cum F.*) (984 aduertero *cum F.*) 985 eo quid. (987 illine *cum F.*) 993 parleris. 994 quo lates. 995 Hanno becha edre. (997 carthaginensem . . . ballis *cum F.*) (1001 nonne *cum F.*) 1002 Me harboccha. 1003 buccam si. (1004 arbitratur *cum F.*) 1005 AGO. nega esse (*om.* si est). 1006 audi tu rufen. (1012 laudis . . . aedilibus *cum F.*) 1018 Paltas. (1021 nolui *cum F.*) (1026 neces *cum F.*) 1027 balsamem | Erasan (*n ex m.*) 1032 subolum. 1035 lingam (tace *cum F.*). (1036 gnatus ut tu sis *cum F.*) (1042 hospitem unum *cum F.*) (1048 confer te *cum F.*) 1055 omnia (unde *cum F.*). 1060 adoptitiu. (1066 *om. cum F.*) (1067 *om.* ego *cum F.*) (1071 patior *cum F.*) (1075 ostende . inspicere . iam aperi | POE. Audi atque ades, *cf. F.*) 1077 natus (quod *cum F.*) 1078 MIL. post istam. 1083 quam rem sibi. (1084 habet *cum F.*) 1090 inimico? POE. possum. amico. (1092 facit *cum F.*) 1096 incessauit. 1102 manu. (1108 olidum *cum F.*) 1119 Gigeneme. V. iii. Gigeneme Nutrix Milphio Seruus Hanno Poenus Agorastocles Adol. (1123 quidem est *cum F.*) (1128 Tuisque.) 1130 Gigenonē. 1142 mi ipsi eteneste dum. 1145 mulieri. (1147 simul *cum F.*) 1150 facies. 1152 POE. lachanan. uoscos | MIL. Ego iam. (1163 Perierint *cum F.*) 1166 Ecce meae. 1167 *ante scin nulla personae nota.* (1168 trece sunt | Celonne sustolli solen, *cf. F.*) V. iv. Adelphusium Anterastilis Agorastocles Hanno Poenus. (1174 opereprecium, *cf. F.*) (1177 opes *cum F.*) (1178 quoque *cum F.*) 1179 odor. (1180 tum *cum F.*) (1181 Certo *in medio versu.*) (1182 pulchre.) (1183-5 Pol soror, Tute soror, Cognosco.) (1185 *cum cum F.*) (1187 euum.) (1188 spes.) (1188-9 Vitae, Multos.) (1189 et quibus *cum F.*) (1189 quasq; patria *cum F.*) (1190 inuicte . . . pietati.) 1193 hodie nos (*cum F.?*). (1194 an eo *cum F.*)

(1195-6 Oblitum, Gnate.) (1199 quae res . . . equi | Quae abusa est, cf. F.) (1200 meo, om. e cum F.) (1203 Maximum est cum nimis sibi.) (1211 ut in F.) 1214 homo AGO. mea. (1217 POE. gaudio, cf. F.) 1222 mea (om. est). 1223 POE. Lepide (om. ad cum F.) 1224 tenta rem Qui sedent. (1225 inlisos cum F.) (1226 appraehendam.) (1226-7 Tene patr., AD. An patr.) (1232-3 Moramini, Quid tibi deb.) (1233 dice cum F.) 1234 AN. etiam (plane script.) ne me? AD. adlatrant. 1235 pro esse linguam abiicito. (1238-9 Ego scio, Filas m.) (1238 Ego scio. ADE. quid id, cf. F.) 1238 hunc an nunc incert. (1241 nunquam mecastor, cf. F.) (1242 periures cum F.) (1246-9 Quoque, Liberas, Quin el.) 1249 ergo. (1251-7 Mulieres, Euenire, Eas dis, Decorantque, Huiusce.) 1260 nos ne cupite. (1261 filiae plane script.) (1264-5 Vix, Me.) 1271 POE. Tandem. 1273 tractate (nihil moror cum F.) 1274 habeo. 1276 redirent impotentem meam. 1278 facito. (1279 om. AGOR. cum F.) V. v. Antamenides Miles Anterastilis Hanno Poenus Agorastocles. (1284 edam cum F.) 1285 cepit. (1286 ut in F.) (1293 bestia est cum F.) (1294 incipit a voce Ut, desinit in hoc.) 1296 om. quid est quid hoc est. 1298 homo est (cum F?). (1299 anterastilis cum F.) (1301 baiolum cum F.) (1303 muliebrosam cum F.) 1306 ē aut est | Cum istoc. (1309 Ligula i in cum F.) (1312-4 ut in F.) 1321 serum. 1322 antomonedes. (1324 cognouit cum F.) V. vi. Lycus Agorastocles Hanno Poenus Antamenides Miles. (1338 quidem mea cum F.) (1346 quae sunt subruptae cum F.) (1355 Nunquid cum F.) (1356-8 Sed, Ausim.) (1356 mihi cum F.) 1368 facimus. 1370 nunquid. V. vii. Agorastocles Lycus Hanno Adelpasium Anterastilis Antamenides Miles. 1372 qui iubet. (1373 mirere cum F.) (1375 amissas cum F.) (1376 om. ANT. cum F.) 1377 carthaginenses sunt. At (in med. vers.). (1379 factum est | Ve misero mihi, cf. F.) (1382 om. AG. cum F.) 1383 hic qui filias. (1385 noueris. leno, cf. F.) (1390 facite cum F.) 1392 manu. (1400 Lenostris cum F.) (1401 semul cum F.) (1405 mi . . . te maxime cum F.) (1408 om. ego cum F.) 1410 LY. iam (marg. nel MIL.) (purgatum cum F.) (1413 uoluptatis est cum F.) 1414 reddas omnia. 1417 cras sat referam tuum. (1422 Faciam cum F.)

Persa. Arg. 3 Raptantque ui (in med. versu). (8 conlocare cum F.) (12 imperet | Quin me suis.) (15 congrediar . . . adgredior cum F.) 18 Satin ergo . . . utere. (19 Quid . . . mortuus.) (20 Quia) (21 SA. plusenlum | Annun fui.) (22 TO. uetus iam | Iste malicia.) (24 inplio.) (24 Edepol . . . cupido.) (25 Cor . . . faciam) (30 potes cum F.) (32 Vah.) (33-6 Sitne, TO. Cum tibi, Numos.) (37 Numos . . . tibi.) 41 punice. (45 TO. Nempe abeo.) 45 SA. si id bonum esset mihi iam pollicerer. hoc (marg. domi) Meum est . . . tamen. (52 In quaestione.) 56 (Quin . . . proanos) uentres. (60 Neque ed. . . duris.) (66 Nam . . . potest.) (67 Eum.) (70 Quem-piam . . . manum.) (70 inlexi cum F.) (74 alborete sic.) 79 obrectauerit. 82 Libertam. 85 oculos. (88 instrutris cum F.) 91 Ut ordine. (92 coliphia cum F.) (93-4 Ne mihi, Gluttias.) (96 Epigro; cum pellucidum cum F.) (97 iure amesse cum F.) 97 uis

potius quam ius. (100 *te cum F.*) (104 *Ventris cum F.*) 106 *frigidam.* 107 *halle agis.* (111 *opetuntur cum F.*) (117 *sexcentos cum F.*) (120 *Domi id est cum F.*) (124-5 *Strigilem, Praesidii.*) (125 *mar-supium cum F.*) 127 *iam nolo.* (128 *cuiquam cum F.*) (136-7 *initia versuum sunt Qui esse et Megaribus.*) (138 *om. est cum cum F.*) 144 *quod facturus sis.* 150 *Subrupta.* (155 *causam cum F.*) (159 *abstorgro cum F.*) (160 *locuere cum F.*) II. i. *Lemnissalene.* (169 *Me . . ego.*) 173 *Iret.* (174-6 *Fans, Memini.*) (174 *om. tu cum F.*) (179 *LEM. miser cum F?*) 181 *me hercle.* *liberam ea.* 182 *quae mandata.* (185 *Quid ergo . . da.*) (188 *eo dem cf. F.*) (193 *soleat cum F.*) (193 *Scelus . . scio.*) (193 *impudicitia.*) 194 *subici.* (196 *nunciato cum F.*) 198 *fac rem. cura.* (*hanc cum cum F.*) (*geras cum F.*) (202 *Eius quo.*) 203 *conmemorandust.* (206 *om. sed cum F.*) 214 *om. PE.* (216 *is cum F.*) 217 *Eo ego.* (*PE. et equidem . . SO. quo ergo scelus cum F.*) 223 *Dicito.* (224 *nihilo cum F.*) (225 *equidem cum F.*) 227 *sint te* (*Neme adirecta subagatrix, cf. F.*) (228 *ingratum cum F, plane script.*) 238 *Malicia. mers.* (243 *Sunt lene . . lenonia.*) 248 *lemnisselenē.* (248 *At ego.*) (249-50 *Quid istuc, Blanda.*) (256 *minuti uti egenti cum F.*) (262 *Nouerat. Nam sic.*) 265 *crumena.* (265 *amico bobus cum F.*) (267 *Qui alienum seruo obsignauit cum F.*) (272 *propero domum cum F.*) (275 *Qui nunc . . ego quid.*) (276 *Sis cum F.*) (278 *etiam cum F, plane script.*) (279 *Nescio . . prior.*) 280 *lingam.* 281 *dicisne.* (283 *Perciderim . . iam.*) (284 *Vita cum F.*) (285 *Vita gratis SA. confidens PE. sum cum F.*) (286 *ut te cum F.*) (292 *iam cum F.*) (292 *Seruum . . habes.*) (295 *Amicus . . defigas.*) (296 *Porro . . habeas.*) (299 *Perdant tanquam.*) (301 *om. intus cum F.*) II. v. *Toxilus Sophoelidisca Anus Sagaristrio* (*om. Serui II, cum F?*) (302 *dicito cum F.*) 305 *aprugnum.* 308 *ansatus.* (309 *sed cum F.*) (310 *specule, cf. F.*) (311 *promoueto cum F.*) (313 *qui cum F.*) (317 *cornu cum F* *crumena cum F.*) (320 *Habe . . est quod.*) (320 *sequere haesis, cf. F.*) (322 *Me dudum . . mercatum.*) (323 *Eretria misit. Nunc sic.*) (324 *tutum cum F.*) (328 *me ad eam sine punct.*) (332 *uolentibus cum F.*) 339 *aut te attali potius.* 343 *inneum | Tibist.* (347 *adnigratur fama cum F.*) (350 *natura esse te. cf. F.*) (362 *tametsi cum F.*) 366 *parentibus.* 375 *quod stulte.* (379 *praecipi omnia, cum F?*) (381 *et qui cum F.*) (386 *quoiusmodi cum F.*) 392 *librorum.* (394 *sexcenti cum F.*) (395 *Inde . . dote.*) 398 *uende | Ut (au Vel ?) face.* (399 *seq̄re.*) III. ii. *Dordalus Leno.* 400 *facturum.* (*in marg. maledicta in Lenonem.*) (405 *O tox. cum F.*) (407 *cōmixtum sterquilinum cum F.*) 408 *inlex lubes.* (411 *loqui cum F.*) (420 *compedum cum F.*) 421 *perhennis serue.* (425 *solicita, cf. F.*) 428 *lingam.* (429 *Perhibetur cum F, plane script.*) (430 *delinquet cum F.*) (431 *subceusui cum F.*) (433-4 *Mirum, Argentarii.*) 443 *Quam incursu (cum F?).* (444 *aduorsis cum F.*) 458 *qua se.* 459 *edue.* (464 *trapidula cum F.*) 467 *in conspectu.* (475 *maxumam | Maiorem, cf. F.*) 476 *ut ego hodie.* (477 *prorsus cum F.*) (478 *adiurassit cum F.*)

(480 ego hominem . . intrasennam *cum F.*) (482 agis DOR. credo TO. unde agis te dordale? DOR. credo | Dii tibi *cum F.*) (485 libera est *cum F.*) (492-4 Tibi mul., Tibi die., Faciam.) (497 pellege *cum F.*) (500 pellego *cum F.*) 506 deusipolim. 509 polliceitus. 510 pre-
 liberi. 513 rerum gerant. (514 om. te *cum F.*) (519 uenies *cum F.*) (522 adductam *cum F.*) 530 DOR. nihil (accersiuit *cum F.*)
 531 Trohis. 535 luto (*initia versuum sunt* Ego, Heream). (539 ut *cum F.*) (542 Persequatur. etiam tu illam destinans *cum F.*) (547 contemnit *cum F.*) IV. iv. . . Toxilus Seruus . . 555 peculiatius.
 (568 cōmessatum *cum F.*) (572 TO. Hanc *cum F.*) (575 modo ut sciam . . uin | Huc nocem, *cf. F.*) 586 Mers. (587 equo mihi *cum F.*) (596 nisi id adesses *cum F.*) (603 eum ipse *cum F.*) (606 Impera uide ut.) (607 TO. liquidum *cum F.*) 612 huic. (614 ibidem *cum F.*) 615 TO. heus tu. (623-4 Quid, Fuit.) 628 nunquam. (629 Optata *cum F.*) 637 quid fuit | Quando fuit. 652 TO. ita dii facient eme modo. (653 Iam hoc tibi dico: iam actutum *cum F.*) (654 hic *cum F.*) (659 reduco *cum F.*) (665 periclo *cum F.*) 666 Irati scelus (*sine et.*) (667^b-9 Praedatus, Carast.) (668 aedepol.) (669 etiam *plane script.* Accedent *cum F.*) (670 abscedent *cum F.*) 681 moneo. (682 uoci *cum F.*) (685 crumenam *cum F.*) (691 sis nunquid om. SAG. *cum F.*) (693 Me uoltis *cum F.*) (692-4 Accipe, SAG. Me, Deferre.) 694 mandata aeque (ep̄tas). 697 cōmonuisti. (703 extenebronidos *cum F.*) 708 Contortuplicata. (712 illuxit *cum F.*) 720 nan *ex nam.* 731 Transi di loris. (740 DOR. persa *cum F.*) 749 commearis. (752 sequere | Hae *plane script.*) (756 habeo gracias, *cf. F.*) (759^b-60 Hic, Hylaros.) 763 aut (*i. e.* autem) tu. (764 hoc magis *cum F.*) 766 capio. (Omnia *cum F.*) (age age *cum F.*) (767 serost *cum F.*) (771-9 Age, Propera, Bene meae, Licet lib., Hae meae, Cedo, Qui sunt, Antideo.) 774 factus. (779 hominum *cum F.*) (780 illuxit *cum F.*) (780-4 Dies hodie, Meam, [Neque *in med. vers.*], Eieci, Di omnes.) (781 atque meam *cum F.*) (784 miser . . consciuit *cum F.*) (785-8 Argenti, Atque, Sed quid, Aggrediar.) 788 potant. (790 quidem *cum F., plane script.*) (791 a dis iubet *cum F.*) (794 ego tibi *cum F.*) (796 mihi *cum F.*) (799 inter *cum F.*) (799 Stulticia.) 800 Par (*plane script.*) (801 Ignem.) (804-6 Vin cin., Hui habe) 810 DOR. Perii. (811-13 Crux, Contra.) (816-8 Ne tibi, Pegnium.) 822 factum est. (824 nequam *cum F.*) 825 uero. (829 lam.) 830 TO. Tace. (831-2 Qui . . ille meruit.) (834 ineoneilia ut *cum F.*) 836 LEM. Te. 837 faceret pe postribulam. (840 ni id ellicit *cum F.*) (843 Illi . . quid ais.) (843 LEM. meo *cum F.*) (845 qui illic *cum F.*) (846-7 Quondam, Attibi.) 846 dei. 847 nates. (848 PEG. licet iam diu | Saepe.) (850 irrides *cum F.*) 852 Sexcenti. (855 Anne hic hic *cum F.*)

Rudens. (Arg. 3 subrupta *cum F.*) 4 exorit. (11 mores pietatem *cum F.*) 16 cotidie (scit quis hic quaerat *cum F.*) (17 Periurio *cum F.*) (22 inducant *cum F.*) (24-6 Ideo, Plus.) (25 supplicii *cum F.*) 26 siqui | Plus *cum F.*) (28 qui ue estis *cum F.*) 37 impe-
 diuit. (40 mercatur pessumus *cum F.*) 41 uirgo aduexit uirginem.

(46 arrabonem *cum F.*) (49 Ei.) 61 et eo. 62 ipse nunc. (63 auehit *cum F.*) (68 t. et aux. *cum F.*) (74-5 Illa . . in scapham.) (I. i. Scepario Seruus *cum F.*) (88 Illustrioris *cum F.*) 91 Neq; quiui. 95 rem ubi. 96 mactat. 97 hinc . . Heu scepario. (104 tu uir ne *cum F.*) 105 DAE. quare. 106 *om.* DAE. (117 scepario *cum F.*) 122 implaudemis exagitasque | Harundine. (133 sacrificant *cum F.*) 135 extarem. (140 huic *cum F.*) 141 ad modum. (144 triticus *cum F.*) (145 ueneris *cum F.*) (148 scepario *cum F.*) (155 narrant *cum F.*) 161 qui hercle. (176 aduersa *cum F.*) (179 cadit *cum F.*) 181 ut pies. (182 scepario *cum F.*) (183 es. serius *cum F.*) (187 Acerbum. hoc deo *cum F.*) 190 aut. (192-4 Aut deos, Indecore.) 193 tu hoc . . iniq; immodeste. (198 sollicitat *cum F.*) 202 quae mihi si forte. (203 Eius opera.) 203 lenior. (210 Nec loci.) 210 gnara. (211 uelim *cum F.*) (212-5 Locis. Consilii neque, Me omnia.) (218-9 Quam si . . eduxerunt.) I. iv. Amphilisea Palestra puellae. (221-4 Ita male, Denique, Circumcursauit, Voce.) (226 Inuenio.) (229 quaenam *cum F.*) 235 obsecro ē. (241-2 Gradu . . fit.) (245 quam *cum F.*) (247 leuias *cum F.*) (249 Nunc abire.) 253 ad dexteram uideor. 255 abesse oportet . . lepidus est. I. v. Sacerdos et eadem puella. (258 expetescunt *cum F.*) (259-61 Huc, Patronam.) (261 exequuntur *cum F.*) (263-5 Saluete . . edicam.) (263 humida *cum F.*) 272 e mari. 277 miseriarum quae. 279 quicquam ē. (281-2 Misericordior . . puellae.) (282 *om.* res *cum F.*) (284-6 Obsecro. [Verum *in med. vers.*], Quicquid.) (295-6 Ad mare, Hoc habemus.) (297 ostreas *cum F.*) (302 Non uenit, Redimus.) (309 eos *cum F.*) (317 Ac silonem *cum F.*) 322 ad carnificem esse (ēē). (quidem *cum F.*) (329 hac *cum F.*) (331-3 Intellego. Rogare . . loquitur.) (334 *om.* haec *cum F.*) (342 quod *cum F.*, *plane script.*) 344 uocauit ad prandium. (349 periculo *cum F.*) (349-51 Opumque . . an hic.) 352 amphedisea. 359 nullus. (363 ananeo *cum F.*) (364 dulcis es *cum F.*) 369 ab allis. (383 ubi eum *cum F.*) 384 obseruet *cum F.*? (391-3 Ibidem. Parentes.) (397 Eum exc.) (397 *om.* TR. et AM. *cum F.*) (398 uenisse *cum F.*) (402 aequus *cum F.*) (405 Nam (*in med. vers.*) extemplo siue uerbis suis *cum F.*) (412 hinc *cum F.*) (II. iv. Scepario . . *cum F.*) (423 subuolturium *cum F.*) (425 Polluta *cum F.*) 430 huc sum missa. (431 sapienti : ornatus *cum F.*) (431. 432 inditium.) (432 Meus.) (433 Hic *cum F.*) 443 ne nequicquam. (447 meae *cum F.*) (450-2 Video, Perisse.) (457 huic *cum F.*) 461 p̄ficisei ne. (465 sic *cum F.*) (467 acceptura es *cum F.*) 475 comprehendar. 477 magram (*sic*) uissi. (480 huc ad *cum F.*) (481-3 Urnam, Repperi.) (485 sese *cum F.*) (490 In.) (497 *cum cum F.*) 505 fracta sit tibi. (509 anteposita ē et atreo *cum F.*) 511 pulmoneum. (511-2 Vomitorium . . estis nunc.) (512 amphelisea *cum F.*) (519 das eas q̄ *cum F.*) (525 mea tu elitationem, *cf. F.*) (533 anet inauterer, *cf. F.*) (534 cum exissem *cum F.*) (543 bellua.) (545 ballena *cum F.*) (547 marsupium *cum F.*) (549 hanc unam *cum F.*) (559 est illuc *cum F.*) (561 uero *cum F.*) (571 loci ubi *cum F.*) (574 aristi *cum F.*) (576 tigillum *cum F.*) (577 pluit *cum F.*) 579 in mari | Delauine hic in terra eluam. 580 siccum uero | Interdum. (581 nisi accepto *cum*

F.) (590-1 Paulisper . . . domum.) (591 obdormiuissimus *cum F.*)
 (604 Philomela *cum F.*) (605-6 Popularibus . . . munitariis.) (623
 Auditis *cum F.*) (628-9 expedi et quiqui tu es *cum F.*) (630 lascrip-
 titium *cum F.*) (631 capram *cum F.*) (633 maguderim *cum F.*)
 (650 pui pendit *cum F.*) (652 Impudens.) (658 autem *cum F.*) 659
 saepius *corr.* -iis. 662 mala sedentauerint. 664 Hunc idem. 666
 cuia est *nullo spatio.* (671 praecipis *cum F.*) (671-3 Scelestus, Modis
 Res fort.) (673 suas *cum F.*) (675 pars *cum F.*) 675^b Miserrimis.
 689 *om.* plus. (692-3 Habete, Militiam.) (699 neptunei *cum F.*) (699-
 700 Aut eae, Idcirco.) 701 lautum. III. iv. Tracalio seruus . . . Dae-
 mones enax. 707 sexum. (707-8 Sed ubi . . . iube modo.) (708
 optime *cum F.*) 709 legerupionem. 712 eripias. 719 agendumst.
 721 ego herele te. 725 commordi. (726 ambas *cum F.*) (728 Do
 tibi *cum F.*) (729 oculo *cum F.*) (733 DAE. etiam *cum F.*) 736 haec.
 738 Athenis sine litibus. 745 ciue erant. (746 thebis *cum F.*) 753
 ferramentas. (754 clauos *cum F.*) 759 *om.* DAE. 763 messis
 more fiet. (770 ambustilatam *cum F.*) (773 insomnis, *cf. F.*)
 774 abduco. (775 *om.* maximo—cura *cum F.*) (777 asserua *cum F.*)
 781 *om.* si. (788-9 Quid ages . . . te unquam.) (789 si senex *cum F.*)
Bacchides. (I. i. adolescens *cum F.*) (36 effugerit *cum F.*) (40
 meretricum est *cum F.*) (43 se ut reueat *cum F.*) (44 reueam *cum F.*)
 45 dederit. (46 Nam si hęc *cum F.*) (51 parua hirundo *cum F.*) (55
 illectum *cum F.*) (57 me quid *cum F.*) 60 tuę. (61 me esse *cum F.*)
 63 fodi eant (distimulant *cum F.*) (65 homo adulescens, *cf. F.*) 70
 gabea. (71 talus *cum F.*) (77 quidem *cum F.*) 80 conciliabulis.
 83 ubi lepide tu. (567 proiectas *cum F.*) (570 Parum *cum F.*) (571
 egotet *cum F.*) (575 percontarię *cum F.*) (576 semul *cum F.*)
 (577 semul *cum F.*) (584 quae te *cum F.*) (585 iuris *cum F.*)
 (586 Pone effregisti *cum F.*) (590 philippos *cum F.*) (591 *nil*
alscript. in mary.) 599 uogo. (603 diruptum *cum F.*) (615
 Maleuolente.) (615 Ego.) 616 incredibile (nemo est *cum F.*)
 617 quem quisquam homo. (618 aequum est, *cf. F.*) (621 sqq.
 Quam bonos, Nullus, Sumne.) (623 pręmanibus, *cf. F.*) 629 in
 merito. (630 sqq. Unde, Parasitus, Malis.) (630 eya *cum F.*
 preciist. *cf. F.*) (632 *om.* hac *cum F.*) (635 Sed.) (635 polliceor
cum F.) (636 Tuarum.) (639 Mane.) (639 eccam *cum F.*)
 (IV. iv. . . adolescentes.) (642 Herum.) (649 sqq. Non mihi, Auferunt,
 Nisi h., Nullus, Improbus.) (738 scito *cum F.*) 800 mutuuerit.
 811 (Detuli *cum F.*) uincier. (815 Ubi *cum F.*) 830-1 Die . . . me | Quo.
 831 faxo iam scies *post crepa r.* 833. 833 nec crepa. IV. viii. Cleo-
 machus Miles Nicolobus Chrisalus. (844 ille est *cum F.*) 845 Non
 me. (851 quacum. *cum F.?*) 859 mauellem *corr.* mauellim.
 (867 Neue eniceat *cum F.*) (869 exorbabo *cum F.*) (870 potes *cum F.*)
 (874 nec com. *cum F.*) (879 philippis *cum F.*) (879-80 salus | Mea
cum F.) 883 inque (inq;). (889 confessoriem *cum F.*) (895 Sub-
 manus *cum F.*) 897 ausecultatur. (899 ergo *cum F.*) 914 nobis.

Clarendon Press, Oxford.

SELECT LIST OF STANDARD WORKS.

STANDARD LATIN WORKS	Page 1
STANDARD GREEK WORKS	3
MISCELLANEOUS STANDARD WORKS	7
STANDARD THEOLOGICAL WORKS	8
NEW ENGLISH DICTIONARY	3

1. STANDARD LATIN WORKS.

Avianus. *The Fables.* Edited, with Prolegomena, Critical Apparatus, Commentary, &c., by Robinson Ellis, M.A., LL.D. Svo. 8s. 6d.

Catulli Veronensis Liber. Iterum recognovit, Apparatum Criticum Prolegomena Appendices addidit, R. Ellis, A.M. Svo. 16s.

Catullus, a Commentary on. By Robinson Ellis, M.A. *Second Edition.* Svo. 18s.

Cicero. De Oratore Libri Tres. With Introduction and Notes. By A. S. Wilkins, Litt.D. Svo. 18s.

Also, separately,

Book I. 7s. 6d. Book II. 5s.

Book III. 6s.

— **Philippic Orations.** With Notes. By J. R. King, M.A. *Second Edition.* Svo. 10s. 6d.

— **Pro Milone.** Edited by A. C. Clark, M.A. Svo. 8s. 6d.

Cicero. Select Letters. With English Introductions, Notes, and Appendices. By Albert Watson, M.A. *Fourth Edition.* Svo. 18s.

Horace. With a Commentary. By E. C. Wickham, D.D. *Two Vols.*
Vol. I. The Odes, Carmen Seculare, and Epodes. *Third Edition.* Svo. 12s.

Vol. II. The Satires, Epistles, and De Arte Poetica. Svo. 12s.

Juvenal. Thirteen Satires. Edited, with Introduction and Notes, by C. H. Pearson, M.A., and Herbert A. Strong, M.A., LL.D. *Second Edition.* Crown Svo. 9s.

Manilius. Noctes Manilianae; sive Dissertationes in Astronomica Manilii. Accedunt Coniecturae in Germanici Ardea. Scripsit R. Ellis. Crown Svo. 6s.

Merry. Selected Fragments of Roman Poetry. Edited, with Introduction and Notes, by W. W. Merry, D.D. Crown Svo. 6s. 6d.

Ovid. *P. Ovidii Nasonis Ibis.*

Ex Novis Codicibus edidit, Scholia Vetera Commentarium cum Prolegomenis Appendice Indicem addidit, R. Ellis, A.M. Svo. 10s. 6d.

— *P. Ovidii Nasonis Tristitium Libri V.* Recensuit S. G. Owen, A.M. Svo. 16s.

Persius. *The Satires.* With a Translation and Commentary. By John Conington, M.A. Edited by Henry Nettleship, M.A. *Third Edition.* Svo. 8s. 6d.

Plautus. *Rudens.* Edited, with Critical and Explanatory Notes, by E. A. Sonnenschein, M.A. Svo. 8s. 6d.

Quintilian. *Institutionis Oratoriae Liber Decimus.* A Revised Text, with Introductory Essays, Critical Notes, &c. By W. Peterson, M.A., LL.D. Svo. 12s. 6d.

King and Cookson. *The Principles of Sound and Inflection, as illustrated in the Greek and Latin Languages.* By J. E. King, M.A., and Christopher Cookson, M.A. Svo. 18s.

— *An Introduction to the Comparative Grammar of Greek and Latin.* Crown Svo. 5s. 6d.

Lindsay. *The Latin Language.* An Historical Account of Latin Sounds, Stems and Flexions. By W. M. Lindsay, M.A. Demy Svo. 21s.

Nettleship. *Lectures and Essays on Subjects connected with Latin Scholarship and Literature.* By Henry Nettleship, M.A. Crown Svo. 7s. 6d.

— *Second Series,* edited by F. J. Haverfield, with Memoir by Mrs Nettleship. Crown Svo. 7s. 6d.

Rushforth. *Latin Historical Inscriptions, illustrating the History of the Early Empire.* By G. McN. Rushforth, M.A. Svo. 10s. net.

Tacitus. *The Annals.* Edited, with Introduction and Notes, by H. Furneaux, M.A. 2 Vols. Svo. Vol. I, Books I–VI. *Second Edition.* 18s.

Vol. II, Books XI–XVI. 20s.

— *De Germania.* By the same Editor. Svo. 6s. 6d.

— *Dialogus de Oratoribus.* A Revised Text, with Introductory Essays, and Critical and Explanatory Notes. By W. Peterson, M.A., LL.D. Svo. 10s. 6d.

Virgil. *With an Introduction and Notes.* By T. L. Papillon, M.A., and A. E. Haigh, M.A. 2 vols. Crown Svo. Cloth, 6s. each; *stiff covers* 3s. 6d. each.

Also sold in parts, as follows—*Bucolics* and *Georgics*, 2s. 6d. *Aeneid*, in 4 parts, 2s. each.

Nettleship. *Ancient Lives of Vergil.* Svo, sewed, 2s.

— *Contributions to Latin Lexicography.* Svo. 21s.

Sellar. *Roman Poets of the Augustan Age.* By W. Y. Sellar, M.A.; viz.

I. VIRGIL. *New Edition.* Crown Svo. 9s.

II. HORACE and the ELEGIAC POETS. With a Memoir of the Author by Andrew Lang, M.A., and a Portrait. Svo. 14s.

— *Roman Poets of the Republic.* *Third Edition.* Crown Svo. 10s.

Wordsworth. *Fragments and Specimens of Early Latin.* With Introductions and Notes. By J. Wordsworth, D.D. Svo. 18s.

2. STANDARD GREEK WORKS.

- Chandler.** *A Practical Introduction to Greek Accentuation*, by H. W. Chandler, M.A. *Second Edition.* 10s. 6d.
- Farnell.** *The Cults of the Greek States. With Plates.* By L. R. Farnell, M.A.
Vols. I and II. 8vo. 32s net.
Volume III in Preparation.
- Haigh.** *The Attic Theatre.* A Description of the Stage and Theatre of the Athenians, and of the Dramatic Performances at Athens. By A. E. Haigh, M.A. 8vo. 12s. 6d.
- **The Tragic Drama of the Greeks.** With Illustrations. 8vo. 12s. 6d.
- Head.** *Historia Numorum:* A Manual of Greek Numismatics. By Barclay V. Head. Royal 8vo. half-bound, 2l. 2s.
- Hicks.** *A Manual of Greek Historical Inscriptions.* By E. L. Hicks, M.A. 8vo. 10s. 6d.
- Hill.** *Sources for Greek History between the Persian and Peloponnesian Wars.* Collected and arranged by G. F. Hill, M.A. 8vo. 10s. 6d.
- King and Cookson.** *The Principles of Sound and Inflection, as illustrated in the Greek and Latin Languages.* By J. E. King, M.A., and Christopher Cookson, M.A. 8vo. 18s.
- Liddell and Scott.** *A Greek-English Lexicon*, by H. G. Liddell, D.D., and Robert Scott, D.D. *Eighth Edition, Revised.* 4to. 1l. 16s.
- Monro.** *Modes of Ancient Greek Music.* By D. B. Monro, M.A. 8vo. 8s. 6d. net.
- Paton and Hicks.** *The Inscriptions of Cos.* By W. R. Paton and E. L. Hicks. Royal 8vo, linen, with Map, 28s.
- Smyth.** *The Sounds and Inflections of the Greek Dialects (Ionic).* By H. Weir Smyth, Ph. D. 8vo. 24s.
- Thompson.** *A Glossary of Greek Birds.* By D'Arcy W. Thompson. 8vo, buckram, 10s. net.
- Veitch.** *Greek Verbs, Irregular and Defective.* By W. Veitch, LL.D. *Fourth Edition.* Crown 8vo. 10s. 6d.
- Wright.** *Golden Treasury of Ancient Greek Poetry.* By R. S. Wright, M.A. *Second Edition.* Revised by Evelyn Abbott, M.A. LL.D. Extra fcap. 8vo. 10s. 6d.
- Aeschinem et Isocratem, Scholia Graeca in.** Edidit G. Dindorfius. 8vo. 4s.
- Aeschylus.** *In Single Plays.* With Introduction and Notes, by Arthur Sidgwick, M.A. *Third Edition.* Extra fcap. 8vo. 3s. each
I. Agamemnon.
II. Choephoroi.
III. Eumenides.
IV. Prometheus Bound. With Introduction and Notes, by A. O. Prickard, M.A. *Third Edition.* 2s.
- Aeschyli quae supersunt in Codice Laurentiano quoad effici potuit et ad cognitionem necesse est visum typis descripta edidit R. Merkel.** Small folio. 1l. 1s.
- Aeschylus: Tragediae et Fragmenta,** ex recensione Guil. Dindorfii. *Second Edition.* 8vo. 5s. 6d.
- *Annotationes* Guil. Dindorfii Partes II. 8vo. 10s.
- Apsinis et Longini Rhetorica.** E Codicibus mss. recensuit Joh. Bakius. 8vo. 3s.

Aristophanes. *A Complete Concordance to the Comedies and Fragments* By H. Dunbar, M.D. 4to. 11. 1s.

— *Comoediae et Fragmenta*, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. Svo. 11s.

— *Annotationes* Guil. Dindorfii. Partes II. Svo. 11s.

— *Scholια Graeca ex Codicibus aucta et emendata* a Guil. Dindorfio. Partes III. Svo. 11.

— *In Single Plays*. Edited, with English Notes, Introductions, &c., by W. W. Merry, D.D. Extra fcap. Svo.

The Acharnians. *Fourth Edition*, 3s.

The Birds. *Third Edition*, 3s. 6d.

The Clouds. *Third Edition*, 3s.

The Frogs. *Third Edition*, 3s.

The Knights. *Second Edition*, 3s.

The Wasps. 3s. 6d.

Aristotle. Ex recensione Im. Bekkeri. Accedunt Indices Sylburgiani. Tomi XI. Svo. 2l. 10s.

The volumes except Vols. I and IX) may be had separately, price 5s. 6d. each.

— *Ethica Nicomachea*, recognovit brevisque Adnotatione critica instruxit I. Bywater. Svo. 6s. *Also in crown Svo, paper cover.* 3s. 6d.

— *Contributions to the Textual Criticism of the Nicomachean Ethics*. By I. Bywater. 2s. 6d.

— *Selecta ex Organo Aristoteleo Capitula*. In usum Scholarum Academicarum. Crown Svo. stiff covers. 3s. 6d.

— *Notes on the Nicomachean Ethics*. By J. A. Stewart, M.A. 2 vols. Svo. 3s. 2s.

— *The Politics*, with Introductions, Notes, &c., by W. L. Newman, M.A. Vols. I and II. Medium Svo. 28s.

Aristotle. *The Politics*, translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices, by B. Jowett, M.A. Medium Svo. 2 vols. 21s.

— *Aristotelian Studies*.

I. On the Structure of the Seventh Book of the Nicomachean Ethics. By J. C. Wilson, M.A. Svo, stiff covers, 5s.

— *The English Manuscripts of the Nicomachean Ethics, described in relation to Bekker's Manuscripts and other Sources*. By J. A. Stewart, M.A. (Anecdota Oxon.) Small 4to. 3s. 6d.

— *Physics*. Book VII. Collation of various mss.; with Introduction by R. Shute, M.A. (Anecdota Oxon.) Small 4to. 2s.

Choerobosci Dictata in Theodosii Canones, necnon Epimerismi in Psalmos. E Codicibus mss. edidit Thomas Gaisford, S.T.P. Tomi III. Svo. 15s.

Demosthenes. Ex recensione G. Dindorfii. Tomi IX. Svo. 2l. 6s.

Separately—

Text, 11. 1s. Annotations, 15s.

Scholια, 10s.

Demosthenes and Aeschines.

The Orations of Demosthenes and Aeschines on the Crown. With Introductory Essays and Notes. By G. A. Simcox, M.A., and W. H. Simcox, M.A. Svo. 12s.

Demosthenes. *Orations*

against Philip. With Introduction and Notes, by Evelyn Abbott, M.A., and P. E. Matheson, M.A.

Vol. I. Philippic I. Olynthiaes I–III. Extra fcap. Svo. 3s.

Vol. II. De Pace, Philippic II.

De Chersoneso, Philippic III. Extra fcap. Svo. 4s. 6d.

Euripides. *Tragoediae et Fragmenta*, ex recensione Guil. Dindorfii. Tomi II. Svo. 10s.

- Euripides.** *Annotationes* Guil. Dindorfii. Partes II. Svo. 10s.
- *Scholia Graeca*, ex Codicibus aucta et emendata a Guil. Dindorfio. Tomi IV. Svo. 1l. 16s.
- Hephaestionis** *Enchiridion*, Terentianus Maurus, Proclus, &c. Edidit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. 10s.
- Heracliti Ephesii Reliquiae.** Recensuit I. Bywater, M.A. Appendicis loco additae sunt Diogenis Laertii Vita Heracliti, Particulae Hippocratei De Diaeta Lib. I., Epistolae Heraclitae. Svo. 6s.
- Herodotus.** *Books V and VI*, Terpsichore and Erato. Edited, with Notes and Appendices, by Evelyn Abbott, M.A., LL.D. Svo. with two Maps. 10s. 6d.
- Homer.** *A Complete Concordance to the Odyssey and Hymns of Homer*; to which is added a Concordance to the Parallel Passages in the Iliad, Odyssey, and Hymns. By Henry Dunbar, M.D. 4to. 1l. 1s.
- *A Grammar of the Homeric Dialect.* By D. B. Monro, M.A. Svo. *Second Edition.* 14s.
- *Ilias*, ex rec. Guil. Dindorfii. Svo. 5s. 6d.
- *Scholia Graeca in Iliadem.* Edited by W. Dindorf, after a new collation of the Venetian mss. by D. B. Monro, M.A. 4 vols. Svo. 2l. 10s.
- *Scholia Graeca in Iliadem Teubergiana.* Recensuit Ernestus Maass. 2 vols. Svo. 1l. 16s.
- Homer.** *Odyssea*, ex rec. G. Dindorfii. Svo. 5s. 6d.
- *Scholia Graeca in Odysseam.* Edidit Guil. Dindorfius. Tomi II. Svo. 15s. 6d.
- *Odyssey.* Books I–XII. Edited with English Notes, Appendices, &c. By W. W. Merry, D.D., and James Riddell, M.A. *Second Edition.* Svo. 16s.
- *Hymni Homerici.* Codicibus denuo collatis recensuit Alfredus Goodwin. Small folio. With four Plates. 21s. net.
- Homeri Opera et Reliquiae.** Crown Svo. 10s. 6d. net.
- Oratores Attici**, ex recensione Bekkeri:
- I. Antiphon, Andocides, et Lysias. Svo. 7s.
- II. Isocrates. Svo. 7s.
- III. Isaeus, Aeschines, Lyeurgus, Dinarchus, &c. Svo. 7s.
- Paroemiographi Graeci**, *quorum pars nunc primum ex Codd. mss. vulgatur.* Edidit T. Gaisford, S.T.P. 1836. Svo. 5s. 6d.
- Plato.** *Apology*, with a revised Text and English Notes, and a Digest of Platonic Idioms. by James Riddell, M.A. Svo. 8s. 6d.
- *Philebus* with a revised Text and English Notes, by Edward Poste, M.A. Svo. 7s. 6d.
- *Republic.* The Greek Text. Edited, with Notes and Essays, by B. Jowett, M.A. and Lewis Campbell, M.A. In three vols. Medium Svo. 2l. 2s.
- *Sophistes and Politicus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. Svo. 1cs. 6d.

- Plato.** *Theaetetus*, with a revised Text and English Notes, by L. Campbell, M.A. *Second Edition.* 8vo. 10s. 6d.
- *The Dialogues*, translated into English, with Analyses and Introductions, by B. Jowett, M.A. *Third Edition.* 5 vols. medium 8vo. Cloth, 4l. 4s.; half-morocco, 5l.
- *The Republic*, translated into English, with Analysis and Introduction, by B. Jowett, M.A. Medium 8vo. 12s. 6d.; half-roan, 14s.
- *With Introduction and Notes.* By St. George Stock, M.A. Extra feap. 8vo.
- I. The Apology, 2s. 6d.
II. Crito, 2s. III. Meno, 2s. 6d.
- *Selections. With Introductions and Notes.* By John Purves, M.A., and Preface by B. Jowett, M.A. *Second Edition.* Extra feap. 8vo. 5s.
- *A Selection of Passages from Plato for English Readers; from the Translation by B. Jowett, M.A. Edited, with Introductions, by M. J. Knight.* 2 vols. Crown 8vo, gilt top. 12s.
- Plotinus.** Edidit F. Creuzer. Tomi III. 4to. 1l. 8s.
- Polybius.** *Selections.* Edited by J. L. Strachan-Davidson, M.A. With Maps. Medium 8vo. 21s.
- Plutarchi** *Moralia, id est, Opera, exceptis Vitis, reliqua.* Edidit Daniel Wyttenbach. Accedit Index Graecitatis. Tomi VIII. Partes XV. 1795-1830. 8vo, cloth. 3l. 10s.
- Sophocles.** *The Plays and Fragments.* With English Notes and Introductions, by Lewis Campbell, M.A. 2 vols. 8vo, 16s. each.
- Vol. I. Oedipus Tyrannus. Oedipus Coloneus. Antigone.
Vol. II. Ajax. Electra. Trachiniae. Philoctetes. Fragments.
- Sophocles.** *Tragoediae et Fragmenta*, ex recensione et cum commentariis Guil. Dindorfii. *Third Edition.* 2 vols. Feap. 8vo. 1l. 1s. Each Play separately, limp, 2s. 6d.
- *Tragoediae et Fragmenta cum Annotationibus* Guil. Dindorfii. Tomi II. 8vo. 10s.
- The Text, Vol. I. 5s. 6d.
The Notes, Vol. II. 4s. 6d.
- Stobaei** *Florilegium.* Ad mss. fidem emendavit et supplevit T. Gaisford, S.T.P. Tomi IV. 8vo. 1l.
- *Eclogarum Physicarum et Ethicarum libri duo.* Accedit Hieroclis Commentarius in aurea carmina Pythagoreorum. Ad mss. Codd. recensuit T. Gaisford, S.T.P. Tomi II. 8vo. 11s.
- Strabo.** *Selections*, with an Introduction on Strabo's Life and Works. By H. F. Tozer, M.A., F.R.G.S. 8vo. With Maps and Plans. 12s.
- Theodoret** *Graecarum Affectionum Curatio.* Ad Codices mss. recensuit T. Gaisford, S.T.P. 8vo. 7s. 6d.
- Thucydides.** Translated into English, with Introduction, Marginal Analysis, Notes, and Indices. By B. Jowett, M.A. [Reprinting.]
- Xenophon.** Ex recensione et cum annotationibus L. Dindorfii.
- Historia Graeca. Second Edition.* 8vo. 10s. 6d.
Expeditio Cyri. Second Edition. 8vo. 10s. 6d.
Institutio Cyri. 8vo. 10s. 6d.
Memorabilia Socratis. 8vo. 7s. 6d.
Opuscula Politica Equestris et Venatica cum Arriani Libello de Venatione. 8vo. 10s. 6d.

3. MISCELLANEOUS STANDARD WORKS.

- Arbuthnot.** *The Life and Works of John Arbuthnot.* By George A. Aitken. Svo, cloth extra, with Portrait, 16s.
- Bacon.** *The Essays.* Edited with Introduction and Illustrative Notes, by S. H. Reynolds, M.A. Svo, half-bound, 12s. 6d.
- Casaubon (Isaac), 1559-1614.** By Mark Pattison, late Rector of Lincoln College. *Second Edition.* Svo. 16s.
- Finlay.** *A History of Greece from its Conquest by the Romans to the present time, B. C. 146 to A. D. 1864.* By George Finlay, LL.D. A new Edition, revised throughout, and in part re-written, with considerable additions by the Author, and edited by H. F. Tozer, M.A. 7 vols. Svo. 3l. 10s.
- Gaii Institutionum Juris Civilis Commentarii Quattuor;** or, Elements of Roman Law by Gaius. With a Translation and Commentary by Edward Poste, M.A. *Third Edition.* Svo. 18s.
- Hodgkin.** *Italy and her Invaders.* With Plates and Maps. By Thomas Hodgkin, D.C.L. A.D. 376-744. Svo. Vols. I and II, *Second Edition*, 2l. 2s. Vols. III and IV, *Second Edition*, 1l. 16s. Vols. V and VI, 1l. 16s.
- Hooker, Sir J. D., and B. D. Jackson.** *Intex Kewensis.* 2 vols. 4to. 10l. 10s. net.
- Justinian.** *Imperatoris Iustiniani Institutionum Libri Quattuor;* with Introductions, Commentary, Excursus and Translation. By J. B. Moyle, D.C.L. *Third Edition.* 2 vols. Svo. 22s.
- Machiavelli.** *Il Principe.* Edited by L. Arthur Burd. With an Introduction by Lord Acton. Svo. 14s.
- Pattison.** *Essays by the late Mark Pattison,* sometime Rector of Lincoln College. Collected and Arranged by Henry Nettleship, M.A. 2 vols. Svo. 24s.
- Raleigh.** *Sir Walter Raleigh.* A Biography. By W. Stebbing, M.A. Svo. 10s. 6d.
- Ramsay.** *The Cities and Bishoprics of Phrygia;* being an Essay of the Local History of Phrygia, from the Earliest Times to the Turkish Conquest. By W. M. Ramsay, D.C.L., LL.D. Vol. I. Part I. *The Lycos Valley and South-Western Phrygia.* Royal Svo, linen, 18s. net. Vol. I. Part II. *West and West-Central Phrygia.* Royal Svo, linen, 21s. net.
- Selden.** *The Table Talk of John Selden.* Edited, with an Introduction and Notes, by Samuel Harvey Reynolds, M.A. Svo, half-roan, 8s. 6d.
- Stokes.** *The Anglo-Indian Codes.* By Whitley Stokes, LL.D. Vol. I. Substantive Law. Svo. 30s. Vol. II. Adjective Law. Svo. 35s.
- Strachey.** *Hastings and The Rohilla War.* By Sir John Strachey, G.C.S.I. Svo, cloth, 10s. 6d.
- Thomson.** *Notes on Recent Researches in Electricity and Magnetism.* By J. J. Thomson, M.A., F.R.S. Svo. 18s. 6d.

4. STANDARD THEOLOGICAL WORKS.

- St. Basil:** *The Book of St. Basil on the Holy Spirit.* A Revised Text, with Notes and Introduction by C. F. H. Johnston, M.A. Crown 8vo. 7s. 6d.
- Bright.** *Chapters of Early English Church History.* By W. Bright, D.D. Third Edition. 8vo. 12s.
- Canons of the First Four General Councils of Nicaea, Constantinople, Ephesus, and Chalcedon.** With Notes, by W. Bright, D.D. Second Edition. Crown 8vo. 7s. 6d.
- The Book of Enoch.** Translated from Dillmann's Ethiopic Text emended and revised, and Edited by R. H. Charles, M.A. 8vo. 16s.
- Ecclesiasticus (XXXIX. 15—xliv. 11).** The Original Hebrew, with Early Versions and English Translations, &c. Edited by A. Cowley, M.A., and AD. NEUBAUER, M.A. 4to. 10s. 6d. net.
- Hatch and Redpath.** *A Concordance to the Greek Versions and Apocryphal Books of the Old Testament.* By the late Edwin Hatch, M.A., and H. A. Redpath, M.A. In Six Parts. Imperial 4to. 21s. each.
- Ommanney.** *A Critical Dissertation on the Athanasian Creed. Its Original Language, Date, Authorship, Titles, Text, Reception, and Use.* By G. D. W. Ommanney, M.A. 8vo. 16s.
- Studia Biblica et Ecclesiastica.** *Essays in Biblical and Patristic Criticism, and kindred subjects.* By Members of the University of Oxford. 8vo.
- Vol. I. 10s. 6d.
Vol. II. 12s. 6d.
Vol. III. 16s.
Vol. IV. 12s. 6d.

5. A NEW ENGLISH DICTIONARY on Historical Principles, founded mainly on the materials collected by the Philological Society. Imperial 4to.

		PRESENT STATE OF THE WORK.		£	s.	d.
Vol. I.	{ A } { B }	Edited by Dr. Murray	Half-morocco	2	12	6
Vol. II.	C	Edited by Dr. Murray	Half-morocco	2	12	6
Vol. III.	{ D } { E }	Edited by Dr. Murray and Mr. Henry Bradley.	Half morocco	2	12	6
Vol. IV.	{ F } { G }	Edited by Mr. Henry Bradley (The remainder of the Letter F will be published on Jan. 1, 1898.) To be edited by Mr. Henry Bradley. In Preparation.	{ F—Field. Field—Frankish	0	7	6 12 6
Vol. V.	H K.	Edited by Dr. Murray. In the Press.				

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

LONDON: HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

Do not
remove
the card
from this
Pocket.

Acme Library Card Pocket
Under Pat. "Ref. Index File."
Made by LIBRARY BUREAU

